

Státnice

Contents

Učební pomůcka státní závěrečné zkoušky	1
Přehled	1
Informace k jednotlivým otázkám	1
Občanské právo	2
Obchodní právo	105
Ekonomika a podnikové finance	127

Učební pomůcka státní závěrečné zkoušky

+=====+
| TOC definition for MMD |
+=====+

 {{TOC}}

Přehled

+=====+
| Odkaz na file s přehledem otázek |
+=====+

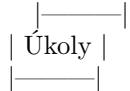
 Přehled otázek

Informace k jednotlivým otázkám

+=====+
| Následuje již seznam otázek a informace k nim |
+=====+

Občanské právo

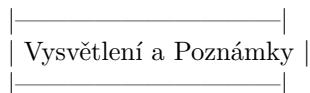
Otzávka 1 - Občanské právo hmotné – pojem, předmět, prameny, systém, systematika občanského zákoníku, dispozitivní a kogentní normy v občanském právu.

- § 1 - 14
- Dodělat ostatní části této otázky
- Pojem
- Předmět
- Prameny
- Systém
- Systematika občanského zákoníku
- Dispozitivní a kogentní normy v občanském právu

§ 1- 14

- Pojem
 - Občanské právo hmotné, obash mám jako komentář k nadpisu
 - Dobrá prezentace na toto téma - zastaralé, odkazuje ještě na původní Občanský zákoník
 - Lidé se při svém chování sledující uspokojení nejrůznějších potřeb a zájmů dostávají mezi sebou do vzájemných vztahů (společenských vztahů), ale nejenom mezi sebou, uspokojení potřeb se týká například i zvířat, věcí neživých (hmotných a nehmotných) a podobně.
 - Aby tyto vztahy fungovaly správně (aby se zajistila nějaká funkčnost) a nevznikal chaos a neporádek usmyslela si společnost určitý řád (consensus, jedná se o lidský konstrukt).
 - Tyto pravidla jsou **vyjádřením zásad, na kterých společnost spočívá**, s vývojem společnosti se vyvíjel i tento řád, ten udržuje společnost ve stavu, kde platí jakýsi řád a umožňuje tak společnosti rozvíjet se - například správně nastavený řád je základem pro správné fungování ekonomiky a je asi nejdůležitějším faktorem v rámci okolí firem, bez kterého by firmy nemohly fungovat.
 - Tento řád byl z prvu tvořen zvyklostmi, úzusy, náboženskými pravidly,

morálkou a podobně -> některé z těchto nepsaných pravidel se začala diferenciovat a stávat společensky **závaznými** (všeobecně příjmanými, respektive obecně závaznými) a **vynutitelnými**.

- Tento řád upravoval základní pravidla, na kterých bylo z hlediska různých sociálních konfliktů **zvláštní společenský zájem**, aby se zajistil **pořádek a mír**, zachování a vynutitelnost těchto pravidel se staly pro další společenský rozvoj **nezbytnou nutností**.
- Při určitém stupni vývoje tento řád začala pro všechny lidi vynucovat jakási **centrální autorita**, tou byl **stát**, který tvořil a garantoval uplatnitelnost a vynutitelnost těchto pravidel jako **představitel veřejné moci**.
- Tyto pravidla se nazývají jako **právní pravidla** (právní normy), souhrnem těchto norem právní řád, respektive právní systém v objektivním slova smyslu (tvz. objektivní právo), jehož součástí, ačkoli někdy nepsanou, jsou i právní zásady (společně s normami utvářejí funkční strukturu práva).
- Právo v objektivním smyslu - právní rámec, stanovuje příkazy a zákazy, jedná se tedy ve své podstatě o psané právo.
- Právo v subjektivním smyslu - právo chovat se podle objektivního práva, tedy právo na to chovat se určitým způsobem.
- NOZ lze považovat za nejvýznamější pramen občanského práva hmotného, lze považovat za nejvýznamější soubor pravidel lidského chování v oblasti soukromého práva
- Zásadní princip nového občanského zákoníku - autonomie vůle, nejenom úprava majetkových poměrů, ale taková úprava, která umožní v mezích zákona ponechat jednotlivci co největší prostor k vlastnímu vytváření soukromého života - dává jednotlivcům velkou svobodu při úpravě vzájemných práv a poviností (vzájemných vztahů).
- Tyto dvě výše zmíněné body se řídí **3 zásadními zásadami** = zásady jsou základní pravidla, které ovládají soukromé právo jako systémový celek a prostupují celou právní úpravou, nutnost je respektovat
 - * *lex generalis*, pokud není *lex specialis* řídí se všechny práva a povinnosti osob tímto předpisem
 - * OZ upravuje obecně osoby a jejich stav - právní následky početí, narození člověka a jeho smrt, nabytí/omezení svéprávnosti, právní subjektivitu u FO a PO, vznik a zánik manželství, vznik a zánik partnerství, PO
 - * OZ shrnuje téma soukromého práva do 4 nejdůležitějších právních institutů, **osoba, rodina, vlastnictví, smlouvy**
- Stanovuje mnoho zásad - vymezeno v obecné části občanského zákoníku, obecně do § 14
 - * Rovnost osob, ochrana slabší strany - spotřebitel, nájemce, nezletilí
 - * výklad a použití právního předpisu nesmí vést ke krutosti/bezohlednosti nebo být v rozporu s dobrými mravy

- * Soukromé právo chrání svobodu a důstojnost člověka
- * Ochrana života, zdraví, svobody, cti, důstojnosti a soukromí
- * Rodina, rodičovství a manželství požívají zvláštní ochrany
- * Nikdo nesmí pro nedostatek věku, rozumu nebo pro závislost svého postavení utrpět újmu
- * Povinnost splnit slib, povinost poctivého obchodního styku, pactum sum servata
- * Ochrana vlastnického práva
- * Nikomu nelze odepřít co mu po právu náleží
- * Hledisko běžné opatrnosti a profesionality podnikatele
- * Každý má povinnost jednat v právním styku poctivě, v souladu s dobrými mravy, bezdůvodně neškodit, ochrana dobré víry
- * Zjevné zneužití práva nepožívá právní ochrany
- * Ochrana v minulosti nabytých práv - zákaz retroaktivity
- * Pokud nelze právní případ rozhodnout podle výslovného ustanovení -> rozhodne se podle nejbližšího podobného ustanovení -> jinak podle principů spravedlnosti a zásad
- * Zásada kdo dřív přijde, ten dřív mele -> například KN
- * Judikatura má precedenční charakter - očekávání, že případ bude vyřešet obdobně, jako případy podobného typu -> pokud ne, nárok na vysvětlení
- Vyvratitelná právní domněnka, že osoba jednala poctivě a s dobrou vůlí
 - * Dobrá vůle objektivně - osoba a všechny ostatní osoby jsou přesvědčeny, že osobě právo patří, a že osoba jedná po právu
 - * Dobrá vůle subjektivně - osoba je přesvědčena, že jí právo patří a že jedná po právu
 - * *bona fides*
- Předmět
 - Předmět stanovuje §1 odstavec 2 Občanského zákoníku, respektive stanoval za účinnosti starého Občanského zákoníku *majetkové vztahy FO a PO, majetkové vztahy mezi těmito osobami a státem, jakož i vztahy vyplývající z práva na ochranu osob,* pokud tyto občanskoprávní vztahy neupravují jiné zákony . Nově lze definovat předmět občanského práva hmotného jako: *Občanské právo lze vymezit jako obecné soukromé právo, jehož předmětem jsou osobní, rodinná a majetková práva a povinnosti subjektivní povahy, které se vztahují na všechny osoby občanského práva a na všechny občansko-právní záležitosti, jež se mezi nimi navzájem příznačně realizují na zásadách jejich autonomie vůle a rovného (rozuměj hmotněprávního) postavení jako nejvýraznějších projevů jejich svobody, důstojnosti a rovnosti v soukromém právu.*
 - **Předmět** -> obecné soukromé právo, jehož předmětem jsou -> osobní, rodinná a majetková práva a povinnosti subjektivní povahy, které se vztahují na všechny osoby občanského práva + na všechny

občanskoprávní záležitosti

- Prameny
 - Ve stejné publikaci Občanské právo hmotné od Wolters Kluwer.
 - Zásadním pramenem je Občanský zákoník, jsou ale i další prameny občanského hmotného práva, ZOK, zákon o pojistné smlouvě, zákon o právu autorském, o katastru nemovitostí etc.
 - Prameny občanského práva úplně **low level** vycházejí z Ústavního pořádku Čr, především z Ústavy Čr a Listiny základních práv a svobod.
 - OZ patří mezi nejrozsáhlejší právní kodexy českého právního rádu.
 - **Převažují v něm normy dispozitivní**
 - **OZ patří mezi obecný základ dalších právních odvětví soukromého práva a tvoří základ celého právního rádu**
 - Dále: ustálená rozhodovací praxe soudů, zvyklosti - pokud se jich dovolává zákon, obecné právní zásady, dobré mravy a veřejný pořádek
- Systém
 - Ibid.
 - Děleno do 5 částí:
 - * Část první - **obecná část** - obecné zásady, statusové právo FO a PO, PO, ústav, nadace, podnikatel, věci a skutečnosti
 - * Část druhá - **rodiné právo** - manželství, příbuzenství, vztahy mezi rodiči a dětmi
 - * Část třetí - **absolutní majetková práva** - věcná práva (vlastnická práva, držba, věcná práva k věci cizí - právo stavby, věcná břemena, zástavní právo, zadržovací právo, předkupní právo) - princip *numerus clausus*, dědické právo, na roveň staveno vlastnictví hmotných a nehmotných statků, zvítězila jako nevěci, superficies solo cedit, věcná práva k věcem cizím, držba
 - * Část čtvrtá - **relativní majetková práva** - závazkové právo, smlouvy, závazky z deliktního jednání, odpovědnost za škodu, smlouvy původně upravené v obchodním zákoníku, nekalá soutěž
 - * Část pátá - **ustanovení společná, přechodná a závěrečná** - legislativně technická problematika, rušení zákonů - například Obchodní zákoník
- Systematika občanského zákoníku
 - Právní síla.
 - * Nad Primární a Sekundární by se dali ještě zařadit mezinárodní smlouvy a právo EU.
 - * Primární - zákonné - **Právní předpis legislativy** - ústavní zákony, zákonná opatření senátu PČr
 - * Sekundární - podzákonné - **Právní předpisy exekutivy**
 - Nařízení vlády, vyhlášky ministerstev a jiných správních úřadů, vyhlášky ČNB, nařízení Obcí a Krajů v přenesené působnosti, rozhodnutí prezidenta Čr, **právní předpis územní samosprávy** - vyhlášky krajů a obcí
 - Členění občanského zákoníku je na:

- * Část
- * Hlavu
- * Díl
- * Oddíl
- * Pododdíl
- Ibid.
- Dispozitivní a kogentní normy v občanském zákoníku
 - Existují kogentní a dispozitivní ustanovení
 - V novém občanském zákoníku platí zásada autonomie vůle, jak si mezi sebou tedy strany ujednají vzájemná práva a povinnosti je čistě na nich, musí se jen řídit základními ustanoveními zákona a rovněž se nesmí odchýlit od kogentních norem daného zákona.
 - Dispozitivní¹
 - * Ibid.
 - * Strany se podle svého uvážení, avšak v mezích zákona, mohou od zákona odchýlit
 - * Typické pro právo soukromé.
 - * Stanovuje pravidlo, které však nemusí platit, dohodnou-li se strany jinak.
 - * Dispozitivní části občanského zákoníku:
 - . Část například většina občanského zákoníku.
 - Kogentní²
 - * Strany se v žádném případě nemohou odchýlit od zákona
 - * Není možné ochýlit se od její dispozice.
 - . Skladba právní normy:
 - . Hypotéza - například časové, místní určení, osobní, věcná
 - . Distpozice - příkaz, zákaz, dovolení, právo (strpět, dát, zdržet se, konat)
 - . Sankce - pokud osoba nejedná s ohledem na dispozici
 - . Druhy norem
 - . Přikazující
 - . Zakazující
 - . Opravňující
 - . Doporučující
 - . Teleologické - vyjadřují cíl, ale né prostředek jak ho dosáhnout, ten je standardně ponechán na adresátovi právní normy
 - * Typické zejména pro právo veřejné, veřejná ingerence do práva.
 - * Nepřipouští subjektům právního vztahu odchýlení projevu vůle či chování od pravidla stanoveném v kogentní normě.
 - * Subjektům práva stanovují práva a povinnosti a to podmíněně, nebo nepodmíněně (podmíněné - obsahují hypotézu, nepodmíněné - neobsahují hypotézu).

¹§ 1 odstavec 2 Občanského zákoníku.

²§ 1 odstavec 2 Občanského zákoníku.

- * Rovněž se není možné ochýlit od práva, pokud by takové ujednání mezi stranama porušovalo dobré mravy, nebo veřejný pořádek -> jinak stíženo absolutní neplatnosti
- * Kogentní části občanského zákoníku:
 - Část například statusová -> nikdo se nemůže vzdát právní subjektivity.
- Obecná část
 - Paragrafy 1 až 14.

Zdroje a poznámky pod čarou
—————

Otázka 2 - Osoby v právním smyslu. Fyzické osoby. Ochrana osobnosti člověka.

Úkoly
—————

- § 15 - 117 ³
- Osoby v právním smyslu
- Fyzické osoby
- Ochrana osobnosti člověka

Paragrafy
—————

§ 15 - 117

Vysvětlení a Poznámky
—————

• **Osoby v právním smyslu**

- Osobami v právním smyslu jsou **osoba fyzická** a **osoba právnická** - § 18 OZ
- **Subjekty občanského práva**
- Subjekt = osoba, pouze osoba je nositelem práv a povinností a pouze po ní je možné je vymáhat § 17 OZ
- Pokud je zřízeno právo něčemu, co osoba není, přičte se takové právo osobě, které po právu náleží -> tzn. pokud by bylo zřízeno právo věci, přičetlo by se vlastníkovi dané věci.
- Definice osoby v právním slova smyslu = soubor vlastností, jimiž jsou vybaveni potenciální účastníci právních vztahů.

³§ 115 až 117 jsou zrušeny.

- Jinak, čistě obecně řečeno = osobou je každá biosociální bytost bez ohledu na další charakteristiku.
- **Primárně je potřebné definovat jednotlivé způsobilost a právní osobnost**
- Rozdíl mezi **právní osobností a svéprávností**.
 - Právní osobnost (právní subjektivita) - schopnost míz v mezích zákona práva a povinnosti.
 - Právní subjektivita je tedy = způsobilost k právům a povinnostem - pouze osoba
 - Svéprávnost - schopnost nabívat pro sebe práva a povinnosti (tedy právně jednat) - svéprávnost má každý, i nezletilý, ten ale jenom v rámci své rozumové a volní vyspělosti, plnou svéprávnost má pak každý, kdo dovršil zletilosti a není soudem omezen na svéprávností.
- **Deliktní způsobilost**
 - způsob založit svou odpovědnost, tedy nést nepříznivé právní následky za zaviněné protiprávní jednání - například náhrada škody
 - způsobilost k zaviněným protiprávním jednáním
 - § 24 - každý člověk odpovídá za své jednání, je-li s to posoudit jej a ovládnout - posouzení je tedy ve vazbě na schopnost posoudit své jednání a své jednání ovládnout.
 - * kdo se vlastní vinou přivede do stavu, kdy by jinak za své jednání neodpovídal -> odpovídá za své jednání
 - * § 2922 - ti, kteří svým přičiněním přivedli osobu do daného stavu s ní odpovídají společně a nerozdílně
 - v plném rozsahu se nabije plnou svéprávností - nezletilý například nemá plnou deliktní způsobilost -> protože nemůže uzavírat všechny právní jednání
- Právní osobnosti ani svéprávnosti se nikdo nemůže vzdát.⁴
- **Fyzické osoby**
 - Bez ohledu na svéprávnost, právní osobnost, nebo jakoukoliv způsobilost -> **každý člověk má vrozená, již samotným rozumem a citem poznatelná přirozená práva, a tudíž se považuje za osobu**
 - Daná osoba => má právní subjektivitu a je tak subjektem práva
 - Zákon upravuje jakým způsobem je možné mít práva a povinnosti
 - **Identifikační znaky fyzických osob:** jméno, bydliště, datum narození a další identifikační údaje podle jiných právních předpisů.
 - **Bydliště** - § 80 OZ - člověk má bydliště v místě, kde se zdržuje s úmyslem tam žít s výhradou změny okolností trvale.

⁴Jedná se tedy o kogentní ustanovení, viz Otázka číslo 1, v souladu s § 1 odstavce 2 Občanského zákoníku.

- * každý se může dovolat skutečného bydliště,
- * Nemá-li člověk bydliště, považuje se za něj místo kde žije
 - . Nelze-li zjistit -> místo kde má majetek, popřípadě místo, kde žil naposledy
- Vznik právní osobnosti (právní subjektivity): **narozením**
- Zánik právní osobnosti: **smrtí**
- Právní osobnosti, ani svéprávnosti se nikdo nemůže vzdát ani zčasti - kogentní ustanovení.
- Fyzická osoba -> jako účastník občanskoprávních (soukromoprávních) vztahů -> tvořena **právním postavením** (pasivní status) a **souborem způsobilostí, na jejichž základě se může aktivně účastnit soukromoprávních vztahů** (aktivní status)
 - * Pasivní status - právní subjektivita (právní osobnost) a soubor základních práv a svobod
 - * Aktivní status - svéprávnost - způsobilost k právním úkonům, protiprávním úkonům a protiprávním jednáním
- Co se počatého dítěte týče -> nascituras, hledí se na něj jako už na narozené, pokud to vyhovuje jeho zájmům -> § 24 OZ
 - * vyvratitelná právní domněnka: **dítě se narodilo živé**, pokud se ale živé nenašlo, hledí se na něj, **jako by nikdy nebylo**
 - * nascituras má jinak právo nabívat subjektivní práva a podle § 19 OSŘ má i procesní způsobilost -> předpokládám, že by byl zastoupen zákonným zástupcem, nebo opatrovníkem
- **Důležitý pojem: plná svéprávnost a zletilost**
 - * Existují dvě formy svéprávnosti -> svéprávnost a plná svéprávnost
 - * Svéprávnost -> svéprávný je každý -> v mezích běžného života i člověk, který je omezen na svéprávnosti, rovněž nezletilý (osoba, která nedovršila věku 18ti let) -> ta je svéprávná v mezích své rozumové a volní vyspělosti a v té také může nabívat práva a povinnosti
 - * Plná svéprávnost -> plně svéprávný je:
 - . **Zletilý člověk, který není omezen na svéprávnosti**
 - . **Plně zevéprávněný nezletilý** -> hovoří se pak o takzvaném plně svéprávném nezletilém
 - . V případě, že dosáhl 16 roku života a nechal se **A) zevéprávnit soudem** (přiznání svéprávnosti) **B) uzavřel manželství**
 - * Svéprávnost se nabízí postupně
 - * Plnou svéprávnost nemá - nezletilý, ten jehož svéprávnost byla omezena rozhodnutím soudu, podle § 581 rovněž osoba jednající v duševní poruše, která jí činí neschopnou právně jednat, tady se ale jedná o speciální institut
 - * **Blíže k přiznání svéprávnosti nezletilému**
 - . § 31 - má se za to, že každý nezletilý, který nenabyl plné svéprávnosti, je způsobilý k právním jednáním co do povahy **přiměřeným rozumové a volní vyspělosti nezletilých**

jeho věku.

Zesvěprávnění

- Uzavřením manželství - § 30
 - neztrácí se zánikem manželství, ani jeho prohlášením za neplatné
 - do 18 let -> plně svéprávný nezletilý
 - § 672 (2) -> nejdříve v 16 letech
 - Ve výjimečných důvodech, jsou-li pro to důležité důvody
- Přiznání svéprávnosti - § 37
 - podmínky
 - nezletilý dosáhne 16 let
 - osvědčena jeho schopnost sám se živit a obstarat si své záležitosti
 - souhlas zákonného zástupce
 - soud může vyhovět i v ostatních případech, je-li to z vážných důvodů v zájmu nezletilého
 - na návrh nezletilého nebo zákonného zástupce
- Existují ještě další dva instituty, kdy může nezletilý jednat ve větším rozsahu
 - Přivolení jeho zákonného zástupce - ve shodě se zvyklostmi běžného života k právnímu jednání nebo dosažení určitého účelu - pokud to není zákonem zakázáno, může vzít zpět, stačí souhlas jednoho zákonného zástupce, pokud více zákonných zástupců není ve shodě - nepřihlíží se k projevu žádného z nich.
 - Přivolení zákonného zástupce s provozováním obchodního závodu nebo k jiné obdobné výdělečné činnosti -> nezletilý je způsobilý k právním jednáním spojeným s danou činností nebo provozování závodu -> je potřeba přivolení soudu -> to nahrazuje požadavek věku -> může být odvoláno pouze s přivolením soudu

* Blíže ke vzniku a zániku (smrt) právní subjektivity

- Vzniká narozením

- Zaniká smrtí

Blíže ke smrti

- smrt je definována v transplantačním zákoně - ztráta funkce celého mozku, včetně mozkového kmene, nebo nevratná zástava krevního oběhu

Důkaz smrti, prokazování smrti

- Smrt člověka se prokazuje veřejnou listinou vystavenou po prohlédnutí těla mrtvého stanoveným způsobem -> vyvratitelná právní domněnka, že tam kde bylo nalezeno tělo je i místo úmrtí
- Lékař po ohledání a konstatování smrti zašle oznámení matričnímu úřadu -> ten vydá **úmrtní list** (to je ta veřejná listina)

- Pokud tělo nelze prohlédnout -> prohlásí člověka za mrtvého i bez návrhu soud -> pokud byl člověk účastníkem takové události, že jeho smrt se jeví vzhledem k okolnostem jako jistá -> místo úmrtí to, kde naposledy člověk pobýval živý.
- **Úmrtní list obsahuje údaje zapsané v matriční knize úmrtí, do té lze zápis provést právě na základě výše uvedených skutečností -> listu o prohlídce zemřelého/pravomocné rozhodnutí soudu o prohlášení člověka za mrtvého**
- Pokud právní následek záleží na tom, zda někdo přežil někoho jiného a není-li jisté kdo koho přežil -> platí, že všichni zemřeli ve stejnou chvíli.
- **Prohlášení za nezvěstného**
 - Prohlášení soudem/pokud nastala právní událost naplňující zákonné předpoklady
 - § 66 - prohlášení soudem -> pokud svéprávný člověk opustil své bydliště, nepodal o sobě zprávu a není známo, kde se zdržuje -> **na návrh osoby, která na tom má právní zájem**
 - § 75 - nezvěstnost jako účastník události, při níž byl v ohrožení větší počet osob -> důležité pro okamžik, od kterého může být prohlášen za mrtvého -> zde je to 3 roky
- **Právní následky nezvěstnosti**
 - Finguje se, že osoba není -> pokud je potřeba jeho souhlasu, přivolení atd., k této potřebnosti se nepřihlíží
 - Netýká se však osobního stavu - tedy například manželství trvá
 - Každý, kdo jedná, dotýkaje se záležitosti nezvěstného, musí tak činit s přihlášením k jeho zájmům
 - právní jednání učiněná bez souhlasu nezvěstného po tom, co opustil bydliště, ale zatím nez prohlášení -> pohlíží se na ně jako na platná jednání -> jen se k nim přiřadí odkládací podmínka, kterou je vydání rozhodnutí o nezvěstnosti
 - kdo byl prohlášen za nezvěstného -> nemůže namítat neplatnost, nebo neúčinnost právního jednání učiněného za jeho nepřítomnosti, pro to, že se při nich projev jeho vůle nevyžadoval
- **Zánik prohlášení za nezvěstného -> návrat, nebo prohlášení za mrtvého**
- **Domněnka smrti**
 - Jedná se o situaci rozdílnou oproti důkazu smrti -> tam člověk opravdu zemřel, nebo byl účastce takové situace, kdy je důvodné předpokládat že zemřel.
 - Zde se jedná pouze o domněnku smrti, na základě které soud prohlásí dotčenou osobu za mrtvou.

- **Pokud je prohlášení mylné**
 - k prohlášení za mrtvého se nepřihlíží
 - manželství a registrované partnerství se ale neobnovuje
 - Prohlášení za mrtvého v rámci domněkdy smrti -> **zaaloženo na jisté míře pravděpodobnosti a 2 situacích**
 - **První situace:** na návrh osoby, která na tom má právní zájem: lze prohlásit člověka za mrtvého, pokud **lze mít důvodně za to, že zemřel**
 - Prohlášení za mrtvého -> hledí se na něj jakoby zemřel -> zaniká manželství
 - Nezvěstný člověk, který ale nebyl za nezvěstného prohlášen -> lze prohlásit za mrtvého **nejdříve po uplynutí 7 let od roku, v němž se objevila zpráva, že by daný člověk mohl ještě být naživu**
 - **Druhá situace:** pokud byl člověk prohlášen za nezvěstného -> na návrh osoby ho může soud prohlásit za mrtvého pokud jsou pochybnosti, že je ještě živ, i když jeho smrt není jistá.
 - Prohlásit člověka za mrtvého lze v tomto případě **po uplynutí 5 let po konci roku, v němž byl daný člověk prohlášen za nezvěstného**
 - Pokud se objevila zpráva, z níž lze soudit, že je člověk naživu - lhůta 7 let.
 - **U obou situací nesmí být člověk prohlášen za mrtvého, pokud se stal nezvěstným před dovršením 18 roku života do doby než uplyne minimálně 25 let od jeho narození.**
- **Ochrana osobnosti člověka**
 - **Pojem ochrany osobnosti**
 - * § 3 OZ - ochrana života, zdraví, svobody, cti, důstojnosti, soukromí
 - * široký a různorodý soubor dílčích práv - nemajetkových práv, která poskytují osobě soukromoprávní ochranu osobnostních práv - související s - osobní svobodou, tělesnou integritou, soukromím, rodiným životem, ctí, důstojností a postavení ve společnosti
 - **Jednotlivé složky:**
 - * Co se ochrany týče -> § 81 stanovuje takzvaná **všeobecná osobnosti práva** - přirozená práva -> každý je povinen je ctít, respektive stanovuje výčet jednotlivých složek (hodnot) osobnosti
 - * § 84 až 114 - poskytuje další demonstrativní výčet jednotlivých osobnostních práv
 - Ochrana osobnosti je zakotvena i v Ústavě, LZPS, mezinárodních úmluvách a dalších zákonech - například antidiskriminační zákon, zákoník práce atd.
 - **Osobnost v právním smyslu** = všeobecné osobnostní právo =

celek hodnot lidské osobnosti

- * patří spolu se statusovými právy do soukromých práv osobních
- * neoddělitelně spjata s osobností člověka
- * má absolutní povahu *erga omnes*
- * trvá od narození do smrti
- * § 81 - 114 OZ

- Ochrany požívá zejména: **život, důstojnost, zdraví, právo žít v příznivém životním prostředí, vážnost, čest, soukromí a projevy osobní povahy.**
- Dále jsou chráněny: **písemnosti osobní povahy, podobizny, obrazové a zvukové záznamy** -> tedy lidé na nich, je možné je reproducovat pouze se svolením daných osob/popřípadě pokud je licence -> úřední, vědecká, umělecká, zpravodajská

- **Jak je možné se chránit?**

- * V případě předpokladů naplňujících podmínky vzniku odpovědnosti: existence zásahu, jeho neoprávněnost a přičinné souvislosti mezi existencí zásahu a jeho neoprávněnosti
- * Klasickými způsoby:
 - . žaloby negatorní - zdržení se protiprávního jednání
 - . žaloby restituční - odstranění následků protiprávního jednání
 - . a satisfakce - forma morální, například omluva, nebo i finanční zadostiučinění

* **Kdo může právo na ochranu uplatnit?**

- . Samozřejmě postižený člověk
- . Rovněž právnická osoba se souhlasem postiženého člověka (jméno souvisí s činností daného člověka v právnické osoby)
- . Právní nástupce po jeho smrti -> tedy rodina, rovněž po smrti může právo na ochranu uplatnit i právnická osoba

- **Předmětem osobnostních práv je v NOZ obecně osobnost člověka včetně všech jeho přirozených práv a svoboda člověka žít podle svého**

- Dále jsou tedy upraveny obecně druhy ochrany, již osobnost člověka požívá (viz výše)
- Krom těchto obecných ochran upravuje NOZ i další specifické druhy ochran, těmi jsou:

- * podoby a soukromí (viz výše)
- * právo na duševní a tělesnou integritu - standardně se jedná o zdravotnické zásahy - musí být udělen souhlas, nemusí pokud je v ohrožení života, souhlas může udělit osoba blízká
- * Právum člověka převzaného do zdravotnického zařízení bez jeho souhlasu
- * Nakládání s částmi lidského těla a ochranu lidského těla po smrti člověka (součásti lidského těla, které nelze bezbolestně odebrat nejsou věcmi, věcmi jsou ale například - vlasy, ostříhané nehty)
- * Jméno a pseudonym

- Podpůrná opatření při narušení schopnosti zletilého právně jednat
 - Předběžné prohlášení
 - Nápmoc při rozhodování
 - Zastoupení členem domácnosti
 - Omezení svéprávnosti
- Koblížek
- Definiční znaky
- Naseiturus
- Možnost vstupovat do právních vztahů a mít z nich práva a povinnosti

|—————|
| Zdroje a poznámky pod čarou |
|—————|

Otázka 3 - Právnické osoby – pojem, třídění, organizační struktura, přičítání právního jednání a protiprávních činů, vznik a zánik, likvidace a přeměny.

|—————|
| Úkoly |
|—————|

- § 118 - 435
- Pojem
- Třídění
- Organizační struktura
- Přičítání právního jednání a protiprávních činů
- Vznik a zánik
- Likvidace
- Přeměny

|—————|
| Paragrafy |
|—————|

§ 118 - 435

|—————|
| Vysvětlení a Poznámky |
|—————|

• Pojem

- NOZ se v pojetí subjektivity právnické osoby jakožto základního předpokladu existence právnické osoby přiklání teorii fikce podle § 20 OZ - svou subjektivitu tedy právnická osoba odvozuje od zákonného

uznání, nebo stanovení, že se jedná o právnickou osobu - **co se týče soukromoprávních PO**.

- **Veřejnoprávní PO se řídí vlastními zákony - ustanovení občanského zákoníku se použijí pouze tehdy, pokud se to slučuje s povahou právnické osoby.**
- Obsahem právní osobnosti právnické osoby jsou práva a povinnosti -> ty jsou omezena pouze na ty, která se slučují s jejich povahou -> toto ustanovení lze chápat ve třech rovinách:
 - * První rovina = omezení práv a povinností ve smyslu těch, která přísluší výhradně člověku -> tedy například právo osvojit si dítě, vyživovací povinnost atd.
 - * Druhá rovina je omezení stanovená pro právnické osoby **veřejného práva** -> ty jsou vyhrazeny ve zvláštních zákonech - například obce a kraje a **soukromého práva** -> nadace, spolky...
 - * Třetí rovinou jsou omezení, stanovená pro jednotlivé typy právnických osob podle formy - tedy rozdíly u a.s., s.r.o. atd.
- **Veřejné rejstříky a identifikace právnických osob**
 - * NOZ se věnuje částečně i rejstříku právnických osob -> detailní úprava je však ponechána vzhledem ke svému veřejnoprávnímu charakteru na dalších předpisech a pouze stanovuje základní regulativní rámec -> povinně zapisované údaje a zásady materiální a formální publicity.
 - * **Materiální publicita** = lze důvěřovat údajům zapsaným v rejstříku -> ten kdo se jich dovolá -> není proti němu možné namítat, že údaje neodpovídají skutečnosti -> podpořeno i tím, že pokud se nějaký zapsaný údaj změní -> zapsaná osoba to musí oznamit tomu, kdo vede rejstřík -> ten opraví
 - * **Formální publicita** = rejstřík je veřejně přístupný veřejnosti k nahlédnutí, k tvoření výpisů a opisů
 - * Základní povinně zapisované údaje:
 - . Název
 - . Sídlo
 - . Den vzniku, zrušení a zániku
 - . Činnost
 - . Členové statutárního orgánu (jejich identifikační údaje) a způsob jejich jednání a časové vymezení jejich funkce
- * **Identifikace PO**
 - . Odlišuje od jiných osob - nesmí být zaměnitelný a klamavý, složen z kmenu a právní formy (viz otázka Obchodní právo).
 - . Název může obsahovat i jméno FO -> se souhlasem a pokud je k němu zvláštní vztah
 - . Zaměnitelnost jmen není tak přistá v případě -> že se jedná o koncerny
 - . Název FO je chráněn i před zpochybňením a hrozící újmou -> tedy potenciálními zásahy, rovněž je chráněna pověst (good-

will) PO

* **Sídlo**

- Může být i v bytě - pokud nenarušuje klid a pořádek -> například časté obchodní návštěvy
- Skutečné/zapsané -> každý se může dovolat jak skutečného, tak i zapsaného sídla
- **Přemístění** -> je možné ze zahraničí do Čr -> pak je potřeba zvolit českou formu právnické osoby, nebo i z Čr do zahraničí, pokud to neodporuje veřejnému pořádku a právnímu řádu země, do které chce PO sídlo přemístit

* **Veřejná prospěšnost**

- Účel PO může být i obecně prospěšný -> svojí činností přispívá k veřejnému blahu -> své jmění využívá k veřejně prospěšnému účelu.
- Příkladem může být nadace.
- Výkon pouze bezúhonými osobami a majetek z poctivých zdrojů

* **Jednání**

- Jsou zastupovány FO, které za ně jednají ve smyslu přímého zastoupení (na jejich účet, jejich jménem) přímo jako jejich orgány, nebo na základě smluvního zastoupení (přímého, nepřímého).
- Základem jsou však orgány -> individuální (jeden člen), kolektivní (více členů).
- Protiprávní jednání FO zaměstnaných v PO, nebo jí zastupujících vůči třetí osobě PO zavazuje -> sankce tedy postihuje právnickou osobu -> ta ale může uplatnit regres -> vymáhání náhrady za plnění, které bylo poskytnuto zajinou osobu, která by jinak měla plnit.
- Člen orgánu má ale povinnost jednat s péčí rádného hospodáře - to zahrnuje lojalitu, potřebné znalosti a pečlivost.
- Je tedy potřebné říci, že například člen statutárního orgánu, pokud by porušil péčí rádného hospodáře -> byl by odpovědný on sám, a to ať už ve vztahu k samotné právnické osobě, nebo ve vztahu k osobám třetím.

• **Třídění**

- Viz otázka v Obchodním právu.
- Buď na veřejnoprávní a soukromoprávní.
- Nebo na:
 - * Korporace - spolky, družstva, obchodní korporace
 - * Fundace - nadace a nadační fondy
 - * Ústavy
- **Spolek** - tvoří společenství osob, jehož základem je osobní složka (corpus = latinsky tělo).
 - * Nejméně tři osoby, společný zájem na vytvoření samosprávného dobrovolného svazku.

- * Zákaz nucení vstupu, nebo zákazu vystoupení
- * Členové neručí za jeho dluhy
- * Organizaci je možné zvolit ve stanovách - ty mohou orgány pojmenovat jakkoliv, jen nesmí působit klamavým dojmem.
 - V základ nejvyšší orgán - členská schůze, statutární orgán
 - individuální (předseda), kolektivní (výbor), dále může být zřízena kontrolní komise a rozhodčí komise.
- * Název - dodatek - spolek, zapsaný spolek, nebo z.s.
- * Hlavní činností -> pouze ochrana a uspokojování těch zájmů, které vedly společníky k jeho založení
- * Nelze zakládat za účelem podnikání, nebo jiné výdělečné činnosti
- * Příkladem může být spolek pro obnovu venkova Čr
- * Je zapisován do spolkového rejstříku.
- **Fundace** - PO vytvořená majetkem vyčleněném k určitému účelu
- činnost se váže k účelu k němuž byla zřízena (fundus = latinsky základ)
 - * Fundace se ustanovují zakladatelským právním jednáním nebo zákonem
 - * Nadace a nadační fondy
 - * **Nadace**
 - Založení k užitečnému účelu -> veřejně prospěšný/dobročinný
 - Zákaz založení k podpoře politických stran, nebo za výdělečnými účely -> soud takovou může i bez návrhu zrušit s likvidací
 - Smí podnikat -> výtěžek ale smí použít pouze k podpoře svého účelu, podnikání musí představovat pouze vedlejší činnost, podnikání je možné vyloučit v nadační listině zakladatelem -> pak podnikat nesmí
 - Název -> obsahuje slovo nadace a standardně i uvádí její účel
 - Založení nadační listinou -> tou může být zakládací listina, nebo pořízení pro případ smrti
 - Nadační listina -> musí mít formu veřejné listiny -> povinný obsah -> název, sídlo, jméno a bydliště zakladatele, účel a výši nadačního kapitálu - při založení minimálně 500 000 Kč.
 - **Organizace:** upravuje její statut, **statutárním orgánem** je správní rada (alespoň tři členové), **dozorčím orgánem** bývá dozorčí rada, pokud není zřízena, tak revizor.
 - Nadace vzniká dnem zápisu do nadačního rejstříku a zaniká dnem výmazu z něj.
 - * **Nadační fond** - rovněž veřejný nebo dobročinný účel
 - Zakládá se rovněž veřejnou listinou, od nadace se liší tím, že není trvalý -> majetek nemusí splňovat předpoklad trvalého výnosu -> naopak může být celý spotřebován k účelu, pro nějž byl založen.
 - Na rozdíl od Nadace - minimální výše jeho majetku není limitována.

- Název -> musí obsahovat slova nadační fond -> například nadační fond obětem holocaustu
- Založení - viz nadace, zápis do nadačního rejstříku
- Jinak platí obdobně co o nadaci - podnikání, orgány etc.
- * **Ústav** je právnická osoba ustavená za účelem provozování činnosti užitečné společensky nebo hospodářsky s využitím své osobní a majetkové složky.
 - Ústav provozuje činnost, jejíž výsledky jsou každému rovnoměrně dostupné za podmínek předem stanovených.
 - Název ústavu musí obsahovat slova „zapsaný ústav“, postačí však zkratka „z.ú.“
 - Od korporací se liší tím, že řízení a provoz v nich nezajišťují členové, ale zaměstnanci.
 - Statutárním orgánem ústavu je ředitel odpovědný správní radě, která ho do funkce jmenuje a z funkce odvolává.
 - Ústavů je mnoho, podle zaměření jejich činností a způsobů jejich založení a řízení se rozlišují ústavy soukromoprávní a veřejnoprávní.
 - Ústavy se vyskytují ve všech oblastech společenského a hospodářského života.
 - Dobrým příkladem ústavu je Charita České republiky, nebo Výzkumný ústav práce a sociálních věcí.
- Ahojda
- **Organizační struktura**
 - NOZ předpokládá, že právnická osoba je organizovaným útvarem, čímž naznačuje existenci její vnitřní struktury - tak to i musí být, protože právnická osoba je jen fingovaná osoba, není skutečně živá a nemá svéprávnost, vždycky tedy musí být někdo, kdo jí bude zastupovat a jehož přičiněním bude daná právnická osoba nabívat práv a poviností.
 - Struktura právnické osoby je v právním smyslu složena z jejích orgánů, jejichž členové jsou buď fyzické osoby nebo právnické osoby -> ty ale zastupuje člen jejich orgánu, nebo pověřená osoba.
 - Detailní úprava požadavků na tuto strukturu však již ponechává otevřenou pro regulaci ustanoveními k jednotlivým typům společnosti.
 - Ty jsou upraveny pro některé druhy právnických osob v občanském zákoníku, pro jiní je zas úprava obsažena v jiných právních předpisech, například pro obchodní korporace je daná úprava obsažena v zákoně o obchodních korporacích a družstvech.
- **Založení, vznik, zrušení & zánik právnické osoby**
 - NOZ staví na čtyřstupňovém životním cyklu právnických osob - tedy **založení, vznik, zrušení** (s likvidací a bez likvidace) a **zánik** - na rozdíl od fyzické osoby, kde je vznik právní subjektivity narození a zánik smrti.
 - Věci založení zavádí NOZ pojem **zakladatelské právní jednání**
 - povaha jednání jako skutečného projevu vůle se svým obsahem, zatímco dokument jako jeho pouhého formálního zachycení - standardně

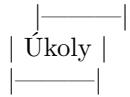
má ale formu veřejné listiny.

- **Zakladatelské právní jednání má rozdílnou povahu (formu) u různých právnických osob - u s.r.o. je to například společenská smlouva -> více zakladatelů, nebo zakladatelské listiny v případě jednoho zakladatele.**
- Po založení a dalších náležitých úkonech spojených se založením právnické osoby (tady je potřeba mnoha dalších náležitostí - otevření vkladového účtu, potvrzení od banky o složeném základním kapitálu, právní titul k místu, kde bude sídlo, ustanovující schůze, podpisové vzory atd.) -> **vznik** -> vznik nastává okamžikem zápisu do příslušného veřejného rejstříku (návrh na zápis je potřeba podat do 90 dnů od založení - buď přímo na rejstříkový soud, nebo pomocí notáře) -> jedná se tedy o konstitutivní zápis.
- Po vzniku PO se již nelze domáhat toho, že osoba nevznikla -> soud může pouze ve vymezených důvodech prohlásit neplatnost podle § 129 OZ, a to v případě, že nejsou odstraněny nedostatky v přiměřené lhůtě § 130 OZ -> například pokud není v pořádku zakladatelské právní jednání, právnickou osobu založilo méně zakladatelů, než je potřeba, nebo byla právnická osoba založena za účelem porušování práva.
- Prohlášení osoby za neplatnou ale nemá vliv na práva a povinnosti jichž nabyla.
- **Zrušení PO**
 - * Právním jednáním jejího příslušného orgánu
 - * Uplynutím doby na kterou byla ustanovena, pokud není ustanovena na dobu neurčitou (má se za to, že je ustanovena na dobu neurčitou, pokud není určeno datum)
 - * Dosažením účelu, pro který byla založena
 - * Rozhodnutím soudu, či jiného orgánu veřejné moci
- Standardně se ruší s likvidací -> likvidátor vymáhá její pohledávky, uhrazuje její dluhy a zpeněžuje její majetek.
- Bez likvidace se ruší pouze -> pokud se PO ruší při přeměně (jmění nabívá právní nástupce), nebo pokud je osvědčen její úpadek -> zrušuje se po zrušení konkurzu po splnění rozvrhového usnesení, nebo pokud je majetek nepostačující ke konkurzu, pokud se nějaký majetek dodatečně objeví -> vstoupí po skončení insolvenčního řízení do likvidace.
- Zrušení obecně probíhá z rozhodnutí oprávněného orgánu (standardně nejvyššího), nebo z rozhodnutí soudu.
- K zániku dochází dnem výmazu z příslušného rejstříku, u PO, která nepodléhá zápisu dochází k zániku dnem skončení likvidace.
- Mezi fází zrušení a zániku probíhá likvidace -> ledaže dojde k jednomu z případů popsaných výše.
- **Likvidace**
 - * Vypořádání majetku a dluhů PO a naložení s likvidačním zůstatkem

- * Začíná se zrušením PO a zapisuje se do příslušného rejstříku (dodatek v likvidaci)
 - * PO a její likvidaci vede likvidátor, který odpovídá jako člen SO.
 - * Likvidátora povolává i odvolává soud -> musí být způsobilý jako člen SO
 - * Likvidátor vymáhá pohledávky, uspokojuje pohledávky a zpeněží majetek PO, přednostně se uspokojují pohledávky zaměstnanců
 - * Pokud prostředky získané zpeněžením majetku PO převyšují její dluhy, vyplácí se společníkům takzvaný **likvidační zůstatek**.
 - * Pokud však likvidátor zjistí, že dluhy převyšují majetek PO -> podá insolvenční návrh.
 - * Pokud se objeví další majetek a likvidace neskončila -> zařadí se do likvidační podstaty, pokud skončila -> likvidace se obnoví.
- **Přeměny právnických osob**
- * Fúze, rozdelení a změna právní formy
 - * Podstatné je stanovení rozhodného data pro účely účetnictví
 - * Účinnost přeměny -> okamžikem zápisu do příslušného rejstříku
 - * Rozhodné datum určuje samo PO, okamžik účinnosti přeměny již závisí pouze na rejstříkovém soudu a okamžiku skončení provedení zápisu.
 - * **Fúze sloučením** -> dojde k zániku jedné ze zúčastněných PO, její práva a povinnosti přecházejí na jedinou nástupnickou společnost, existující před přeměnou.
 - * **Fúze splynutím** -> zanikají všechny zúčastněné PO a místo nich vzniká nová nástupnická, ta přebírá všechny jejich práva a povinnosti.
 - * **Rozdelení**
 - . **Rozštěpení rozdelením** -> PO se rozděluje se založením novým právnických osob, rozdělovaná osoba se ruší
 - . **Rozdelení sloučením** -> PO se rozděluje se současným sloučením s jinými právnickými osobami
 - . **Odštěpení** -> odštěpí se část PO, která se založí jako nová PO, rozdělovaná právnická osoba se ale neruší
 - . Mohou se spojit i více způsobů rozdelení
 - * Povinnost sestavit konečnou účetní závěrku.
 - * **Změna právní formy**
 - . Je možné změnit právno formu společnosti
 - . Tato změna nemá vliv na práva a povinnosti PO s výjimkou změn, vyplývajících z rozdílné právní formy.
 - . Přeměna vyžaduje sestavení mezitímní účetní závěrky.

Zdroje a poznámky pod čarou

Otázka 4 - Zastoupení, včetně opatrovnictví.

- § 436 - 488
- Zastoupení
- Opatrovničtví

§ 436 - 488

• Zastoupení

- O zastoupení se jedná v případě, že jeden jedná za druhého jeho jménem a z tohoto jednání vznikají práva a povinnosti zatupovanému.
- § 436 - kdo je oprávněn právně jednat jménem jiného, je jeho zástupcem.
- V právním jednání se osoby tedy občas mohou/musí nechat zastoupit - minimální předpoklad pro zástupce je svéprávnost.
- V případě, že není zřejmé, že někdo jedná za někoho jiného platí, že jedná na vlastní jméno - prokázat, že jedná za jiného může **plnou mocí**.
- Zástupcem nemůže být ten, jehož zájmy jsou v rozporu se zájmy zastoupeného, ledaže zastoupený o takovémto rozporu věděl, nebo věděl musel.
 - * Pokud třetí osoba věděla o rozporech zájmů - může se toho zastoupený ve svůj prospěch dovolat.
- Zástupce musí jednat vždy osobně, jednat může i prostřednictvím zástupce, ale pouze pokud si to ujednal se zastoupeným, nebo vyžaduje-li to nutná potřeba, odpovídá však za výběr zástupce.
- Pokud má zastoupený pro tutéž záležitost více zástupců platí, že každý zástupce může jednat samostatně.
- Pokud zástupce překročí zástupční oprávnění (takzvaný exces), zavazuje právní jednání zastoupeného, pokud jednání bez zbytečného odkladu schválil, pokud ho neschválil, tak zavazuje zástupce - příklad kdy se toto ustanovení uplatní je například u nepřikázaného jednatelství.
- Existují dva druhy zastoupení **příme** a **nepřímé**, u přímého jedná zástupce na účet a jménem zastoupeného, práva a povinnosti tedy vznikají přímo zastoupenému, u nepřímého jedná na účet zastoupeného, ale svým vlastním jménem, právní následky tedy vznikají

přímo u zástupce, a užitek ze zastoupení potom na zastoupeného musí převést.

- **Přímé zastoupení**

- * Vzniká na základě zákona (právní zástupce nezletilých), nebo ze smlouvy

- **Nepřímé zastoupení**

- * = náhradnictví
- * patří do obligačního práva
- * substituta je možné ustanovit, jen dovoluje-li to zákon

- Druhy zastoupení:

* **Smluvní zastoupení a prokura**

- Smlouva o zastoupení - může se jednat jak o přímé, tak o nepřímé zastoupení, například co se týče příkazních smluv
 - Příkaz
 - Zprostředkování
 - Komisionářská smlouva
 - Zasílatelství
 - Obchodní zastoupení
 - zmocnitel a zmocněnec
 - plná moc - osvědčení pro zástupčí oprávnění
 - prokura - jen pro podnikatele zapsané v OR

* **Zákonné zastoupení**

- vzniká *ex lege*
- děti a rodiče, manželé, zaměstnanec PO
- není obligačně právního charakteru

* **Zvláštní druhy**

- PO (statutární orgán atd.)
- Zastoupení členem domácnosti
- **Opatrovnický** - na základě rozhodnutí soudu

- **Smluvní zastoupení**

- * Strany: **Zmocnitel** (zastupovaný) a **zmocněnec** (zástupce) - obě strany mohou být jak PO, tak i FO.
- * Ujednají-li si to strany, zastupuje jedna z nich druhou v ujednaném rozsahu jako zmocněnec.
- * Právním důvodem vzniku zastoupení je smlouva o zastoupení - osvědčována plnou mocí.
- * Rozsah zmocnění je uveden v plné moci, u té postačí ověřené podpisy.
- * Plná moc pouze osvědčuje zastoupení a práva zmocněnce, nejedná se o samotnou smlouvu, přesto je vhodné připojit akceptační doložku, musí v ní být uveden rozsah zmocněncova oprávnění - může být ústní, nebo písemná, standardně je **písemná s ověřeným podpisem** - nutná je zejména pokud:
 - Právní úkon, který má zmocněnec učinit má psanou formu,
 - pokud se plná moc netýká jen určitého právního úkonu.
- **Rozlišují se dva typy plné moci:**

- Speciální - udělena k jednomu, nebo k několika speciálním právním jednáním
- Generální - udělena ke všem právním jednáním, která by jinak mohlo vykonat zmocnitel
- * Zmocnitel může zmocnění kdykoliv odvolat, pokud jsou však uvedeny důvody odvolání, musí být naplněny.
- * Pokud je zmocněna právnická osoba, jedná za ni statutární orgán, nebo jiná určená osoba.
- * Ochrana třetích osob - v případě vyvolání dojmu zastoupení, nebo jednání osoby nezpůsobilé k zastoupení, pokud však nevěděla nebo nemohla vědět -> nelze se dovolat neplatnosti takového jednání -> tedy zavazuje.
- * Pokud dojde k excesu a zastoupený s ním nesouhlasí, musí tento svůj nesouhlas bez zbytečného odkladu dát vědět třetí osobě, jinak platí, že schválil (pokud se jedná o zastoupení podnikatele -> pokud je dobrá víra na straně spotřebitele -> je podnikatel vždycky zavázán i při excesu).
- * Zánik zmocnění: vykonáním zastoupení, zmocnitel odvolá, zmocněnec vypovídá, v případě smrti obou stran (v případě smrti zmocnitele pak pouze pokud z plné moci nevyplývá něco jiného), pokud nebylo ujednáno jinak, zmocněnec jedná do té doby, dokud mu zánik zmocnění není znám, v případě smrti zmocnitele, nebo vypovězení zmocněncem, vykoná zmocněnec ještě vše, co nesene odkladu, aby zabránil újmě zmocnitele, nebo jeho právních nástupců.
- * Po konci zmocnění vydá zmocněnec veškeré věci spojené se zastoupením (propůjčené, nebo získané) zpět zmocniteli.

- Prokura

- * Podnikatel zapsaný v obchodním rejstříku uděluje prokuru prokuristovi a zmocňuje ho tím ke všem právním jednáním, ke kterým dochází při provozu obchodního závodu nebo pobočky, zcizení a nebo zatížení však je možné pouze, pokud je to výslově ujednáno.
- * Prokura může být udělena pouze fyzické osobě, ta nesmí prokuru převést a ani udělit další prokuru, může však udělovat plné moci.
- * Výkon s péčí rádného hospodáře, vnitřní předpisy omezující prokuru nejsou závazné vůči třetím osobám i když byly zveřejněny.
- * Zánik: obdobný jako u smluvního zastoupení + převodem nebo pachtem obchodního závodu, smrtí podnikatele nezaniká, ledaže bylo ujednáno něco jiného.

- Zákonné zastoupení a opatrovnictví

- * Sleduje ochranu zastoupeného a jeho práv.
- * Není třeba jakéhokoli pověření, zastoupení stanovuje přímo zákon - například zastoupení nezletilých dětí v právním styku, kteří nemají plnou svéprávnost ze zákona.
- * V případě střetu zájmů - soud jmenej kolizního opatrovníka.

- * Zákonnému zástupci a opatrovníkovi náleží běžná správa majetku zastoupeného, pokud jej spravují.
- * Není možné za zastoupení požadovat odměnu - odměna je možná pouze pokud je spravován majetek, o její výši rozhoduje soud.
- * Opatrovníka opatrovanci (zastoupené osobě) jmenuje soud a rovněž určí rozsah jeho práv a povinností.
- * Soud opatrovníka odvolá v případě: opatrovník o to požádá, nebo neplní své povinnosti, soud rovněž jmenuje nového opatrovníka.
- * Více opatrovníku jedná společně.

- **Opatrovnická ustanovení**

- * NOZ předpokládá u osoby rozum průměrného člověka i schopnost užívat jej s běžnou péčí a opatrností, to samé od ní může každá osoba v právním styku očekávat.
 - . Pokud není -> může soud přistoupit k omezení svéprávnosti, vždy je ale dávána priorita takzvaným náhradním, neboli podporovaným rozhodnutím - tedy ostatním 3 druhům podpůrných opatření.
- * Soud jmenuje opatrovníka opatrovanci, je-li to potřeba k ochraně jeho zájmů, nebo vyžaduje-li to veřejný zájem: například při omezení na svéprávnost, tomu, o kom není známo, kde pobývá, neznámému člověku zúčastněnému při určitém právním jednání, nebo tomu, jehož zdravotní stav mu působí obtíže při správě svého majetku nebo hájení svých práv.
- * Úkolem opatrovníka je udržovat s opatrovancem spojení, projevit o opatrovance skutečný zájem, dbát o jeho zdravotní stav, starat se o naplnění jeho práv a chránit jeho zájmy.
- * Opatrovník naplňuje plní svoje povinosti s ohledem na přání opatrovance, není-li to možné tak s ohledem na jeho nejlepší zájmy.
- * Soud jmenuje opatrovníka v souladu s přáním opatrovance, nebo jím jmenuje osobu blízkou primárně.
- * **Opatrovnická rada** - v případě, že je jmenován opatrovník, může opatrovaneč, nebo kterakoliv osoba jemu blízká.
 - . Opatrovnická rada může schvalovat jistá specifická jednání opatrovníkovi, který je bez jejího souhlasu nemůže vykonat.
 - . Pokud je projeven zájem o opatrovnickou radu, ta ale není z nějakého důvodu možné zřídit, převezme její schvalovací práva soud.
 - . Opatrovnická rada projednává zprávy opatrovníka, soupisy jmění, může podat návrh na změnu výše odměny opatrovníka, nebo může k soudu podat návrh na odvolání opatrovníka.
- * Opatrovník vyhotovuje soupis jmění pokud spravuje majetek opatrovance a při skončení správy vyhotoví rovněž vyúčtování správy.

- **Opatrovnické právnické osoby**

- * Soud jmenuje právnické osobě opatrovníka pokud je to potřeba,

- aby mohly být spravovány její zájmy, nebo hájená její práva.
- * Opatrovníkem může být jmenován jen ten, který splňuje požadavky na členství ve statutárním orgánu (například plná svéprávnost, bezúhonnost ve smyslu živnostenského zákona, neprobíhající konkurz etc.)
 - * Opatrovník usiluje o obnovení správně funkčnosti a činnosti statutárního orgánu.
 - * Zakladatelské právní jednání může určovat kdo má být pro tyto případy jmenován opatrovníkem.
 - * Například v případě nezvěstnosti osoby (pokud je orgán individuální), nebo i pokud je kolektivní - tam ale může soud na návrh oprávněné osoby i jmenovat nové členy na potřebnou dobu, než budou noví členové jmenování postupem určeným v zakladatelském právním jednání.
 - * Rovněž se opatrovník například jmenuje, pokud je zájem člena jejího orgánu v přímém rozporu se zájmem dané právnické osoby.
- Ještě se dá hovořit o zastoupení - advokacie, notářem
 - Jejich jednání se pak řídí specifickými zákony - zákon o advokaci a zákon o notářství

Zdroje a poznámky pod čarou

Otázka 5 - Věci a jejich rozdělení.

Ukoly

- Věci
- Součást a příslušenství
- Cenný papír

Paragrafy

Vysvětlení a Poznámky

- Věci
 - Vše co je odlišné od osoby a slouží potřebě lidí.
 - Věc je v právním smyslu předmět subjektivního práva
 - Věc určená k obecnému užívání je veřejný statek.
 - **Plod** - co poskytuje věc ze své přirozené povahy.

- **Užitek** - co věc pravidelně poskytuje ze své právní povahy.
- **Cena** - hodnota věci v penězích, určí se jako cena obvyklá pokud není ujednáno jinak, nebo jinak nestanoví zákon.
- Lidské tělo ani jeho část není věcí - ani po oddelení.
- Rovněž živé zvíře není věcí, nýbrž se jedná o živé zvíře, ustanovení o věci se na něj použijí jen v rozsahu, ve kterém to neodporuje jeho povaze.
- **Majetek** - souhrn všeho co osobě patří.
- **Jmění** - souhrn majetku a dluhů.
- Rozdělení věcí jako takové:
 - * **Věci hmotné a nehmotné** - § 496 - 497 OZ
 - Ovladatelná část vnějšího světa, která má povahu samostatného předmětu.
 - Na ovladatelné přírodní síly, se kterými se obchoduje -> ustanovení o věcech hmotných se použije přiměřeně.
 - Nehmotné věci jsou práva, jejichž povaha to připouští, a jiné věci bez hmotné podstaty - může se jednat například o licence a podobně -> konstrukt práva, v přírodě samo o sobě neexistuje - abstraktní věci.
 - * **Ovladatelné přírodní síly** -
 - Na ovladatelné přírodní síly, se kterými se obchoduje -> ustanovení o věcech hmotných se použije přiměřeně.
 - * **Nemovité a movité věci** -
 - Nemovité věci jsou pozemky a podzemní stavby se samostatným účelovým určením, jakož i věcná práva k nim, a práva, která za nemovité věci prohlásí zákon.
 - Pokud zákon stanoví, že určitá věc není součástí pozemku, ale pokud nelze takovou věc přenést z místa na místo bez porušení její podstaty -> i takováto věc je nemovitá - dalo by se říci tedy například nějaký stroj, který je pevně spojen s budovou.
 - Veškeré další věci, ať je jejich podstata hmotná nebo nehmotná, jsou movité.
 - * **Zastupitelné věci** -
 - Movitá věc, která může být nahrazena jinou věcí téhož druhu, je zastupitelná, ostatní jsou nezastupitelné - příkladem budiž peníze, nebo některé druhy cenných papírů.
 - * **Zuživatelné věci** -
 - Movitá věc, jejíž běžné použití spočívá v jejím spotřebování, zpracování nebo zcizení je zuživatelná - příkladem je plod stromů - tedy například jablko.
 - Zuživatelná věc je rovněž věc, která náleží skladu a nebo jinému souboru -> pokud jejich běžné užití spočívá v tom, že jsou prodávány jednotlivě.
 - * **Hromadné věci** -

- Soubor jednotlivých věcí náležejících téže osobě, považovaný za jeden předmět a jako takový nesoucí společné označení, pokládá se za celek a tvoří hromadnou věc - například obchodní závod.
- **Obchodní závod** - organizovaný soubor jméní, který podnikatel vytvořil a který z jeho vůle slouží k provozování jeho činnosti. Má se za to, že závod tvoří vše, co zpravidla slouží k jeho provozu.
- * **Obchodní závod** -
 - **Obchodní závod** - organizovaný soubor jméní, který podnikatel vytvořil a který z jeho vůle slouží k provozování jeho činnosti. Má se za to, že závod tvoří vše, co zpravidla slouží k jeho provozu.
- * **Pobočka** -
 - Pobočka - součást závodu, která vykazuje funkční i hospodářskou samostatnost (objektivní kritérium) a o které podnikatel rozhodl, že bude pobočkou (subjektivní kritérium).
 - Pobočku lze rovněž zapsat do OR - pak se jedná o odštěpný závod - to platí i o jiné organizační složce pokud o ní jiný právní předpis stanoví, že se zapíše do obchodního rejstříku.
 - Vedoucí odštěpného závodu - jako zástupce podnikatele ve všech činnostech, které se týkají provozu odštěpného závodu - ode dne, kdy byl jako vedoucí odštěpného závodu zapsán do OR, do té doby - zastoupení podnikatele k určité činnosti - viz otázka obchodního práva.
- * **Obchodní tajemství** -
 - Obchodní tajemství tvoří konkurenčně významné, určitelné, ocenitelné a v příslušných obchodních kruzích běžně nedostupné skutečnosti, které souvisejí se závodem a jejichž vlastník zajišťuje ve svém zájmu odpovídajícím způsobem jejich utajení.
 - Podmínky:
 - **Konkurenčně významné**
 - **Určitelné**
 - **Ocenitelné**
 - **V příslušných kruzích běžně nedostupné**
 - **Související se závodem**
 - **Kterým je zajišťováno odpovídající utajení**
- Součást věci a její příslušenství
 - **Součást** -
 - * Součástí věci je vše, co k ní podle povahy patří a nemůže být odní odděleno, aniž by se tím znehodnotila.
 - * V NOZ platí (viz věci nemovité), stará římská zásada *superficies solo cedit*.
 - * Povrch ustupuje půdě -> stavba je součástí pozemku, né

samostatná věc -> jak tomu bylo za účinnosti starého občanského zákoníku -> existují z toho však výjimky -> například právo stavby.

- **Příslušenství** -

- * Příslušenstvím je vedlejší věc vlastníka, která je určena, aby byla trvale užívána společně s věcí hlavní.
- * Má se za to (vyvratitlená právní domněnka), že příslušenství sleduje osud věci hlavní.
- * Příslušenství je však na rozdíl od současti věci samostatnou věcí.

• Cenný papír

- Cenný papír je papír, se kterým je spojeno právo, které bez daného cenného papíru nelze uplatnit nebo převést - jedná se tedy o právo potvrzené daným cenným papírem.
- Příklady specifických cenných papírů: akcie, kupón, dluhopis, opční listina, podílové a zatímní listy a kmenové listy, směnky, šeky, pokladniční poukázy etc.
- Cenné papíry peněžního a finančního trhu - krátkodobé a dlouhodobé.
- **Zastupitelné cenné papíry** - jedná se o **věc zastupitelnou**, tedy o cenné papíry téhož druhu jež jsou svým právním obsahem stejně, ~~pokud je uplatněno právo z jednoho, ostatní zanikají~~. jedná se tedy například o akcie, vydané stejným emitentem se stejnou formou o stejně jmenovité hodnotě.
- **Forma cenného papíru:**
 - * Na jméno - obsahují jméno, rozdíl je v převodu
 - * Na řad - obsahují jméno, rozdíl je v převodu
 - * Na doručitele - anonymní vlastník cenného papíru, není na něm jméno.
- **Emise cenného papíru** - vydání cenného papíru prvnímu nabyvateli, respektive jedná se o vydání především zastupitelných cenných papírů jedním emitentem.
- **Vydání cenného papíru** - vydán dnem, kdy splňuje potřebné zákonné požadavky a kdy se stane majetkem prvního majitele, až tímto okamžikem dochází k inkorporaci práv do cenného papíru.
- **Stejnopyisy cenného papíru** - musí být číslovány, jinak se považují za samostatný cenný papír, pokud je uplatněno právo z jednoho, ostatní zanikají.
- **Kupón** - pokud je s cenným papírem spojen právo na výnos, může být spojeno s kupónem, který je možné využít pro uplatnění takového práva.
- **Hromadná listina** - pouze listina, která lze vydat místo zastupitelných cenných papírů a tvoří tedy sourhnění těchto zastupitelných cenných papírů.
- Nakonec je důležité zmínit podobu cenných papírů:
 - * Listinné - cenné papíru například v podobě "listu papíru"
 - * Zaknihované - papíry, které jsou v centrálním depozitáři cenných papírů, existují tedy pouze v jakési elektronické evidenci, listinný

cenný papír lze imobilizovat -> převést ho na zaknihovanou podobu.

Zdroje a poznámky pod čarou

Otázka 6 - Subjektivní práva a právní povinnosti. Ochrana subjektivních práv. Soukromoprávní odpovědnost.

Úkoly

- Subjektivní práva a povinnosti
- Ochrana subjektivních práv
- Soukromoprávní odpovědnost

Paragrafy

Vysvětlení a Poznámky

• **Subjektivní práva a povinnosti**

- Jedná se o realizaci práva objektivního u jednotlivých osob, které tvoří základ konkrétních právních vztahů.
- Jedná se tedy o oprávnění, představující jistou míru dovoleného chování subjektu práva.
- Stanoví právní norma, akt aplikace práva nebo závazek stran.
- Týká se subjektů práva, tedy osob, u těch se rozlišuje:
 - * právní osobnost
 - * svéprávnost
 - * deliktní způsobilost
 - * procesní způsobilost
- Subjektivní práva se svým obsahem rovněž týkají objektů práva
 - * objekty právních vztahů -> to, čeho se týkají oprávnění a povinnosti právního vztahu
 - * primární objekt je vždy určité chování - týká se tedy svojí formou obsahu smlouvy = chová je myšleno to samotné plnění
 - * sekundární objekt - předmět daného plnění, který se k tomu váže, tedy zejména věci v právním smyslu
- **Subjetivní právo má tři roviny**
 - * možnost chovat se právně nezakázaným způsobem
 - * možnost požadovat odpovídající chování od jiného

- * možnost požadovat ochranu práva, respektive možnost svépomoci
- **Dělení subjektivních práv**
 - * **Práva absolutní povahy** - jedná se o právo, do kterého ostatní osoby nesmí zasahovat, působí *erga omnes* - právo na život, právo na ochranu osobnosti, vlastnické právo,...
 - spojeno s *omittere*
 - * **Práva relativní povahy** - právo, které působí *inter partes*, je uplatňováno ve vztahu ke konkrétnímu subjektu - nájemní právo, právo na zaplacení pohledávky, právo na zdravotní péči,...
 - spojeno s *dare, facere, pati*
 - práva obligatorní povahy
- **Dělení práv obecně**
 - * práva soukromá - rovnost osob, nevystupování subjektu veřejného práva - občanské, obchodní, rodinné, pracovní, mezinárodní právo soukromé
 - * práva veřejná - nerovnost osob, vystupuje v něm orgán státní moci, jde tedy o vrchnostenské postavení státu
 - * práva hmotná - stanovení objektivních práv a povinností
 - * práva procesní - stanovení jak se domoci objektivních práv a povinností
- **Nejdůležitějším právem jsou základní práva a svobody, zaručeny ústavním právem a mezinárodním právem.**
- **Prvky subjektivního práva**
 - * možnost být subjektem (nositelem) práv
 - * možnost se chovat dovoleným způsobem
 - * možnost vyžadovat odpovídající chování jiných subjektů
 - * možnost státně mocenského zásahu
- Člověk má tedy jistá vrozená práva - ty má každý člověk od narození - z toho vychází i jistá hierarchie práv člověka, tato hierarchie je důležitá při kolizi práva - tzn. není možné stanovit takové právo, respektive normu jakéhokoliv charakteru, která by narušovala základní práva každého člověka
 - * **základní práva a svobody** - zaručená ústavou, jsou nezadatelná, nezrušitelná, nezrušitelná a nepromlčitelná, jsou pod ochranou soudu, kterou nelze vyloučit ani zákonem -> ty jsou i definovaná v občanském zákoníku, jako práva, která požívají nejvyšší ochranu
 - * **práva zaručená zákonem**
 - * **práva vyplývající přímo ze zákona**
 - * **práva na základě zákona vyloučená**
- **Vymahatelnost subjektivního práva**
 - * subjekt má vůči jinému subjektu nárok **dunucení** splnění jeho povinnosti.
 - * Vymahatelnost subjektivního práva je spojena se státní ochranou stanovenou normami pozitivního práva
 - **Pozitivní a přírozené právo**

- Pozitivní = lze odvodit ze systému vesměs psaných právních norem v té době platných

- Přirozené = právo nepsané, univerzální, nezávislé na státu - rovnost všech lidí, požadavek spravedlnosti a zákaz diskriminace - pozitivní právo by se jím mělo řídit, mělo by prozařovat do práva pozitivního

* **Vymáhání subjektivního práva má tři způsoby**

- **Prostřednictvím státu** - stát garantuje práva a vynucuje plnění povinnosti. Vymáhání/nebo ochrana subjektivního práva za pomocí soustavy soudů

- **Prostřednictvím svémoci** - není typická pro demokratické země, ale je zakotvena v občanském zákoníku, jedná se o donucení vlastními silami, typicky pokud je oslabena pozice státu, jeho pomoc není možná, nebo by přišla pozdě. Svémoc se uplatňuje pomocí jednání v **nutné obraně**, jednání v **krajní nouzi**,... - obecně je zakotvena v § 14 OZ

- Nutná obrana - odvrácení útoku

- Krajní nouze - odvrácení nebezpečí újmy, není nutné hradit škodu, ale nesmí způsobit větší škodu, než která by vznikla, pokud by neodvracel

- Svémoc je standardně okolností vylučující protiprávnost a nutnost náhrady škody.

- **Zadržením věci** - právo na zadržení věci, když dlužník nesplní svou povinnost (když dlužník neplatí, je možné mu zadržet věc v odpovídající hodnotě)

- **Subjektivní povinnost**

- * Subjektivní právo a povinnost jsou párové pojmy - nelze mít práva bez odpovídajících povinností, neboť možnost chovat se určitým způsobem musí být vždy spojena s povinností jiného chovat se tomu odpovídajícím způsobem

- * nutnost chovat se způsobem stanoveným právní normou (pokud není splněna dobrovolně, lze jí podle objektivního práva vynutit státním donucením)

- * **subjektivní práva a povinnosti = obsah občansko-právních vztahů**

- subjektivní práva relativní = v rámci občanskoprávního vztahu = na jedné straně je **oprávnění**, na druhé je **povinnost**

- věřitel je oprávněn požadovat splnení své pohledávky a dlužník je povinen splnit svůj dluh

- subjektivní práva absolutní = existují mimo občanskoprávní vztah = na jedné straně oprávnění individuálně určeného subjektu a na druhé straně povinnost neurčitého počtu subjektů

• **Druhy právních povinností**

- dare - dáti
- facere - konati
- omitere - zdržeti se

– pati - strpěti

- **Ochrana subjektivních práv**

- Ochrana je poskytována celým právním řádem, všemi právními odvětvími:
- Jestliže existuje právní nárok -> pak je právo vymahatelné, je "dospělé"
- Subjekt práva má nárok na donucení jiného subjektu splnit povinnost
- **soudní ochrana** (prostřednictvím státu) - poskytováno soudní mocí = pokud se subjekt obrátí na soud a splní všechny zákonem stanovené podmínky -> soud jej nesmí odmítnout a musí jeho věc rozhodnout -> proto **základní formou poskytnutí ochrany subjektivních práv jsou rozhodnutí soudu**
 - * Ochrana obecnými soudy
 - * Ochrana správními soudy
 - * Ochrana Ústavním soudem
- **ochrana pokojného stavu** - kdo se domnívá, že byl porušen pokojný stav, může se domáhat ochrany u příslušného orgánu státní správy = ochrana provizorní (rozhodnutí je předběžné, účastník se může obrátit na soud)
- **ochrana svépomoci** - pouze výjimečně ve stanovených případech = jestliže hrozí neoprávněný zásah do práva bezprostředně a je jasné, že pomoc by přišla pozdě -> ohrožený v takovém případě může přiměřeným způsobem zásah sám odvrátit (= nesmí způsobit újmu nepřiměřenou té, která mu hrozí), například sebeobrana, nutná obrana, krajní nouze

- **Soukromoprávní odpovědnost**

- **Vymezení deliktu**

- * Porušení práva nebo jím stanovené povinnosti
 - * V trestním právu -> trestné činy -> přečiny a zločiny
 - * V občanském právu se jedná o soukromoprávní delikty -> porušení zákonnem stanovené povinnosti, porušení smluvní povinnosti, porušení dobrých mravů, omezení hospodářské soutěže - především nekalá soutěž -> vzniká sekundární závazek ve smyslu nahrazení škody, nebo nemajetkové újmy. Zákon se o ně ale standardně nestará automaticky, ochrany je nutné se domáhat u soudu podáním žaloby v občanskoprávním řízení.
 - Koresponduje s ní právo postiženého -> škůdce porušil porušil primární povinnost -> nastává sekundární nepříznivý právní následek pro škůdce -> **sankční povinnost**
 - * Protiprávní jednání kdy do hry nevstupuje stát
 - * Jedná se tudíž o vztah mezi několika subjekty, které mají totožné postavení.
 - * Škůdce je vždy povinen odčinit své jednání a nahradit poškozenému újmu -> pokud samozřejmě žaluje.

- **Delikt v občanském právu**

- * Dělí se podle toho, zda byla porušená povinnost dána smlouvou,

- nebo zákonem
- * Sekundární závazky, které vznikají z deliktů:
 - Závazky z deliktů
 - **náhrada majetkové a nemajetkové újmy**
 - **zenužití a omezení soutěže**
 - Závazky z jiných právních důvodů
 - **bezdůvodné obohacení**
 - **nepřikázané jednatelství**
 - **upotřebení cizí věci ku prospěchu jiného**
 - * Dle toho, co je obsahem vztahu, na základě kterého byla založena odpovědnost lze rozlišovat odpovědnosti na:
 - **odpovědnost za škodu** - vznik nové povinnosti, kterou povinný před jejím vznikem neměl
 - **odpovědnost za prodlení** - přistoupení nově vzniklé povinnosti k předchozí povinnosti, kterou povinný měl
 - **odpovědnost za vady** - přeměna původní povinnosti dodat bezvadnou věc na povinnost poskytnout něco jiného
 - **odpovědnost za nemajetkovou újmu**
- **Druhy odpovědnosti:**
- * **subjektivní** = odpovědnost za zavinění -> exulpace, vyvinění -> pokud se prokáže, že nezavinil, zbaví se odpovědnosti
 - * **objektivní** = odpovědnost za protiprávní stav - za výsledek - nelze se vyvinit, ale pouze liberovat -> pokud se prokáže, že i kdyby vyvinul veškeré úsilí, které od něj lze spravedlivě vyžadovat, škodlivý následek by stejně nastal -> například živelné pohromy

Svěpomoc je okolností vylučující protiprávnost.

—————
Zdroje a poznámky pod čarou
—————

Otzáka 7 - Právní skutečnosti. Právní jednání – pojem, náležitosti, vady a jejich následky.

—————
Ukoly
—————

- Právní skutečnosti
- Právní jednání
 - Pojem
 - Náležitosti
 - Vady a jejich následky

—————
Paragrafy

|————|
|————|
| Vysvětlení a Poznámky |
|————|

- **Realizace právních norem**

- uskutečňování právních norem v praxi -> využívání oprávnění a dodržování právních povinností právními subjekty, a to včetně rozhodování o oprávněních a povinnostech a eventuální donucení ke splnění povinností.
- Definice realizace právních norem je důležitá protože souvisí s právním vztahem -> ten vzniká zásadně na základě právních jednání.
- **Realizace** - subjekty práva ve smyslu jejich práv a povinností
- **Aplikace** - aplikuje orgán veřejné moci

- **Právní vztahy**

- Nejdůležitější forma realizace právních norem.
- Je nutná součinnost druhého subjektu.
- **Jedná se o společenský vztah nejméně dvou konkrétně určených právních subjektů, upravený právními normami, v němž jsou jeho účastníci nositeli vzájemně spjatých subjektivních práv a povinností.**
- Vznikají bezprostředně (*ex lege*) - zřídka kdy, nebo na základě **právní skutečnosti** - častější případ.
- Mají tři znaky:
 - * **nejméně dva subjekty**, často pluralita subjektů
 - * obsahem jsou práva & povinnosti
 - * jsou zde **obejty** právních vztahů

- **Předpokladem vzniku je především platná a účinná právní norma**

- ta stanoví přímo určitou povinnost, nebo dává určité oprávnění v kogentní podobě
- nebo dává dispozici účastníkům, aby upravili své práva a povinnosti podle své vůle

- **Ke vzniku, změně, nebo zániku nestačí sama existence právní normy, ale musí rovněž nastat právní skutečnost**

- Ke vzniku právního vztahu je tedy potřeba:

- * **právní normy**
- * **právní skutečnosti**

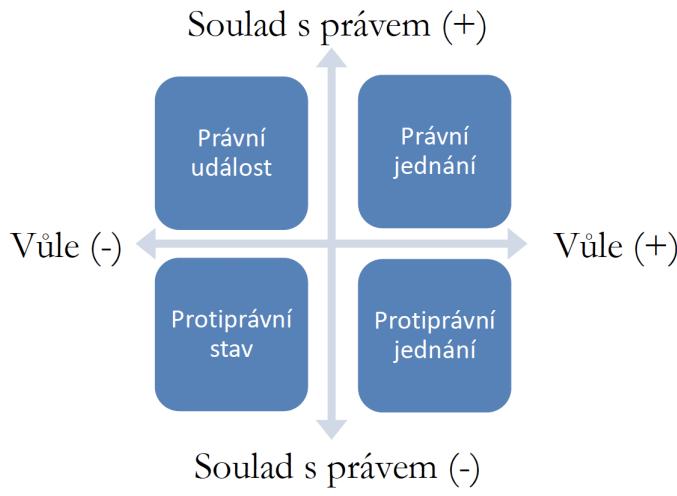
- Elementy právního vztahu tvoří:

- * **subjekty**
- * **objekty**
- * **obsah právního vztahu**

- **Právní skutečnosti**

- Právní skutečnosti jest událost, se kterou právo spojuje vznik, změnu, nebo zánik občanskoprávních vztahů -> tj. subjektivních práv a povinností, respektive se jedná o obejktivní skutečnost, na kterou

- právo bere zřetel a spojuje s ní právní následky
- **Právní následek** = následek právní skutečnosti - tedy ta faktická změna, zánik a vznik práv a povinností
 - **Právní důvod** = právní titul, který podle objektivního práva vyvolává právní následky - ze zákona, nebo z právní skutečnosti - standardně z právního jednání
 - Jsou děleny na subjektivní a objektivní:
 - * **Subjektivní** - lidské chování vycházející z lidské vůle = právní jednání -> například kupní smlouva
 - jedná se o právně relevantní jednání PO a FO -> **právní jednání X protiprávní jednání**
 - * **Objektivní** - přírodní a společenské jevy nezávislé na lidské vůli -> například přírodní katastrofy, smrt, uplynutí času
 - v objektivně, tj. mimovolně nastalých okolností -> **právní událost X protiprávní stav**

- * Ahojda
- **Právní jednání**
 - jedná se o projev vůle směřující ke vzniku, změně, nebo zániku práv a povinností - v souladu s právem
 - nejvýznamější občanskoprávní skutečnost
 - vyvolává právní následky, které jsou v něm vyjádřeny i ty plynoucí ze zákona, dobrých mravů, zvyklostí nebo zavedené praxe stran
 - PJ musí obsahem i účelem odpovídat zákonu i dobrým mravům a veřejnému pořádku
 - Druhy:
 - * **Aktivní jednání** - výslovně i konkludentně
 - * **Nečinnost** - například automatická prolongace, výpověď, odstoupení

- * Obecně však nelze mít mlčení za souhlas! Je ale možné aktivně souhlasit mlčky, například kývnutím hlavy.
- Jde rozlišovat i dále: například adresovaná, neadresovaná, *inter vivos* a *mortis causa*, úplatné, bezúplatné, smíšené (úplatné ale nerovnocené - neúměrné zkrácení a lichva), neformální a formální, pojmenované a nepojmenované
- **Složky právního jednání**
 - * Podstatné - musí být
 - * pravidelné - nemusí být, zákon je může nahradit - například cena obvyklá
 - * Nahodilé - nejsou běžné, obsaženy jen občas
- Právní jednání může dále obsahovat podmínky (například odkládací a rozvazovací), doložení času - například od kterého času účinky počínají a kdy končí, a příkazy - například u pořízení pro případ smrti spočívající ve splnění nějakých příkazů
- **Aby bylo právní jednání platné, musí splňovat několik náležitostí**
 - * způsobilost subjektu
 - * soulad se zákonem a dobrými mravy, není proti veřejnému pořádku
 - * forma, je-li předepsána
 - * učiněn svobodně, vážně, určitě a srozumitelně
 - * prost omylů ohledně podstatných okolností
 - * absence tísni a nápadně nevýhodných podmínek
 - * absence úmyslu zkrátit věřitele (tomuto se dá odporovat)
 - * předmět - dovolený a možný
- **Dělení na konsensuální a jednostranné projevy vůle**
 - * konsensuální
 - verbální (ústní)
 - písemné (literární)
 - konkludentní (mlčky učiněné)
 - * jednostranné projevy vůle
 - procesní povahy
 - hmotněprávní povahy (materiální) - zde se jedná například o určité druhy pořízení pro případ smrti
- **Individuální právní akty**
 - * (rozhodnutí individuální povahy)
 - * projevy vůle orgánů veřejné moci, které jsou v souladu s právem
 - zásada legality
 - * jedná se o výsledek procesu aplikace práva
 - * **Rozlišuje se na:**
 - Konstitutivní (*ex nunc*) - působící od nyní, jsou právními skutečnostmi v hmotněprávním smyslu - konstituuje právo, které předtím nebylo
 - Deklaratorní (*ex tunc*) - působící od tehdy, jsou právním skutečnostmi v hmotněprávním smyslu - deklaruje právo,

které již bylo a pouze ho potvrzuje

- **Protiprávní jednání** (delikty) = projev vůle, který je v rozporu s právními normami
 - * Komisivní - aktivní činnost delikventa
 - * omisivní - spočívá v nečinnosti subjektu, který má povinnost jednat
 - * delikt X trestný čin X přestupek -> dále pouze o deliktech
 - * vzniká sekundární právo/povinnost kvůli porušení primárního práva/povinnosti -> snášet realizaci sankce -> **právní odpovědnost**, předpoklady jsou:
 - deliktní způsobilost -> zletilost, schopnost ovládnout a posoudit své jednání
 - porušení ze zákona, či ze smlouvy
 - subjektivní zavinění - úmysl přímý a nepřímý, nedbalost vědomá a nevědomá (nevědomá vědět měl a mohl)
 - objektivní zavinění - případy objektivní odpovědnosti (provozní činnost, odložené věci) - například odpovědnost za škodu způsobenou provozní činností.

- **Právní událost**

- druh mimovolní právní skutečnosti, která nastává objektivně, přičemž následky, které jsou s ní spojeny jsou v souladu s normami práva
- například narození, nebo smrt člověka, pojistá událost
- Také čas a jeho plynutí - s uplynutím právo spojuje určité následky - **promlčení X prekluze**
- Důležitý je zmínit i **právní stav** - jde o právní skutečnost, která není v rozporu s právem, u události se ale jedná o dění - něco se stalo, u **právního stavu** se pouze popisuje nějaký stav, který je objektivně v souladu s právem - událost - dítě se narodilo, stav - dítě je narozeno

- **Protiprávní stav**

- porušení právní povinnosti, přičemž nemá povahu projevu vůle
- Protiprávní výsledek sil působící nezávisle na lidské vůli
- Následkem je tzv. **objektivní odpovědnost**
- Živelné pohromy

- **Neplatnosti**

- Absolutní - neplatnost je absolutní, soud k ní přihlédne i bez návrhu -> pokud se zjevně příčí dobrým mravům, narušuje veřejný pořádek, nebo je plnění od počátku nemožné, v ostatních případech se jedná o neplatnost relativní
- Relativní - neplatnost je relativní, soud k ní přihlédne jen na návrh
- má se za to, že každé jednání je spíše platné, nežli neplatné
- neplatné právní jednání nemá žádné účinky, krom náhrady škody
- od neplatnosti je potřeba odlišovat zdánlivé (nulitní) právní jednání -> na to se hledí, jako by od počátku nebylo - například pro nedostatek vůle

| Zdroje a poznámky pod čarou |

Otzávka 8 - Čas jako občanskoprávní skutečnost. Promlčení, prekluze a další občanskoprávní instituty založené na běhu času.

| Úkoly |

- Čas jako občanskoprávní skutečnost
- Promlčení
- Prekluze
- Další instituty založené na běhu času

| Paragrafy |

| Vysvětlení a Poznámky |

• Obecně k času

- V právním významu se jedná o právní skutečnost ve formě právní události
- součást objektivní reality, která je v určité podobě a za určitých podmínek pro právo významná
- **okamžik** - den, popřípadě sekunda, v právu definovaná většinou ve formě ("okamžikem")
 - * narození, smrt, právní moc rozhodnutí
 - * spojuje s ním určité právní následky
- **běh času**
 - * s jeho koncem právo spojuje určité následky
- **Rozlišení lhůty a doby, jejich počátek, trvání a překážky**
 - * **doba** = časový úsek omezující existenci práv a povinností - práva a povinnosti zaniknou uplynutím doby, na kterou byly omezeny aniž by byla potřeba nějak zvlášť provést vůli.
 - * **Lhůta** = časový úsek určený k vykonání práva, zejména k jeho uplatnění
 - zákonná X smluvní
 - hmotněprávní X procesní
 - hmotněprávní -> dříve než skončí, musí být právo uplatněno
 - jedná se o lhůtu uplatnitelnou v občanskoprávních vztazích

- je třeba, aby PJ v písemné formě došlo do dispoziční sféry adresáta
- popřípadě fikce doručení
- procesní
 - jedná se o lhůtu uplatnitelnou v procesních věcech
 - je třeba, aby právní jednání v písemné podobě bylo včas (v poslední den lhůty) předáno provozovateli poštovních služeb
- * **Termín** = určené datum
- * **Překážky**
 - jedná se o stavění lhůty
 - Pravé = lhůta začala běžet a postaví se jí do cesty překážka, po dobu překážky lhůta neběží, pak naváže a běží dále = například zastavení běhu lhůty pokud je právo uplatněno u soudu
 - Nepravé = lhůta může začít běžet až od chvíle určité právní skutečnosti - například dohoda o mimosoudním jednání věřitele a dlužníka -> až když se nepovede, může začít běžet lhůta
 - Přetržení lhůty = lhůta běží, pak se přetrhne a pak začne běžet zase od začátku -> například pokud dlužník uzná svůj dluh (utvrzení a zajištění dluhu) -> začne běžet nová lhůta
- **Následky uplynutí času**
 - vznik, nebo zánik práva a nebo povinnosti = právní skutečnost
- **Pravidla počítání času**
 - * Rozlišení dle toho, zda jde o čas, od kterého účinky počínají, nebo zda jde o čas od kterého účinky končí.
 - * Nabívá-li se právo nebo vzniká povinnost = na začátku dne
 - * Zánik práva nebo povinnosti = na konci dne
 - * Má-li se vykonat nebo splnit v určitý den, vyžaduje se, aby se tak stalo v obvyklou denní dobu
 - * **Práva a povinnosti zaniknou uplynutím doby, na kterou byly omezeny.**
 - * **Pokud se lhůta počítá podle dnů** = začne se počítat následující den po vzniku skutečnosti, která vyvolala její počátek
 - * **Pokud se lhůta počítá podle týdnů, měsíců, nebo roků** = připadá na den, který se pojmenováním, nebo číslem shoduje se dnem, na který připadá skutečnost, která vyvolala její počátek, není-li v měsíci daný den, připadne konec lhůty na poslední den daného měsíce
 - * **Polovina měsíce** = 15 dnů, **střed měsíce** = 15. den
 - * **Pokud je lhůta složena s celých měsíců a z části dalšího měsíce** = počítá se část měsíce až na konec, tedy po uplynutí všech celých měsíců

- * **Připadne-li konec lhůty na víkend, nebo svátek** = je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den
- * **Pokud je lhůta v kratších jednotkách než je den** = počítá se od okamžiku kdy začne, do okamžiku, kdy skončí
- **Právní jednání a doručování vůči nepřítomné osobě**
 - * vyvratitelná právní domněnka, že:
 - zásilka odeslaná s využitím služeb provozovatele poštovních služeb došla 3. den po odeslání
 - pokud je však posílána do zahraničí, je tento termín posunut na 15. den
- **Promlčení**
 - Složená právní skutečnost = je vázána na existenci jiné právní skutečnosti a tu svým během ovlivňuje
 - **Promlčení** = následek marného uplynutí lhůty pro uplatnění práva
 - **Počátek běhu lhůty** = den dospělosti práva = například dlužník měl dnes splnit, nesplnit -> zítra může žalovat, pokud nebudu žalovat -> promlčení
 - * lhůta se samozřejmě může stavět a přetrhnout
 - zánik vymahatelnosti práva, trvá v podobě naturální obligace - je tedy právní nárok na plnění a povinný může plnit když bude chtít, právní titul tedy nezaniká, jen je oslaben.
 - * **Právní titul** = právní důvod k zániku, změně, nebo vzniku práva
 - vzniká na základě zákona, nebo na základě právní skutečnosti
 - právo nezaniká, jen je oslabeno -> je možné ho žalovat, žalovaný má ale právo upozornit na promlčení -> soud pak právo neuzná
 - * **nezanikne povinnost splnit dluh, ale vznikne právo vznést námitku promlčením** -> o tomto soud nesmí poučovat -> nesmí poučovat o hmotném právu
 - * vznesením námitky se právo změní na naturální obligaci -> dlužníka nelze donutit k plnění, pokud ale plní, nemůže chctít své plnění nazpět, nejedná se o bezdůvodné obohacení na úkor dlužníka
 - * k vzdání se práva na vzenesní námitky promlčení se nepřihlíží
 - v případě plnění po promlčení se ale furt a stále nejedná o bezdůvodné obohacení
 - **Co se promlčuje:**
 - * všechna majetková práva s výjimkou případů stanovených zákonem
 - * jiná práva se promlčují, jen pokud to zákon stanoví -> § 612 až 618 OZ
 - v případě práva na život, důstojnost, čest, jméno, zdraví, vážnost, soukromí, nebo obdobných osobnostních práv -> nepromlčují se, promlčuje se pouze právo na odčinění újmy způsobené na těchto právech
 - * právo na výživné se nepromlčuje
 - * vlastnické právo se nepromlčí

* etc.

– **Délka promlčecí lhůty**

- * obecná promlčecí lhůta u věcí movitých a věcí nemovitých
 - Nemajetková práva se obecně promlčují za 3 roky
 - Majetková práva se obecně promlčují za 10 let
- * jsou i další speciálně stanovené lhůty
 - například pro právo na náhradu škody, újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení - 10 let ode dne, kdy ke škodě došlo, pokud se však jedná o úmyslně způsobenou škodu - 15 let
 - a dále.

* **Subjektivní a objektivní lhůta**

- **Lhůta subjektivní** - je vázána na osobu a standardně na skutečnost dozvědění se o dané právní události, nebo na to, že se dozvědět měla a mohla
 - má dispozitivní povahu, strany si jí mohou zkrátit, nebo prodloužit a ti minimálně na 1 rok, nebo maximálně na 15 let, v některých případech se k němu nepřihlíží
- **Lhůta objektivní** - je vázána na obecný běh času, tedy na uběhnutí určité doby od dané události, od které začala běžet lhůta
 - Lhůty běží současně - pokud zákon stanovuje "nejpozději za" - běží obě lhůty, pokud zákon stanovuje - "promlčí za" - jedná se o běh jen objektivní lhůty

• **Prekluze**

- úplný zánik práv a povinností
- Nebylo-li právo vykonané ve stanovené době, zanikne jen v případě, že tak stanoví zákon.
- Ustanovení o běhu promlčení lhůty platí obdobně i pro prekluzi
- **Zastavení běhu v případě: uplatnění práva u soudu, písemné uznání dlužníka**
- Také vydržení práva
- Nemusí se namítat, soud k ní přihlédne i bez návrhu
- V případě prekluze již nejde z daného právního titulu plnit -> ten totiž zanikl, pokud by se plnilo z tohoto právního titulu, tak by se jednalo o bezdůvodné obohacení

– **Rozdíly oproti promlčení**

- * promlčení
 - lhůta k vykonání práva
 - námitka promlčení, naturální právo
 - plnění naturálního práva neznamená bezdůvodné obohacení

* **prekluze**

- po uplynutí lhůty právo zanikne zcela (nezůstane ani jako naturální právo)
- kdyby dlužník plnil, šlo by o plnění nedluhu
 - věřitel musí vrátit, jinak jde o bezdůvodné obohacení
- Příklady

- odmítne-li některý z věřitelů účast na převzetí likvidační podstaty, považuje se jeho pohledávka za zaniklou.
- **Vydržení**
 - jedná se o jeden ze způsobů nabytí vlastnického práva
 - Negativní následek nedostatečného vykonávání vlastnického práva vlastníkem
 - Pozitivní následek řádného vykonávání práv vlastníka osobu, která má věc u sebe a chová se jako vlastník
- **Společný základ promlčení, prekluze a vydržení: jejich povaha složených právních skutečností, pro které je rozhodný běh času, a jejich následky**
 - složené právní skutečnosti = je vázána na existenci jiné právní skutečnosti a tu svým během ovlivňuje, dvě a více právních právních skutečností vyvolává právní následky
 - slouží k tomu, aby výhodu získal ten, kdo se stará
 - **Existují dvě skupiny z hlediska jejich trvání**
 - * práva osobní - statusová, osobnostní, rodinná
 - neomezené trvání, v průběhu času se nemění, nepromlčitelné, nevydržitelné
 - * práva majetková - věcná práva, dědické právo, závazková práva
 - omezené trvání
 - mohou zcela zaniknout

|—————|
| Zdroje a poznámky pod čarou |
|—————|

Otázka 9 - Manželství, majetkové právo manželské. Rodiče a dítě, osvojení, náhradní formy péče o dítě.

|—————|
| Úkoly |
|—————|

- Manželství
- Majetkové právo manželské
- Rodiče a dítě
- Osvojení
- Náhradní formy péče o dítě

|—————|
| Paragrafy |
|—————|

|—————|
| Vysvětlení a Poznámky |
|—————|

- **Manželství**

- trvalý svazek muže a ženy vzniklý způsobe, který stanový zákon
- hlavním účelem manželství je založení rodiny, řádná výchova dětí a vzájemná podpora a pomoc

- **Hlavní zásady**

- * Svazek muže a ženy
- * Monogamní
- * Rozlučitelné
- * Civilní či církevní forma

- **Uzavření manželství**

- * Zákonem stanoveným způsobem = **sňatkem**
- * **Sňatek** = svobodný a úplný souhlasný projev vůle muže a ženy, že spolu chtějí vstoupit do manželství (označování jako **snoubenci**)
- * **Sňatečný obřad je veřejný a slavnostní a koná se za přítomnosti dvou svědků - 1 muže a 1 ženy**

- **Formy sňatku**

- * **Občanský sňatek** - před orgánem veřejné moci
- * Kdo může oddávat - starosta, místostarosta, pověřený člen zastupitelstva, za přítomnosti matrikáře
- * O provedení sňatečného obřadu žádají snoubenci ten obecní úřad, v jehož obvodu chtějí manželství uzavřít
- * Místo konání: místo určené úřadem pro slavnostní akce, přihlíží se k vůli snoubenců
- * **Církevní sňatek** - před orgánem církve, či náboženské společnosti oprávněné k oddávání dle zákona
- * O provedení obřadu žádají snoubenci příslušnou církev
- * Předpoklady pro uzavření manželství v dané církvi a podmínky pro jeho konání, jakož i místo a průběh jeho konání se řídí vnitřními předpisy církve
- * Snoubenci musí mít osvědčení vydané matričním úřadem, v jehož obvodu má být manželství uzavřeno, že snoubenci splňují zákonné požadavky pro uzavření manželství - musí být mladší než 6 měsíců
- * Církevní oddávající musí do 3 dnů od uzavření manželství poslat protokol o uzavření manželství danému matričnímu úřadu

- **Prohlášení při sňatečním obřadu**

- * Snoubenci musí prohlásit:
 - . jaké si zvolí příjmení/zda penechájí/zda budou používat obě
 - . nejsou jim známy překážky pro uzavření manželství
 - . znají své vzájemné poměry a dohodli se na jejich uspořádání

- Existují další formy sňatku:

- * Sňatek v cizině před diplomatickou misí, či konzulárním úřadem ČR v cizině - pokud je alespoň jeden ze snoubenců občanem Česka
- * Sňatek v zastoupení - pokud z vážných důvodů jeden ze snoubenců nemůže se zúčastnit sňatečného obřadu - může být oddán v zastoupení - na základě písemné plné moci s ověřeným podpisem

- * Sňatek v ohrožení života - pokud je jeden ze snoubenců ohrožen na životě, mohou sňatek uzavřít před kterýmkoliv obecním úřadem, oddat je může rovněž velitel letadla/plavidla pod vlajkou Čr, velitek vojenské jednotky ČR v zahraničí -> domnívám se, že se poté musí nahlásit na matričním úřadě?

- **Způsobilost uzavřít manželství**

- * Ten jemuž v tom nebrání žádná zákonná překážka
 - Těmi jsou:
 - Nedostatek věku,
 - nedostatek svéprávnosti,
 - existující manželství či registrované partnerství,
 - zakázaný stupeň příbuzenství,
 - svěření do péče, poručnictví, pěstounství.

- **Neplatné a zdánlivé manželství**

- * Zdánlivé manželství
 - manželství vůbec nevznikne
 - vada nemůže být zhojena - například sňatek osoby mladší 16 let, oddal někdo, kdo k tomu neměl oprávnění etc.
 - není o něm třeba rozhodovat, v pochybnostech -> možná žaloba na určení, deklaruje neexistenci manželství
- * Neplatné manželství
 - Bylo-li uzavřeno přes zákonné překážku
 - považuje se za platné, dokud jej soud neprohlásí na návrh osoby, která na tom má právní zájem za neplatné, někdy může i *ex officio* - například pokud by už snoubenec měl uzavřené jiné manželství a to by stále trvalo
 - vada však může být zhojena - například nabytí svéprávnosti, nebo zánik předchozího manželství -> pak je manželství považováno za platně uzavřené
 - Má se za to (vyvratitelná právní domněnka), že manželství je uzavřeno platně.

- **Práva a povinnosti manželů**

- * Manželé mají v zásadě **rovná práva a povinnosti**
- * Jsou si povinni úctou
- * Dále například: žít spolu, být si věrni, pečovat o dítě etc.
- * Právo znát své vzájemné příjmy a majetkové poměry
- * **společná domácnost manželů** = rodiná domácnost, kde spolu soužijí
- * každý z manželů finančně přispívá podle svých možností tak, aby byla **životní úroveň všech členů domácnosti zásadně srovnatelná**
- * Důležité pro rozvod a pro vypořádání majetku: poskytování majetkových plnění má stejný význam jako osobní péče o rodinu a její členy

- **Jednání manželů**

- * Manželé zásadně jednají společně, nedohodnou-li se manželé může

souhlas jednoho z manželů v odůvodněných situacích nahradit soud.

- * Jednání jednoho manžela běžně zavazuje a opravňuje oba manžele společně a nerozdílně.

- To neplatí, pokud jeden manžel dal předem najevo, že s jednáním nesouhlasí, nebo soud na jeho návrh vyloučil působení následků právního jednání na daného manžela.

- * V běžných záležitostech však může jednat kterýkoliv z nich a mají vůči sobě zákonné zástupčí oprávnění.

- To neplatí pokud jeden z manželů třetí osobě předem sdělí, že se zastoupení nesouhlasí, nebo pokud ho vůči manželovi zruší soud.

- Rovněž neplatí, pokud manželé žijí v oddělených domácnostech podle § 691 odstavce 2.

- Manželé mají vzájemné zákonné zástupčí oprávnění = v běžných věcech se mohou zastupovat

- **Manželé mezi sebou mají vyživovací povinnost - i vůči dětem, a to tak, aby jejich hmotná a kluturní úroveň byla zásadně stejná.**

- **Zánik manželství**

- * Manželství může zaniknout třemi způsoby:

- Smrtí

- Prohlášením za mrtvého - dnem, který je označen za den smrti, pokud je prohlášený za mrtvého živý, manželství se neobnovuje

- Rozvodem

- § 755 OZ a následující, předpokladem rozvodu je nenapravitelný rozvrat manželství

- Soužití manželů je hluboce a trvale rozvráceno a nelze očekávat obnovení soužití

- některý z manželů musí o rozvod požádat

- Manželství však ve dvou výjimečných situacích nemůže být rozvedeno ani tak:

- rozpor se zájmem nezletilého dítěte manželů, který je dán zvláštními důvody

- rozpor se zájmem manžela, který se na rozvratu zásadně nepodílel s tím, že by mu rozvodem byla způsobena zvláště zásadní újma a mimořádné okolnosti svědčí pro zachování manželství -> v tomto případě může být manželství rozvedeno pokud spolu manželé nežijí alespoň po dobu 3 let

- Před rozvodem manželství musí být vypořádány poměry nezletilého dítěte, až pak lze manželství rozvést - opatrnický soud musí pravomocně rozhodnout, nebo musí být schválena dohoda rodičů

- **Sporný a nesporný rozvod**

- **Sporný rozvod**

- soud zjišťuje existenci rozvratu a jeho příčiny -> pokud dojde k závěru, že je zde kvalifikovaný rozvrat a rozvodu nebrání jedna z dvou výše uvedených situací -> manželství rozvede

- **Nesporný rozvod**

- soud nezjišťuje příčiny rozvratu manželství a manželství rozvede - opět pokud rozvodu nebrání tvrdostní klauzule za současného splnění několika zákonnych podmínek
 - Pokud se druhý manžel k návrhu připojí a shodně tvrdí, že je manželství rozvráceno a dohodnout se na úpravě poměru nezletilých dětí a majetku
 - (+manželství trvalo alespoň rok, a manželé spolu minimálně 6 měsíců nežijí)

- **Výživné po rozvodu**

- Jeden manžel může mít právo na výživné po druhém manželovi pokud:
 - se není schopen sám živit a tato situace má původ v manželství
 - v takovém případě může nařídit druhému manželovi hradit výživné - pokud to po něm lze spravedlivě požadovat s ohledem na jeho stav (věk, finance etc.)
 - rovněž zkoumá, zda si to druhý manžel "zaslouží"
-> například zda se nemohl uživit sám správným nakládáním se svým majetkem, nebo zda se staral o společnou domácnost, nebo zda proti manželovi nespáchal tresný čin
 - lze splnit odbytným - uhrazením částky výživného
 - maximálně na tři roky, zaniká rovněž pokud vyživovaný manžel uzavře nové manželství, nebo vstoupí do registrovaného partnerství

- **Manželské majetkové právo**

- SJM = to co manželům náleží, má majetkovou hodnotu, a není vyloučeno z právních poměrů

- **Má tři režimy**

- * zákonny

- **Aktiva** = to co nabyla manželé společně za trvání manželství + zisk z výhradního vlastnictví manžela
- Existují výjimky - například náhrada nemajetkové újmy, dar, dědictví (pokud není odkázáno do SJM)
- **Pasiva** = dluhy převzaté za trvání manželství
- Výjimka: například dluhy převzaté jedním z manželů bez souhlasu druhého manžela pokud se nejedná o obstarávání běžných záležitostí
- Manželé jsou zavázáni společně a nerozdílně, **v běžných**

záležitostech týkajících se SJM může jednat každý sám, jinak společně, pokud nejednají společně -> možnost jednoho manžela dovolat se naplatnosti tohoto jednání, rovněž pokud by bylo třeba jednat v zájmu rodiny a jeden z manželů by odmítal souhlas udělit -> může být nahrazen soudem

- * smluvný
 - forma notářského zápisu, s účinky od teď do budoucnosti
 - podoby:
 - oddělené jméní,
 - vznik SJM ke dni zániku manželství,
 - zůzení nebo rozšíření SJM
 - vypořádání SJM ke dni zániku manželství
 - Správa se řídí dohodou manželů
- * Založený rozhodnutím soudu
 - V jistých zákonem stanovených způsobech může SJM upravit na návrh manžela soud - zruší nebo zúží - například pokud je manžel marnotratný

- **Práva třetích osob ze SJM**

- * dluh jakou součást SJM - uspokojení z majetku SJM + z výlučných majetků manželů nespadajících do SJM
- * dluh není součástí SJM a zavazuje pouze jednoho z manželů (druhý manžel nesouhlasil) - uspokojení z výlučného majetku zavázaného manžela + SJM ale jen do výše podílu zavázaného manžela, který by na SJM měl v případě vypořádání SJM

- **Vypořádání SJM**

- * Je potřeba vždy při změně - tedy při zrušení soudem, zánikem například rozvodem a nebo zúžením například smlouvou
- * dohodou manželů
- * na návrh může soud
- * OZ určuje vyvratitelné právní domněnky jak se má majetek rozdělit, pokud se nedosáhne dohody

- **Ochrana proti domácímu násilí**

- * pokud se pro jednoho soužití stane nesnesitelné z důvodu psychického nebo fyzického násilí -> soud může nejdéle na dobu 6 měsíců omezit nebo i vyloučit právo druhého manžela v domě či bytě bydlet

• **Rodiče a dítě**

- **Mateřství**

- * Matkou dítěte je žena, která ho porodila - absolutní statusový poměr matka - dítě
- * Bez mateřství nelze určit otcovství /příbuzenství
- * Vyloučení absolutního statusového poměru v rámci náhradního mateřství (surogačního) -> možnost osvojení

- **Otcovství**

- * Na základě jedné ze tří zákonných domněnek

- pokud je manželem matky (vyvratitelné), rovněž pokud se narodí do 300 dnů od zániku manželství, pokud není matka znova provdána -> pak VPD, že je otcem manžel pozdější, nebo pokud jiný muž neprohlásí otcovství a rozvedený muž otcovství popře a matak se k prohlášení připojí
- Popřemí - může matka i otec (objektivní i subjektivní lhůta)
- Pokud rodiče souhlasně prohlásí kdo je otec (vyvratitelné)
- Popření - může matka i otec (objektivní lhůta)
- pokud otcovství prohlásí soud (nevyyvratitelné)
 - na návrh matky/dítěte/muže, který o sobě tvrdí, že je otcem
 - vyvratitelná právní domněnka pokud spolu souložili - je muž otcem
 - v případě sporu - nařízení testu DNA
- **Rodičovská práva a povinnosti**
 - * Mají vůči sobě vzájemná práva a povinnosti
 - * Těch se nemohou vzdát - jsou **nezadatelná**
 - * Účelem je zajištění **hmotného a morálního prospěchu**
 - * Dítě je povinno dbát svých rodičů, podřídit se jejich výchovným opatřením (přiměřeně okolnostem a věku dítěte) - nsemí ohrožovat zdraví, jeho rozvoj a důstojnost
 - * 3 základní práva
 - osobnostní práva - práva spojená s osobností - například určit dítěti jméno, souhlasným prohlášením určit otcovství, dát souhlas k osvojení etc.
 - rodičovská odpovědnost - jedná se o práva a povinnosti
 - **1- pečovat o dítě a jeho rozvoj**
 - **2- zastupovat dítě**
 - zastupování při právních jednáních, kterým není způsobilé, společně, jednat však může každý z nich
 - rodič nemůže zastoupit dítě v případě střetu zájmu jeho se zájmem dítěte, v případě střetu zájmů rodiče a dítěte -> jmenován kolizní opatrovník
 - pro vyřízení záležitosti dítěte (nejedná-li se o záležitost osbního stavu) -> mohou rodiče uzavřít smlouvu o zastoupení s jinou osobou
 - **3- spravovat jmění dítěte**
 - nutnost péče řádného hospodáře (náležitá péče, potřebné znalosti a lojalita), při porušení -> povinnost hradit škodu
 - Nejde-li o běžnou záležitost - nutný souhlas soudu
 - Co rodiče získají použitím majetku -> nabývá dítě
 - Příjmy z majetku - k jeho správě a k potřebám dítěte, rovněž k potřebám rodiny - se souhlasem soudu
 - pokud rodiče nevykonávají řádně - ustanoven **opatrovník jmění**

- vzniká - narozením, zaniká zletilostí/emancipací/sňatkem
- Rodiče jí vykonávají vzájemně ve shodě se zájmy dítěte (věnují patřičnou pozornost jeho názoru)
- pokud se rodiče nedohodnou na významné skutečnosti - rozhodne soud
 - participace dítěte - soud chce znát názor dítěte (má se za to, že pokud je starší 12 let -> je schopno participovat), není-li schopno ho sdělit -> soud vyslechne osobu, která je schopná ho sdělit -> její zájmy však nesmí být v rozporu se zájmy dítěte
 - RO náleží stejně oběma rodičům, má jí každý rodič, ledaže jí byl zbaven
 - opatření zasahující do RO - nemá vliv na vyživovací povinnost

· Pozastavení výkonu RO

- a- nezletilý rodič, který nanabyl plné svéprávnosti, náleží mu pouze výkon té části, která spočívá v péči o dítě
- b- omezení svéprávnosti - v celém rozsahu RO, ledaže soud rozhodne jinak (péče a styk)
- c- brání-li tomu jiná závažná skutečnost výkonu RO

· Omezení RO

- vždy rozhodnutím soudu
- pokud rodič nevykonává svojí RO rádně + omezení vyžaduje zájem dítěte
- soud určí v rozhodnutí rozsah

· zbavení RO

- vždy rozhodnutím soudu - rodič zneužívá nebo zanedbává RO
- vždy posoudí, pokud rodič spáchal trestný čin, či k němu využil dítě
- Rodič ztrácí právo styku s dítětem - jen výjimečně ho může soud zachovat
- Soud může rodiče zbavit i osobnostních práv - například souhlas k osvojení

· Kdo vykonává RO při výše uvedených případech?

- V plném rozsahu druhý rodič
- Pokud není žádný rodič / žádný z nich není nositelem RO - **poručník**
- pokud rodiče jsou, ale oba jsou omezeni v RO - **opatrovník**

- Péče o dítě po rozvodu

- * Manželství není možné rozvést, dokud nejsou vypořádány poměry nelzettelého dítěte
- * Soud nejdříve určí jak bude každý z rodičů o dítě napříště pečovat
 - Formy péče

- a- péče jednoho z rodičů
- b- strídavá péče
- c- společná péče (oba rodiče musí souhlasit)
- d- péče jiné osoby než rodiče - není-li žádný z rodičů schopen/ochoten o dítě pečovat, např. prarodiče
- Soud schvaluje rozsudkem pokud se rodiče **dohodly**
- Pokud rozhoduje on - také **rozsudkem**
- Soud rozhoduje na základě mnoha kritérií jakou formu zvolit
 - například zájem dítěte, vztah dítěte k rodičům, životní poměry rodičů atd.
 - úprava poměrů dítěte nesezdaných, nebo sezdaných rodičů, kteří žijí odděleně nevyžaduje úpravu formy péče
 - soud může změnit své rozhodnutí, pokud se změní poměry, podle kterých rozhodoval
- **Úprava styku rodiče s dítětem**
 - soud upraví poměry i ve smyslu styku - tzn i pokud by byla péče jen jednoho rodiče -> druhý má právo se s dítětem stýkat, to soud může upravit - například zakázat z důvodu omezení rodičovské odpovědnosti, toto soud ale upraví jen ve chvíli, kdy se rodiče nedohodnou
 - rodič má povinnost styk dítěte s druhým rodičem umožnit a nijak dítě proti druhému rodiči nepopuzovat
 - **VEDLEJŠÍ:** dítě má právo i na styk s jinými osobami s ním příbuznými - k nimž má citový vztah

- **Osvojení**

- Jsou dvě formy náhradní péče o dítě:
 - * 1- rodinná
 - * 2- ústavní
- **Osvojení spadá do rodinné**
 - * jedná se o přijetí osoby za vlastní
 - * na základě rozhodnutí soudu
 - * stanoven základní předpoklad osvojení - vztah stejný, jako je standardně mezi rodičem a dítětem, nebo alespoň základy takovéhoto vztahu
- * **Osvojení nezletilého**
 - osvojenec - nezletilý, který nenabyl plné svéprávnosti
 - osvojitel - zletilý, plně svéprávný a další zákonné podmínky (předpoklady dobrého rodiče, zdraví etc.)
 - Osvojitel se mohou stát manželé, nebo jeden z manželů
 - Osvojují-li společně - podávají návrh společně
 - Může osvojit i osamělá osoba
 - Důležitý je přiměřený věkový rozdíl
- **Proces osvojení**
 - je třeba souhlasu dítěte a jeho rodičů
 - a- Dítě musí souhlasit, je-li starší 12 let, u mladších dětí může souhlasit opatrovník

- b- Rodiče musí souhlasit, souhlas nemůže dát rodič mladší 16 let, jeho dítě ani nemůže být osvojeno
- Matka může udělit souhlas až 6 týdnů po porodu
- Otec hned po narození dítěte
- do 3 měsíců lze souhlas odvolat

Situace nevyžadující souhlas rodičů

- pokud jsou rodiče zbaveni RO + osobnostního práva dát souhlas k osvojení
- rodič není schopen projevit svou vůli
- rodič se zdržuje na neznámém místě
- neprojevuje o dítě zájem (minimálně po dobu 3 měsíců)
- O tom, zda je potřeba souhlasu rodičů nebo ne -> rozhoduje soud

Předání dítěte do péče osvojitele

- pokud není souhlas rodičů odvolán = **preadopční péče**
 - rozhoduje o něm soud
 - po uplynutí 6 měsíců lze rozhodnout o osvojení dítěte osvojitelem

Po rozhodnutí o osvojení - právní důsledky osvojení

- mezi osvojencem a osvojitelem vzniká stejný vztah jako mezi rodičem a dítětem
- původní rodičovský vztah zaniká (nezaniká ve chvíli kdy osvojil jeden z manželů rodiče vztah toho druhého rodiče - například nově vdaná žena, osvojí nový manžel - rodičovská práva ženy rodičky nezanikají)
- osvojitelé jsou zapsání namísto rodičů do rodného listu
- dítě získává příjmění osvojitelů
- osvojitelům vzniká RO a výzivovací povinnost
- pokud je osvojenec rodičem -> účinky osvojení i na jeho dítě
- osvojitel musí s osvojením dítě seznámit nejpozději do zahájení školní docházky
- je možné utajit okolnosti osvojení a biologickou rodinu (na návrh rozhodnutím soudu z vážných důvodů) -> odtajnění na základě rozhodnutí soudu v případě, že by bylo dítě vážně ohroženo na zdraví, či na životě, dítě se se spisem o osvojení může rovněž seznámit když nabude plné svéprávnosti

Zrušení osvojení

- po dobu 3 let od osvojení - na návrh osvojence, nebo osvojitele
- obnovují se vztahy před osvojením, rovněž se dítěti vrací staré příjmení
- po uplynutí 3 let se osvojení stává nezrušitelné!
- na žádost může soud osvojení prohlásit za nezrušitelné

i dříve

* **Osvojení zletilého**

- =stejné právní důsledky jako osvojení nezletilého
- lze jen z taxativně vymezených důvodů = pak se jedná o **plné osvojení**
 - 1- přirozený sourozenec osvojovaného byl osvojen týmž osvojitelem,
 - 2- v době podání návrhu by osvojený nezletilý,
 - 3- osvojitel pečoval o osvojence již jako ovlastního již v době jeho nezletilosti,
 - 4- osvojitel hodlá osvojit dítě svého manžela
- **neúplné osvojení** - osvojení zletilého, které není obdobou osvojení nezletilého
 - jen z důvodů hodných zvláštního zřetele
 - nepromítá se do osobního stavu osvojence ani osvojitele, trvá vztah mezi osvojenecem a jeho pokrevní rodinou
 - osvojenec dědí po osvojitéli v **první třídě** při intestální posloupnosti, nemá však zákonné dědické právo vůči ostatním členům rodiny osvojitele

• **Náhradní formy péče o dítě**

- Dva typy

* **1- rodinné**

- **1- osvojení**
- **2- pěstounství**
 - pokud o dítě nemůže osobně pečovat žádný z rodičů ani poručník -> soud může svěřit dítě do péče **pěstounům**
 - pěstounství má přednost před ústavní péčí
 - může být stanoveno na dobu, po kterou rodičům brání nějaká překážka v osobní péči o dítě
 - rozhoduje soud
- **Osoba pěstouna**
 - záruky rádné péče o dítě
 - bydlíště na území Čr
 - souhlas se svěřením dítěte do vlastní péče od pěstouna
 - pěstoun je náhradním pečovatelem
 - rodiče mají právo na informace a na styk s dítětem
 - **pěstou nezískává RO** = není zákonným zástupcem dítěte!
 - RO náleží buď rodičům, nebo poručníkovi, hlavní povinností pěstouna je pouze osobní péče o dítě
 - pěstoun nemá vyživovací povinnost - jsou mu vypláceny dávky pěstounské péče - má několik složek
 - pěstounskou péčí zprostředkovává OSPOD
 - vyživovací povinnost zůstává rodičům, ti platí výživné na úkor státu
- **Zánik PP**

- Nejpozději nabýtím plné svéprávnosti dítěte
- Existuje i profesionální pěstounská péče max na jeden rok
 - pro specifické případy
- **3- svěření do péče jiné osoby**
 - viz péče o dítě po rozvodu
 - pokud nemůže nebo nechce pečovat žádný z rodičů
 - zpravidla se jedná o příbuzného
 - přednost před ústavní péčí
 - přiměřeně se použijí ustanovení o pěstounství, ale pečující osoba nedostává dávky, vyživovací povinnost mají přímo rodiče - **platí výživné pečující osobě**
 - pečující osoba nemá vyživovací povinnost k dítěti pokud jí nemá ze zákona - například prarodič
 - v případě nutnosti je možné dané osobě svěřit dítě do pěstounské péče - **zabezpečení pěstounskými dávkami**
- **4- poručnictví** (pokud poručník o dítě osobně pečeje)
 - Pokud není žádný rodič, který má k dítěti plnou RO -> soud jmenuje dítěti poručníka
 - Poručník má k dítěti všechny práva a povinnosti jako rodič, nemá ale k dítěti vyživovací povinnost, náleží mu RO = je zákonným zástupcem dítěte
 - poručnictví je pod stálým dozorem soudu
 - každé nikoli běžné rozhodnutí týkající se dítěte podléhá schválení soudu
 - poručník podává zprávy o osobě dítěte a jeho jméni alespoň 1x ročně
 - soud jmenuje dítěti poručníka neprodleně poté, kdy zjistí, že jde o dítě, jemuž je třeba poručníka jmenovat - do té doby je *ex lege* poručníkem dítěte OSPOD
- **Osoba poručníka**
 - zpravidla se jedná o toho, koho doporučili rodiče, příbuzní či jiná osoba dítěti blízká
 - musí se jmenováním souhlasit
 - plně svéprávný a další podmínky (způsob života etc.)
 - pokud není poručníka a nelze nikoho jmenovat -> **veřejný poručník - OSPOD**
 - poručník nemá povinnost o dítě osobně pečovat - pokud pečeje - náleží mu hmotné zabezpečení jako **pěstounovi**
- **Zánik poručnictví**
 - alespoň jeden z rodičů nabýde RO ebo schopnost jí vykonávat
 - dítě nabude svéprávnost/je osvojeno
 - smrtí poručníka/poručence
 - na žádost poručníka ho soud odvolá z funkce
 - soud poručníka odvolá rovněž zanedbává-li své povinnosti

* 2- **ústavní**

- kojenecké ústavy, dětské domovy, diagnostické ústavy, zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc (Klokánky)
- použije se jen, nejde-li zajistit péči o dítě formou náhradní rodinné péče
- v zákonem vymezených případech - soud může nařídit ústavní výchovu (rodiče například z vážných důvodů nemohou zabezpečit péči o dítě)
- nejdéle na dobu 3 let, ale lze opakováně prodloužit
- nejdéle do 18 roku života, ve výjimečných případech může soud v zájmu dítěte prodloužit do 19 let věku
- přezkum každých 6 měsíců - zda jsou stále důvody a zda nejde dítě umístit do náhradní rodinné péče

* **Opatrovnický** - ten se ale o dítě nestará, pouze ho zastupuje v určitých zákonných důvodech, když je jmenován soudem

- jedná se o speciální druh zastoupení z rozhodnutí soudu, viz zastoupení
- soud jmenuje v případě, že:
 - a- střet zájmu dítěte a zákonného zástupce
 - b- nehájí zákonný zástupce dostatečně zájmy dítěte
 - c- je to v zájmu dítěte zapotřebí z jiného důvodu
 - d- stanoví tak zákon - například pokud jsou oba rodiče omezeni na výkonu RO - pro osvojení

Opatrovník jmění dítěte

- zpravidla v případě, že má dítě velký majetek a rodič jej není schopen řádně spravovat
- povinnost řádného hospodáře a zakaz podstupování nepřiměřených rizik
- podává soudu zprávy o vyúčtování ze zprávy jmění
- má právo na přiměřenou odměnu z výnosu jmění dítěte (výši určí soud)

• **Výživné**

- =to co jedna osoba poskytuje druhé (i naturální plnění) za účelem zajištění jejich životních a sociálních potřeb
- ve funkční rodině plněna mezi členy rodiny sama, bez ingerence státu
- pokud o výživném rozhoduje soud - vždy jej vyměřuje v penězích
- na frekvenci je možné se dohodnout

Přiznání výživného soudem

- **Obecné pravidlo** - výživné lze přiznat, jestliže oprávněný není schopen se sám živit

- trvá dokud se není oprávněný schopen sám živit (není vázána na svéprávnost/zletilost)

- výživné lze přizna až 3 roky zpětně

- při podstatné změně okolností může povinný žádat novou úpravu výživného

Výživovací povinnost

- mají mezi sebou předci a potomci
- vyživovací povinnost rodičů vůči dětem je prioritní - předchází všechny ostatní
- mezi bližšími příbuznými předchází povinnosti mezi vzdálenějšími příbuznými
- **soud zkoumá okolnosti**
- jak na straně oprávněného, tak povinného
- za jistých okolností nemá například nárok - odmítl zaměstnání
- životní úroveň rodičů a dítěte má být zásadně shodná
- při rozhodování - povinnost prokázat příjmy, jinak fikce, že příjmy jsou 25 násobku životního minima
- dítě je povinno rodičům zajistit slušnou výživu
- výživné má rovněž otec vůči matce svého dítěte pokud nejsou provdáni

Zdroje a poznámky pod čarou

Otzáka 10 - Vlastnické právo a jeho ochrana. Spoluúvlastnictví.

Úkoly

DODĚLAT

- [x] Vlastnické právo
- [] Ochrana vlastnického práva
- [] Spoluúvlastnictví

Paragrafy

Vysvětlení a Poznámky

- **Před popisem vlastnictví, držby a věcných práv k věci cizí je vhodné začít popisem věcných práv, do kterých všechny 3 zmíněná práva spadají**

- Věcná práva umožňují úplné nebo částečné právní panství nad určitou hmotnou i nehmotnou věcí.
- Postavení oprávněné osoby vylučuje kohokoliv jiného z právního působení na věc jím ovládanou, v případě porušení tohoto práva má právní nárok na ochranu před takovým jednáním.
- Působí *erga omnes*, jedná se o práva jednoho individuálně určeného subjektu vůči mnoga neurčeným subjektům.

- Věcná práva obsahují pouze negativní vymezení povinnosti ostatních, tj. povinnosti zdržet se (non facere) zásahů do věcných práv, která svědčí věcně oprávněnému.
- Předmětem věcných práv bývá zpravidla existující individuálně určená hmotná věc (např. konkrétní stavba nebo automobil), nelze je vymezit jako právo na něco obecně (např. právo na mzdou). Výjimkou je např. právo stavby, jež je bráno jako věc v právním smyslu, nebo zástavní právo, které lze zřídit např. k pohledávce.
- Značná část věcných práv podléhá principu publicity, typicky jde o jejich zápisu do katastru nemovitostí.
- České právo má omezený počet věcný práv vyplývající z takzvané zásady *numerus clausus*
- Značně se liší oproti **závazkovým právům**, které zakládají práva a povinnosti jen mezi smluvními stranami, tedy *inter partes*
- **Vlastnické právo**
 - § 1011 - Vlastnictví - vše co někomu patří (věci hmotné i nehmotné) jsou jeho vlastnictvím
 - Právní titul k věci?
 - Nejobsáhlejší věcné právo a rovněž nejsilnější věcné právo
 - * právo všeobecné, přímé, výlučné panství nad věcí
 - * **jedná se o elasticke právo - pokud je jeho šíře omezena a toto omezení skončí - vláti se vlastnické právo do své původní šíře**
 - * **vlastnické právo je perzistentní (trvalé) - časově neomezené, trvá dokud vlastník má alespoň holé vlastnictví (vlastnický titul jako takový) i bez možnosti nakládání s vlastnictvím**
 - * Má se za to, že každý si chce podržet své vlastnictví
 - Upravené v části třetí - Absolutní majetková práva
 - Jedná se však o právo, které je chráněno i Ústavním pořádkem (LZPS), tak i mezinárodními smlouvami
 - Vlastnické právo je nezbytnou podmínkou existence a fungování svobodného trhu a tržního hospodářství.
 - Působí *erga omnes*
 - * Vlastnickému právu tedy odpovídá povinnost všech ostatních subjektů nerušit vlastníka ve výkonu vlastnických práv.
 - * V rámci druhů subjektivních povinností se tedy jedná o povinost *omittere*, tedy zdržeti se zásahů do vlastnického práva
 - Jedná se o oprávnění vlastníka v mezích zákona nakládat s věcí podle své vůle jakýmkoliv způsobem
 - Vlastník má právo v mezích právního řádu se svým vlastnictvím libovolně nakládat a jiné z toho vyloučit
 - Vlastnictví je předmětem vlastnického práva
 - Jeho obsahem je právo vlastnit, které je složeno z níže uvedené analytické koncepce.
 - **Definice vlastnictví**

- * **syntetická koncepce** - převládá - všeobecné, přímé a výlučné panství osoby nad konkrétní věcí
- * **analytická koncepce** - výčet práv, které pojem zahrnuje
 - právo věc držet
 - právo věc užívat
 - právo na plody a užitky
 - právo s věcí nakládat
 - právo věc zničit a opustit
- **Omezení vlastnického práva**
 - * Vlastnictví a jeho ochrana je zaručena Ústavním pořádkem, ale přesto může být v určitých případech omezena, pokud by dané omezení nerespektoval -> možné postižení prostředky správního nebo trestního práva
 - * Vlastnické právo vlastníka končí tam, kde začíná vlastnické právo druhého vlastníka
 - * § 11 odst. 3 LZPS: Vlastnictví zavazuje. Nesmí být zneužito na újmu práv druhých anebo v rozporu se zákonem chráněnými obecnými zájmy. Jeho výkon nesmí poškozovat lidské zdraví, přírodu a životní prostřední nad míru stanovenou zákonem
 - * Prvním druhem omezení je **omezení VP veřejnoprávními předpisy**
 - Zde se jedná o některá omezení - například ve formě možnost věc užívat, pokud se jedná o chráněnou památku -> je stanoven způsob památkové ochrany
 - * **Další omezení existují v občanském zákoníku**
 - dvě kategorie:
 - **Ve veřejném zájmu**
 - **Vyvlastnění** - ve veřejném zájmu, který nelze jinak uspokojit, na základě zákona, za plnou náhradu
 - Jedná se o něm ve zvláštním vyvlastňovacím řízení
 - VP lze omezit, nebo vyvlastnit
 - **Použití vlastníkovi věci**
 - Zásadně ve stavu nouze nebo v naléhavém veřejném zájmu -> lze použít vlastníkovu věc, pokud účelu nelze dosáhnout jinak
 - **V soukromém zájmu**
 - V rámci subjektivních práv víme, že právo a povinnost jsou párové pojmy
 - Moje právo vlastnit tedy zakládá i určité povinnosti, které musím při vlastnění dodržovat
 - **Generální zákaz** - § 1012 OZ
 - Vlastník má neomezené právo s věcí nakládat, **ale v rámci mezi zákona**, svým vlastnictvím tedy nesmí obtěžovat jiné a nesmí vykonávat takové činy, jejichž hlavním účelem je jiné osoby obtěžovat, nebo poškodit.

- **Zákaz imisí** - § 1013 OZ
 - imsemi jsou různé prvky typu prach, voda, hluk etc.
 - Ty nesmí vnikat na cizí pozemek v mře nepřiměřené místním poměrům a podstatně omezující užívání pozemku
 - Zakázány jsou rovněž přímé imise -> úmyslné imise
 - Občanský zákoník rovněž upravuje další práva, především ve smyslu práv a povinností (které ve své podstatě mohou omezovat vlastnická práva), které mezi sebou mají majitelé sousedních pozemků - říká se jim takzvaná **sousedská práva** (jedná se o legální břemena)
 - Je jich hodně a nemá smysl je znát, příkladem je:
 - právo vstoupit na cizí pozemek pro vlastní motivou věc na pozemku se nacházejícím,
 - práva týkající se rostlin - například spadlých plodů na cizí pozemek,
 - zákaz určitých druhů pozemkových úprav, kvůli kterým by sousední pozemek ztratil náležitou oporu,
 - stékající voda - právo požadovat úpravu stavby tak, aby nestékala voda nebo sníh na sousední pozemek,
 - Etc.
- **Omezení práva může vyházet i z právní skutečnosti založemé na právním jednání vlastníka**
 - Olbigačněprávní - například užívací a požívací právo, popřípadě půjča - ta pak souvisí s vytvořením věcného práva (například zástavní právo)
 - Věcněprávní - například věcná břemena, či právo stavby
 - Existují další omezení ve vztahu k vlastnictví věci, občanský zákoník upravuje dva důležité případy:
 - **nezbytná cesta** - pokud by nebylo přístupu na pozemek možné dosáhnout z veřejné komunikace - může soused žádat vlastníka o nezbytnou cestou přes jeho pozemek za úplatu, může se obrátit i na soud - ten může schválit i jako služebnost
 - **rozhrada** - hranice pozemku, například plot a zeď - vlastnící jí mají povinnost udržovat
 - jedná se o společné vlastnictví
- **Nabytí vlastnického práva**
 - Pokud je právo převedeno - **derivativní nabytí**
 - Pokud vzniká vlastnické právo k nové věci - **originální nabytí**
- **Ochrana vlastnického práva**
 - čl. 36 (1) LZPS: Každý se může domáhat stanoveným postupem svého

práva u nezávislého a nestranného soudu a ve stanovených případech u jiného orgánu.

- Listina základních práv a svobod rovněž zaručuje ochranu vlastnictví.
 - Dále je chráněno i přímo v rámci OZ:
 - * § 12: Každý, kdo se cítí ve svém právu zkrácen, může se domáhat ochrany u orgánu vykonávající veřejnou moc. Není-li v zákoně stanoveno něco jiného, je tímto OVM soud.
-

Zdroje a poznámky pod čarou

Otzáka 11 - Držba a detence. Věcná práva k věci cizí.

Ukoly

DODĚLAT

- [] Držba
- [] Detence
- [] Věcná práva k věci cizí

Paragrafy

Vysvětlení a Poznámky

• Držba

- Držba je kontrola, kterou osoba úmyslně vykonává nad věcí, přičemž držitel (possessor) s ní nakládá jako s vlastní.
- Držba je faktický stav chráněný a upravený právem.
- Držitelem je ten, kdo vykonává právo pro sebe.
- Držet lze právo, které lze právním jednáním převést na jiného a které připouští trvalý nebo opakováný výkon.
- Osobní práva nejsou předmětem držby ani vydržení -> zákon ale poskytuje ochranu osobě, která vykonává právo v dobré víře, ač ji ve skutečnosti nenáleží -> ten kdo vykonává osobní právo poctivě je oprávněn jej vykonávat a hájit -> například pokud jsou vykonávána rodičovská práva k cizímu dítěti v důsledku záměny obou dětí ve zdravotnickém zařízení.
- Držba souvisí s právem, ale nerozlišuje se zda je držba věci, nebo práva, protože i držba věci je držbou vlastnického práva.
- Má dvě složky:

- * fyzické ovládnutí věci: ten kdo má věc u sebe
- * Vůle/úmysl ovládat věc jako vlastní: chce být vlastníkem, vůle ovládat věc jako vlastní, naprosto a úplně pro sebe, ten kdo má věc pro sebe
- * Podmínu vůle musí splňovat držitel (vlastník) věci, fyzické ovládnutí může splňovat i jiná osoba, například osoba, která na základě právního vztahu věc drží - vypůjčení, pronájem, přijetí do úschovy.
- **Držitel** = ten kdo vykonává právo pro sebe - právo držet, užívat a nakládat, není z toho nikomu odpovědný
 - * Aby mohl někdo být považován za držitele -> nutnost mít ově složky držby.
 - * Tato situace nastává pravidelně u vlastníka.
 - * Může jí však být i jiná osoba -> například osoba, která je v dobré víře, že nabyla vlastnického práva k věci, ale ve skutečnosti jej nenabyla například z důvodu neplatné smlouvy.
 - * Držba však může vzniknout i tomu, kdo věc odcizil - proto jsou stanoveny různé druhy držby a poskytuje jim různý stupeň ochrany.
- **Druhy držby**
 - * **vlastnická držba** = splňuje obě složky, je součástí vlastnického práva = právo držet
 - * **nevlastnická držba** = držba někoho jiného než vlastníka, držba v užším slova smyslu, držba jak ji chápe OZ = tedy fyzické ovládnutí věci
 - * s nevlastnickou držbou souvisí **detence** = tedy stav faktického ovládání věci, ale bez vůle mít ji pro sebe, detentor, který věc fakticky ovládá (chybí vůle) se k věci chová jako k věci cizí - nájem, pacht, výprosa a výpůjčka.
- **Předmětem držby**
 - * Věcné právo - majetkové, převoditelné na jiného, připouští trvalý, nebo opakován výkon -> **držet lze vlastnické právo, právo stavby a právo odpovídající věcnému břemenu**

Definice věcných práv a závazkových práv.

Pokojná držba.

Požívací a užívací právo.

závazková práva jakožto z povahy práva relativní vyjadřují dynamiku občansko-právních vztahů (výměna různých statků mezi individuálně určenými subjekty) x absolutní věcná práva jsou z povahy právy absolutními a vyjadřují tedy statiku občanskoprávních vztahů
 povinnosti: u závazkových práv povinnosti spočívají v konání i k nekonání, zatímco u věcných práv zásadně v nekonání (nerušení)
 inter partes - působí výlučně mezi stranami závazku
 erga omnes - působí vůči všem (jichž se to může týkat)

- **Věcná práva k věci cizí**

- právo stavby
- věcné břemeno
- zástavní právo
- zadržovací právo
- předkupní právo, je-li jako věcné právo sjednáno

|—————|
| Zdroje a poznámky pod čarou |
|—————|

Otázka 12 - Dědické právo – pojem, systém, základní pojmy a principy. Dědění. Odkaz.

|—————|
| Úkoly |
|—————|

- Dědické právo - pojem
- Systém
- Základní pojmy a principy
- Dědění
- Odkaz

|—————|
| Paragrafy |
|—————|

|—————|
| Vysvětlení a Poznámky |
|—————|

• **Dědické právo pojem**

- Dědické právo v právním smyslu je právo, které upravuje právo dědiců na pozůstalost po zemřelém (zůstavitelovi)
- Představuje jedu ze základních oblastí OZ a jedná se o normativní a regulativní systém, který upravuje přechodné majetkové povinnosti dle OZ.
- Jedná se o absolutní majetkové právo, které platí proti všem.

• **Systém**

- Je upraveno v § 1475 až 1720 OZ
- Jedná se o převod jméni z osoby zemřelého na určenou osobu.
 - * Tato osoba může být určena buď zákonem - pak se jedná o takzvanou intestátní posloupnost
 - * Osoba však může být určena rovněž přáním zakladatele - pak se jedná o dědice, tím může být jak FO tak i PO (v případě pořízení pro případ smrti), nebo o odkazovníka (v případě vyhrazení

odkazu) - tomu však vzniká pohledávka za dědicem

- * Intestátním, nebo testamentárním dědicům vzniká takzvaný **dědický titul** - který je buď intestátní (zákonní) a nebo (testamentární)
- * Lze dědit podle několika dědických titulů - pak se jedná o takzvanou kumulaci dědických titulů

- **Základní pojmy a principy**

- Dědické právo vychází ze zásad (principů):

- * a) zachování hodnot
- * b) univerzální sukcese - přecházejí jak práva, tak i povinnosti
 - dědici jsou odpovědi za dluhy zůstavitele v plném rozsahu
 - i nad nabyté dědictví, mohou si ale vyhradit **soupis pozůstalosti** - pak růčí pouze do výše nabytého dědictví
- * c) přechod majetku na jednotlivce - dědictví nabívají konkrétní osoby
- * d) rovnosti
- * e) volnosti přijetí či odmítnutí dědictví
- * f) ingerence přijetí moci při nabytí - o tom rozhoduje soud

- Pojmy

- * Pozůstalost - veškeré jmění, které náleželo do vlastnictví zůstavitele v den jeho smrti
 - Nespadají věci, které nejsou způsobilé přejít na právní násupce
 - Nespadají tak například práva a povinnosti, které jsou výhradně vázány na osobu zůstavitele, ledaže byli jako dluh uznány u orgánu veřejné moci - například bolestné, či satisfakce v penězích.
- * Dědictví - právo jednotlivých dědiců na pozůstalost nebo na poměrnou část z ní

- * **Nepominutelný dědic**

- Pouze dítě zůstavitele, nebo potomci dítěte zůstavitele.
- Nepominutelný dědic má vždy právo na svůj povinný díl.
- Pokud je nezletilý $\frac{3}{4}$ jeho zákonného dědického podílu.
- Pokud je zletilý $\frac{1}{4}$ jeho zákonného dědického podílu.
- Tedy například pozůstalost -> 10 milionů -> 1 nezletilý a 1 zletilý
 - Nezletilý - minimálně $\frac{3}{4}$ z 5 milionů - 3,75 milionu
 - Zletilý - minimálně $\frac{1}{4}$ z 5 milionů - 1,25 milionu
- Zůstavitel tedy může pořídil o 5 milionech pro jiné dědice, 5 milionů ale musí nechat nezatížených pro své nepominutelné dědice

- **Opomenutí nebo zkrácení dědice však nezpůsobí neplatnost závěti, pouze dědici založí právo domáhat se vůči ostatním dědicům svého povinného dílu.**

- **Dědění**

- Dědické právo vzniká smrtí zůstavitele a je právem na pozůstalost

nebo na poměrný podíl z ní (ten kdo zemře společně se zůstavitelem, nebo před ním není způsobilý dědit).

* **Požadavky kladené na zůstavitele**

- Vždy se musí jednat o FO
- Zůstavitel může být omezen ve aktivní způsobilosti dědit (aktivní dědické právo) - pokud je nezletilý a pokud je omezen ve svéprávnosti
- Výjimka - dovršení 15 let - může pořizovat formou veřejné listiny i bez souhlasu zákonného zástupce
- Omezený na svéprávnosti - možnost pořízení také pouze formou veřejné listiny
- Závislý (například na alkoholu) a omezený na svéprávnosti - může pořizovat jakoukoliv formou avšak pouze o polovině pozůstatlosti, pokud by však neměl zákonné dědice - o celém majetku

* **Požadavky kladené na dědice**

- Musí splňovat jak aktivní, tak i pasivní podmínky
- Aktivní (**dědická nezpůsobilost** v případě následujícího bodu)
 - Nesmí se dopustit proti zůstaviteli vymezených činů - například úmyslný trestní čin proti zůstavitelovi, jeho předkovi, potomkovi nebo manželovi, ani zavřenihodného činu proti poslední vůli - například donucení, zničení, nebo zfalšování, popřípadě pokud se dopustil domácího násilí
 - Pokud se jich dopustí -> automaticky dědicky nezpůsobilý, ledaže mu to zůstavitel výslově prominul

* **Další druhy aktivních podmínek**

- Pokud nastanou -> vyloučení dědice z dědického práva
- Mohou být jak na straně zůstavitele, tak na straně dědice
- Taxativně vymezené:
 - **Zřeknutí se dědického práva** - za života zůstavitele smlouvou, může působit i vůči potomkům dědice, který se zřekl (to je dispozitivní a záleží to na tom, jak si to strany mezi sebou ujednají)
 - **Odmítnutí dědictví** - v případě, že tato možnost není vyloučena dědickou smlouvou, kterou mezi sebou zůstavitele s dědicem sepsali, může dědic po smrti zůstavitele výslovným prohlášením vůči soudu dědictví odmítnout.
 - Nepominutelný dědic může dědictví odmítnout rovněž s výhradou povinného dílu
 - V případě odmítnutí se na dědice pohlíží, jako by dědictví nikdy nenabylo.
- **Vzdání se dědictví** - po smrti se dědic může svého dílu vzdát ve prospěch jiného dědice - ten musí souhlasit, jinak se ke vzdání se dědictví nepřihlíží.

- Učiní-li tak nepominutelný dědice, vzdává se práva i na povinný díl i s účinností pro své potomky.
- **Důležité:** pokud byl dědic obtížen příkazem, nařízením odkazu, nebo jiným opatřením, které podle zůstavitele vůle může a má splnit jen osobně , nezbavuje se vzdáním povinnosti splnit takové opatření.
- **Vydědění (na straně zůstavitele)** - zůstavitele může z vymezených důvodů dědice vydědit - a to jak z práv tak i povinností, prohlášení o vydědění lze učinit stejným způsobem jako závět.
 - 4 důvody:
 - Neposkytnutí potřebné pomoci v nouzi,
 - neprojevuje opravdový zájem, jaký by projevoval měl,
 - byl odsouzen pro trestný čin svědčící o okolností jeho zvrhlé povaze,
 - vede trvale nezřízený život.
- Další důvody:
 - Není dědicky způsobilý
 - Je zadlužený a je tu obava, že by se nedostalo na jeho potomky -> pak ale musí zůstavit daný vyděděný díl jeho potomkům
 - Pokud není důvod -> dědic má právo na svůj povinný díl, pokud dědic s důvodem nesouhlasí -> může se bránit žalobou a musí prokazovat
 - Může též sepsat negativní závět -> vyloučení jiného než nepominutelného dědice
- **Zcizení dědictví** - dědic může po smrti zůstavitele dědictví smlouvou ve formě veřejné listiny bezúplatně a nebo úplatně zcizit.
 - Nabývatele vstupuje jak do práv, tak i do povinností, s zcizitelem je za dluhy však zavázán společně a nerozdílně.
- Pasivní
 - Dědic musí být buď právnická osoba, nebo fyzická osoba, nebo stát v případě odumrti
 - PO i v případě, že vznikne maximálně do 1 roku od smrti zůstavitele
- **Předpoklady dědictví**
 - 1- smrt FO
 - 2- existence pozůstalosti
 - 3- způsobilý dědic
 - 4- dědický titul
 - 5- přijetí dědictví
- **Dědické tituly**

- * Dědí se na základě dědického titulu - na základě tohoto titulu se člověk považuje za dědice (dědic = ten komu náleží dědické právo)
 - dědická smlouva - nejsilnější dědický titul,
 - nutnost - pořizovací a smluvní způsobilost, formou veřejné listiny - maximálně o 3/4 majetku - o 1/4 rozhoduje zůstavitele pomocí zvlášť projevené vůle - například pomocí závěti
 - dvoustranné právní jednání - nelze jednostranně zrušit
 - ve formě notářského zápisu -> jinak se považuje za závěť
- Závěť - druhý nejsilnější dědický titul,
 - jednostranný odvolatelný projev vůle, existuje několik druhů závětí
 - psaná vlastní rukou a podepsaná (holografní)
 - nepsaná vlastní rukou - musí být před 2 svědky (alografní)
 - nebo může být ve formě notářského zápisu
 - existuje ještě závěť s úlevami (privilegovaná závěť) - v jistých specifických vymezených případech, například při ohrožení života - možnost ústně pořídit závěť před 3 svědky -> omezená platnost
 - **Vedlejší doložky v závěti**
 - zakladatel může v závěti rovněž stanovit doložení času a nebo podmíku či příkaz - **splnitelnou**
 - **zrušení závěti**
 - odvolání, pořízení nové
 - **projev vůle**
 - určitý a prostý, osobně zůstavitele, jeho vlastní vůle
- Zákon - nejslabší dědický titul
 - pokud není platné DS nebo Z, nastupuje intestátní posloupnost - 6 dědických tříd
 - 1- děti, manžel
 - 2- Manžel, rodiče,
 - 3- sourozenci, spolužijící v domácnosti minimálně po dobu 1 roku
 - Další nejsou podstatné
- **Odkaz a dovětek**
 - * **Odkaz** - zůstavitele může povolat odkazovníka, kterému něco odkaže (právo nebo věc), jedná se o výjimku z univerzálně dědické sukcese - přechází pouze práva a odkazovník neručí za dluhy zůstavitele, odkazovník není dědicem! (může se však stát dědicem, pokud není jiných dědiců a on jediný je odkazovníkem)
 - lze zřídit jak ve prospěch osoby právnické tak i fyzické
 - dědictví potvrzuje soud, odkaz však uplatňuje odkazovník přímo vůči dědicům bez soudní ingerence - zůstavitele tak fakticky zřídil pohledávku odkazovníka vůči dědicům

- zřídí se tak, že se určitému dědici nařídí, aby vydala obsah odkazu odkazovníkovi
 - odkazovníkem může být určen pouze ten, kdo je způsobilý dědit
 - každému dědici musí zůstat alespoň 1/4 dědictví odkazy neobtížená
- * **Dovětek** - dalším pořízením pro případ smrti, neustanovuje se jím však dědic, ale zůstavitele v něm činí různá opatření - zřízení odkazu, zatížení dědice nebo odkazovníka (pododkaz) příkazem a podobně.
 - použijí se na něj stejná ustanovení jako na závět
 - může být pořízen současně se závětí, nebo samostatně
- **Vykonavatel závěti a správce pozůstalosti**
 - * Vykonavatel - hledí na dodržování zůstavitele vůle a jeho pokynů, může namítat nezpůsobilost etc.
 - * Správce pozůstalosti - spravuje majetek v pozůstalosti, řídí se příkazy vykonavatele
- **Procesní aspekty pozůstalostního řízení**
 - * Zahajuje se na návrh dědice, nebo ve chvíli, kdy matriční úřad oznámí soudu úmrtí zůstavitele.
 - Skládá se v podstatě ze dvou fází.
 - 1- předběžné řízení -> zjišťuje se jméno zůstavitele, okruh dědiců, z evidence Právních jednání pro případ smrti se zjišťuje, zda po sobě zůstavitele nezanech listiny důležité v řízení o pozůstalosti -> tedy například závěť či dovětek, je potřeba říct, že majetek ale notář sám nevyhledává, je potřeba ho určit -> zpravidla osoba, která vypravuje pohřeb
 - 2- jednání u soudního komisaře -> jímž je soudem pověřený notář -> pozůstalost se rozdělí mezi jednotlivé dědice, podle dohody dědiců, podle zákonných dědických podílů, nebo podle přání zůstavitele. Notář následně vydá usnesení jímž pozůstalostní řízení končí
 - * Převod NM - zapíše se do KN zpětně ke dni úmrtí zůstavitele.
- **Dědická substituce a svěřenské nástupnictví**
 - * Dědická substitute (obecné náhradnictví) - v případě, že by dědic dědictví nenabyl (například kvůli úmrtí), je mu možné povolat náhradního dědice, který bude dědit místo něj
 - Nabude-li dědictví dědic, náhradnictví zaniká
 - * Svěřenské nástupnictví - dědic povolá následníka přednímu dědici, dědic je pak obecně jen poživatel (držet a užívat a má nárok na plody a užitky, nesmí s ním však nakládat), například po úmrtí, nebo po splnění nějaké podmínky, má přední dědic povinnost vydát dědictví svému nástupci
 - nařízení zůstavitele, aby přední dědic (fiduciář) přenechal dědictví nebo jeho část po své smrti nebo při splnění jiné podmínky jinému, následnému dědici, který se označuje jako

svěřenský nástupce (fideikomisář).

Zdroje a poznámky pod čarou

Otázka 13 - Závazek a jeho struktura (subjekty a strany, předmět, obsah). Společné závazky. Vznik závazku.

Úkoly

- Závazek
 - Struktura
 - Subjekty a strany
 - Předmět
 - Obash
 - Společné závazky
 - Vznik závazků

Paragrafy

Vysvětlení a Poznámky

• **Závazek**

- **Relativní majetková práva plynou ze závazků**
- předmětem závazkového práva je závazek
- Závazek čili obligace (též závazkový právní poměr)
- Jedná se o součást soukromého práva, je tvořeno systémem norem upravujících závazky
 - * Právní norma = obecně závazné pravidlo chování, jehož zachování je vynutitelné státní mocí a je vyjádřeno ve zvláštní stanovené formě
 - Upraveno ve čtvrté části OZ - relativní majetková práva
 - Jedná se o vztah mezi dvěma lidmi, nebo skupinami, z něhož jedné (dlužníku) plyně povinnost v budoucnu něco dát, udělat, popřípadě něčeho se zdržet, kdežto druhé naopak oprávnění splnění závazku očekávat, případně i vymáhat (věřitel) - je to vynutitelný a chráněný vztah.
 - * Uznání principu závazku je jedním ze základních a nezbytných předpokladů platnosti práva. Závazek (obligace) je v právu individuální vztah mezi dvěma či více (fyzickými nebo právnickými)

osobami, který dlužníka zavazuje vůči věřiteli k určitému plnění, což je povinnost něco dát, něco konat, něčeho se zdržet nebo něco strpět.

- Právo věřitele na určité plnění dlužníka je pohledávka (§1721), které obsahově totožně odpovídá povinnosti dlužníka – dluhu. Je-li právo dospělé (např. pohledávka je splatná) bývá označováno jako nárok.
- Je nutné říci, že ze závazkového vztahu přes výše uvedené vznikají práva a povinnosti oběma stranám, standardně třeba na jedné straně - vydání určité věci a na druhé straně zaplacení kupní ceny.

* Věřitelem ze závazkového smluvního vztahu se tak může stát kterákoli strana - jedna například ve smyslu vydání věci (žaloba na vydání) a druhá například ve smyslu uhrazení kupní ceny (žaloba na uhrazení kupní ceny), nebo kterákoli z pohledu deliktu jedné ze stran (například náhrada za škodu).

* výjimku by mohli samozřejmě tvořit bezúplatné smlouvy

- **Pojem závazek**

* používá se pro označení:

- závazkového právního vztahu (například vztah ze smlouvy, ale i závazek z porušení práva)
- povinnosti z tohoto závazku plynoucí (například povinnost zaplatit kupní cenu)
- úprava nahradila pojem závazek v tomto smyslu pojmem dluh

· **Pojem závazek a dluh**

- pohledávka - právo věřitele požadovat od dlužníka určité plnění (tj. aby něco dal, udělal, něčeho se zdržel či něco strpěl)
- stane-li se pohledávka splatnou (dospělou), stává se nárokem - lze ji vymáhat soudně
- dluh - povinnost dlužníka poskytnout věřiteli určité plnění (tj. něco dát, udělat, ...)

· **Pojem věřitel a dlužník**

- v hovorové češtině se zpravidla jako dlužník označuje ten, kdo jinému (věřiteli) dluží peníze
- z právního pohledu je dlužníkem každý subjekt povinný (něco dát, udělat, ...) a věřitelem subjekt oprávněný (požadovat aby dlužník něco dal, konal, ...) - povinnost dlužníka se tedy z právního hlediska týká i nepěněžitého plnění

· **Charakteristické rysy závazkových vztahů**

- Relativní subjektivní práva *inter partes*

* **Funkce závazků**

- zabezpečit uspokojování lid. potřeb ve vzájemné součinnosti (kooperace) – nutnost zabezpečení součinnosti právem, které je závazné a vynutitelné, existence sankcí – zprostředkovává soukromé právo, zejména občanským právem závazkovým –

smluvním i deliktním

- tj. zejména: umožňovat převádění hodnot (smlouva kupní, darovací, o půjčce, o dílo atd.)
- úprava vyrovnání újmy – v podstatě deliktní právo
- uspokojování potřeby, kterou si osoba nemůže obstarat sama jinými způsoby – smlouva o půjčce, nájem, příkazní smlouva

– Třídění závazků

* podle důvodu vzniku lze závazky třídit na:

- z právního jednání (dvoj, či vícestranného)
- z deliktu porušení povinosti (smluvní či zákonné)
 - u úředního rozhodnutí (například § 161 OSŘ - Pravomocné rozsudky ukládající prohlášení vůle nahrazují toho prohlášení)
- na základě jiné právní skutečnosti - například objektivní odpovědnost (dala by se asi zařadit jako zákonné porušení povinnosti), či bezdůvodné obohacení, či z jiné právní skutečnosti - například právní událost
- vznik z jiné právní skutečnosti, do které se dají řadit i závazky vzniklé ze zákona (viz níže) je možné členit dále na
 - **kvakizkontrakty** - nepřikázané jednatelství, veřejná soutěž, veřejný příslib
 - **kvakidelikty** - objektivní odpovědnost za újmu (chybí zavinění), bezdůvodné obohacení
- Další druhy třídění:
 - například formální X neformální, úplatné X bezúplatné
 - Dále třeba například závazek hlavní a vedlejší
 - Vedlejší závazek jádeří na závazku hlavním a zpravidla sleduje jeho osud

– Vznik závazků

* viz třídění závazků

* tedy právní důvod existence závazku

· ze smlouvy

- SIDE NOTE - **uzavření smlouvy adhezním způsobem**
 - typ smlouvy "ber a nebo nech být", druhá strana nemá možnost ovlivnit obsah smlouvy
- Smlouva je nejběžnější
 - Proces - zjednodušeně
 - 1- návrh na uzavření smlouvy
 - 2- uzavření smlouvy - nabité účinnosti - tedy přijetí (samozřejmě může být určen čas, nebo jiná podmínka)
 - Příklady smluv:
 - kupní, darovací, o dílo, zápůjčka, výpůjčka - bezplatná, nájemní smlouva, pacht, úschova, o ubytování, o přípravě osob a věcí a další **inominátní smlouvy**, smlouva se vždy posuzuje podle svého obsahu, nikoli

- podle svého názvu
- Existují další způsoby uzavření smluv než klasická - nabídka a přijetí
 - dražba - příklepem, veřejná soutěž o nejvýhodnější nabídku, veřejná nabídka
 - Možnost ke smlouvě stanovit obchodní podmínky, co je ale ve smlouvě má přednost
 - ze zákona - standardně z nějakého protiprávního činu
 - z jiné právní skutečnosti, která je k tomu podle právního řádu způsobilá - například z bezdůvodného obohacení, nepříkazaného jednatelství, upotřebení věci ku prospěchu jiného
 - Ustanovení o závazcích, které vznikají ze smluv, se použijí přiměřeně i na závazky vznikající na základě jiných právních skutečností.
- **Obash závazků**
 - * Souvisí s **druhy právních povinností** - neboť ze závazku plyne jedné straně povinnost
 - něco dát
 - něco konati
 - něčeho se zdržet
 - něco strpět
- **Zásady smluvního práva**
 - * Zejména jde o zásady
 - Rovnosti stran
 - Smluvní svobody (jen výjimečně je povinnost uzavřít smlouvu - například účetní)
 - Svobody uzavřít smlouvu
 - Zásada sdělení informací při uzavírání smlouvy
 - Svoboda výběru druhé strany
 - Svoboda uzavřít i jiné než **nominální** smlouvy - **inominální**
 - Svoboda tvorby obsahu smlouvy - navazuje na autonomii vůle
 - *Pacta sunt servanda* - smlouvy se musí dodržovat
 - Zásada dobré víry
 - Není možné se s úspěchem dovolávat vlastní nepoctivosti
 - * Význam zásad smluvního práva
 - pro posuzování práva a vykládání norem
 - výkladové pravidlo *analogie legis* pokud právo nelze nalézt/aplikovat pomocí jedné normy, použije se norma obdobná
 - další výkladové pravidlo potom je *analogie juris* = ta právě vychází ze zásad -> pokud není podobné pravidlo, posoudní se podle principů spravedlnosti a **záasad** -> zásady takto mohou vyplňovat mezery v zákoně
- **Odpovědnost**
 - Odpovědnost- důsledkem odpovědnosti za porušení závazku je vznik

či aktivace opět nového závazku mezi porušitelem práva a nositelem pohledávky (práva, jež bylo porušeno), nikoliv závazek (povinnost) mezi porušitelem a představitelem veřejné moci (státem) jako v případě veřejnoprávní odpovědnosti.

- **Vadné plnění**

- Může se stát, že dlužník splní svůj dluh vadně - například obejkt (předmět plnění) nemá stanovené nebo ujednané vlastnosti -> v takové případě vznikají věřiteli **práva z vadného plnění, bylo-li zboží úplatné**
 - * Nutnost vadu vytknout maximálně 6 měsíců od převzetí
- Pokud bylo plnění v obchodě (tedy spotřebitel X podnikatel) - pokud se do 6 měsíců objeví chyby -> vyvratitelná právní domněnka, že daná věc byla vadná již při převzetí
 - * Pokud je vada ostranitelná -> možnost domáhat se opravy, doplnění toho co chybí, nebo přiměřené slevy z ceny
 - * Pokud je vada neodstranitelná a nelze-li kvůli ní předmět správně užívat -> odstoupení od smlouvy, nebo přiměřená sleva z ceny
- Dlužník však ze zákona odpovídá pouze za vady, které měl předmět v době předání.
 - * Pro záruku, že si předmět udrží sjednané vlastnosti po nějakou dobu -> potřeba sjednat **záruku za jakost** - například při prodeji spotřebitel X podnikatel automaticky 2 letá záruka za jakost

- **Struktura závazku**

- **Subjekty** - Strany, které mezi sebou mají právní vztah založený na základě smlouvy
- **Objekty** - Neboli předměty, kterých se daná smlouva týká - Plnění, které je předmětem závazku, musí být majetkové povahy a odpovídá zájmu věřitele, i když tento zájem není jen majetkový.
 - * Dá se tedy říci, že věřitel má právo očekávat toto plnění v podobě s obsahem závazku a durem právní povinnosti z něho plynoucího
 - * Jdou opět třídit:
 - . Dle určení předmětu: Jednotlivě, druhově, alternativně
 - . Dle dělitelnosti: dělitelné X nedělitelné
 - . Dle opakování se: Jednorázové X opakující se X trvající
 - . A tak dále, například: Peněžité X Nepeněžité X Úrokové

- **Obsah** - práva a povinnosti ujednané mezi stranami

- **Zánik závazků**

- Řádným splněním - *soluce*
- Uplynutím doby - záleží zda prekluze, nebo promlčení
- Dohodou - *disoluce*
- Pokud je znemožněno plnění
- Smrtí dlužníka - v případě omezení pouze na danou osobu
- A další, například:
 - * Narovnání, novace, započtení, prominutí, výpověďí, odstoupením (smlouva se od počátku ruší - povinnost vrátit si plnění), adresované X neadresované

- **Společné smlouvy**

- alespoň na jedné straně je více než 1 účastník
- pluralita subjektů - ti se musí ve smlouvě zavázat ke společnému plnění
 - * na straně věřitele
 - * na straně dlužníka
 - * na obou stranách
- vztahy mezi stranami se liší podle druhu závazku:
 - * dílčí závazek - každý dlužník dluží svůj díl a každý věřitel je věřitelem jen svého dílu
 - * nedílný závazek - celé plnění může věřitel požadovat po jednom dlužníkovi, ale závazek může mít takovou povahu, že jsou ho schopni plnit jen všichni spoludlužníci dohromady - pak věřitel nemůže požadovat plnění jen po jednom - to je ten rozdíl oproti solidárnímu závazku
 - * solidární závazek - společně a nerozdíle (jeden za všechny, všichni za jednoho) mohou být oprávněni jak věřitelé, tak mohou být i povinni dlužníci -> pokud jeden dlužník splní, má právo požadovat náhradu od ostatních společných dlužníků
- druh závazku primárně závisí na vůli smluvních stran a na předmětu plnění (zda je nebo není dělitelný)
- druh společného závazku může určit zákon nebo soud
- důvodem samostatné právní úpravy je vznik složitějších právních situací
- navazuje na dosavadní právní úpravu
- NOZ - obecná ustanovení - § 1868 a následující
 - * §1868
 - (1) Zaváže-li se několik dlužníků k témuž plnění, nebo zaváže-li se dlužník několika věřitelům k témuž plnění, spravují se společný dluh i společná pohledávka podle zásad o spolu-vlastnictví.
 - (2) Je-li na jedné ze stran více osob, má druhá strana právo požadovat určení společného zástupce pro účely doručování. Neučiní-li tak, určí tohoto zástupce na návrh soud.

- **Nepoměry v plnění**

- 1- Neúměrné zkrácení - možné se dovolat do roku od uzavření smlouvy - relativní neplatnost -> možnost požadovat zrušení, nebo doplnění
- 2- Lichva - zneužití tísň, nezkušenosti, rozumové slabosti etc. jehož obsahem je plnění v hrubém nepoměru -> absolutní neplatnost, pokud takovouto smlouvu ale uzavře podnikatel -> platná a nemůže se dovolávat neplatnosti

- **Další podstatné informace týkající se závazků**

- Úroky

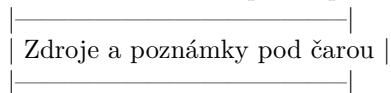
- * úprava: § 1802 NOZ

- * nutné sjednat ve smlouvě → není-li jejich výše ujednána, platí dlužník úroky ve výši stanovené pr. předpisem

- Záloha
 - * úprava: § 1807 NOZ
 - * =to, co dala jedna strana druhé před uzavřením smlouvy
 - * například záloha z kupní smlouvy - část celkové kupní ceny
- Závdavek
 - * úprava: § 1808 NOZ
 - * =prostředek potvrzení uzavření smlouvy a strana, který jej dala, poskytuje jistotu, že dluh splní
 - * odevzdává se nejpozději při uzavření smlouvy
 - * jedná se například o kauci u pronájmu bytu
- Některé závazky mají od počátku povahu natorální obligace a nejdou proto vymáhat - například závaky z her, nebo losu

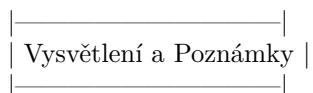
~~- Závazek může být právní - při nesplnění lze vymáhat vnějšími prostředky a sankcemi.~~

~~- Věné a závazkové právo, právo hmotné a procesní.~~

Otázka 14 - Smlouvy, jejich uzavírání, formování jejich obsahu, jejich forma a účinky. Smlouva o smlouvě budoucí.

	—	
	Úkoly	
	—	
- [x] Smlouvy		
- [x] Uzavírání smluv		
- [x] Formování jejich obsahu		
- [x] Jejich forma a účinky		
- [x] Smlouva o smlouvě budoucí		

- **Smlouvy**

- **Obecně**

- * Právní důvod vzniku závazku
- * Právní vztah, jimiž strany projevují vůli zřídit mezi sebou závazek a řídit se obsahem tohoto závazku (smlouvy)
 - Ustanovení o smlouvě se použijí obdobně i na projev vůle, kterým se jedna osoba obrací na jiné osoby (ledaže je to

vyloučeno povahou dané vůle nebo zákonem)

- * Pokud je při témž právním jednání uzavřeno několik smluv, nebo pokud je do jedné listiny zahrnuto více smluv -> posuzují se samostatně, ledaže jsou na sobě závislé -> pak se posuzují společně co do vzniku a zániku
- * **Princip svobodného jednání o smlouvě a neexistence povinnosti smlouvu uzavřít** -> nikdo neodpovídá za to, že neuzaře smlouvu, je to každého právo
 - . 1- Výjimka je, pokud jednání zahájil s úmyslem smlouvu neuzařít -> pak je možné dovodit odpovědnost (domnívám se, že například za škodu)
 - . 2- Druhou výjimkou je, pokud strana smlouvu neuzaře bez spravedlivého důvodu, přesto, že se v jejím vyjednávání dostaly obě strany velice daleko a uzavření smlouvy se zdálo jisté -> odpovědnost za škodu
- * **Povinnost sdělit si mezi stranami podstatné skutkové a právní okolnosti** -> kvůli možnosti "kvalifikovaně" se rozhodnout

- **Uzavírání smlouvy**

* Základní způsob uzavření smlouvy spočívá v:

- . 1- Učinění návrhu na uzavření smlouvy (jinak také oferta)
- . **Náležitosti**
 - . Právní jednání směřující k uzavření smlouvy = **nabídka**
 - . Musí existovat zřejmá existence úmyslu navrhovatele uzavřít smlouvu s osobou, které činí nabídku
 - . Musí obsahovat podstatné náležitosti smlouvy a vůli navrhovatel být nabídkou vázán, bude-li přijata
 - . VEDLEJŠÍ (Za nabídku se však dá považovat i reklama v katalogu, nebo vystavení zboží (při podnikatelské činnosti))
 - . Pokud právní jednání neobsahuje výše uvedené = nejedná se o nabídku a nemůže být přijata
- . **Veřejný příslib a výzva k podání nabídky**
 - . Nabídku je možné učinit rovně ve formě takzvaného **veřejného příslibu** -> obsahuje li projev vůle nabízejícího slib plnění za určitý výkon či výsledek (Kdo najde mého psa, vyplatím mu odměnu ve výši 5000 korun českých).
 - . Pokud neobsahuje slib plnění, jedná se o výzvu k podání nabídky
- . **Zrušení a odvolání nabídky**
 - . Nabídka může být učiněna jako neodvolatený projev vůle (tady je dobré zmínit, že toto může plynout i například z jednoho z pramenů obchodního práva, a to z **obchodních zvyklostí**) -> i tak lze zrušit, pokud zrušení dojde druhé straně dříve, nebo současně s

- doručením nabídky.
- Nabídku lze i odvolut -> i v době po obdržení nabídky, pokud je ve smlouvě tato možnost vyhrazena
- **Zánik nabídky**
 - Účinnost odmítnutí
 - Dále úmrtí, omezení svéprávnosti, zánik (PO)
- 2- Přijetí návrhu (nabídky) na uzavření smlouvy -> účinnost smlouvy (jinak také akceptace)
- **Náležitosti**
 - Přijetí nabídky -> ve chvíli kdy je včas (například ve lhůtě) projeven souhlas nabídku přijmout (mlčení, nebo nečinnost zpravidla není souhlas), ale lze přijmout i konkludentně (například při obchodních zvyklostech)
 - Přijetí se změnami -> jedná se o nový souhlas
 - Pokud je nabídka určena více lidem a z povahy nabídky navrhovatel chce, aby všichni lidé nabídku přijali -> považuje se za přijatou přijetím všech oslovených
 - Přijetí lze zrušit - pokud zrušení přijde alespoň současně s přijetím nabídky
 - Smlouva je uzavřena okamžikem účinnosti přijetí
- * Jsou i další způsoby uzavření smlouvy - zvláštní způsoby uzavírání smlouvy
 - 1- Dražba -> smlouva uzavřena příklepem licitátora
 - 2- Veřejná soutěž o nejvhodnější nabídku -> výzva k podávání nabídek (lze zrušit pouze pokud je tato možnost vyhrazena), vyhlašovatel si vybírá tu z nabídek, která mu nejvíce vyhovuje, může odmítnout i všechny pokud si to vyhradí
 - 3- Veřejná nabídka -> navrhovatel uveřejní nějakou nabídku -> ta je uzavřena s osobou, která nabídku přijme, popřípadě pokud přijme více osob s tou, kterou si navrhovatel vybere, popřípadě se všemi osobami
- **Formulování obsahu smlouvy**
 - * **Nominátní smlouvy** - posoudí se podle obsahu a jejich forma (tedy i obsahové náležitosti) jsou vymezeny ke každé pojmenované smlouvě
 - * **Inominátní smlouvy** - občanský zákoník stanovuje základní obsahové náležitosti obecně
 - * Část obsahu smlouvy může být ujednán i dodatečně, dohodnou-li se tak strany, má se za to, že doplnění je podmínkou účinnosti uzavřené smlouvy, zákon stanoví dispozitivní lhůtu 1 rok pro doplnění, jinak se smlouva ruší
 - * Část obsahu smlouvy může být stanovena v obchodních podmírkách (smlouva má však vždy přednost při nesouladu OP se smlouvou)
 - Pokud je to ujednáno a pokud strana v běžném obchodním styku uzavírá smlouvy s větším počtem osob -> je možné z

rozumných důvodů OP změnit -> musí být však ujednána možnost v takovém případě smlouvu vypovědět

- Druhá strana závazku je chráněna před **neočekávanými podmínkami v OP** pokud je výslově nepřijala

* Obsah smlouvy

- Vzniká závazek s **právní povinností**, dát, zdržet se, strpět, nebo vykonat, viz výše
- Samotný OZ ale obecně nestanoví krom faktického obashu a předmětu závazku žádné další specifické požadavky například na identifikaci subjektů -> povinnost zřejmě plyne z **informačního principu, analogie legis** by se dalo použít ustanovení popisující nutný obash smluv uzavíraných se spotřebitelem
- Měla by obsahovat důvod pro který dlužník plní věřiteli - pokud neobsahuje, nebrání to jejímu vzniku a trvání, věřitel je ho ale povinen v případě nutnosti prokázat -> určité druhy závazků tuto povinnost nekladou (například závazek z cenného papíru)
- Pokud se jedná o plnění za úplatu -> měla by být vyjádřena cena, jinak cena obvyklá
- Obsah smlouvy nesmí být v **hrubém nepoměru** -> pak je možné požadovat zrušení a vrácení plnění, nebo doplnění plnění -> neplatí, pokud strana vědomě s nepoměrným plněním souhlasila, objektní lhůta 1 rok
- Obash smlouvy je naplatný také pokud se jedná o **licvhu** -> zneužití postavení druhé strany k plnění v hrubém nepoměru -> na podnikatele se nevztahuje
- Smlouva může být obsahem **smlouvou adhezní** -> ber nebo nech být, slabší strana je ale chráněna před zneužitím OP, nebo doložek k újmě slabší strany

- Forma smlouvy a její účinky

- * Smlouva může být uzavřena jak **ústně**, tak i **písemně**

- V případě ústní - podstatná je vůle stran ujednat podstatné náležitosti smlouvy
- Je možné smlouvu po ústním uzavření potvrdit písemnou formou -> platná pokud je jen s nepatrými ochylkami a je scvhálena druhou stranou
- Pokud strany projeví vůli ujednat smlouvu v určité formě -> má se za to, že pokud v ní ujednána nebude, nechtějí ji být vázání (platí i pokud jedna ze stran trvá na uzavření smlouvy v písemné podobě)

* Účinky

- Smlouva strany zavazuje k právům a povinnostem ve smlouvě určeným, zavazuje jen *inter partes*, třetí osoby zavazuje jen stanoví-li tak zákon
- Smlouva je běžně účinná přijetím druhé strany, může být

však i vázána na rozhodnutí určitých orgánů -> pak je účinná tímto rozhodnutím

- Smlouvu lze **měnit** jen:

- 1- se souhlasem všech stran
- 2- v případech v souladu se zákonem

- **Změna okolností**

- Změna okolností na smlouvě nic nemění, pokud se nejedná o **podstatnou změnu okolností** (podstatné je, aby vznikl hrubý nepoměr mezi plněními) -> pokud na sebe strana nevzala riziko změny okolností

- V takovém případě je možné domáhat se **renegociace**, pokud se strany nedohodnout -> ná návrh může rozhodnout soud (subjektivní lhůta k podání 2 měsíce)

- Je možné ujednat si zákaz zatížení, nebo zcizení -> působí **inter partes**, pokud není ujednáno jako **věcné právo**

- **Smlouva ve prospěch třetí osoby**

- Je možné ujednat plnění ve prospěch třetí osoby -> ta musí právo přijmout, pokud nepřijme, může věřitel požadovat plnění pro sebe pokud to neodporuje obashu a účelu smlouvy

- **Smlouva o plnění třetí osoby**

- **Smlouva o přimluvení se u třetí osoby** = pouze závázání, že se přimluví u třetí osoby, aby ujednané plnění poskytla -> neodpovídá pokud neposkytne

- **Smlouva o zavázání se, že třetí osoba poskytne** = to samé jako výše, přimluvce je ale odpovědný za situaci, kdy třetí osoba odmítne plnit

- **Smlouva o smlouvě budoucí**

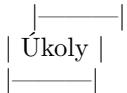
- * Jedná se o situaci, kdy se jedna strana zaváže uzavřít po vyzvání v ujednané lhůtě v budoucnu smlouvou, ta musí být ve smlouvě o smlouvě budoucí alespoň základně specifikována -> zavázená straně vzniká povinnost smlouvou neprodleně uzavřít po tom, co jí k tomu vyzve strana oprávněná

- * Povinnost smlouvu uzavřít nevzniká v případě, že oprávněná stran k uzavření nevyzvě, nebo v případě podstatné změny okolností -> zavázaná strana podstatnou změnu okolností musí v takovém případě při vyzvání namítnout

- * Nesplní-li zavázaná strana svojí povinnost uzavřít smlouvu -> může obsah smlouvy určit osoba určená ve smlouvě, nebo soud podle účelu smlouvy

Zdroje a poznámky pod čarou

Otázka 15 - Závazky ze smluv uzavíraných se spotřebitelem.

Závazky ze smluv uzavíraných se spotřebitelem

- **Závazky ze smluv uzavíraných se spotřebitelem**

- Ustanovení týkající se **spotřebitelských smluv**

- * Smlouvy, které uzavírá FO nepodnikatel, nebo i FO podnikatel, ale mimo svoj podnikání s podnikatelem
 - * K tomu, kdo je podnikatel - viz Otázka 2 z obchodního práva

- **Podnikatelská informační povinnost vůči spotřebiteli**

- * Podnikatel má před uzavřením smlouvy vůči spotřebiteli poměrně značnou informační povinnost
 - * Musí spotřebitele informovat o hodně záležitostech - ty jsou taxativně vymezeny - jedná se například o identifikaci podnikatele, popis zboží, spotřebitelská práva z vadného plnění etc.
 - * výjimkou je smlouva o vyřizování záležitostí každodenního života, přičemž tato záležitost bude podnikatelem hned vykonána - domnívám se, že zde se jedná například o pultový prodej, dále se nepoužije na finanční služby

- **Ochrana spotřebitele**

- * Ochrana spotřebitele je v rámci spotřebitelských smluv zásadním znakem
 - * Pro spotřebitele se užije nejpříznivější možný výklad
 - * Jsou zakázána ustanovení odchylující se od zákona o ochraně spotřebitele - absolutní neplatnost
 - * Spotřebitel se rovněž svých práv nemůže vzdát
 - * Jsou zakázána ujednání zakládající nerovnováhu práv nebo povinností v neprospěch spotřebitele - není absolutní, pokud je s tím spotřebitel dostatečně obeznámen a souhlasí s tím -> jsou taková ujednání platná, rovněž nejsou neplatná, pokud se jich spotřebitel dovolá (Proč by to ale dělal?)
 - * § 1814 taxativně vymezuje zakázaná ujednání ve spotřebitelských smlouvách - například omezení ustanovení týkajících se práv z vadného plnění, odpovědnosti za škodu etc.
 - * V případě, že byla smlouva uzavřena **distančním způsobem**, nebo se smlouva týká **rekreačních služeb** a část kupní ceny bylo financováno pomalu záplýžky, nebo úvěru poskytnutých

podnikatelem, nebo jeho smluvním partnerem -> může spotřebitel odstoupit od smlouvy, tím odstoupí i od smlouvy o zárukách nebo úvěru -> není možné za toto ukládat sankce

- pokud se nejedná o výše uvedené smlouvy - v základu se rovněž použije, je ho ale možné vyloučit

* pokud má spotřebitel právo odstoupit od smlouvy -> nelze toto odstoupení spojit s postihem a spotřebitel rovněž nemusí uvádět důvod odstoupení

- **Uzavírání smluv distančním způsobem**

* Jedná se o jednání směřující k uzavření smlouvy prostřednictvím prostředku komunikace na dálku, bez nutnosti fyzické přítomnosti stran, nebo jednání směřujícího k uzavření smlouvy mimo obvyklé prostory podnikatele

* Ustanovení Pododdílu 1 Uzavírání smluv distančním způsobem se nepoužije na určité druhy smluv - ty zákon taxativně vymezuje - například smlouva o poskytování zdravotní péče, či smlouva o finanční službě (O té viz níže.).

* Podnikatel má v tomto případě opět poměrně rozsáhlou **informační povinnost**, zákon taxativně stanovuje, s čím musí v takovémto případě podnikatel spotřebitele v časovém předstihu obeznámit - například náklady spojené s jednáním na dálku, povinnost zaplatit zálohu etc.

- Pokud podnikatel neseznámil spotřebitele s dodatečnými poplatky, daněmi etc. spojenými s tímto druhem jednání a například s následným plněním (dodáním) statku -> spotřebitel je není povinen uhradit.

- V případě spolu leží důkazní břemeno ohledně toho, že spotřebitele seznámil na podnikateli

* **Obsah smlouvy uzavírané distančním způsobem** - obecné smlouvy, finanční služby, a rekreační služby

- Smlouvy musí obsahovat údaje sdělené spotřebiteli podnikatelem před uzavřením smlouvy, a to jak ty uvedené v obecné části, tak i ty uvedené v části upravující distanční uzavírání smlouvy

- Podnikatel musí minimálně jednu kopii smlouvy spotřebitelovi po jejím uzavření vydat

* Spotřebitel musí mít i přístup k všeobecným OP

* **Odstoupení od smlouvy u smluv uzavřených distančním způsobem**

- Do 14 dnů od uzavření smlouvy, 14 dnů od dodání posledního zboží (opakována dodávka), nebo do 14 dnů od dodání prvního zboží (při souvislé dodávce)

- Pokud nebyl spotřebitel poučen o svém právu odstoupit od smlouvy -> lhůta se prodlužuje o 1 rok

- Odstoupením od smlouvy se smlouva od počátku ruší a strany jsou si povinny vydana vzájemné plnění, pokud je

však dodávána služba vrací podnikatel jen úměrnou část (v podstatě cenu - její část podle toho, kolik splnil) - toto se ale uplatní jen v případě, že podnikatel začal poskytovat službu před uplynutím doby na odstoupení, to může jen na textovou žádost spotřebitele, jinak se standardně začíná až po této době - pak od smlouvy do 14 dnů bez uvedení důvodu odstoupit nelze

- Spotřebitel odpovídá za škodu na dodaném zboží, pokud ho používal jinak, než k jeho účelu
- Zákon však taxativně vymezuje případy, kdy spotřebitel od smlouvy odstoupit nemůže -> například pokud je předmětem smlouvy zboží podléhající rychlé zkáze, z hygienických důvodů etc.

* **Neobjednané plnění**

- Pokud podnikatel dodal neobjednané zboží -> spotřebitel ho nemusí na svoje náklady vracet, ani na to podnikatele upozorňovat

* **Smlouvy o finančních službách**

- Obecně se jedná o smlouvy upravující služby poskytnuté bankou, pojišťovnou etc.
- OZ opět upravuje jakým způsobem se má přistoupit k právům a povinnostem z těchto služeb, v této části ale jen ve smyslu pokud jsou uzavřeny dálkově
- Jsou stanoveny další informace, které musí poskytovatel finanční sližby předem poskytnout - to není moc důležité znát

* **Odstoupení od smlouvy**

- Podobné jako u jiných smluv uzavřených distančním způsobem, viz výše, někde je lhůta prodloužena až na 30 dnů

* **Neobjednané plnění**

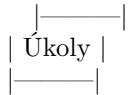
- V podstatě stejně jako výše

* **Dočasné užívání ubytovacího zařízení a jiné rekreační služby**

- Jedná se o smlouvu týkající se noclehů na více než jeden časový úsek, nebo právo spojené s ubytováním
- Podnikatel má opět stanovené specifické údaje, které musí poskytnout, forma smlouvy musí být písemná
- Tento pododíl definuje přímo i povinnosti na obsah smlouvy - jména smluvních stran, bydliště, nebo sídlo etc.
- Spotřebitel může od smlouvy rovněž odstoupit ve stanovené lhůtě

Zdroje a poznámky pod čarou

Otázka 16 - Změny závazků. Zajištění a utvrzení dluhů.

- Změny závazků
- Zajištění a utvrzení dluhu

- **Změny závazků**

- Zákon upravuje následující změny závazků:
 - * 1- Změna v osobě dlužníka či věřitele
 - * 2- Změny v obsahu závazku
- **Změna v osobě věřitele**
 - * **Postoupení pohledávky**
 - Věřitel (postupitel) může celou, nebo část pohledávky postoupit postupníkovi i bez souhlasu dlužníka.
 - Postoupením pohledávky nabýva postupník také její příslušenství (například úroky) a jiná práva s pohledávkou spojená - například **zajištění** pohledávky.
 - Postoupit lze pohledávku, kterou lze zcizit - toto zcizení nesmí být vyloučeno právním jednáním mezi věřitelem a dlužníkem, rovněž nelze postoupit pohledávku, která zaniká smrtí, nebo pokud by se postoupením výrazně zhoršilo postavení dlužníka.
 - Dokud dlužník nemá informaci (od postupitele nebo postupníka) o postoupení, může svůj dluh plnit i postupitelovi, postoupení pohledávky rovněž nemá vliv na třetí osobu, která dluh zajistila, dokud není informována.
 - Pokud postupitel postoupil pohledávku několika osobám -> je vůči dlužníkovi účinné to postoupení, o kterém se dozvěděl nejdříve.
 - Postoupit lze i **soubor pohledávek** - současných, nebo budoucích, takovýto soubor však musí být dostatečně určen

- **Změna v osobě dlužníka**

- * Má tři druhy:
 - 1- Převzetí dluhu
 - 2- Přistoupení k dluhu
 - 3- Převzetí majetku

- * **Převzetí dluhu**

- Ujednání dlužníka se třetí osobou, že převezme jeho dluh, respektive nastoupí na jeho místo jako dlužníka - k účinnosti

je nutný souhlas věřitele

- V případě odmítnutí udělení souhlasu ze strany věřitele - přejímateli vzniká povinnost zajistit, aby dlužník nemusel věřiteli plnit
- Obsah závazku se po převzetí nemění - námitky zůstávají

* **Přistoupení k dluhu**

- Jedná se o ujednání třetí osoby s věřitelem bez souhlasu dlužníka, že za něj splní jeho dluh -> stává se novým dlužníkem vedle původního dlužníka a je sním zavázán společně a nerozdílně

* **Převzetí majetku**

- V případě přejetí majetku dlužníka, nebo jeho poměrné části -> nový majitel se stává se zcizitelem dlužníkem dluhů, které převzal (společně a nerozdílně)
- Musel a nebo měl o nich však vědět a není povinen plnit více, než je hodnota převzaného majetku
- Pokud se jedná o osobu dlužníkovi blízkou - není omezení výše
- Toto ustanovení se nepoužije při zcizení závodu, nebo jeho pobočky, nebo při přeměně PO

- **Postoupení smlouvy**

- * Podstatný rozdíl od postoupení pohledávky - smlouva je celý právní důvod závazku, pohledávka je pouze právo věřitele ze závazku
- * Postupitel může převést práva a povinnosti ze smlouvy, nebo z její části na postupníka (třetí osobu) -> avšak za předpokladu, že to ve smlouvě není vyloučeno, postoupená strana s tím souhlasí a zatím nebylo plněno
 - Pokud bylo plněno, lze postoupit práva a povinnosti k tomu, co ještě plněno nebylo
- * Postoupení je vůči postoupené straně od okamžiku jejího souhlasu s postoupením

* **Následky postoupení smlouvy**

- Okamžikem postoupení se postupitel osvobozuje od svých práv a povinností v rozsahu, v jakém smlouvu postoupil
- Výše uvedenému se však dá zabránit, pokud postoupená strana vůči postupiteli prohlásí, že s osvobozením nesouhlasí -> pak může postoupená strana požadovat plnění po postupiteli v případě, že by postupník neplnil převzaté povinnosti
- Všechny námitky k postoupené smlouvě, nebo její části zůstávají zachovány

- **Změny v obsahu závazků**

- * Jedná se o změnu práv a povinností ze smlouvy bez změny jejich subjektů
- * **Novace**

- Pokud si strany mezou sebou ujednají změnu obsahu závazku
-> závazek se ruší a nahrazuje se novým
- Pokud ale starý závazek může vedle druhého obstát, má se za to, že se nezrušil, pokud si to strany neujednají a stojí vedle nového závazku - domnívám se, že sem by šel zařadit třeba **dodatek** ke smlouvě

* **Narovnání**

- Pokud mají strany mezi sebou určité sporné nebo pochybné práva a povinnosti, je možné stávající závazek nahradit novým závazkem - domnívám se, že zde se závatek jako takový vždy ruší a vzniká nový

• **Zajištění a utvrzení dluhu**

- Dluh lze zajistit, zaváže-li se třetí osoba věřiteli nebo ve prospěch věřitele za dlužníkovo plnění, anebo dá-li někdo věřiteli nebo ve prospěch věřitele majetkovou jistotu, že dlužník svůj dluh splní. Utvrdit lze dluh ujednáním smluvní pokuty nebo uznáním dluhu.

- **Jistota**

- * Jedná se o obecnou úpravu ohledně zajištění dluhu
- * Představuje osobní, nebo majetkové zajištění, že dlužník splní věřiteli svůj dluh
- * Osobní jistota je typicky ručení, nebo finanční záruka
- * Majetková jistota - představována věcí, která je dána věřiteli, a která představuje jeho zajištění, že dluh bude splněn - například zástavní právo, zajištění převodem práva, nebo i nepojmenovaným způsobem - například složení peněžité částky jako kauce (osobně bych sem řadil i závdavek)
- * Jistota je tedy zajištěna buď závazkovými instituty, nebo může být zapsána i jako věcné právo - například již výše zmíněné zástavní právo
- * Pokud je více věřitelů, tak se primárně uspokojí věřitelé, kteří mají jistotu ve formě věcného práva zapsaného ve veřejném registru, poté věřitelé, kteří jsou zajištěni věcným právem nezapsaným ve veřejném registru, a jako poslední se uspokojí věřitelé, kteří jsou zajištěni pouze závazkovým právem
- * Jistota zajišťuje část hodnoty dluhu, proto sníží-li se hodnota jistoty, může věřitel požadovat její doplnění, v případě, že doplněna nebude, stává se část pohledávky, která není dostatečně zajištěna splatnou
- * Splněním dluhu vstupuje tato osoba (osoba, která plnila z titulu ručení za dluh, nebo ho jinak zajišťovala) do práv věřitele a má právo, aby jí dlužník vyrovnal, co za něho plnila. Pohledávka věřitele na ni přechází včetně příslušenství, zajištění a dalších práv s pohledávkou spojených. Věřitel vydá tomu, kdo za dlužníka plnil, potřebné doklady o pohledávce a sdělí mu vše, co je k uplatnění pohledávky zapotřebí.

- **Zajištění**

* **Ručení**

- Prohlášení ručitele, že uspokojí dlužníka v případě, že dlužník nebude plnit
- Pokud věřitel ručitele nepřijme -> nemůže po něm nic žádat
- Zajištěn může být dluh celý, nebo i jen jeho část, dále může být sjednano na dobu určitou, popřípadě na celou dobu platnosti závazku, právo věřitele vůči ručiteli se však nemůže promlčet dříve, než se promlčí právo věřitele vůči dlužníkovi
- Pokud dlužník nesplní v přiměřené době po předchozím upozornění, má věřitel právo požadovat plnění po ručiteli, ten však může plnění odepřít za předpokladu, že nemožnost plnění dlužníkem způsobil věřitel

* **Zánik ručení**

- Zánikem dluhu, který zajišťuje až na zákonem stanovené výjimky
- Dále se domnívám, že rovněž dohodou

* **Finanční záruka**

- Obdobná věc jako ručení, jedná se o prohlášení, že ručitel uspokojí věřitele do určité stanovené finanční částky v případě, že dlužník neplní, nebo je-li splněna jiná smluvní podmínka
- Pokud je záruka vystavená bankou - jedná se o **bankovní záruku**
- Podmínky finanční záruky jsou stanoveny v **záruční listině**, je možné záruku vystavit jen na určitou dobu

* **Zajišťovací převod práva**

- * Zajištění dluhu prostřednictvím převedení vlastnického práva na věřitele
- * Převedení má rozvazovací podmínu uhrazení dluhu -> pak je převedena zpět na dlužníka, pokud dlužník nesplní, věřitel si právo může ponechat a pouze uhradí rozdíl v ceně práva, pokud by cena značně převyšovala výši dluhu, kterou by dané právo zajišťovalo
- * Pokud je zajištěna zapisovaná věc - zajištění vzniká konstitutivním zápisem do daného registru
- * U převedeného práva je vykonávána pouze prostá správa - zachování majetku, nikoli jeho rozmnožování

* **Dohoda ze srážkách ze mzdy nebo jiných příjmů**

- V podstatě je možné ujednat, že pokud dlužník nebude plnit -> bude plátce mzdy/platu/odměny vyplácen srážky přímo věřiteli
- Pokud je však věřitelem někdo jiný, než plátce mzdy, musí plátce mzdy s touto dohodou souhlasit
- * Osobně bych se klonil ještě k notářskému zápisu s přímou vykonavatelností - vyplývá z něj přímo exekuční titul
- * Jako takové další pseudozajištění bych považovat **bianco směnku**

– **Utvrzení dluhu**

* **Smluvní pokuta**

- Jedná se o pokutu pro případy porušení smluvních povinností smluvní stranou
- Je možné jí požadovat bez ohledu na to, zda vznikla věřitelovi škoda
- Lze jí možno sjednat jako peněžitou i nepeněžitou
- Je-li ujednána pokuta, nemá věřitel právo na úhradu vzniknuvší škody z povinnosti, která byla porušena, a ke které se smluvní pokuta váže.
- Nepřiměřeně vysokou pokutu může soud na návrh dlužníka přiměřeně snížit

* **Uznání dluhu**

- K uznání může dojít smluvně, nebo i aktivním jednáním dlužníka (to se ale nepoužije, pokud je právo již promlčené)
- Co se aktivního jednání dlužníka týče, jedná se o:
 - Placení úroků,
 - plní-li dlužník dluh zčásti -> uznán je celý dluh
- Uzná-li někdo svůj dluh co do důvodu i výše prohlášením učiněným v písemné formě, má se za to, že dluh v rozsahu uznání v době uznání trvá.

Zdroje a poznámky pod čarou

Oázka 17 - Zánik závazků.

Úkoly

Zánik závazků

Paragrafy

Vysvětlení a Poznámky

• **Zánik závazků**

- Jedná se o zánik vzájemných práva a povinností, které mezi sebou smluvní strany mají.
- Způsobů, kterými může zaniknout závazek je mnoho.
- **Splnění**

- * Nejzákladnejším důvodem k zániku závazku je splnění vzájemných práva povinností smluvními stranami.
- * Závazek zaniká splněním dluhu.
- * Dlužník musí splnit na svůj náklad a nebezpečí včas.
- * Ve smlouvě je standardně ujednán předmět plnění, způsob plnění, místo a čas - dlužník nemůže být nuten plnit něco jiného než je ve smlouvě, rovněž věřitel nemůže být nuten přijmout něco jiného než je uvedeno ve smlouvě.
- * Jak již jsem psal výše, ze závazku mají standardně práva a povinnosti obě strany - pokud se tedy jedná o vzájemné plnění, kterákoliv ze stran může požadovat plnění po druhé straně až ve chvíli, kdy sama splní, nebo je ochotna a schopna splnit dluh společně s druhou stranou.
- * **Řádné plnění**
 - Aby mohla smlouva dobře fungovat a závazky z ní plněny a tím se strany dostali až k jejich řádnému splnění a následně potenciálnímu zániku smlouvy, musí vzájemné plnění splňovat určité nároky.
 - Tedy především exstuje povinnost plnit bez **vad** a plnit podle podmínek ve smlouvě předmět s požadovanými **vlastnostmi** -> pokud je plněno vadně, vznikají příjemci **práva z vadného plnění**
 - **Zcizitel nemůže svoje povinnosti z vadného plnění omezit**, nabylat se však může této práv písemně **vzdát**, ALE POZOR, jen obecně, například u spotřebitelských smluv se spotřebitel práv vyplývajících ze zákona o ochraně spotřebitele a občanského zákoníku vzdát nemůže -> k takovému projevu vůle by se nepřihlíželo, a považoval by se za absolutně neplatný, práv z vadného plnění se tak například může vzdát kupec ojetého automobilu při koupi od nepodnikatele
- * **Vymezené vady plnění**
 - Jedná se **zejména**, tedy ne výlučně o:
 - poskytnutí předmětu s neodpovídajícími vlastnostmi, nebo v neodpovídající jakosti,
 - neupozornění na vady předmětu, která má předmět při předání - pokud vada nebyla zřejmá, nebo není zapsaná ve veřejném registru, vadou věci je i pokud na něj třetí osoba uplatňuje právo,
 - lhaní o vadách předmětu, nebo způsobu jeho používání,
 - zcizení cizí věci neoprávněně jako svojí.
 - Je možné přenechat věc **úhrnkem**, takzvaně "jak stojí a leží", pak jdou její vady k tíži nabylvatele.
 - Jak již jsem popsalo výše u obecné otázky k závazkům, zcizitel běžně nese jen výše uvedené vady při předání, pokud má být zaručen za funkčnost předmětu po nějakou dobu

po zcizení, je třeba uzavřít **záruku za jakost**

- Vadu je třeba vytknout zciziteli, při vytknutí neběží lhůta k právům z vadného plnění a ze záruky
- Nabyvatel může vadu vytknout u soudu - stanovena lhůta, rovněž může vytknout vady při sjednání záruky, pokud není vada vytknutá všas - soud právo na z vadného plnění neuzná
- Pokud je vada ostanitelná, může se nabyvatel domáhat
 - opravy, doplnění toho co chybí, nebo přiměřené slevy z kupní ceny, pokud je neopravitelná - má nabyvatel právo na odstoupení od smlouvy a nebo přiměřenou slevu z kupní ceny
- Právo z vadného plnění nevyulučuje odpovědnost zcizitele za škodu, toho, čeho se ale nabyvatel domohl prostřednictvím práva z vadného plnění se již nemůže domoci z jiného právního důvodu
- Pokud vznikla vada z plnění a dlužník plní, započítává se plnění nejdříve na splnění závazku, až poté na vady z plnění

* **Způsob plnění**

- Závazek může mít více způsobů jeho plnění, způsob volí buď dlužník, nebo věřitel (ten zvolený způsob musí oznámit)
- Zvolené plnění musí dlužník plnit, bez souhlasu věřitele není oprávněn plnit několika způsoby, ani k tomu nemůže být nucen věřitem
- V případě znemožnění plnění jedním ze způsobů OZ upravuje situace, kdy je jedna ze stran oprávněna odstoupit - není zas tak důležité
- Plnění lze určit podle druhu věci -> ten je pak dlužník povinen plnit (musí se shodovat účel)
- Dluh se plní vcelku, pokud to ale neodporuje povaze závazku, nebo účelu smlouvy, musí věřitel přijmout i částečné plnění (logicky jsem de podřadit například plnění ve splátkách)
- Pokud se závazek skládá z nákladů, úroků a jistiny -> plnění se primárně započítává na náklady a úroky
 - Dlužník může projevit vůli, aby se započítávalo nejdříve na jistinu, to je možné, ale úročí se v tomto případě náklady a úroky
- Pokud dlužník plní prostřednictvím jiné osoby, odpovídá za plnění jako by plnil on sám, plnění třetí osoby však věřitel musí přijmout pokud s plněním dlužník souhlasí (pokud se plnění netýká výhradně osoby dlužníka)
- Kdo plní dluh jiného, aniž za dluh ručí a ani jinak dluh nezařistil, může na věřiteli požadovat před splněním nebo při něm, aby mu postoupil svoji pohledávku.

* **Poukázka**

- VEDLEJŠÍ

- Jedná se o situaci, kdy poukazatel vystaví poukazníku poukázku, která mu umožňuje žádat poukázaném nějaké plnění
- Může být vastavena na řad, nebo na doručitele

* **Kvitance**

- V podstatě se jedná o potvrzení věřitele, že mu dlužník splnil dluh
- Dlužník může plnit i osobě oprávněné za věřitele plnění přijmout, pokud mu vydá věřitem vystavenou kvitanci, nebo se prokáže, že plnění přjmout může

* **Dlužní úpis**

- Jedná se o uznání dluhu, nebo jiný dlužní úpis
- Věřitel musí v případě jeho existence při splnění dluhu vydato tomuto potvrzení

* **Náhradní splnění**

- Pokud nelze splnit (například z důvodů na straně věřitele), může se dlužník zbavit své povinnosti tím, že plnění uloží do soudní úschovy

* **Místo plnění**

- K rádnemu plnění je třeba plnit na sjednaném místě, nebo na místě určeném zákonem
- Pokud se plní převodem na účet, dluh je splněn připsáním peněz na účet věřitele
- Pokud se plní poštovní složenkou, dluh je splněn připsáním peněz na účet zůstavitele, nebo vyplacením peněz

* **Čas plnění**

- Je li stanoven čas, je povinen dlužník plnit i bez vyzvání věřitelem
- Pokud není ujednán, je možné požadovat splnění ihned a dlužník musí plnit bez zbytečného odkladu
- Plní-li dlužník peněžitý dluh před stanoveným časem, není oprávněn bez souhlasu věřitele odečist od dlužné částky úroky odpovídající době, o niž plnil dříve.

* **Prodlení stran**

- V prodlení může být jak dlužník, tak i věřitel

* **Dlužník**

- V prodlení pokud svůj dluh včas a rádně neplní, není odpovědný pokud nemůže plnit z důvodů na straně věřitele
- Věřitel může plnění vymáhat, nebo od smlouvy odstoupit
- Věřitel může požadovat úrok z prodlení (ujednaný smluvními stranami, nebo dle nařízení vlády)
- Pokud jsou sjednány úroky z prodlení -> nemá věřitel právo požadova náhradu škody vzniklou neplněním
- Strany se mohou domluvit na splátkovém kalendáři

* **Věřitel**

- Věřitel je v prodlení, nepřijal-li řádně plnění dlužníka, nebo mu neposkytl potřebnou součinnost
- * Dále
- **Dohoda**
 - * Dohoda jest dalším způsobem zániku závazků
- **Další způsoby**
 - * Jedná se o následující situace:
 - Započtení vzájemných práva a povinností
 - Splynutí
 - Prominutí dluhu
 - Výpověď
 - Odstoupení od smlouvy
 - Následná nemožnost plnění

Podstatná změna okolností.

Neúměrné zkrácení.

Lichva.

Zdroje a poznámky pod čarou	

Otzázk 18 - Závazky z porušení smlouvy (z prodlení, z vadného plnění, z újmy způsobené porušením smluvní povinnosti). Závazky z bezdůvodného obohacení.

Úkoly	

- Závazky z porušení smlouvy
 - Z prodlení
 - Z vadného plnění
 - []mZ újmy způsobené porušením smluvní povinnosti
 - Závazky z bezdůvodného obohacení

Paragrafy	

Vysvětlení a Poznámky	

Zdroje a poznámky pod čarou	

Otázka 19 - Darování, koupě a směna.

|—————|
| Úkoly |
|—————|

- Darování
- Koupě
- Směna

|—————|
| Paragrafy |
|—————|

|—————|
| Vysvětlení a Poznámky |
|—————|

|—————|
| Zdroje a poznámky pod čarou |
|—————|

Otázka 20 - Přenechání věci k užití jinému.

|—————|
| Úkoly |
|—————|

- Přenechání věci k užití jinému

|—————|
| Paragrafy |
|—————|

|—————|
| Vysvětlení a Poznámky |
|—————|

|—————|
| Zdroje a poznámky pod čarou |
|—————|

Otázka 21 - Závazky ze smluv příkazního typu.

|—————|
| Úkoly |
|—————|

- Závazky ze smluv příkazního typu

Paragrafy		

Vysvětlení a Poznámky		

Zdroje a poznámky pod čarou		

Otzáka 22 - Dílo.

Úkoly		

- Smlouva o dílo

Paragrafy		

Vysvětlení a Poznámky		

Zdroje a poznámky pod čarou		

Otzáka 23 - Závazky z bankovních smluv, závazky z přepravních smluv.

Úkoly		

- Závazky z bankovních smluv
 Závazky z přepravních smluv

Paragrafy		

Vysvětlení a Poznámky
Zdroje a poznámky pod čarou

Otázka 24 - Závazky ze zaopatřovacích a odvážných smluv.

Úkoly
☐ Závazky ze zaopatřovacích smluv
☐ Závazky z odvážných smluv

Paragrafy
Vysvětlení a Poznámky
Zdroje a poznámky pod čarou

Otázka 25 - Soudnictví, soudní soustava, justiční systém.

Úkoly
☒ Soudnictví
☒ Soudní soustava
☒ Justiční systém

Paragrafy
Vysvětlení a Poznámky

• **Soudnictví**

- Je upraveno občanským právem procesním

- Jedná se tedy o procesní právo
- **Občanské právo procesní** - soubor norem, které upravují postup v občanském soudním řízení.
- Jedná se o způsob, jakým se domoci hmotného práva.
- Spolu s uplatňováním práva dochází také k jeho **ohrožování** a **porušování** - proto stát vytvořil určitý kontrolní systém **orgánů právní ochrany**, který v případě porušení zákona/smluvního vztahu/rozhodnutí orgánu usiluje o **znovuobnovení právního stavu**.
- **Orgány právní ochrany** = orgány zřízené státem, které zajišťují dodržování práva. Tyto orgány disponují státní mocí v podobě **vynucujících nástrojů**.
 - * Lze do nich řadit -> především soudy, státní zastupitelství, Policii Čr, ale také advokáty, notáře a exekutory.

- **Soudní systém**

- V demokratických zemích chrání dodržování práva systém soudů. Soudy jsou zřízeny státem jako **nestranné** a **nezávislé** (rovněž specializované a odborné) instituce. Při svém rozhodování se soudci řídí pouze platnými zákony, svým uvážením (někdy pak také například podle principů morálky, spravedlnosti atd.)
- Každý občan, který se domnívá, že bylo jeho právo porušeno (aktivní legitimace) má možnost domáhat se jeho nápravy u soudu - říká občanský zákoník v § 12, zákoná ochrana (soudní ochrana) je obsažena i v LZPS a v Ústavě Čr.
- Rovněž lze u soudu požadovat rozhodnutí, že občanovi jisté právo nebo povinnost nalezá bez ohledu na jiného občana (příkladem mohou být nesporná řízení).
- Na druhé straně může být před soud povolán ten, kdo právo nebo povinnost závažným způsobem porušil (jsou vyloučeny některé minoritní "delikty") - souda pak rozhoduje o jeho vině, respektive nalázé a aplikuje právo.
- Podle **povahy věcí**, které jsou před soudem projednávány, se rozlišují čtyři základní typy soudů:
 - * **civilní** - řeší občanskoprávní vztahy - například rozvod manželství, řeší jak sporné, tak i nesporné řízení
 - * **trestní** - jedná se o veřejné právo, rozdohuje o vině a uložení trestů pachatelům trestných činů
 - * **správní** - přezkoumávají rozhodnutí správních orgánů (například o přestupku)
 - * **ústavní** - rozhodují o dodržování ústavy a ústavnosti právních předpisů, ústavní soud však nerozhoduje ve věci samé, ale pouze zhodnotí, zda nebylo porušeno nějaké základní právo člověka

- **Soudní soustava**

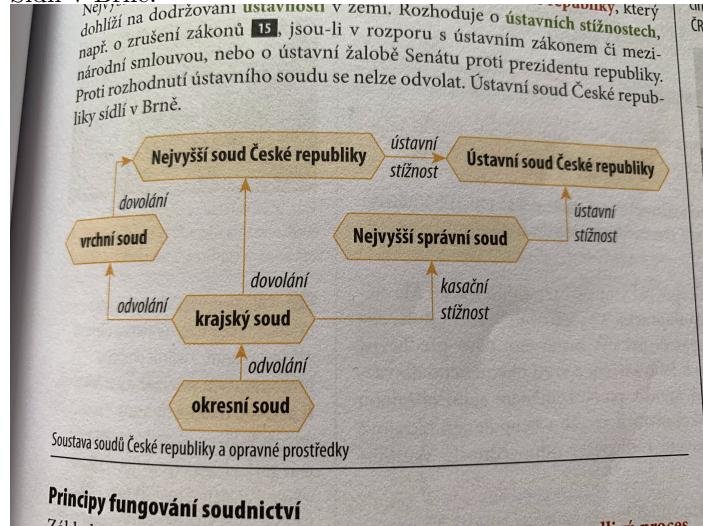
- Je nastavena zákonem o soudech a soudcích, mimo tu soustavu stojí Ústavní soud - řízen zákonem o ústavním soudu
- Jedná se o **hierarchicky uspořádanou** soudní soustavu - existuje tu vztah nadřízenosti a podřízenosti.

- Soustavu soudů v Čr tvoří Obecné soudy:
 - * **Okresní soudy** - nejnižší stupeň, projednávají občanskoprávní spory, pracovní spory a věci patřící do oblasti rodinného práva (rodinné vztahy), dále řeší méně závažné trestné činy.
 - Jsou zřízeny v každém okresním městě, je jich 86 - 75 okresních (v okresních městech), 10 obvodních soudů v Praze a 1 městský v Brně
 - * **Krajské soudy** - druhý stupeň pokud v prvním stupni rozhodoval okresní soud - rozhodují tedy o odvolání proti rozsudkům okresních soudů
 - V prvním stupni rozhodují o věcech právně složitějších a společensky významných - ochrana osobnosti, autorská práva etc. a o závažnějších trestních činech - za které hrozí nejméně pět let odnětí svobody (zločiny, ne přečiny).
 - Je jich 8 a nacházejí se v krajích (v Praze se jmenuje Městský soud)
 - Působí podle **Správního rádu** rovněž ve věcech správních a jsou i **Rejstříkovími soudy**
 - Odvolání standardně znamená, že rozhodnutí nemůže nabýt právní moci, v případě rozhodnutí krajského soudu jako soudu odvolacího však rozhodnutí nabývá právní moci i když se strana dovolá k Nejvyššímu soudu
 - * **Vrchní soudy** - druhým stupněm soustavy, pokud v prvním rozhodovaly Krajské soudy - rozhodují proti odvolání rozsudků krajských soudů.
 - Vrchní soudy jsou 2 v Praze a Olomouci
 - * **Nejvyšší soud České republiky** - vrcholný soudní orgán, rozhoduje o **mimořádných opravných prostředcích - dovoláních** proti rozsudkům odvolacích soudů (krajských, nebo vrchních) ve věcech občanskoprávních i trestních a vykládá zákony.
 - Nejvyšší soud České republiky sídlí v Brně (stejně jako Ústavní soud)
 - * **Nejvyšší správní soudy** - vrcholný orgán **správního soudnictví**, rozhoduje o **mimořádných opravných prostředcích - kasačních stížnostech** v rámci správního soudnictví - dále rozhoduje ve věcech volebních, ve věcech politických stran (například zrušení a rozpuštění) etc.
 - Nejvyšší správní soud České republiky sídlí v Brně
- **Ústavní soud**
 - * Stojí mimo soustavu soudů - je řízen podle zákona o Ústavním soudu - dohlíží na dodržování ústavnosti v zemi. Rozhoduje o ústavních stížnostech, například o zrušení zákonů, nebo o porušení ústavně zaručených práv občanů.
 - Pokud je něco v rozporu s Ústavním pořádkem, mezinárodní smlouvou, nebo o ústavní žalobě Senátu na prezidenta České

republiky.

- Proti jeho rozhodnutí se nelze odvolat - respektive lze, ale ne v Čr, jen k Evropskému soudu pro lidská práva do Štrasburku, ale jen kvůli porušení práva nebo záruky uvedené v Evropské úmluvě o lidských právech.

- Sídlí v Brně.

- **Principy fungování soudnictví**

- Právo na spravedlivý proces - základním principem, dále
- Nezávislost a nestrannost soudů a soudců
- Zákonný soud a zákonný soudce - zákon určuje místní a věcnou příslušnost
- Princip rovnosti (účastníci jsou si rovní) a kontradiktornosti (účastníci se ke všem skutečnostem u soudu mohou vyjádřit)
- princip veřejnosti
- princip ústnosti (podstatné je to co u soudu bylo předneseno) a přímosti (soud jedná přímo ve styku s účastníky)
- princip hospodárnosti - úmysl poskytnout ochranu rychle, účinně a bez zbytečných nákladů
- princip předvídatelnosti - **princip legitimního očekávání** - soud by se neměl odchýlit od běžné rozhodovací praxe, pokud se odchýlí, je po něm možné požadavat vysvětlení
- Dále **odvětvové principy**
 - * Vytvářejí charakteristiku procesu - párové protikladné pojmy
 - * Záleží zda je SŘ, nebo NŘ
 - dispozice/officialita
 - projednací/vyšetřovací
 - volné hodnocení důkazů/legální důkazní teorie - u legální je důkazní síla stanovena (především veřejné listiny), u volného je důkazní síla na uvážení soudu

- princip formální pravdy/princip materiální pravdy

- **Soudci**

- Kladený značné nároky.
- Bezphóný občan České republiky starší 30 let s vysokoškolským právnickým vzděláním a složenou justiční zkouškou - minimálně 3 roky předtím musí být v pozici **justičního čekatele**.
- Po jejím složení a dalších formálních náležitostech může justiční komise navrhnu soudce ke jmenování - jmenuje prezident doživotně.
- Soudce ústavního soudu (celkem 15) jmenuje prezident republiky na 10 let se souhlasem senátu.
- Své funkce se soudci ujímají složením slibu.

- **Rozhodování - stručně**

- * Soudci rozhodují budě jako **samosoudci** - u většiny civilních záležitostí a rozhodují sami.
- * Soudci mohou rovněž rozhodovat v **senátu** - ten se skládá z předsedy senátu soudu (soudce) a dvou předsedících (soudci z lidu).
- Trestní stíhání a vzatí do vazby - pouze se souhlasem prezidenta, v případě ústavních soudců se souhlasem senátu.

- **Justiční systém**

- Není odborným termínem, zahrnuje i instituce působící okolo soudů
 - * státní zastupitelství - soustava úřadů, které se vedle soudů také podílí na právní ochraně
 - . Úloha především v trestním řízení
 - . Může ale vstupovat i do občanskoprávních řízení, nebo je zahajovat
 - * **Soustava** - je podobná jako soustava soudů - okresní, krajské, vrchní, nejvyšší
 - . Sídla a obvody SZ se shodují se sídlama a obvodama soudů.
 - * notářství - poskytují právní služby, nebo slouží i jako soudní komisaři (například pozůstalostní řízení), vidimace - ověření shody listin, legalizace - ověření podpisu určité osoby, mohou i zastupovat FO a PO ve správním a občanskoprávním řízení, zápis u Notářské komory České republiky
 - * advokaci - poskytují za úplatu právní služby, například zastupují u občanskoprávních řízení, sepisují smlouvy atd. - zápis u Advokátní komory České republiky
 - * soukromé exekutory
 - * státní správu soudů
 - * justiční stráž
 - * (policie) - chrání a předchází trestné činnosti

Věcná a místní příslušnost

Zdroje a poznámky pod čarou	

Otázka 26 - Subjekty civilního procesu. Procesní úkony.

| _____ |
| Úkoly |
| _____ |

DODĚLAT

- [] Subjekty civilního procesu
- [] Procesní úkony

| _____ |
| Paragrafy |
| _____ |

| _____ |
| Vysvětlení a Poznámky |
| _____ |

- **Právo hmotné a procesní**

- Hmotné -> souhrn právních norem, které stanoví svým adresátům subjektivní práva a povinnosti.
- Procesní -> upravuje postup, jak se domoci subjektivních práv či jak realizovat subjektivní povinnosti - regulují proces a postup -> upravují jak se postupuje v občansko právním řízení realizují hmotné právo -> subjektivní (možnosti procesních postupů) a objektivní (psané procesní právo)

- **Civilní proces ve zkratce**

- Jedná se soubor právních vztahů vznikajících v důsledku postupu soudů a dalších procesních subjektů při poskytování ochrany soukromoprávním a jiným právním vztahům.

- **Pojmové znaky:**

- * **procesní vztahy** - trojstranný, soud, žalovaný a žalobce (v případě sporných)
- * **procesní subjekty** - mohou ovlivňovat řízení (soud, účastníci řízení)
- * **procesní úkony** - procesní činnost subjektů

- **Druhy civilního procesu**

- * Nalézací - nalázá právo, nebo jej vytváří, ve sporných řízeních spravidla deklatorní rozhodnutí, v nesporných zpravidla konstitutivní
- * Vykonávací (exekuční) - pokud žalovaný neplní dobrovolně na například na základě právního titulu nalezeného u řízení nalézajícího - buď provádí soudní exekutoři, nebo soukromí exekutoři - dvojkolejnosc
- * Insolvenční - rozhodování o existenci úpadku a jeho řešení
- * Zajišťovací - cíl obnovení posledního pokojného stavu před porušením práva, slouží k zajištění práva - například předběžná

opatření, zajištění soudcovského zástavního práva aj.

- * Rozhodčí (arbitrážní) - upravené zákonem o rozhodčím řízení, mimosoudní řešení sporů před rozhodcem

- **Druhy řízení**

- * Sporné - OSŘ - povaha soukromoprávních sporů - reparační, ochrana porušeného práva

- * Nesporné - ZZŘS - povaha veřejnoprávního zájmu - svéprávnost, nezvěstnost, smrt, úschovy, osvojení - prevenční, upravuje vztahy pro budoucnost

- **VEDLEJŠÍ Příslušnost soudu - věcná a místní u NŘ - příslušní soud osoby v jejímž zájmu se řízení koná, u SŘ se rozhoduje například podle sídla, bydliště, umístění nemovitosti etc.**

- **Zahájení řízení**

- * SŘ - podání žaloby

- * NŘ - na návrh i bez návrhu (zahajuje soud usnesením), obvykle bez návrhu - například pozůstalostní řízení

- **VEDLEJŠÍ Dispozice a oficiálnita**

- * Každý druh řízení má svoje "principy"

- * NŘ - princip oficiality - ukládá soudu jak má fungovat, soud tak například i sám prošetřuje

- * SŘ - princip dispozice - celé jednání je v rukou žalobce, ten ho tak může například stáhnout, důkazy například provádí výhradně účastníci

- * **Od tohoto se odvíjí princip projednací a princip vyšetřovací**

- v NŘ - soud provede všechny i nenavrhnuté důkazy, sám je vyhledává

- v SŘ - provede pouze důkazy předložené účastníky - soud důkazy nevyhledává, ale může provést i nenavržené důkazy - pokud jsou potřebné pro zjištění skutkového stavu

- * **Zásada materiální pravdy vs zásada formální pravdy**

- Materiální v NŘ - soud se musí snažit o úplné a přesné zjištění skutkového stavu.

- Formální v NŘ - může se spokojit i s tvrzením účastníků, pokud jsou shodná.

- **Subjekty civilního procesu**

- Procesní subjekty = subjekty, kteří právně ovlivňují proces, jsou vybaveni procesními právy a povinostmi, vznikají mezi nimi procesněprávní vztahy

- * **Soud** - základní subjekt, instituce, prostřednictvím, které zajišťuje stát ochranu práv

- rozhodovací pravomoc => má nadřazené postavení

- stát je v rámci základního procesního vztahu "nezúčastněným třetím" a zároveň autoritou

- * **Účastníci řízení**

- druhý nezbytný prvek společně se soudem, bez nich by řízení

nemohlo existovat

- je základním subjektem, pro nesporná řízení - minimálně 1, pro sporná minimálně 2
- pouze osobě účastníka vznikají práva a povinnosti a pouze o nich se jedná
- účastník je účastníkem zásadně po celé řízení - existují výjimky - záměna úč., procesní nástupnictví atd.
- Záměna - §92 OSŘ - na návrh žalobce se souhlasem žalovaného - možné, aby žalobce nebo žalovaný z řízení vstoupil a na jeho místo nastoupil někdo nový
- Nástupnictví - například pokud někdo ztratí způsobilost být účastníkem - ten který vstoupil do práva a povinnosti může nastoupit na místo předchozího účastníka, je-li to možné.

· Účastníci mají práva a mají i povinnosti

· Příklad práv:

- rovné postavení
 - dispoziční právo - především v řízení sporném
 - možnost se vyjádřit
 - být poučen
 - nahlížet do spisu
 - právo závěrečné řeči
 - jednat před soudem ve své mateřtině (právo na překladele)
- Příklad povinností
- "starat se o proces"
 - důkazní povinnost - musí k prokazování svých tvrzení předkládat důkazy
 - povinnost tvrzení - musí tvrdit všechny rozhodující skutečnosti
 - povinnost dostavit se k soudu

* Definice účastníků

- U sporného řízení
 - žalobce a žalovaný
 - **společenství účastníků** - situace, kdy je na straně žalobce, nebo žalovaných více
 - žalobci = aktivní společenství
 - žalovaní = pasivní společenství
 - vedlejší účastník - účastník s právním zájmem na jeho výsledku (například matka dítěte v řízení o určení otcovství)
 - do řízení vstupuje z vlastního podnětu, nebo na výzvu některého z účastníku učiněnou prostřednictvím soudu
 - má stejná práva a povinnosti jako účastník
- U nesporného řízení
 - SZ je standardně pouze jen u NŘ, krom insolvenčního řízení

- může vstupovat do řízení a řízení zahajovat
- navrhovatel (například SZ, nebo zdravotní ústav) a ten, o jehož právech či povinnostech má být v řízení jednáno - například osoba, která má být omezena ve svéprávnosti
- navrhovatel a ten, jehož za účastníka označí zákon, například manžel zůstavitele v řízení o pozůstalosti

Zvláštní subjekty řízení

- subjekty, které reprezentují veřejný nebo jiný zájem odlišný od osobního zájmu
 - státní zastupitelství - například v určitých typech řízení, která jsou upravena v ZZŘS
 - úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových
- subjekty vykonávající pomocné, ve vztahu k účasníkům a soudu samostatné funkce
 - správce porůstalosti, správce konkurenční podstaty aj.
 - a další osoby zúčastněné na řízení jako:
 - svědček, znalec, zmocněnec účastníka, kolizní opatrovník (divák není účastníkem)
 - pro určitý úsek mohou být i účastníky -> když se rozhoduje o jejich právu (například svědek při rozhodování o svědečném - náhrada hotových výdajů a ušlého výdělku, znalec při rozhodování o znalečném - náhrada hotových výdajů a odměna)

- Způsobilost účastníků

*** Procesní subjektivita**

- Musí mít procesní subjektivitu, tu mají pokud mají právní subjektivitu
- Právní subjektivita - PO i FO, může být účastníkem i stát
- **její nedostatek je neodstranitelnou vadou**

*** Procesní způsobilost**

- způsobilost před soudem samostatně jednat - přiznána každému v rozsahu v jakém je svéprávný -> v plném rozsahu zletilosti (pokud není omezena svéprávnost), jinak podle rozumové a volní vyspělosti
- omezení ve svéprávnosti nemohou jednat samostatně - zastoupení, za PO jen jedna FO, za stát UPZSVM, popřípadě organizační složka
- **její nedostatek je odstranitelnou vadou** -> zastoupení

*** Zastoupení při nedostatku procesní způsobilosti**

- především zákonným zástupcem - není dotčeno účastenství a zástupce se nestává účastníkem (zvláštní subjekt řízení)
- 3 druhy - zákonné, na základě rozhodnutí (opatrovnictví), smluvní na základě plné moci
 - Plná moc - prostá (jeden úkon) X procesní - na celé řízení
 - Dá se odvolat i vypovědět
 - Zaniká dnem právní moci rozsudku, řídí se ustanovením

- o příkazní smlouvě a z. o advokacii
- advokát i notář mají právo nechat se zastoupit - substituční plná moc
- Aktivní a pasivní legitimaee

Zdroje a poznámky pod čarou

Otázka 27 - Jednání. Dokazování.

Úkoly
DODĚLAT
- [] Jednání
- [] Dokazování
Paragrafy
Vysvětlení a Poznámky

- Řízení

- Jedná se o celou soudní peripetii.
- Záleží, zda se jedná o sporné, nebo nesporné řízení.
 - * U NŘ - nenařizuje se přípravné jednání -> nařizuje se ústní jednání, jednání není nařízeno jen, stanovuje-li to zákon
- Například u sporného
 - * 1- zahájení řízení na návrh
 - Důležité je správně podat návrh, jinak soud vyzve k opravě - **žalobní petit** - důležitý, protože pouze v jeho mezích může Soud u SŘ rozhodovat.
 - * 2- příprava jednání - připravení veškerých náležitostí na jednání, neboť u sporných jednání je nařízení jednání běžné
 - * 3- přípravné jednání je nařízeno, když není možné rozhodnout o věci bez nařízení řízení, popřípadě pokud se výzva k vyjádření, nebo kvalifikovaná výzva jeví jako neúčelná.
 - Soudce se v rámci něho může se součiností účastníku snažit o odstranění zjištěných nedostatků, a například se pokusí o smír.
 - Povinnost se dostavit -> jinak rozsudek pro uznání, pokud se nedostaví žalobce -> řízení zastaveno.

- * 4- Ústní jednání - projednává se věc sama. Provádí se při něm dokazování. Může být odročeno jen z vážných důvodů - například velká složitost.
- * 5- skončení jednání, vyhlášení rozsudku - mělo by být ideálně okamžité, ale soud může odložit vynesení rozsudku o 10 dní, pokud je věc složitá

- **Jednání**

- Jednáním jako takovým je myšleno především Ústní jednání - nejdůležitější.

- **Dokazování**

- Dokazování probíhá při ústním jednání, ve sporném řízení je možné navrhovat nové důkazy pouze do jeho skončení.
- U SŘ platí neúplná apelace při odvolání - není možné přinášet nové důkazy po skončení dokazování, jsou však zákonné výjimky.

Řízení sporné a nesporné

Řízení nalézací, vykonávací, insolvenční, rozhodčí a zajišťovací.

Všechny jednotlivé druhy žalob (na vydání, na určení, na zaplacení kupní ceny, na zdržení se protiprávního jednání, na náhradu škody etc. spadají pod jednu a zároveň druhou kategorii.)

Žalobní petit - v jeho rozsahu je soud oprávněn rozhodovat.

Usnesení a rozhodnutí ve věci samé.

Odvolání do 15 dnů.

Odročení.

Instance

Úplná a neúplná apelace

Zdroje a poznámky pod čarou

Otzáka 28 - Rozhodnutí. Opravné prostředky.

Úkoly

Paragrafy

Vysvětlení a Poznámky

Zdroje a poznámky pod čarou

Otázka 29 - Výkon rozhodnutí a exekuce. Insolvenční řízení.

Úkoly
Paragrafy
Vysvětlení a Poznámky
Zdroje a poznámky pod čarou

Otázka 30 - Alternativní řešení sporů.

Úkoly
DODĚLAT
- [] Alternativní řešení sporů
Paragrafy
Vysvětlení a Poznámky

Jedná se o způsob řešení sporů mimo klasické soudní řízení.

Základní typy jsou:

rozhodčí řízení

mediace a konsiliace

finanční arbitr

- Alternativní řešení sporů (Mimosoudní řešení sporů)

- Jedná se o alternativní řešení ke klasickému soudnímu sporu, strany sporu si je můžou dobrovolně zvolit, je tedy fakultativní a může být započato jen na návrh některých ze stran.
- Jsou standardně poskytovány osobami soukromé povahy a účastníci mají velký možnost ovlivnit celý průběh a tím i výsledek celého procesu.
- Řídí se odlišnými pravidly a uplatňují se v nich jiné principy.
- Jsou standardně uplatňované v rámci spotřebitelských sporů, ale je možné je uplatnit i v klasických sporech.
- Řídí se podle několika zákonů, a to především: **Občanský soudní řád**, **Zákon o mediaci**, **Zákon o rozhodčím řízení**, **Zákon o ochraně spotřebitele**, **Občanský zákoník**, **Zákon o zvláštních řízeních soudních** a **Zákon o České obchodní inspekci**.
- V rámci těchto zákonů existuje několik druhů mimosoudního řešení sporů, a to jak zákonem upravených, tak i zákonem neupravených:
 - * Zákonem neupravené řešení sporů
 - **Níže popsané způsoby se týkají zejména dlouhodobých smluvních vztahů.**
 - **Renegociace** - znovuvyjednání podmínek, změn, které vyřeší spor, jedná se spíše o prevenci řešení sporů, záleží na stranách a na jejich vůli, aby si mezi sebou nové podmínky upravili.
 - **Předarbitrážní urovnání sporů** - jedná se o specifické formy urovnání sporů, které jsou běžně na vůli stran bez zákonného vymezení (**až na předarbitrážní řízení před rozhodčím**)
 - **Smírčí skupina** - neformální doporučení skupiny několika nestranných osob seznámených s danou činností, mohou být rozhodci v případné arbitráži, vydávají tedy nezávazné doporučení, na základě kterého může proběhnout například zmíněná renegociace.
 - **Expertní zásah** - jedná se o nestranného expertsa, který posuzuje výhradně otázky technického směru, pokud se strany smluvně dohodnout, mohou tyto posouzení pro ně být závazné - tento způsob řešení sporu je podporován **Mezinárodní obchodní komorou**.
 - **Předarbitrážní řízení před rozhodčím** - do 30 dnů rozhodce vydá určitý příkaz na žádost některé ze stran, jedná se o obdobu **soudního předběžného opatření**, jeho účelem je dočasně upravit poměry stran za účelem pozdějšího řízení a rozhodnutí sporu
 - * Zákonem upravené řešení sporů
 - Mediace - závazná v případě potvrzení soudem a nebo sepsáním notářské zápisu se svolením k přímé vykonatelnosti.
 - Rozhodčí řízení (arbitráž)
 - Finanční arbitráž u finančního arbitra
 - Mezinárodní arbitráž

- Soudní smír (smírčí řízení)
- Alternativní řešení sporů (ADR) u ČOI, TKÚ a ERÚ a další (například ČAK, Ombudsman u České asociace pojištoven atd.) - mělo by se svojí formou jednat o mediaci
- Řešení sporů spotřebitele a podnikatele, nebo jiných osob.
- Mediace u ČOI se nazývá konciliace.
- Abstrahovat

Zdroje a poznámky pod čarou

Obchodní právo

Otázka 1 - Pojem, povaha, předmět, systém a prameny obchodního práva.

Úkoly

Částečně v obchod-A_2017_18

- Pojem
- Povaha
- Předmět
- Systém a prameny obchodního práva

Paragrafy

Vysvětlení a Poznámky

• Pojem

- obchod-A_2017_18
- ObP = *soubor speciálních právních pravidel vztahujících se ke zvláštnostem obchodního života a upravujících postavení podnikatelů jako jeho hlavních účastníků*
- ObP je subsystémem občanského práva -> dán zvláštní povahu podnikatele jako profesionála - §5 a §420 OZ
 - * dílčí odchylky od obecné úpravy (běžného subjektu občanského práva - občana, nepodnikající fyzické osoby) -> zpřísnění nároků na podnikatele, někdy odepření ochrany, co mají ostatní účastníci,

nebo poskytnutí zvl. ochrany slabšímu podnikateli, ochrana spotřebitele jako slabší strany oproti podnikateli apod.

- i v ObP je nezbytné vycházet ze základních principů a dalších pravidel soukromého práva

- **Povaha**

- ObP je **právem soukromým**, i když nese i určité **prvky práva veřejného** (OR, veřejnoprávní podnikání firem, soutěžní právo a hosp. soutěž,...) -> znak prolínání soukromého práva s veřejným
 - * *soubor zvl. právních norem, jejichž obsahem jsou soukromoprávní pravidla upravující (specifické) postavení podnikatele + normy veřejného práva regulující rámec podnikatelské činnosti*
- veřejnoprávní úprava podnikání (ingerence státu do ekonomiky) bývá označována jako **zákon o hospodářské**
- pro ObP je typické výrazné spojení ekonomického a právního přístupu (např. používání ryze ekonomických pojmu jako např. *relevantní trh, dominantní či monopolní postavení*)

- **Předmět**

- co je předmětem ObP? 2 koncepcie:
 - * *objektivní princip* = vztahy související s obchodním PJ, s podnikáním; bez ohledu na povahu účastníků; Code de commerce 1807; starší koncepce
 - * *subjektivní princip* = vztahy, kterých se **účastní podnikatel** (obchodník), jako profesionál a to bez ohledu na povahu druhé strany; -> v praxi prolínání obou principů s převahou principu subjektivního
- podnikatel, dle § 5(1) OZ je profesionál, který je schopen jednat se znalostí a pečlivostí, která je s jeho povoláním nebo stavem spojena (jedná-li bez ní > k jeho třízi)

- **Systém a prameny obchodního práva**

- **Systém**

- * **obecná část** ObP - Občanský zákoník
 - úprava podnikatelských **subjektů** (jejich právního postavení, sídla, jednání, zastupování včetně prokury) a podmínky podnikání
 - **otázky majetkového režimu** (úprava závodu, odštěpný a rodinný závod, organizační složky)
 - otázky průmyslového vlastnictví, právo nekalé soutěže
 - **obchodní obligační právo** (ustanovení o uzavírání smluv, změny a zánik závazků,...)
 - * **zvláštní část** ObP
 - úprava smluvních typů uzavíraných výlučně podnikateli
 - spadá sem také **úprava obchodních korporací** - Zákon o obchodních korporacích

- **Prameny obchodního práva**

- * zásadní je kodifikace z roku 2012, historicky byl pramenem obchodní/hospodářský zákoník

- * v roce 2012 -> kodifikace soukromého práva -> primárním pramenem se tedy stal občanský zákoník a zákon o obchodních korporacích a živnostenský zákon
- * základním vnitrostátním pramenem ObP je tedy **občanský zákoník (OZ)** – obsahuje def. podnikatele, úpravu jeho jednání, firemního práva, sídla podnikatele a další úpravy, které jsou základem obecné části ObP + odchylná úprava závazkového práva, dále v OZ cenné papíry, vymezení závodu a pobočky, obecná úprava
- * úprava obch. korporací (vznik, založení a vnitřní poměry) upravuje **zákon o obchodních korporacích (ZOK)**, specifická úprava
- * **Krom těchto hlavních pramenů jsou pro obchodní právo důležité i další právní předpisy**
 - Zákon o přeměnách obchodních společností a družstvem, zákon o nabídkách převzetí
 - Zákony upravující postavení specifických typů podnikatelů, například zákon o ČNB, zákon o bankách, zákon o státním podniku, zákon o pojišťovnictví
 - zákon o podnikání na kapitálovém trhu, zákon o živnostenském podnikání - veřejnoprávní ingerence do podmínek podnikání a v důsledku toho i do Obchodního práva -> právo podnikat je chráněno Listinou základních práv a svobod (Ústavním pořádkem) čl. 26
 - zákon o veřejných rejstřících PO a FO -> součást úpravy i OR = **veřejný rejstřík**, do něhož se povinně zapisují podnikající FO a PO splňující zákonné kritéria a další osoby, jimž tuto povinnost stanoví zákon a další skutečnosti, které mohou být na vůli daného podnikatele (například odštěpný závod)
 - a další zákony jako, zákon o ochraně hospodářské soutěže, zákon o účetnictví, insolvenční zákon (o úpadku a způsobu jeho řešení), zákon o ochraně spotřebitele a další
- * Dalšími prameny Obchodního práva jsou **podzákoné právní předpisy** nebo **právní zásady (principy)**
 - Jak tradiční principy soukromého práva, jejichž příkladný výčet obsahuje OZ, tak i principy formulované judikaturou soudů a další specifické obchodní principy -> například zásada profesionality a odborné péče, zásada poctivého obchodního styku, zákaz zneužití hlasovacích práv k újmě Obchodní korporace, zásada „kdo volí, odvolává“, zásada rovného zacházení se všemi akcionáři atd.
- * Konečně jsou důležitým pramenem Obchodního práva **obchodní zvyklosti**
 - Jedná se o pravidla ustálená obchodní praxí, která jsou podnikateli uplatňována a respektována **všeobecně v obchodě, v některém** obchodním odvětví či pouze **mezi konkréty**

ními smluvními stranami.

- samy o sobě nejsou pramenem práva - normativní funkci mají díky normě obsažené v **§558 odstavec 2:**
 - v právním styku podnikatelů se k nim přihlíží ledaže to vyloučí ujednání stran nebo zákon,
 - obchodní zvyklosti mají přednost před ustanovením zákona, které nemá **donucující účinky, tedy není kogentní**, lze se jich dovolat prokáže-li se, že je druhá strana musela znát a s postupem podle nich byla srozuměna
- * Jako poslední pramen je **soudní judikatura** - naše soudy i evropská judikatura
- * a **prameny Obchodního práva EU**
 - především právo hospodářské soutěže, judikatura EU, respektive Evropského soudního dvora, primární i sekundární právo EU
 - eurokonformní výklad, možnosti **předběžné otázky**

|—————|
| Zdroje a poznámky pod čarou |
|—————|

Otázka 2 - Pojmy podnikatel, podnikání, obchodní závod (jen vymezení pojmu) pobočka, odštěpný závod, majetek a jmění. Členění podnikatelů. Sídlo podnikatele.

|—————|
| Úkoly |
|—————|

Částečně v obchod-A_2017_18

- Pojmy podnikatel
 - Podnikání
 - Obchodní závod
 - Pobočka
 - Odštěpný závod
 - Majetek
 - Jmění
- Členění podnikatelů
 - Právnické osoby
 - Sídlo podnikatele

|—————|
| Paragrafy |
|—————|
|—————|

| Vysvětlení a Poznámky |

• Podnikatel

- Pojem podnikatel - všechny osoby, které fakticky podnikají, a to bez ohledu na jejich věk nebo schopnosti.
- (§ 5(2) nelze proti vůli dotčené (chráněné) strany zpochybnit povahu nebo platnost PJ jen proto, že ten, kdo jednal, neměl k činnosti oprávnění nebo mu byla zakázána - kdokoliv, kdo se prohlásí za podnikatele v právním styku
- Definice podnikatele pomocí znaků vykonnávané činnosti (podle § 420 OZ) - **podnikání**
 - * **vykonává výdělečnou činnost** - je vykonávána za úplatu, má být zdrojem příjmů,
 - * **samostatně** - sám, podle své úvahy, vylučuje například závislou práci,
 - * **na vlastní účet a odpovědnost** - daná osoba nese rizika z provozované činnosti,
 - * **živnostenským nebo obdobným způsobem** - *spory o výklad (existence VP oprávnění X výkon činností v ŽivZ či jiných předpisech i bez oprávnění X nabízení zboží a služeb 3. osobám),*
 - * **se záměrem činit tak soustavně** - musí být úmysl činnost opakovat,
 - * **za účelem dosažení zisku** - ziskem (prospěchem) je třeba rozumět kladný hosp. výsledek
- není podstatné, jestli podnikatel vykonává hlavní nebo vedlejší činnost, respektive zda je podnikání hlavním, nebo vedlejším předmětem jeho činnosti, v soukromoprávních jednáních vystupuje jako podnikatel v takových jednáních, která se týkají jeho podnikatelské činnosti, v ostatních vystupuje jako běžná osoba
- **důležitá je objektivní pozice určité osoby jako podnikatele**, nikoli jestli je tento stav znám i druhé straně
- **plnoprávní podnikatelé**
 - * Viz členění
- **neplnoprávní podnikatelé**
 - * Viz členění
- **PO podnikatelé a nepodnikatelé**
 - * Běžné PO jsou podnikatelé -> například Obchodní korporace
 - * Jsou i PO, které ze zákona podnikat nemohou -> například spolek -> spolek tedy není podnikatelem -> nepodnikající PO

• Podnikání

- Podnikání jest.

• Obchodní závod

- § 502 OZ - Obchodní závod (dále jen „závod“) je organizovaný soubor jmění, který podnikatel vytvořil a který z jeho vůle slouží k provozování jeho činnosti. Má se za to, že závod tvoří vše, co zpravidla

slouží k jeho provozu.

- Ve své podstatě se tak jedná o veškeré jmění, které podnikatel FO používá pro výkon své činnosti.
- U FO se za obchodní závod dá považovat obchodní majetek, společně s pasivi.

- **Pobočka**

- § 503 OZ - (1) Pobočka je taková část závodu, která vykazuje hospodářskou a funkční samostatnost a o které podnikatel rozhodl, že bude pobočkou.

- **Odštěpný závod**

- § 503 OZ - (2) Je-li pobočka zapsána do obchodního rejstříku, jedná se o odštěpný závod; to platí i o jiné organizační složce, pokud o ní jiný právní předpis stanoví, že se zapíše do obchodního rejstříku. Vedoucí odštěpného závodu je oprávněn zastupovat podnikatele ve všech záležitostech týkajících se odštěpného závodu ode dne, ke kterému byl jako vedoucí odštěpného závodu zapsán do obchodního rejstříku.

- **Majetek**

- § 495 OZ - Souhrn všeho, co osobě patří, tvoří její majetek.

- **Jmění**

- § 495 OZ - Jméno osoby tvoří souhrn jejího majetku a jejích dluhů.

- **Členění podnikatelů**

- Podnikat může buď právnická nebo fyzická osoba
- Je tedy možné členit dle jednotlivých forem, tedy OSVČ u FO a jednotlivé formy právnických osob u PO

- **Členění, které je myšleno v této otázce je ale asi následující**

- * Jako podnikatel je ale obecně definován - Kdo samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku, je považován se zřetelem k této činnosti za podnikatele.

- * **plnoprávní podnikatelé**

- .a) fikce podnikatele pro osoby zapsané v OR - § 421 (1)
- .b) vyvratitelná právní domněnka pro osoby, které mají živnostenské nebo jiné oprávnění - § 421 (2)

- * **neplnoprávní podnikatelé**

- . fikce podnikatele jen pro určité účely (ochrana spotřebitele a opožděné platby v obchodních transakcích - § 1963) vůči profesionálům, s nimiž jsou spotřebitelé fakticky v nerovném postavení

- .a) každá osoba, která uzavírá smlouvy související s vlastní obchodní nebo výrobní činností (i když této osobě chybí jeden ze znaků podnikání)

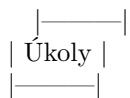
- .b) osoba, která uzavírá smlouvy při samostatném výkonu svého povolání (např. advokáti, lékaři) – *problematické zařazení, splňují totiž současně znaky podnikání dle § 420 (1)*

- c) osoba jednající jménem nebo na účet podnikatele (sem ale nepatří zaměstnanci nebo jiní zástupci, jejichž jednání podnikatele přímo zavazuje; může jít tedy akorát o osoby-nepodnikatele, kt. jednají jménem podnikatele neoprávněně a jsou pak samy z PJ zavázány)
- **Členění právnických osob**
 - * Nejobecněji právnické osoby - soukromoprávní a veřejnoprávní (obce a kraje)
 - * Další specifitější členění na:
 - **Korporace - spolek a obchodní korporace**, tvořeny corpusem = tělem, důležitá je tedy osobní složka
 - **Fundace - nadace a nadační fondy**, tvořeny majetkem = podstatná je věcná část
 - **Ústavy** - osobní a majetková část jsou spojeny
- **Sídlo podnikatele**
 - * Druhý nejdůležitější identifikační údaj.
 - * Je důležitý pro určování příslušnosti Orgánu Veřejné Moci, soudu etc.
 - * = *prostor, ve kterém podnikatel reálně provozuje podnikatelskou činnost či odkud je jeho podnikatelská činnost řízena (sídlo skutečné), nebo jakýkoli prostor označený podnikatelem jako jeho sídlo, i když není jeho skutečným sídlem (sídlo formální, statutární)*
 - * OZ rozlišuje sídlo podnikatele zapsaného v OR a sídlo nezapsaného podnikatele
 - * sídlo podnikatele ve VR musí být v prostorách, ke kterým má podnikatel **relevantní právní titul** (§ 14 ZVR)
 - * u PO může být v zakladatelském p. jednání jen název obce, ale ve VR pak vždy celá adresa sídla
 - * podnikatel-FO, který není v OR: jeho sídlem je místo, kde má hlavní závod, nemá-li ho > jeho bydliště (bydlištěm je místo, kde se podnikatel zdržuje s úmyslem žít tam trvale)
 - * pokud sídlo/bydliště podnikatele není jeho skutečné sídlo/bydliště, může se každý dovolat i toho skutečného
 - * zahraniční osoba může do ČR přemístit sídlo, ale musí zvolit p. formu české PO, bude se řídit českým právem, nelze u OK v likvidaci, insolvenci (platí obdobně i pro české osoby, umožňuje-li to p. řád státu, kam přemisťují)

	Zdroje a poznámky pod čarou	
--	-----------------------------	--

Otázka 3 - Obchodní firma a obchodní tajemství a jejich ochrana.

Obchodní listiny.

- Obchodní firma
- Obchodní tajemství
- Jejich ochrana
- Obchodní listiny

• Obchodní firma

- Jedná se o jméno podnikatele = identifikační znak podnikatele - **funkce rozlišovací**
- Označení pod kterým podnikatel vystupuje v právních vztazích, právně jedná
 - * Jméno podnikatele zapsaného do OR = obchodní firma
 - * Jména ostatních podnikatelů, co nejsou v OR (PO - například Ústav, který se zapisuje do rejstříku ústavů/FO)
- Každá PO má název, ten je upraven v §132 a dále (obecná úprava), **obchodní firma je označení pro název firmy, která je zapsaná do OR**
- FO podniká pod svým jménem (názvem), může k němu ale připojit dodatek, pokud by chtěl podnikat pod fantazijním názvem, musel by podnikat jako PO, může však používat pseudonym (oficiálně ale stále podniká pod svým jménem)

- Obchodní firma

- * **Objektivní firemní právo** = právem stanovená pravidla pro tvorbu firmy
- * **Subjektivní firemní právo** = výlučné právo na užívání obchodní firmy v právním styku a na jeho ochranu
- * Podnikatel musí v právních vztazích vystupovat pod svojí obchodní firmou, pokud se liší od jeho jména
- * **Obchodní firma je nehmotným statkem** = má vlastní hodnotu a je předmětem vlastnického práva
 - Existují 4 druhy firem:

- **Osobní** - jméno člověka, standardně u FO, může ale být i u PO, pokud má daná firma k danému jménu zvláštní vztah, k využití jména je nutný souhlas daného člověka, ten je možný odvolat (i právní nástupce), nelze-li spravedlivě požadovat,

aby bylo dále využíváno

- **Věcná** - musí vyplývat jaký je předmět činnosti společnosti, nebo předmětu podnikání, poviné je jen u některých osob, například banka a pojišťovna
- **Fantazijní** - jakékoliv běžně vymyšlené jméno, které si podnikatel zvolí, například Alza, a.s.
- **Smíšená** - obsahuje například věcnou a osobní složku (Například Karel John, nakladatelství)

* **Struktura firmy**

- **Kmen** - část firmy bez dodatku (tedy bez a.s., s.r.o. etc.), může se skládat z několik slov, pak lze rozlišovat **silnou** část a **slabou** část, například ČEZ (silná část) Distribuce (slabá část)
- **Dodatek** - právní forma osoby, tedy a.s., s.r.o. a další, například **v likvidaci**

* **Nová vs. stará firma**

- **Nová firma** - nově vytvořené jméno podnikatele
- **Stará firma** - firma převzatá + nástupnický dodatek

* **Pokud není podnikatel zapsaný v OR** - jedná pod svým jménem - FO dle § 77 OZ jménem a příjmením, popřípadě dalšími jmény (například druhé jméno), PO (například spolek, fundace a ústav) jednají pod svým názvem PO - § 132 OZ, musí dodržet nezaměnitelnost a zákaz klamavosti.

* **Zásady platící u firmy**

- **zásada jednotnosti firmy** - jeden subjekt může mít pouze jednu firmu
- **zásada nezaměnitelnosti firmy** - podle dojmu průměrného zákazníka (posuzování) nesmí existovat dvě firmy, které jsou podle firmy zaměnitelné, nezaměnitelnost musí být splněna u **kmenu, firmy v koncernu mohou mít podobná jména**
- ČEZ Energie, a.s., ČEZ Distribuce, s.r.o., překontrolovává rejstříkový soud nebo notář při zápisu firmy do OR
- **zásada neklamavosti firmy** - zákaz vyvolání klamavého dojmu o totožnosti osoby, její povaze či činnosti, například u FO zapsané v OR musí být zřejmé, že se jedná o FO
- **zásada priority firmy** - ochrana práv k firmě náleží tomu, kdo firmu poprvé použil

* **Obchodní firmu lze samostatně převádět, předpokladem je že převoditel si zvolí novou obchodní firmu**

* **Nabude-li firmu právní nástupce, musí být firma firma doplněna dodatkem, například "nástupce", "dědic" etc.**

* **Firma může přejít jen na jednoho právního nástupce s jeho souhlasem, souhlas jiné osoby se nevyžaduje, pokud má PO více právních nástupců a nedohodnou-li se, na kterého právní firma přejde, tak nepřechází na nikoho**

- **Obchodní tajemství**
 - Učím se ze zpracov
- **Ochrana obchodní firmy a obchodního tajemství**
 - **Ochrana jména podnikatele**
 - * Sourápravních nástrojů, které má podnikatel k dispozici před neoprávněnými zásahy jiných osob do práv k jeho jménu
 - * Pokud byl podnikatel dotčen v právu ke své obchodní firmě -> **stejná ochrana jako při ochraně před nekalou soutěží**
 - * **Ochrana relativní** - ochrana ve vztahu k subjektům, které přišli do právního styku a poruší vůči němu dobré mravy soutěže ve smyslu obchodní firmy (jména),
 - * **Ochrana absolutní** - směřuje proti komukoliv,
 - **Jednotlivé ochrany** - jak u relativní, tak i u absolutní ochrany
 - **zdržovací nárok** - zdržení se protiprávního jednání
 - **odstraňující nárok** - odstranění závadného stavu
 - **Náhrada škody** - **náhrada majetkové újmy, přiměřené zadostiučinění - vyrovnání nemajetkové újmy a vydání bezdůvodného obohacení**
 - zdržovací a odstraňující nárok nepodléhá promlčení, ale plynutím času se oslabuje
 - **Ochrana obchodních tajemství a know-how**
 - * § 504 OZ - Obchodní tajemství tvoří konkurenčně významné, určitelné, ocenitelné a v příslušných obchodních kruzích běžně nedostupné skutečnosti, které souvisejí se závodem a jejichž vlastník zajišťuje ve svém zájmu odpovídajícím způsobem jejich utajení.
 - * **Kumulativně tedy 6 pojmových znaků**
 - souvisí se závodem (pro podnikání relevantní)
 - konkurenčně významné
 - ocenitelné
 - určitelné
 - utajené
 - utajení musí být vlastníkem v jeho zájmu zajištěno odpovídajícím způsobem (sejf, omezení přístup,..)
 - * jako nositel obchodního tajemství = **vlastník**, nikoli podnikatel
 - * Jedná se o nehmotnou věc -> **ochrana instituty vlastnického práva** -> například žaloba negatorní -> zdržení se protiprávního zasahování do vlastnického práva
 - * Ochrana ve smyslu **nekalé soutěže** - § 2985 OZ - relativní ochrana, porušení OT = jednající jinému neoprávněně sdělí/zpřístupní či pro sebe či jiného využije.
 - * **Ochrana je tedy stejná jako u ochrany obchodní firmy**
 - * **Co se týče know-how** - podobné jako obchodní tajemství, kumulativně vymezeno - utajené, podstatné pro provozování závodu, určitelné, ochrana z § 2976 - generální klauzule nekalé soutěže - tedy "Kdo se dostane v hospodářském styku do rozporu s

dobrými mravy soutěže jednáním způsobilým přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo záazníkům, dopustí se nekalé soutěže. Nekalá soutěž se zakazuje.”

- **Obchodní listiny**

- § 435 OZ - popis co všechno musí obchodní listiny obsahovat
 - * Jméno,
 - * sídlo,
 - * údaj o zápisu do veřejného rejstříku (je-li podnikatel zapsán),
 - * a identifikační údaj, byl-li podnikateli přiřazen.
- Obchodními listinami budou všechny listiny, které používá podnikatel v právním (obchodním) styku při své podnikatelské činnosti.
- Obchodními listinami však nejsou interní listiny, které podnikatel používá v rámci svého závodu pro vnitřní účely.
- Příklady obchodních listin:
 - * obchodní dopisy,
 - * objednávky a potvrzení objednávek,
 - * faktury,
 - * smlouvy apod.
- Dle ZOK, pokud se uvádí údaj o základním kapitálu, je možné uvádět pouze upsanou a splacenou částku.
- a.s. má dále povinost zřídit internetové stránky.

Zdroje a poznámky pod čarou

Otzáka 4 - Právní jednání podnikatele fyzické osoby. Právní jednání podnikatele právnické osoby. Prokura, opatrovník, vedoucí odštěpného závodu, osoba pověřená určitou činností při provozu závodu.

Úkoly

Částečně v obchod-A_2017_18

- Právní jednání podnikatele FO
- Právní jednání podnikatele PO
- Prokura
- Opatrovník
- Vedoucí odštěpného závodu
- Osoba pověřená určitou činností při provozu závodu

Paragrafy

Vysvětlení a Poznámky

- **Právní jednání podnikatel FO**
 - Jedná sám za sebe, ale může se nechat zastoupit.
 - **obchod-A_2017_18, otázka 3**
- **Právní jednání podnikatele PO**
 - Má právní subjektivitu - tedy právo mít práva a povinnosti, ale nemá svéprávnost - nemůže daná práva a povinnosti nabývat sama, musí jí proto někdo zastupovat - standardně orgán společnosti.
 - **obchod-A_2017_18, otázka 3**
- **Prokura**
 - Doplnit
 - **obchod-A_2017_18, otázka 3**
- **Opatrovník**
 - Doplnit
 - **obchod-A_2017_18, otázka 3**
- **Vedoucí odštěpného závodu**
 - Doplnit
 - **obchod-A_2017_18, otázka 3**
- **Osoba pověřená určitou činností při provozu závodu**
 - Doplnit
 - **obchod-A_2017_18, otázka 3**

Zdroje a poznámky pod čarou

Otzáka 5 - Právní úprava živnostenského podnikání.

Úkoly

Právní úprava živnostenského podnikání

Paragrafy

Vysvětlení a Poznámky

Zdroje a poznámky pod čarou

Otázka 6 - Právní úprava neživnostenského podnikání. Podnikání zahraničních osob v České republice.

|—————|
| Úkoly |
|—————|

- Právní úprava neživnostenského podnikání
- Podnikání zahraničních osob v České republice

|—————|
| Paragrafy |
|—————|

Podnikání zahraničních osob

- Zahraniční osoba - fyzická osoba s bydlištěm mimo území Čr a právnická osoba se sídlem mimo Čr
- Buď jako fyzická osoba podnikatel podle živnostenského zákona
- Nebo jako podnikatel ale ne podle živnostenského zákona
- Nebo jako PO a založit si v Čr odštěpný závod
 - Je povinen ve smyslu živnostenského zákona jmenovat odpovědnou osobu pro získání živnostenského oprávnění
- Nebo jako PO a založit si v Čr právnickou osobu s majetkovou účastní zahraniční osoby

|—————|
| Vysvětlení a Poznámky |
|—————|

|—————|
| Zdroje a poznámky pod čarou |
|—————|

Otázka 7 - Obchodní rejstřík. Pojem a funkce obchodního rejstříku, princip publicity. Živnostenský rejstřík.

|—————|
| Úkoly |
|—————|

V obchod-A_2017_18

- Obchodní rejstřík
- Pojem a funkce obchodního rejstříku

- Princip publicity
- Živnostenský rejstřík

Paragrafy
Vysvětlení a Poznámky
Zdroje a poznámky pod čarou

Otzáka 8 - Právo proti nekalé soutěži I (obecná skutková podstata nekalé soutěže, klamavá reklama, klamavé označení zboží a služeb, vyvolání nebezpečí záměny, parazitování na pověsti, podplácení).

Úkoly
Vysvětlení a Poznámky
Zdroje a poznámky pod čarou

Otzáka 9 - Právo proti nekalé soutěži II (zlehčování, nepřípustná srovnávací reklama, porušení obchodního tajemství, dotěrné obtěžování, ohrožení zdraví a životního prostředí, ochrana proti nekalé soutěži).

Úkoly
Paragrafy

	Vysvětlení a Poznámky
	Zdroje a poznámky pod čarou

Otázka 10 - Právo proti omezování hospodářské soutěže.

	Úkoly
	Paragrafy
	Vysvětlení a Poznámky
	Zdroje a poznámky pod čarou

Otázka 11 - Práva k nehmotným statkům při podnikání – výsledky tvůrčí duševní činnosti (vynález, užitný vzor, průmyslový vzor, topografie polovodičového výrobku, odrůda rostlin, a zlepšovací návrh).

	Úkoly
	Paragrafy
	Vysvětlení a Poznámky
	Zdroje a poznámky pod čarou

Otázka 12 - Práva k nehmotným statkům při podnikání – ochranná označení (ochranná známka, označení původu a zeměpisné označení).

	—	
Úkoly		
	—	
	—	
Paragrafy		
	—	
	—	
Vysvětlení a Poznámky		
	—	
	—	
Zdroje a poznámky pod čarou		
	—	

Otázka 13 - Státní podnik a specifika majetkové účasti státu v jiných podnikatelských subjektech.

	—	
Úkoly		
	—	
	—	
Paragrafy		
	—	
	—	
Vysvětlení a Poznámky		
	—	
	—	
Zdroje a poznámky pod čarou		
	—	

Otázka 14 - Specifika právního postavení podnikatele v závazkových právních vztazích.

	—	
Úkoly		
	—	
	—	
Paragrafy		
	—	
	—	

Vysvětlení a Poznámky
Zdroje a poznámky pod čarou

Otázka 15 - Povinnosti podnikatele z tzv. spotřebitelských smluv.

Úkoly
Paragrafy
Vysvětlení a Poznámky
Zdroje a poznámky pod čarou

Otázka 16 - Veřejné zakázky (zadání veřejné zakázky, zadavatel a dodavatel, zásady zadávání veřejných zakázek, druhy a režimy veřejných zakázek, zadávací řízení, veřejné zakázky malého rozsahu).

Úkoly
Paragrafy
Vysvětlení a Poznámky
Zdroje a poznámky pod čarou

Otázka 17 - Obchodní závod a dispozice s ním. Rodinný závod.

	Úkoly
	Paragrafy
	Vysvětlení a Poznámky
	Zdroje a poznámky pod čarou

Otázka 18 - Cenné papíry a zaknihované cenné papíry.

	Úkoly
	Paragrafy
	Vysvětlení a Poznámky
	Zdroje a poznámky pod čarou

Otázka 19 - Právní úprava podnikání na kapitálovém trhu. Právní úprava kolektivního investování.

	Úkoly
	Paragrafy
	Vysvětlení a Poznámky

Zdroje a poznámky pod čarou	_____

Otázka 20 - Správní a trestní odpovědnost podnikatele (obecně).

Úkoly	_____

Paragrafy	_____

Vysvětlení a Poznámky	_____

Zdroje a poznámky pod čarou	_____

Otázka 21 - Společnost podle občanského práva, tichá společnost.

Úkoly	_____

Paragrafy	_____

Vysvětlení a Poznámky	_____

Zdroje a poznámky pod čarou	_____

**Otázka 22 - Obecné otázky obchodních společností a družstev I
(právní úprava, druhy, vznik, zánik a neplatnost).**

|_____|

Úkoly
Paragrafy
Vysvětlení a Poznámky
Zdroje a poznámky pod čarou

Otzáka 23 - Obecné otázky obchodních společností a družstev II (základní kapitál, vklad, podíl, orgány, jednání, koncernové právo).

Úkoly
Paragrafy
Vysvětlení a Poznámky
Zdroje a poznámky pod čarou

Otzáka 24 - Osobní obchodní společnosti (veřejná obchodní společnost, komanditní společnost).

Úkoly
Paragrafy
Vysvětlení a Poznámky

Zdroje a poznámky pod čarou

Otázka 25 - Společnost s ručením omezeným.

Úkoly

Paragrafy

Vysvětlení a Poznámky

Zdroje a poznámky pod čarou

Otázka 26 - Akciová společnost – založení, vznik a zánik, organizační struktura.

Úkoly

Paragrafy

Vysvětlení a Poznámky

Zdroje a poznámky pod čarou

Otázka 27 - Cenné papíry vydávané akciovou společností. Zvýšení a snížení základního kapitálu akciové společnosti.

Úkoly

	Paragrafy	
	Vysvětlení a Poznámky	
	Zdroje a poznámky pod čarou	

Otzážka 28 - Družstvo.

	Úkoly	
	Paragrafy	
	Vysvětlení a Poznámky	
	Zdroje a poznámky pod čarou	

Otzážka 29 - Přeměny obchodních korporací. Nadnárodní formy obchodních korporací.

	Úkoly	
	Paragrafy	
	Vysvětlení a Poznámky	
	Zdroje a poznámky pod čarou	

Otázka 30 - Zvláštní úprava některých obchodních korporací (banky, pojišťovny a zajišťovny, družstevní záložny, investiční společnosti a investiční fondy).

|
| Úkoly |
|
|

|
| Paragrafy |
|
|

|
| Vysvětlení a Poznámky |
|
|

|
| Zdroje a poznámky pod čarou |
|
|

Ekonomika a podnikové finance

Otázka 1 - Rozhodování ekonomických subjektů, teoretické modely ekonomických systémů (zvykový, centrálně plánovaný, tržní a tržně-smíšený), ekonomický koloběh.

|
| Úkoly |
|
|

- Rozhodování ekonomických subjektů
- Teoretické model ekonomických subjektů
- Ekonomický koloběh

|
| Vysvětlení a Poznámky |
|
|

Ekonomie

Studuje chování jednotlivců, je to věda o lidském jednání, respektive o rozhodování ekonomických subjektů v různých ekonomických situacích, předmětem zkoumání je **ekonomika**.

Není objektivně měřitelná, je to společenská věda.

Ekonomie se **zabývá racionálním rozhodováním lidí v podmínkách vzácnosti** - tuto **racionality nenalezneme ve volbě cílů, ale ve volbě prostředků k dosažení cílů** (jinak by se dalo rovněž říci, že Ekonomie je věda o tom, jak se ekonomické subjekty chovají (rozhodují) při využívání vzácných zdrojů, které mají alternativní využití), užitek každého subjektu je subjektivní a nezáleží tedy na tom zda je daný užitek považovaný za racionální, nebo nikoli, protože toto ostatně nelze ani zhodnotit, záleží pouze na tom, jaku cestu člověk zvolil, aby se k danému cíli dostal, racionální člověk zvolí cestu s nejmenším úsilím, ze které získá největší užitek, téměř všechny zdroje, kterými lidí uspokojují své potřeby jsou vzácné.

Zájmy jedných lidí jsou vyvažovány zájmy druhých lidí.

Pokud **příležitosti plně využijí zdroj, je takový zdroj vzácný, člověk řeší problematiku efektivní alokace vzácného zdroje**. Pokud zdroj není vzácný, dá se na něj pohlížet jako na volný zdroj (Existují i volné a veřejné statky), volné statky = statky za které spotřebitele neplatí, nebo jsou hrazeny z pojištění, tedy například procházka ve višňovém sadu, nebo zdravotní pojištění (volné statky jsou ale často hrazeny v rámci daní a pojištění), veřejné statky - viz selhání trhu, statky které musí být poskytovány bezplatně a nejde z jejich užívání nikoho vyloučit - **problém černého pasažéra**, u těchto statků rovněž platí **nerivalita ve spotřebě**.

Racionální volba: **jak mám rozdělit svůj vzácný zdroj mezi příležitosti, abych dosáhl maximálního prospěchu?**

Ekonomie založila pojem člověka ekonomického (*homo oeconomicus*) - člověk snažící se chovat racionálně (ekonomicky), tj. Maximalizovat svůj užitek a minimalizovat své úsilí.

Ekonomie se **člení** na:

Makroekonomii - Studuje ekonomiku jako celek a zabývá se jevy jako nezaměstnanost, inflace a hrubý domácí produkt.

Mikroekonomii - Zkoumá chování jednotlivých ekonomických subjektů spotřebitelé (domácnosti) a podniky (firm) a trhy a jejich vztahy, tedy například **rozhodování lidí při uspokojování různých potřeb, chování firem**.

Ekonomie (věda) a **ekonomika** (souhrn hospodářských činností ekonomických subjektů, které tyto subjekty vykonávají za účelem uspokojení svých potřeb).

Když jsou veškeré ekonomické zdroje plně využity, nelze již vyrobit nic dalšího - jediným způsobem, jak zvýšit výrobu určitého statku, je snížit výrobu něčeho jiného - **hranice produkčních možností**.

Další dodatečné informace, blížeji popsáno pak také v distanční opoře na straně 4 (například používané metody a tak podobně) tady:

Předmět ekonomie jako vědní disciplíny = **studium**:

Vzácnosti (omezenosti) zdrojů (x neomezenosti potřeb)

Volby (rozhodování)

Přístupy k ekonomii

Pozitivní ekonomie - zkoumá svět takový, jaký je.

Normativní ekonomie - zkoumá svět takový, jaký by měl dle jejího pohledu být.

Rozhodování ekonomických subjektů

- Člověk ekonomický se řídí jediným cílem - **maximalizovat svůj užitek (uspokojení) a minimalizuje náklady.**
- **Průměrné (celkové) uspokojení** vs. **Mezní uspokojení** (užitek, přírůstek uspokojení).
- Pokud chceme rozdělit svůj vzácný zdroj (třeba čas nebo peníze) mezi více příležitostí, porovnáváme důsledky uspokojení z těchto příležitostí.
- V kardinalistické teorii jasně stanoveným číselným užitkem, v rámci ordinalistické teorie za pomocí indiferenčních křivek - křivka v grafu je konvexní.
- Člověk, který chce rozdělit svůj vzácný zdroj (například čas) mezi více příležitostí, porovnává přírůstky uspokojení z těchto příležitostí, optimálního budu dosáhne tam, kde spotřeba každé další jednotky téhož statku přinese menší uspokojení než první jednotka druhého statku, tedy pokud je mezní užitek ze spotřeby další jednotky jednoho statku nižší, než mezní užitek ze spotřeby druhého statku, přestane racionální spotřebitel v dané chvíli spotřebovávat první statek a začne spotřebovávat druhý statek.
- **Hranice produkčních možností** ukazuje všechny možné kombinace dvou výrobků, které je možné získat s daným zdrojem (s danými zdroji) - křivka v fragu je konkávní. Toto v kombinaci s uspokojením (ať už osobním, nebo ve smyslu za jaký produkt dostane více peněž) určuje **optimální bod na hranici produkčních možností** - bod v němž bude přírůstek uspokojení z jednoho výrobku pokud možno stejný jako přírůstek uspokojení z druhého výrobku.
- **Zákon klesajícího výnosu** - vlastnost výrobního procesu, u kterého mezní produkt každého výrobního faktoru klesá s přidáním každé další jednotky tohoto faktoru, pokud ostatní výrobní faktory zůstanou na stejné úrovni. Jedná se tedy v podstatě o situaci, kdy každý další výrobní faktor například na poli (o nezměněné velikosti), přičemž za výrobní faktor lze považovat třeba pracovníka na sklizeň přinese menší mezní produkt, než pracovník na sklizeň předchozí, má nejdříve stoupající tendenci, pak začíná klesat, pokud bychom chtěli měnit více vstupů, museli bychom použít **produkční funkci**, průběh produkční funkce může být jak stoupající, tak i klesající, produkční funkce ukazuje maximální objem výstupu, který je firma s danými vstupy schopná vytvořit, souvisí tedy s chováním firmy v rámci mikroekonomie, v rámci makroekonomie pak určuje poptávkovou stranu na trhu práce.

- Lidé se chovají v souladu s ekonomickými zákony, i když tyto zákony neznají a nikdy je nestudovali. (Jedná se zkrátka o princip chybou se učíš, pokud by se tak nechovali, tak by brzi poznali, že si škodí.)
- Racionalita tak nespočívá v tom, že je člověk ekonomický neomylný, ale že systematicky neopakuje chyby, nýbrž se z nich učí a napravuje je.
- Člověk dále sleduje vlastní zájem, tento vlastní zájem je však v souladu s obecným zájmem. **Racionální chování jednotlivce tedy vede k efektivnímu výsledku.** Adam Smith popsal v díle Pojednání o podstatě a původu bohatství národů z roku 1776 o takzvané **neviditelné ruce trhu**. Tato neviditelná ruka trhu sladuje zájmy jednotlivců se zájmy společnosti, neviditelná ruka trhu spočívá v tržních cenách.
- V tržní ekonomice svoboná směna a tržní ceny zajišťují soulad mezi prospěchem jednotlivce a společným prospěchem. **Ceny a zisk vedou výrobce k tomu, aby dělali to, co chtějí spotřebitelé.** Přestože výrobcům vůbec nejde o spotřebitele ale o vlastní zisky. (Zákon nabídky a poptávky.)
- Kvůli neviditelné ruce trhu tak nemusí existovat žádná centrální autorita předávající informace co kdo potřebujeme, díky dělbě práce a neviditelné ruce trhu je zajištěno, že všichni dokážeme spolupracovat a spolufungovat v tržní ekonomice, tak, že na konci veškerých procesů vznikají věci a služby, který každý z nás chce. (Záleží tedy na měnících preferencích spotřebitelů, v měnících se výrobních technologiích, nebo v měnící se vzácnosti různých zdrojů, lidé na tyto změny reagují a přizpůsobují se jim ve smyslu co mají vyrábět a spotřebovávat, kde to mají prodávat a kupovat, do čeho mají investovat.) Tyto informace sedimentují pouze v cenách, dalo by se říci, že i ve spekulacích, ty se opírají i o další informace, spekulace se však projeví v cenách a to je důležitá informace pro další subjekty na trhu, spekulace rovněž urychlují přenos informací.
- Důležitý je přenos informací, ty přenášejí ceny za pomocí **informační funkce ceny**, jak se ale tuto informaci dozvědí ostatní výrobci a splní se tedy i **motivační funkce ceny**, tuto informaci přenášejí obchodníci a spotřebitelé ve své nabídce a poptávce, rovněž jí po celém světe přenášejí **spekulanti**, kteří například začnou daný statek nakupovat a v důsledku toho se zvýší i cena, což dává impuls výrobcům k větší produkci daného statku.
- **Funkce cen:**
 - **Informační:** poskytuje informace výrobcům a zákazníkům viz předchozí bod. a signalizuje hodnotu, kterou společnost v daném statku vidí i náklady na jeho výrobu (= jeho relativní vzácnost)
 - **Motivační:** například v případě růstu cen motivuje výrobce, aby vyráběli více. Motivuje tedy výrobce, aby vyráběl více a spotřebitele, aby více spotřeboval.
 - **Alokační:** vede výrobce k tomu, aby realokovali své výrobní zdroje mezi různá použití efektivně - zákonitě pak musí některým lidem vzniknout ztráty a jiným zisky, poskytování zboží a služeb jednoho typu je vždy na úkor jiného typu, který by se místo něj mohl vyrábět

- viz hranice produkčních možností. Vede výrobce tedy k tomu, aby alokovat své zdroje tam, kde ceny převyšují náklady a odvádí je z oblastní, kde se mu již nevyplatí setrvávat, tedy například z oblasti, kde jsou ceny nízké - souvisí se strukturálními výkyvy ekonomiky a strukturální nezaměstnaností.
- **Distribuční:** funkce ceny spočívá v tom, že cena je nástrojem rozdělování zboží mezi lidi. Zboží se rozdělí mezi spotřebitele podle jejich ochoty platit. Zboží získá ten, kdo bude schopný za něj zaplatit nejvíce, tedy ten, kdo z něho bude mít největší užitek a nejfektivněji ho využije. -> **systém aukce** - vede k maximálnímu zhodnocení ekonomických zdrojů. Rovněž odpovídá na otázku v rámci tržně-smíšeného ekonomického modelu **komu / jak rozdělit**.
- (**Hodnototvorná funkce**): peněžní ocenění hodnoty zboží a služeb, osobně tuto funkci považuju za součást funkce informační.
- Ceny se nepohybují nahoru a dolů samy od sebe, ale jsou to obchodníci a spekulatni, které je uvádějí do pohybu. Například ve smyslu mezinárodní arbitráže (nakupování zboží ve státě, kde je levnější a jeho následný prodej tam, kde jedražší), ta prosazuje **zákon jediné ceny**. Díky tomuto je tak přenos informací za pomoci ceny mnohem rychlejší.

Teoretické modely ekonomických systémů

- * Distanční opora popisuje všechny 4, viz distanční opora
- * Jedná se tedy o způsoby, kterými společnost jako celek řeší základní ekonomické otázky, nejzákladnější ekonomickou otázkou je, jakým způsobem společnost rozděluje vzácné zdroje.
- * Dalším základním ekonomickým problémem (otázkou) je jak existující zdroje alokovat.
- * Těmito základními ekonomickými, které se týkají nalezení systému, který umožňuje spojovat síly subjektů na trhu a efektivně využívat dostupné zdroje, otázkami jsou:
- * **Co a kolik** se má ve společnosti vyrábět a čeho se má společnost vzdát, co se má dovézt ze zahraničí
- * **Jak vyrábět** jakou technologií a s jakými faktory práce (práce, půda, přírodní zdroje, kapitál)
- * **Jak se rozdělí** to co bylo vyrobeno, neboť nelze vyprodukrovat dostatek statků pro všechny, rozdělování může probíhat podle různých klíčů (například stranická příslušnost, urozenost, dnes probíhá na základě distribuční funkce peněz, je tedy rozdělováno těm, kteří si to mohou dovolit kupit, tato funkce je trochu narušena vládními zásahy do ekonomiky a přerozdělováním)
- * Základní kategorie jsou:
- * **Zvyková ekonomika:** rigidní, řešení ekonomických otázek na základě zvyků a tradic, primitivní, ekonomický output dostává především náčelník, nebo velký vlastník půdy. Volba povolání vyhází z rodinné nebo etnické tradice, málo se produkuje, je toho málo k dispozici. Dělba práce uvnitř relativně malé skupiny, **co a kolik** vyrobit rozhodoval náčelník nebo rada starších na základě zkušeností s předchozími generacemi. Členové skupiny pracovali podle svých schopností ve

prospěch všech a podíl na vyrobených statcích a službách byl určen náčelníkem.

* **Centrálně řízená ekonomika:** o odpovědích na základní ekonomické otázky rozhoduje nějaká centralizovaná autorita, především vláda. Centrální autorita stanovuje kvóty pro výrobu, stanovuje ceny a rovněž přerozděluje ekonomický output mezi obyvatele. Kapitálové statky jsou vlastněny státem. Omezená konkurence díky vysoké koncentraci výroby a monopolizaci ekonomiky. Je značně neefektivní a snadno zneužitelná při přerozdělování. Výhodou je možnost rychlé mobilizace zdrojů v případě přírodní katastrofy či války.

* **Tržní systém:** na ekonomické otázky odpovídají jednotlivci na základě svých rozhodnutí a samozřejmě i externality. Systém je založen na samostatném (decentralizovaném) rozhodování ekonomických subjektů. Rozhodování je založeno na cenách, směně, **neviditelné ruce trhu** (tedy ceně) a **laissez faire** - stát tedy nezasahuje do hospodářství a nesnaží se ho řídit. Výrobní faktory jsou vlastněny soukromně, klíčovou úlohu o základních ekonomických otázkách hrají v tomto systému trhy, ne kterých ceny vznikají. Podstatně efektivnější, než dva předchozí systémy. Chod tržní ekonomiky je stimulován a poháněn touhou po zisku, jedná se tedy o jakýsi **ziskový motiv**. Nevýhodami jsou nemožnost přerozdělování těm, kteří například nemohou pracovat a řešení **selhání trhu**, stát by měl poskytovat jen základní tržby a například vytvořit právní rámec a zajišťovat jistotu právní ochrany na trhu, neměli by však být používány nástroje fiskální a monetární politiky.

* **Smišený systém:** spojuje trh se zásahy vlády do ekonomiky. Převažuje ve většině moderních ekonomik. Trh je stále nejdůležitějším faktorem, ale stát do ekonomiky může zasahovat a korigovat ji (**fiskální politika** státu a **monetární politika** národních bank). Výhodou jest, že umožňuje přerozdělování a korigování ze strany státu, nevýhodou potom je, že toto korigování nemusí být vždy provedeno správně a může tak přispět i k nestabilitě na trhu, kterou by jinak trh sám vyřešil - **například monetární teorie poptávkových šoků v rámci ekonomických cyklů, ekonomického růstu a ekonomické recese**, toto pojedání tedy doplňuje tržní systém o viditelnou ruku trhu.

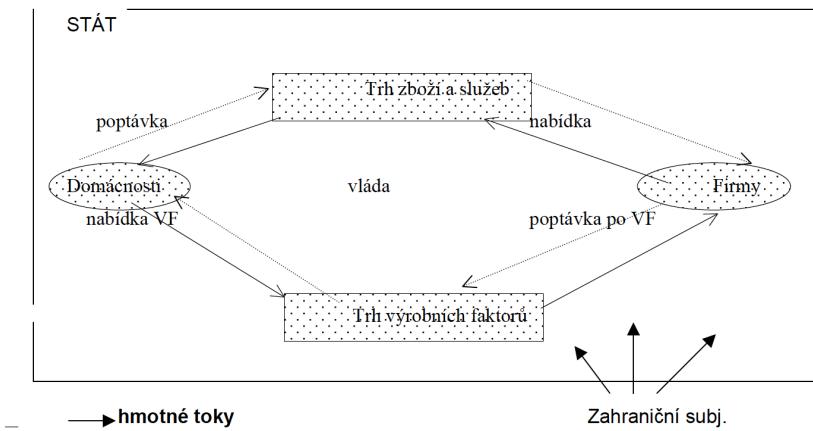
* Základem ekonomických systémů je tedy charakter vlastnictví, dělí se podle způsobů jak společnost odpovídá na otázku co-jak-pro-koho.

* Ve vztahu k ekonomickým proudům se dá říci, že centrálně plánovaná ekonomika vychází například z **Marxismu**, tržní systém vychází z **liberálních směrů, klasické politické ekonomie** a soudobé **konzervativní teorie**, současná tržně-smíšená ekonomika vychází z názorů **Keynesa** a jeho žáků, německý **ordoliberalismus** a další, dalším důležitým směrem je například **neokeynesiánství**, které vytvořilo syntézu keynesiánství a neoklasické ekonomie.

Ekonomický koloběh - ukazuje vztahy mezi ekonomickými subjekty, neboť ty zastávají různé role (pracují, vyrábějí, nakupují a prodávají, najímají a pronajímají...), samotný koloběh pak zachycuje vzájemné vztahy mezi jednotlivými subjekty.

- Záleží na tom, kolik sektorů uvažujeme (**dva, tři, nebo čtyři**).
- Nejzákladnějším případem je dvousektorová ekonomika složená ze **sektoru domácností** a ze **sektoru firem**.

- Východiskem pro výrobu jsou výrobní faktory, tedy půda, práce a kapitál + podnikatelské schopnosti (respektive čtvrtý faktor - nehmotný kapitál, lidský, intelektuální, sociální a plus právě ty podnikatelské schopnosti). S využitím výrobních faktorů se vyrábějí statky (zboží a služby). Tyto výrobní faktory jsou ve vlastnictví domácností a ty je za peníze pronajímají firmám. Tyto peníze ve formě mezd, platů, renty, úroků (dividendů), zisku, které domácnosti od firem utží se nazývají **důchody domácností**.
- Za důchody domácností pak domácnosti od firem nakupují na trhu zboží a služeb jednotlivé statky, tyto výdaje se nazývají **spotřebitelské výdaje / spotřeba domácností**. Peníze, které firmy dostanou od domácností jsou příjmy firem, za tyto příjmy si pak firmy mohou opět od domácností najímat výrobní faktory. Firmy takto získané peníze rovněž používají k vytváření nových výrobních kapacit -> zvyšuje se poptávka po výrobních faktorech a zvyšuje se produkce. Do této kategorie firem také rovněž spadají finanční podniky - banky, spořitelny, pojišťovny a tak dále, ty jen převádějí peníze od těch, kteří úspory vytvářejí k těm, kteří si je půjčují - fungují zejména na **finančních trzích**.
- Ekonomika funguje jako nepřetržitý koloběh.
- **Třísektron** obsahuje i **stát** - ten kontroluje, nastavuje rovné prostředí a daní a rovněž se účastní na celém koloběhu (dal by se považovat jako firma), **čtyřsektron** i **zahraničí**, tedy export a import a investice a dividendy, obecně tedy cizinci kupují to co se tady vyrábí - tedy poskytují národnímu hospodářství kapitál, a naopak využívají ve svých ekonomikách vyvážený domácí kapitál.
- Obchoduje se standardně na třech typech trhů v rámci ekonomického koloběhu:
 - **Trh zboží a služeb**
 - **Trh výrobních faktorů**
 - **Peněžní (finanční) trh**
 - Graficky znázorněno v obrázku v další kapitole (Toky v ekonomice)
 - Mezi těmito trhy probíhají hmotné a finanční toky
 - **Model tržního hospodářství v systému právního státu**
 - * Uzavřená ekonomika (uzavřený koloběh) = Sektor 1 + Sektor 2 + Sektor 3
 - * Otevřená ekonomika (otevřený koloběh) = Sektor 1 + Sektor 2 + Sektor 3 + Sektor 4
- **Jednoduchý a úplný koloběh**
 - Jednoduchý koloběh je ve zkratce **dvousektor**
 - Úplný koloběh je **čtyřsektron**
 - Níže vyobrazený koloběh je úplným koloběhem (jsou zahrnuty všechny 4 sektory, pokud bychom však ignorovali stát a zahraničí, jednalo by se o jednoduchý koloběh)

- Jednoduchý koloběh:

- * Firmy a domácnosti v rovném postavení, zisky z trhu zboží a služeb jdou přímo firmám, zisky z výrobních faktorů přímo domácnostem, neexistence státu a zahraničí (dvousektor, který je uzavřenou ekonomikou), neexistují finanční instituce.

- Úplný koloběh:

- * Realističtější model, zahrnuje i třetí a čtvrtý sektor. Předpokládá, že domácnosti mohou svůj důchod buď utratit, nebo i uspořit. Obsahuje finanční společnosti, u kterých domácnosti spoří, ty naspořené prostředky půjčují firmám na rozšiřování a inovace, mohou tedy rozšířit svoji výrobu (přispívá k ekonomickému růstu a bohatnutí společnosti), u finančních institucí si lze rovněž půjčovat, to také přispívá ke zvýšení investicí a ekonomickému růstu, na finančních trzích se může taktéž obchodovat s finančními aktivy, tedy cennými papíry emitovanými společnostmi, centrální bankou, nebo státem, dluhopisy pak může vydávat i fyzická osoba.

- * Stát pak odčerpává nějaké prostředky z finančních toků v podobě daní a ostatních ze zákona povinných plateb, poukazuje domácnostem **transferové platby** a firmám **dotace**.

- **Transferová platba:** jest platbou neekvivalentní, tzn. stát za ni neočekává žádné odpovídající plnění, jedná se tak například o sociální dávky, důchody a tak podobně, většinou se jedná o takzvané **mandatorní výdaje**.

- * Zahrnuje rovněž zahraničí (uvažujeme obchodní bilanci), tzn. toky kapitálu ze zahraničí a toky kapitálu do zahraničí, respektive tedy celkové platební bilanci obsahující i další účty, přičemž export a import jsou součástí obchodní bilance, která je na běžném účtu platební bilance.

- V rámci ekonomického koloběhu lze hovořit o jeho rovnováze a nerovnováze. **Rovnováha** - obecně pokud se veškeré příjmy budou rovna veškerým výdajům. **Nerovnováha** - pokud se nebudou rovnat, výše národního důchodu tak bude klesat nebo stoupat.

- **Rovnováha** - při rovnosti toho co domácnosti utratí a firmy prodají, tedy toho co firmy utratí za výrobní faktory a prodají za zboží a pokud se úspory domácností rovnají investicím firem v **jednoduchém koloběhu**. V **úplném** koloběhu pokud se souhrn investic, státních výdajů na spotřebu zboží a služeb, vývozu zboží a služeb a dovozu kapitálu bude rovnat souhrnu úspor domácností, daňových příjmů státu, dovozu zboží a vývozu kapitálu.
- **Nerovnováha** - pokud se nerovnají, jedná se o nerovnováhu, dle toho pak bude výše národního důchodu klesat, nebo stoupat.
- Více viz. v [distanční opoře na straně 6, nebo zde](#).
- **Národní důchod** je **čistý domácí produkt** po odečtení nepřímých daní z podnikání, jedná se tedy o souhrn příjmů výrobních faktorů na daném území za určité období.
 - **Čistý domácí produkt je hrubý domácí produkt očištěný o odpisy, tedy o amortizaci**, národní důchod je tedy makroekonomický agregát, který lze počítat jednou z metod pro výpočet HDP, specificky **důchodovou metodou**, ta se počítá jako mzdy (za práci) + renty (za půdu) + úroky (za kapitál) + zisky + amortizace + nepřímé daně, pokud chceme získat čistý produkt, tak odečteme odpisy, pokud z toho pak chceme dostat národní důchod, tak odečteme nepřímé daně.
- Rovněž lze hovořit o **rovnováze aggregátní nabídky a poptávky**, více v [distanční opoře na straně 7](#). O tu se jedná v případě že se aggregátní nabídka rovná aggregátní poptávce. Pokud se rovná, nebudou ceny růst ani klesat, ani nebude růst nezaměstnanost = **stagflace**, v reálu je situace nerovnovážná - mění se ceny a úroveň zaměstnanosti. Pokud bude aggregátní poptávka nižší než aggregátní nabídka, jedná se o **deflační mezeru** = **deflase** hodnota, o kterou je potřeba zvýšit aggregátní poptávku, aby se vyrovnila s aggregátní nabídkou. Pokud bude aggregátní nabídka nižší než aggregátní poptávka, jedná se o **inflační mezeru** = **inflace** hodnota, o kterou se musí aggregátní poptávka pro dosažení příslušné rovnováhy při stálých cenách snížit.
- Domnívám se že v případě $AP = AN$ se bude jednat o nulovou inflaci, v případě $AP > AN$ se bude jednat o inflaci a v případě $AP < AN$ se bude jednat o deflaci.
 - **Inflace** - Podporuje investice, protože pokud by se peníze nechali ležet ladem, ztráceli by na hodnotě, je vedlejším produktem zvětšování peněžní báze zásoby, peněžní nebo měnová báze je souhrn oběživa a bankovních rezerv, používá se v měnové politice, a zlevňování peněz, o to se snaží centrální banka která se tim snaží udržet ekonomický růst okolo potenciálního produktu, ten ale předem nikdy nelze odhadnout, proto jedna z teorií říká, že za ekonomické cykly může svým rozhodováním způsobovat i centrální banka s ohledem na velikost peněžní zásoby.
- * **Nulová inflace** - není dobrá, neboť zvyšuje reálnou hodnotu dluhů, kvůli tomu mají lidé méně peněz volných k utrácení = zpo-

malením růstu ekonomiky, dále zvyšuje reálné úrokové míry = menší zájem o peníze, menší množství investic, menší ekonomický růst, **odklad spotřeby** = menší spotřeba, menší utrácení, menší zisky firem, menší ekonomický růst, **indikátor malého ekonomického růstu, nebo dokonce ekonomického poklesu, těžší stanovení cen, neboť se není možné spolehnout na inflační očekávání.** rovněž je deflace dobrá pro dlužníky, pokud by byla deflaci, hodnota dluhu by se zvyšovala. Inflační očekávání.

- * **Inflační spiral** - tlak na zvyšování mezd způsobí tlak na zvyšování cen, to způsobí tlak na zvyšování mezd a tak podobně.
- * **Větší než cílovaná inflace** - neefektivní fungování trhů, znesnadňování sestavování dlouhodobých plánů, cenových kalkulací a rozpočtů, brzda produktivity práce kvůli nutnosti přesouvat zdroje od poskytování výrobků a služeb k finančním operacím s cílem zabezpečit se proti ztrátám, nedůvěra v měnu, přesun k naturálním směnám, nejistota ohledně budoucí kupní síly peněz odrazuje od investic a spoření, rovněž může způsobit taxflaci.
- * **Pozitiva inflace** - vyšší pružnost trhů, neboť inflace může působit na menší reálné zvyšování mzdy, což je například ve vztahu k nedobrovolné nezaměstnanosti občas potřeba, inflace tedy může působit na reálné snižování mezd a dostat tak trh práce a trh obecně zpět do rovnováhy, mírná inflace rovněž zajistí, že nominální úrokové sazby zůstanou dostatečně vysoké, aby v případě potřeby mohla centrální banka nominální úrokové míry snížit pomocí monetární politiky, **jedná se tedy o jakýsi manévrovací prostor centrální banky**, rovněž malá ale stálá inflace nutní lidi investovat a spořit (spořit ve smyslu ukládání oběživa do banky, ta pak může pomoci peněžnímu multiplikátoru v ekonomice vytvořit spoustu nových peněz, které mohou firmy použít například jako půjčky a tyto peníze pak investovat).
- **Deflace** - Mnoho podobných negativních faktorů jako u nulové inflace, může však být i pozitivní například při technologickém vývoji a snížení nákladů v určitých odvětvích - způsobí větší výrobu za nižší ceny = to způsobí větší spotřebu a pozitivně působí na růst ekonomiky, celková deflace v ekonomice však může působit velké problémy = zdražování dluhů, odkládání spotřeby, menší snaha o investice, neboť peníze se zhodnocují i když doma leží ladem, díky deflaci tak ekonomika může zklozknout i do recese, reálně klesají i zisky firem - ty musí dělat odpovídající opatření - například snižovat obejm výroby, propouštět zaměstnance a tak podobně.
 - * Pokud je inflace způsobena přemírou peněz na trhu, tak deflace je způsobena **nedostatkem peněz na trhu**, toto souvisí i s nabídkou peněz, neboť zvyšování vertikální přímky nabídky peněz se posouvá doprava po křivce poptávky po penězích a tím klesá i reálná úroková míra, snižování peněžní zásoby se projevuje

posunem verikální přímky nabídky peněz do leva, to s ohledem na klesající křivku poptávky způsobí zvýšení reálných úrokových sazeb, na vertikální ose je přitom úroková sazba, na vodorovné ose je množství peněz.

- **Stagflace** - (past na likviditu), nejhorší možný scénář, jedná se zároveň o stagnaci ekonomiky a zároveň o vysoký růst inflace a vysokou nezaměstnanost, dříve popíralo Keynesiánství a Phillipsova křivka, vedlo ke krizím v souvislosti s ropnými šoky v 70. letech minulého století.

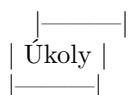
* V souvislosti se stagflací se zrodila myšlenka Miltona Friedmana o přirozené míře nezaměstnanosti, problém spočívá v tom, že nezaměstnanost nelze snižovat pod přirozenou míru nezaměstnanosti, neboť to způsobí inflaci, ale nezaměstnanost se vrátí zpět na svojí původní honotu i přes prvotně způsobenou peněžní iluzi a ekonomický růst, ve finále se tedy docílí stejně nezaměstnanosti, ale nově dosažená inflace se ustálí a stane se novým standardem - tvz. novým inflačním očekáváním.

* Inflační spirála se zastaví až ve chvíli, kdy se nezaměstnanost ustálí na své přirozené míře.

- **Vytváření peněz**

- Peněžní bází zásobu zvyšují komerční banky úvěry, částečně mohou poskytovat větší úvěry když mají větší aktiva, ty může pomocí repo sazby, diskontní sazby, nebo lombardní sazby vytvářet i sama centrální banka, dále může měnit minimální povinné bankovní rezervy (minimální množství peněz, které musí mít banka uložené na účtu u Centrální banky ze všech svých závazků z primárních zdrojů - tedy z vkladů), tím také přispívá ke zlevňování, nebo zdražování peněz.
 - Česká národní banka rovněž ovlivňuje peněžní zásobu za pomocí operací na volném trhu.
 - Oběživo v rámci peněžní báze se dostává do oběhu tím, že banka směňuje svou likviditu za oběživo, které si pak občané mohou vybírat z bankomatů.
 - Viz otázka peníze.
- Jak bohatne země, ekonomika, jak probíhá hospodářský růst
 - Viz otázka hospodářský růst

Otázka 2 - Trh a jeho funkce, teoretické zdůvodnění různých přístupů k trhu (liberální, keynesovský), výsledek potlačení trhu (např. v centrálně plánované ekonomice), definice tržního selhání.

- Trh a jeho funkce
- Teoretické zdůvodnění různých přístupů k trhu
- Výsledek potalčení trhu
- Definice tržního selhání
- Podívat se i na nabídku a poptávku
- V souvislosti s nabídkou a poptávkou se podívat i na teorém pavučiny

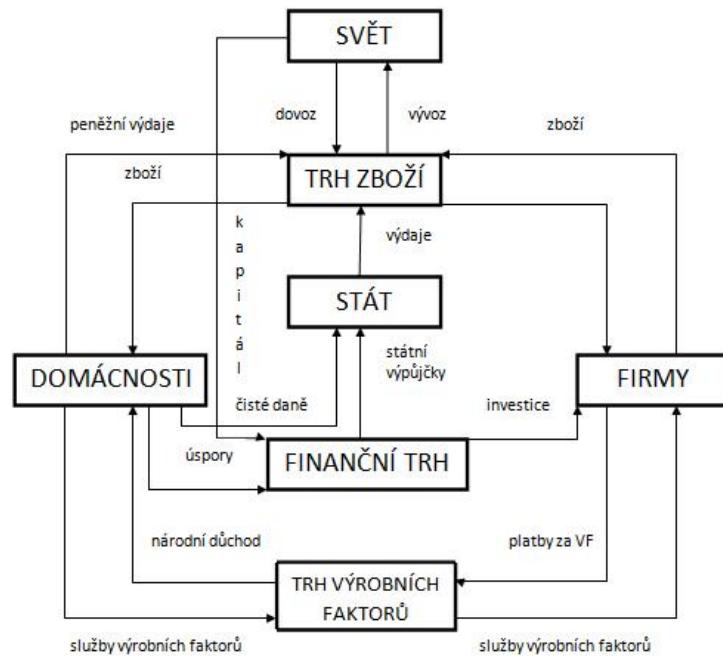

- Trh a jeho funkce
 - Trh jest oblastí ekonomiky, ve které dochází k **výměně činností mezi jednotlivými ekonomickými subjekty prostřednictvím směny zboží**, přičemž prostředek směny bývají standardně peníze, vytváří se na něm cena.
 - Jedná se tedy o místo, kde se střetává **nabídka s poptávkou** a kde dochází ke směně zboží a služeb prostřednictvím koupě a prodeje.
 - V demokratických zemích - tržní systém (smíšený), na kterém existují systém svobodného podnikání a existence soukromého vlastnictví.
 - **Proč společnost bohatne?**
 - * Kvůli vzniku a rozvoji trhu (dělba práce a specializace umožnila zvýšení produktivity a efektivity práce a vznik nadprodukту). Rovněž kvůli inovacím.
 - * Mělo dopad na produkční možnosti společnosti.
 - Trh funguje na základě **neviditelné ruky trhu**, jehož součástí je **lassiez faire** (nech plynout), stát však zasahuje (**smíšený systém**).
 - * Snaha individua o zisk přispívá k blahobytu celé společnosti, neboť tím poskytuje to, co někdo jiný potřebuje.
 - Vztah mezi výrobce a spotřebitelem sprostředkovává trh.
 - * Každý statek má nějakou **směnnou hodnotu**: specifickou formou směnné hodnoty je cena, vyjadřuje poměr, ve kterém lze jeden statek směnit za druhý, peníze jsou všeobecný ekvivalent statků, viz peníze, měna je potom zákonné platidlo na území daného státu.
 - **Členění trhu**
 - * Místní:
 - **Trh místní** - například jarmark, trh v jednotlivých městech
 - **Trh národní** - například trh v České republice, vznikl rozvojem dělby práce a zvětšením dopravních možností
 - **Trh světový** - projevem skutečnosti, že autonomie národních trhů je pouze částečná, uskutečňuje se na něm mezinárodní obchod
 - * Počtu zboží:
 - **Trh dílčí** - trh jednoho druhu zboží, například aautomobilů
 - **Trh agregátní** - trh veškerých dílčích trhů, jedná se o makroekonomickou kategorii

- **Trh individuální** - trh jediného kupujícího
- * Podle typu zboží:
 - **Automobilový, počítačový** etc.
- * Trhy dle ekonomického koloběhu:
 - Trh zboží a služeb: Je them, na kterém se střetává nabídka a poptávka ve vztahu ke spotřebním statkům.
 - Finanční trhy: Je trh, na kterém se střetává nabídka a poptávka ve vztahu k finančním prostředkům, cenným papírům a komoditám.
 - Trh kapitálu, respektive výrobních faktorů: Je trh, na kterém se střetává nabídka a poptávka po výrobních faktorech domácností ze strany firem.
- * Obecně lze trhy členit dle:
 - Subjektů
 - Charakteru statků
 - Podmínek na trhu dominujících
 - Stupně organizovanosti nebo regulace
 - Teritoriálního určení
 - Podle otevřenosti a možnosti přístupu
 - Podle stupně elasticity
 - A podobně...
- **Subjekty trhu** - 3 základní ekonomické subjekty, ty pak vstupují na trh s různými ekonomickými cíly, a to jak na straně nabídky, tak na straně poptávky:
 - * Souvisí s **ekonomickým koloběhem** - tzn. firmy, domácnosti a stát (+ **zahraničí**, tedy souhrn domácností, firem a vlád, které vstupují na trh zvenčí, tedy ze zahraničí).
 - * **Firmy**
 - Vstupují na trh zboží a služeb na straně nabídky a na trh výrobních faktorů na straně poptávky, dále viz ekonomický koloběh
 - Jejich účelem je **maximalizace zisku**, jejich odměnou je **zisk**.
 - Jsou tvořeny **vlastníky výrobních faktorů**.
 - * **Domácnosti**
 - Jako firmy, jen opačně, dále viz ekonomický koloběh
 - Jejich účelem je **maximalizace užitku**, jejich odměnou je **důchod**.
 - * **Stát**
 - Stát působí jako: **regulátor** - vytváří právní rámce pro fungování tržního mechanismu, **subjekt** - který může na obou trzích vystupovat jak na straně poptávky, tak i na straně nabídky, může být i v pozici domácností, tedy jako vlastník výrobních faktorů, tak i v pozici firem, výrobce zboží a poskytovatel služeb
 - * Všechny subjekty vstupují na trh a do vzájemných interakcí, to ve

svém důsledku vytváří ekonomický, nebo hospodářský, koloběh.

– Toky v ekonomice - rovněž souvisí s ekonomickým koloběhem:

– Funkce trhu

- * Nejdokonalejší regulátor a stimulátor ekonomického rozvoje.
- * Jeho základní funkcí je **optimální alokace zdrojů**.
- * **Optimální alokaci zdrojů** se rozumí takové rozdělení vzácných zdrojů mezi jednotlivé ekonomické subjekty trhu, které umožňují jejich neúčinnější využití s ohledem na potřeby společnosti.
- * Každý trh musí řešit tři základní otázky (Tržní (cenový) systém):
 - **Co vyrábět:** ceny a množství se přizpůsobují tak dlouho, dokud nedojde k tržní rovnováze, kdy nedochází ani k tržnímu přebytku, ani k tržnímu nedostatku, tedy dokud nedojde k bodu, kdy se nabídka střetává s požádkou - viz **teorém pavučiny**
 - **Jak vyrábět:** cena také určuje, jaké se používají výrobní faktory, tedy za kolik se bude vyrábět, v jaké kvalitě a s jakými technologickými postupy
 - **Pro koho vyrábět:** neboli kdo získá vyrobené statky - distribuční funkce ceny
- * **Cena** - peněžní ocenění hodnoty zboží a služeb, signalizují hodnotu, kterou ekonomické subjekty v daném statku vidí, i náklady, které je třeba vynaložit, aby určitý statek mohl být vyroben - tj. jeho relativní vzácnost. -> tržní systém - **systém cenový**, či **cenově řízený**.

- * **Trh cenu rovněž tvoří.**
- * **V rámci tržního systému je trh založen na volném působení sil**, které prostřednictvím trhu koordinují ekonomiku, k jeho základní pilířům lze řadit důraz na soukromé vlastnictví, vynutitelnost práva, konkurenci, nabídku a poptávku a cenový mechanismus - tedy tvorbu cen a jejich funkce a s tím související nabídku a poptávku.
- * **Tržní mechanismus** - pomocí ceny se vyrovnává nabídka a poptávka.
- * Další funkce trhu a cen jsou shodné s funkcí cen popsanou v první otázce.
- * **Rovnovážná tržní cena** (rovnovážné tržní množství) - vzniká vzájemným působením nabídky a poptávky, je to cena vyrovnávající nabídku a poptávku - množství statku, které mají spotřebitelé při této ceně zájem koupit a výrobci prodat, je stejná, takže na trhu nevzniká ani nedostatek, ani nadbytek zboží = ideální stav, tržní cena kolem tohoto bodu osciluje = jedná se tedy o bod, ve kterém se protíná křivka nabídky a křivka poptávky, cena okolo něj osciluje = jedná se o teorém pavučiny.
- * Dobrý zdroj je zde.
- Konkurence
 - * Důležitou součástí trhu je konkurence.
 - . Konkurence mezi výrobci.
 - . Konkurence mezi spotřebitely.
 - . Konkurence mezi výrobci a spotřebitely navzájem.
 - * Druhy konkurence:
 - . Cenová konkurence
 - . Necenová konkurence
 - . Kombinace obou druhů
- Ekonomická vzácnost
 - * To co nemůžeme mít vždycky a v jakémkoliv množství je pro nás vzácné, opakem jsou volné statky.
 - * Omezené jsou jak přírodní zdroje, tak i lidský čas, tak i produkty lidské práce (statky), aby lidé mohli vyrábět, musí obětovat svůj čas.
 - * **Zákon ekonomie času** - lidé se snaží zvyšovat svojí produktivitu práce.
 - * **Teorie potřeb** - každý z nás má jiné potřeby a potřeba je pocitována nedostatkem
 - . Silou, která žene lidi k cílevědomé činnosti, je určitý pocit nedostatku, který se lidi snaží odstranit. Tento pocit = potřeba
 - . Je několik členění potřeb, základní je na:
 - . Potřeby **hmotné**
 - . Potřeby **nehmotné** - například přátelství, svoboda, kul-

turní zážitky

- Potřeby **zbytné**

- Potřeby **nezbytné**

- **Individuální a kolektivní**, individuální jsou všechny potřeby jednotlivce, kolektivními jsou potřeby celku, například tedy obrana státu.

- **Vrozené a získané**

- Potřeby uspokojujeme pomocí konzumace statků, koncept **vzácnosti** zdrojů, které jsou nám subjektivně **užitečné**.
Potřeby lidí uspokojují užitečné komodity - statky.

- Uspokojování potřeb je hnací silou ekonomického života.

* **Členení statků:**

- Hmotné: věci

- **Zboží**: Hmotné statky určené pro trh

- Nehmotné: například znalosti, vlastnosti, dovednosti

- **Služby**: činnost, která uspokojuje potřebu svým průběhem, lze je charakterizovat jako nehmotné, neskladovatelné a nezkazitelné ekonomické statky, ty lze dále dělit na **večné** - zaměřené na obnovu statků - například servisy, a na **osobní** služby zaměřené na člověka, například kino, poradenské služby a tak dále.

- Volné: vytvořené přírodou, často za ně nemusíme platit, nemusíme se moc bát jejich vyčerpání - voda, vzduch, není potřeba vyuvinout zvláštní úsilí (jsou ještě volné zdroje, to jsou zdroje, které jsou využívány bezplatně, avšak i když nemusí volné zdroje přinášet uživatelům náklady, může se jednat i o vzácné zdroje - například parkování, neboť se spotřebitelé omezují a udržování takového zdroje něco stojí - často třeba město)

- Ekonomické (Vzácné): nejsou běžně k dispozici v přírodě, člověk musí vynaložit jiné statky na to, aby je získal (například svůj čas), často se jedná o výsledky lidské činnosti

- Kapitálové - spotřebováváme je, aby jiné statky mohly vzniknout

- **Primární** - nejsou výsledkem předchozí výroby - přírodní

- **Sekundární** - jsou výsledkem předchozí výroby - stroje

- Spotřební (finální) - slouží přímo k uspokojování potřeb

- Veřejné statky - jsou poskytovaná zdarma, většinou státem, či samosprávní jednotkou, ale ve skutečnosti je také platíme z daní a dalších odvodů

- Člověk k uspokojení potřeb potřebuje jak volné, tak i ekonomické statky

* **Další informace ke statkům:**

- Ekonomické statky vznikají jako výsledek (**output**) ekonomických (výrobních, zhodnocovacích, zpracovatelských) procesů.

- Podle druhů procesů lze rozlišovat následující **sektory ekonomiky**:
- **Třísektorový model:**
 - **Primární** - průmysl spojený přímo s přírodními zdroji, například těžba surovin
 - **Sekundární** - zpracovatelský průmysl, spojený se zpracováním **outputu** primárního sektoru
 - **Tertiální** - poskytování služeb všeho druhu
- **Pětisektorový model:** ve 20. století se rozhodlo, že by se terciální sektor měl dále rozlišovat na:
 - **Kvartérní** - věda a výzkum
 - **Kvintérní** - vědci, odborníci, vládní úředníci - lidé s vysokými pozicemi a širokými pravomocemi
- **Rozlišení dle vlastnictví:**
 - **Veřejný sektor** - vlastněný státem, provozovaný za účelem zajištění nutných služeb státem
 - **Soukromý sektor** - vlastněný soukromníky, provozovaný za účelem dosažení zisku
 - **Dobrovolný sektor** - neziskový sektor, spojený s občanskou společností
- **Statky**
 - * **Đoplňit**
- **Hranice produkčních možností**
 - * Výrobní faktory jsou omezené
 - * Ekonomická vzácnost výrobních faktorů způsobuje, že se společnost musí rozhodnout jak rozdělit výrobní faktory pro výrobu jednotlivých výrobků - zde působí efektivní alokace trhu
 - * Ekonomika vyrábí **efektivně** pokud se svou produkcí pohybuje na hranici produkčních možností, nemůže vyrábět více jednoho statku bez toho, aby vyráběle méně jiného statku
- Teoretické zdůvodnění různých přístupů k trhu
 - **Đoplňit**
 - **Merkantilismus** - ranný merkantilismus se dá definovat zákazem vývozu peněz ze země, ochranářskou obchodní politikou a podporou vysokých cen. Fungovalo i v době zlatého standardu v Anglii (od roku 1664 do roku 1914).
 - * Důležitou roli hrál vztah mezi obchodní bilancí a reálnými ekonomickými zdroji země.
 - * Merkantilisté tlačili na celkovou aktivní bilanci země a příliv peněz do země (toto považovali za zdroj růstu bohatství), peníze považovali za kapitál.
 - Aktivní bilance mělo být dosahováno za pomocí:
 - Cílené struktury vývozu a dovozu,
 - ochranářské politiky,
 - kontroly růstu mezd,
 - podporou vytváření exportních monopolů,

- podporou tranzitního obchodu (reexport).
- * Stát ekonomicky zasahoval.
- * **Kritika:**
 - První směr, který odmýtl merkantilismus byli fyziokraté, nicméně k pravému odstranění merkantilismu došlo ve Velké Británii v průběhu 18. Století, v 19. století byla již pak teorie merkantilismu úplně překonána.
 - Zásadním nedostatkem je přímý vliv (přímá neúměra) množství peněz v ekonomice na ceny zboží a rovněž množství zboží v ekonomice, které se s ohledem na své vzrůstající množství oproti jiným statkům stává levnější.
 - Export drahých kovů z jiných zemí a jejich import do dané země tak ve svém důsledku znamenal zlevňování drahých kovů v místě importu a zdražování drahých kovů v místě exportu. Eventuálně se tak stal další export ekonomicky nevýhodným a obchod směřoval k obrácení obchodní bilance.
- **Klasickou ekonomii** - celkové nahrazení merkantilistických systémů představovala **klasická politická ekonomie** Adama Smitha.
 - * Rozvoj v souvislosti, respektive v období, anglické průmyslové revoluce.
 - * Podporovala ekonomický liberalismus a trine řízení ekonomiky bez státních zásahů.
 - * Důležité pojmy: neviditelná ruka trhu, lassiez faire, ekonomové této teorie chápali hospodářství jako samoregulující se systém ovládaný vlastními zákonitostmi.
 - * Končí na konci 19. století společně s **marginalistickou revolucí**.
 - * Vznik kvůli technickému rozvoji, vzniku kapitalistické třídy a nefunkci merkantilismu.
 - * Orientována na makroekonomii a **na nabídku**.
 - * Skutečné bohatství je skryto a vytvářeno ve výrobě a její produktivitě a hospodářství je svébytný organismus se zákonitostmi, které je nutno poznávat a respektovat.
 - * Princip absolutních a komparativních výhod - oproti merkantilismu tedy nebylo tak cíleno na pozitivní saldo obchodní bilance, ale na efektivitu výroby.
 - * Významným faktorem ekonomického růstu je dělba práce, další podmínkou je pak akumulace kapitálu, ta ovlivňuje úroveň produktivity práce - vyšší kapitálová vybavenost = vyšší produktivita práce.
 - * Předpoklad, že automaticky dochází v přeměnu úspor na investice.
 - * Sklon ke směňování, který je lidem z důvodu rozdílných potřeb a jejich uspokojování, vlastní představuje impuls, který uvádí do pohybu celý hospodářský systém.
 - * **Marginalismus**: přineslo do ekonomie mezní veličiny.
 - * **Monetarismus**: odmítání státních zásahů, zdůrazňuje význam

peněz a jejich samoregulační funkci, monetarismus dále tvrdí, že peněžní zásoba ovlivňuje národní produkci v krátkodobém časovém úseku a v dlouhodobě cenovou hladinu.

- * **Neoklasicismus:** zavedlo marginalismus a více se orientovalo i na spotřebitele a jeho vnímání ceny.
- * **Nová klasická makroekonomie:** klasická ekonomie, která je však více založená na mikroekonomii, oproti makroekonomii, na kterí je založená klasická politická ekonomie, dále si zakládá na racionalitě spotřebitele.

- Keynesiánství

- * Zaměřuje se na **agregátní poptávkovou stranu**, která minimálně v krátkém období a v době ekonomické recese velice ovlivňuje ekonomickou produkci.
- * Ospravedlňuje zásahy státu do ekonomiky.
- * Dle Keynesiánství ovlivňuje poptávka produkci (růst ekonomiky), nezaměstnanost a inflaci.
- * Její myšlenku vyslovil John Maynard Keynes ve své knize *Obecná teorie zaměstnanosti, úroku a peněz* z roku 1936.
- * Keynesiánství staví na názoru, že z důvodu **nestabilní poptávky** tržní hospodářství pocítuje často negativní makroekonomické výstupy ve formě ekonomické recese, když je poptávka malá a inflace, když je poptávka vysoká.
- * Problémy vznikající v hospodářství mohou být podle Keynesiánství zmírněny reakcemi hospodářské politiky, tedy především **monetární politiky** a **fiskální politiky**, které mohou pomoci stabilizovat objem výroby po dobu hospodářského cyklu a pomoci ekonomice v problematických chvílích, tedy jistým zpomalením ekonomiky když je v expanzi a vzniká nad potenciální produkt, aby nedošlo k přehráti a k podpoře poptávky, když je ekonomika v recesi.
- * Keynesiánství stále staví na tržní ekonomice, ale s aktivními zásahy státu do ekonomiky především v době recese.
- * Bretton-Woodská konference, ukončila Zlatý standard u většiny měn, jediná měna, která zůstala navázána na zlato byl dollar, ten byl jediný i za zlato směnitelný, Bretton-Woodský systém byl opuštěn v roce 1971.
- * Keynesiánství stavělo v rámci nezaměstnanosti a inflace na Phillipsově křivce, podle které bylo možné cílovat inflaci a nezaměstnanost, tato představa se ukázala jako milná v roce 1973, kdy došlo k ropné krizi a stagflaci, státní zásahy do ekonomiky tuto situaci však nedokázaly efektivně vyřešit.
- * Milton Friedman v této souvislosti představil přirozenou míru nezaměstnanosti viz. trh práce.
- * Stagflace není řešitelná standardní cestou, neboť zásahy mřížící ke snížení inflace tedy omezení peněžní zásoby vedou ke zvyšování nezaměstnanosti a zvýšení peněžní zásoby zase k růstu inflace,

řešení se tak může nabízet ve formě zvyšování produktivity práce (například snižováním daní, což vede k vyšší koupeschopnosti) a zároveň k omezení peněžní nabídky zvýšení bankovních rezerv a úrokových sazeb z půjček, což omezuje možnosti si půjčovat. Kombinací těchto dvou scénářů by mělo vést k neinflačnímu ekonomickému růstu, ale předpokládám, že za cenu velkých deficitů veřejných rozpočtů.

- * **Neokeynesiánství:** jistá syntéza klasické teorie a keynesiánství.
- * **Postkeynesiánství:**

- Současné ekonomicke směry:
 - * Například postkeynesiánství, ekologická ekonomie, institucionalismus etc.
- Výsledek potlačení trhu
 - Tuto otázku chápou jako implementaci takové politiky, která potlačuje základní principy tržního ale dokonce i tržně-smíšeného hospodářství.
 - Takovou to politikou je třeba centrálně plánované hospodářství, které namísto samoregulační funkce trhu dává prostor centralizovaným dlouhodobým plánům.
 - Obecně je problém v nedostatku inovací, zboží je pak na světovém trhu nekonkurenceschopné.
 - Plánovači nejsou obecně schopni pružně reagovat na změny potřeb lidí a změny situací ve společnosti, na to tržní ekonomika reaguje pomocí trhu a ceny na trhu a nabídky a poptávky, trhy si tak udržují schopnost vytvářet směnitelnou produkci, v plánované ekonomice je téměř nemožné odhadnout jak bude vypadat nabídka a poptávka.
 - Důsledky potlačení trhů tak spočívají v nekonkurenceschopnosti trhu, nedostatku toho co je potřeba a nadbytku toho co není potřeba, nedostatek zboží mohou rovněž způsobit i regulované ceny, na trhu není iniciativa pro investice a inovace, kvalitní zboží se tak stává drahým (například Tuzex v Československu), vzniká šedá zóna ekonomiky i korupce, kvůli potlačení trhu není ani možné říci, zda je jisté odvětví perspektivní a nebo nikoliv, to může vést k podpoře neperspektivních odvětví a znemožnění rozvoje perspektivních odvětví, což ve svém důsledku může vést ke snižování produktivity práce a ekonomické recesi a úpadku, problém v rámci nedostatků může představovat i vysoká inflace a kvůli udržování neperspektivních oblastí bez existence politicky prosazované povinné zaměstnanosti může docházet i k nezaměstnanosti, což ve svém důsledku může ekonomiku absolutně ochromit a zapříčinit i stagflaci.
- Teorém pavučiny
 - Dobrý zdroj je například zde tady.
 - Jsou 4 typy - konvergující - nejčastější, divergující, stálá a oscilující
 - Záleží na tvaru křivek nabídky a poptávky.
 - Určuje jakým způsobem se vyrovnává cena a nabídka ve chvíli, kdy existuje nadprodukce a je stanovena vyšší cena.
 - Proces je obecně následující: P1,Q1 -> P2,Q2 -> P3,Q3 -> tržní

cenová rovnováha, tzn. výrobce mění cenu a nabízené množství v závislosti na poptávce, s každou změnou se přibližuje tržnímu optimu až ho eventuálně dosáhne (v případě konvergující pavučiny).

- Pokud je na trhu **přebytek** budou firmy vyrábět více než chtějí prodat a na trhu bude více uchazečů o zaměstnání než budou chtít firmy přijmout - odhalí totiž, že nejsou v optimu, tím že nějakou část zboží neprodají, budou již v bodě klesající křivky v rámci celkových příjmů (mezní náklady na výrobu neprodaných statků budou vyšší než mezní příjem z daných neprodaných statků), dle teorému pavučiny se to vyřeší snížením ceny a počtu vyráběného zboží, což povede ke zvyšování poptávky a trh by se měl dostat do optima.
 - Pokud je na trhu **nedostatek** budou firmy vyrábět méně statků, než kolik spotřebitelé poptávají, řešení tedy opět poskytuje teorém pavučiny, firmy zvýší produkci a cenu a tím klesne poptávka, trh by se tedy opět měl dostat do optima.
- Tržní selhání
 - Selhání trhu má 4 (5) základní typy:
 - * Nedokonalá konkurence
 - **Monopolizace**, popřípadě oligopol, monopson a tak dále.
 - Na takovémto trhu jsou větší ceny než na trhu volné konkurence.
 - Ceny nejsou stanoveny tržně, není tlak na inovace, zkvalitňování, o všem rozhoduje jeden, nebo skupina, subjektů.
 - **Řešení:** vhodná veřejná politika, tedy například vhodné antitrustové zákony - zákaz praktik omezujících konkurenční.
 - V případě **přirozených monopolů** - státní regulace cen, případně i jejich služeb může být v praxi také obtížná -> vyžaduje, aby státní orgány zjišťovaly skutečné náklady přirozeného monopolu (dochází pak k jejich nadsazování); ale tato forma je nejčastější - provádí je nezávislé regulační orgány
 - **Soukromé řešení:** co nejmenší státní zásahy, řešení nechat na soukromé iniciativě při ochraně práv a náhrady škody.
 - * **Externality**
 - V situaci, když nejsou vlastníci ekonomických zdrojů vybaveni zákonnou autoritou k jejich ochranné a využití; trh tyto zdroje nedokáže efektivně využívat; nebo když nejsou vlastnická práva k určitým zdrojům dostatečně jasně vymezena a definována.
 - Vedlejší účinky soukromých ekonomických aktivit - jejich náklady a výnosy ale neprocházejí trhem a trh je nedokáže ocenit.
 - Důsledkem externalit je, že ekonomické subjekty nevěnují, respektive subjekty externalit, nevěnují při svém rozhodování dostatečnou pozornost vnějším dopadům své činnosti, protože

je k tomu nevedou tržní stimuly - **trh hodnotu externalit nedokáže ocenit**.

- Existují dva typy externalit:

- **Pozitivní:** například zlepšení veřejného prostředí jako vedlejší produkt nějaké investice, stát toto může podporovat za pomocí **subvencí**.

- **Negativní:** Přesný opak pozitivních externalit, například negativní dopad investice na životní prostředí, stát může omezovat negativní externality například s použitím **ekologických daní, poukázek na znečištění** etc.

- **Řešení:** existuje několik způsobů řešení:

- **Regulace:** povinnosti zamezit znečištění, povinnost zkvalitňovat okolí etc. cena za vyprodukovaný statek pak zahrnuje i cenu externality.

- **Daně:** pozitivní ve smyslu snížení daňové zátěže při pozitivních externalitách, nebo jeho zvýšení při negativních externalitách.

- **Poukázky na znečištění:** obdobné jako daně, finanční zatížení negativních externalit.

- **Soukromé řešení (Coaseův teorém):** možnost dosažení řešení za pomocí vyjednávání dotčených stran (například společnosti a občanů), při nízkých nákladech, tedy například **transakčních nákladech** se mohou strany domluvit na řešení výhodném pro všechny strany, například pokud by strana dotčená externalitou nabídla firmě větší množství určitého statku (například peněz), než by představoval mezní užitek společnosti z investice v dané oblasti, bude to pro ni přiznivější a nabídka přijme, může se tak dosáhnout takzvaného **Paretova optima** (Paretovo optimum je ekonomický stav, kdy jeden ze subjektů na trhu již nemůže dosáhnout lepšího postavení bez toho, aby se zhoršilo postavení jiného ekonomického subjektu), tedy například pokud je můj mezní užitek z poslechu hlasité hudby **100 Euro** a soused by svojí škoda (tedy jakýsi mezní náklad) z poslechu hlasité hudby ocenil například na **200 Euro**, je možné situaci vyřešit tak, že by mi soused dal **150 Euro**, tím by snížil svůj mezní náklad o **50 Euro** a můj mezní užitek by se zvýšil taky o **50 Euro**, oba bychom tedy vydělali, je ale vidět, že kvůli tomuto vyčíslení je absolutně nezbytné, aby byly malé transakční náklady, pokud budou velké, toto vyrovnání již nebude fungovat.

* **Veřejné statky**

- Jedná se standardně o statky, které trh nedokáže efektivně poskytovat, ale jsou důležité pro správné fungování společnosti, standardně spadá do úloh státu.

- Jedná se například o veřejné osvětlení, národní ochranu - armádu a podobně.

· Proč trh tyto statky neposkytuje?

- Nelze od jednotlivců vymáhat adekvátní protiplnění a navíc je ze spotřeby daného statku nelze vyloučit (**problém černého pasažéra**) - firma by tedy měla velký problém se zajišťováním svého vlastního zisku.
- Vysoké vstupní investice, které by mohli způsobit následnou vysokou cenu statku pro část společnosti, navíc mají dané statky malou a dlouhotrvající míru návratnosti.

· Řešení:

- Potenciálně třeba státní monopol, nebo **státem zřízený monopol**, popřípadě poskytování státních licencí na provozování určitých statků a jejich následnou regulaci.

*** Nedokonalé informace**

- Asymetrické informace u jednotlivých ekonomických subjektů.
- **Řešení** je úlohou státu, ten to řeší tak, že na některých trzích je povinně zavedená informovanost, například na kapitálových (finančních).
- Dalším řešením je zákonná ochrana slabšího, respektive slabší strany, (zákon o ochraně spotřebitele, záruční doba, možnost vrátit výrobek).
- Povinná informovanost se uplatňuje i na jiných trzích (například povinnost uvádět složení).
- Nedokonalá informovanost může vést například k úspěšnému prodeji nekvalitního zboží nebo služeb kvůli lživému popisu, nebo zamílení důležitých informací.
- Značně souvisí s **hospodářskou soutěží** a její ochranou.
- Vzniká ze dvou důvodů:
 - **Utajená činnost** - nepozorovatelnost nákladů ostatních subjektů
 - **Utajené informace** - jedna strana trhu má více odborných znalostí nebo informací než druhá
- Může vyústit do **degenerace trhu** ve smyslu:
 - **Morálního hazardu** - informovaný subjekt maximalizuje svůj užitek snižováním užitků jiných, například asymetrie informací mezi zastupovaným subjektem a zastupujícím subjektem
 - **Nepříznivým výběrem** - vede k vytěsnění kvalitnějšího zboží z trhu méně kvalitním zbožím, například kvůli jeho maskování jako kvalitní zboží s nižšími vstupními náklady

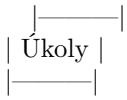
*** (Deformací vlivem státních zásahů do cenového mechanismu)**

- Jedná se také o potlačení trhu

- Nejčastěji z důvodu zdanění a přímé regulace cen.
 - Negativní důsledky cenové regulace:
 - Vytváří alternativní distribuční mechanismy (známosti, štěstí)
 - Vysílá falešné signály investorům o potřebě zdrojů v různých oblastech ekonomiky
 - **Řešení:** (Úloha státu) -> zkvalitnit rozhodování státu (veřejné zakázky)
 - **Soukromé řešení:** co nejnižší zdanění a státní zásahy, vše ponechat na soukromé iniciativě (problém, že to musí chtít většina voličů)
- Nabídka a poptávka, její změna a souvislosti
 - Změna nabídky a poptávky probíhá z důvodů, kvůli kterým se posouvá nabídková nebo potávková křivka, **ze strany nabídky je to například v případech změny ceny vstupů, vznik nových ziskových příležitostí** - přesun k výrobě jiného produktu, nabídka ostatních produktů proto poklesne, změna kvůli očekávání do budoucna, změna v přístupu na trh - například v případě **deregulace nějakého trhu**, pokud bychom se podívali na stranu poptávky, tak se jedná o faktory, které ivlivňují samotnou poptávku, viz další otázka.
 - V takovémto případě vznikne nový rovnovážný bod na trhu a pomocí změny cen, nákladů a nabízeného množství, společně s poptávkou se trh dostane do nového rovnovážného bodu, najde si tedy novou tržní cenu.
 - **Ještě něco k nabídce:**
 - * Nabídka na trhu zboží a služeb je množství zboží, kterou jsou výrobci ochotni a schopni prodat za určitou cenu.
 - * Ochota nabízet se odvíjí především od toho, jak se výrobcům vyplatí statek nabízet, tedy především zda jsou náklady menší než cena, za který se dá daný statek nabízet a v souvislosti s tím i prodat.
 - * **Nabídka jako taková pak závisí zejména na:**
 - ceně zboží,
 - nákladech na výrobu zboží,
 - nabídce alternativních zdrojů, které by mohl výrobce se stejnými zdroji vyrábět,
 - nabídce zboží, které výrobce současně vyrábí - souvisí s **alokační funkcí ceny**,
 - dalších neočekávaných vlivech na nabídku.
 - * Teoreticky existuje i **fixní nabídka** - křivka je vertikální - například peněžní zásoba,
 - * Dále by se dalo hovořit o **zcela elastické nabídce**, kdy je křivka horizontální, jako příklad by se dal uvést **trh dokončalé konkurence**.
 - **Elasticita nabídky** - měří pružnost reakce nabídky na změnu ceny

- * Záleží na tom, jak rychle je schopen výrobce zareagovat na změnu poptávky na trhu (změnu poptávkové křivky), obecně nějaká odvětví reagují rychleji - jsou pržnější a nějaká pomaleji - jsou méně pružnější.
 - * **V krátkodobém hledisku jsou obecně všechny nabídky nepružné, v dlouhém období jsou však pružnější.**
 - * Výrobci mohou na změny poptávky reagovat i pokud mají **zá-soby hotových výrobků**, standardně se může jednat o levné zboží, které se dá rychle vyrobit a nepodléhá tak rychle zkáze, zásoby tedy ovlivňují pružnost nabídky, ale pro výrobce není efektivní tvořit jich mnoho, neboť na sebe mohou vázat prostředky (kapitál), které by mohli být investovány efektivněji.
 - **Vztah nabídky a poptávky na trhu:**
 - * Při konkurenci prodávajícího a spotřebitele každý maximalizuje svůj užitek jiným způsobem, spotřebitel maximalizuje svůj užitek při spotřebě co největšího množství za co nejnižší cenu a výrobce maximalizuje svůj užitek při prodeji co největšího množství statku za co nejvyšší cenu.
 - * Na trhu je proto bod, ve kterém se protíná nabídka a poptávka, tomuto bodu se říká **rovnovážná cena**, jedná se o cenu která vyhovuje jak prodávajícím, tak i nakupujícím, jedná se o cenu, při které existuje rovnováha mezi množstvím statku, které jsou výrobci za určitou cenu ochotni prodat a mezi množstvím, které jsou ochotni spotřebitelé při určité ceně kupit.
 - * Pokud by cena byla vyšší, než je rovnovážná cena, byl by na trhu **přebytek**, v opačném případě by byla větší **poptávka než je nabídka a zboží by na trhu bylo nedostatek**.
 - * Skutečná cena však nikdy nebude rovná **rovnovážné ceně**, ale bude kolem ní oscilovat - **teorém pavučiny**.
 - * Při rovnovážné ceně pak část výrobců dosáhne **přebytku výrobce** a část nakupujících dosáhne **přebytku spotřebitele**, výrobci, kteří by chtěli prodávat za vyšší cenu, nebo poptávající, kteří by chtěli kupovat za nižší cenu, než je rovnovážná cena pak na trhu budou tvořit **neuspokojenou (nerealizovanou) nabídku nebo potávku** a musejí hledat své možnosti na alternativních trzích substitutů.
 - * Vliv na nabídka a poptávku mají rovněž vliv i **daně, cla**, či jiné **transakční náklady** spojené s tím, aby se zboží dostalo od prodávajícího ke kupujícímu, tyto platí zákazník, ale k výrobci se nikdy nedostanou.
 - Náklady firem
 - Učebnice ekonomie, strana 83.
-

Otázka 3 - Užitek, blahobyt, náklady obětované příležitosti, individuální a tržní poptávka, poptávka v krátkém a dlouhém období, elasticita poptávky.

- Užitek
- Blahobyt
- Náklady obětované příležitosti
- Individuální a tržní poptávka
- Poptávka v krátkém a dlouhém období
- Elasticita poptávky

- **Užitek**

- Kolik určitého statku má spotřebitel kupovat a jak má svůj důchod mezi různé statky rozdělit.
- **Celkový užitek vs. mezní užitek.**
- Mezní užitek s roztočcí spotřebou klesá - **zákon klesajícího mezního užitku.**
- **Celkový užitek** - součet mezních užitků.
- Racionální spotřebitel není ochoten platit za statek vyšší cenu, než jaký je mezní užitek daného statku. Zvyšuje nákup statku pouze do takového množství, když je ještě mezní užitek statku vyšší nebo alespoň roven ceně.
- Mezní užitek se oceňuje v penězích.
- **Spotřebitelův přebytek** - pokud koupí něco levněji, než kolik bude za to byl ochoten s ohledem na svůj mezní užitek zaplatit.
- Spotřebitelům přebytek je zákonitost, platí vždy, když se spotřebitel chová racionálně, neboť by nekoupil něco, co mu přinese menší užitek, než kolik to něco stojí samo o sobě.
- Pro obchodníka - může být vždy minimálně na úrovni mezního užitku pokud smlouvá, pokud jsou stanoveny pevné ceny zákazník má větší šanci, že získá spotřebitelův přebytek.

- **Blahobyt**

- **Blahobyt obecně:** výraz pro takový stav společnosti, její části nebo rodiny, jednotlivce, který umožňuje v nadbytku uspokojovat všechny potřeby.
- **Ekonomický blahobyt:** rovnovážné ceny, které na trhu vznikají, vedou svou alokační funkcí k takovému rozdělení zdrojů, které maximizuje užitek všech zúčastněných; kupujících i prodávajících.
- **Ekonomie blahobytu:** typická metodika začíná odvozením (nebo předpokladem) funkce sociální péče, kterou lze poté použít k hod-

nocení ekonomicky proveditelných alokací zdrojů z hlediska sociální péče, kterou představují. Takové funkce obvykle zahrnují opatření ekonomickej účinnosti a spravedlnosti, i když novější pokusy o kvantifikaci sociálního blahobytu zahrnovaly širší škálu opatření včetně ekonomickej svobody (jako v přístupu založeném na schopnostech).

- **Náklady obětované příležitosti**

- Člověk je každý den vystaven rozhodnutí, kterou potřebu uspokojí, a který statek si k tomu vybere.

- * Celí tak volbě mezi několika variantami (viz spotřebitelská racionality)

- * Při zvolení jedné z variant se ale člověk vzdává variant ostatních, což mu přináší takzvané **alternativní náklady**.

- * **Alternativní náklady** lze chápát jako **ušlý užitek**.

- * Hodnotu ušlého zisku z druhé nejpříznivější varianty pak označujeme také jako **náklady obětované příležitosti**.

- Kupováním jednoho statku obětuje člověk jiný statek respektive nějakou jinou příležitost.

- **Analýza nákladů a výnosů** (cost-benefit analýza). Výnosem je získávaný užitek a nákladem je obětovaný užitek.

- Dokud je mezní užitek jednoho statku vyšší než mezní užitek druhého statku, snaží se spotřebitel přesunout své zdroje (peníze, volný čas) ze statku s nižším mezním užitkem na statek s vyšším mezním užitkem.

- Celkový užitek z obou statků bude maximalizován tehdy, když bude splněna podmínka:

- * MU jednoho statku / cena daného statku = MU druhého statku / cena druhého statku.

- * Platí, že spotřebitel bude chtít danou peněžní částku rozdělit mezi ně tak, aby, pokud možno, byla splněna rovnice:

- * $MU_1 / P_1 = MU_2 / P_2$.

- * Tato rovnice vyjadřuje podmítku **optimálního rozdělení** dané peněžní částky mezi dva statky. Z toho vyplývá, jak racionální spotřebitel rozdělí svůj peněžní důchod mezi nákupy různých statků. Toto rozdělení musí splňovat následující podmítku:

- * $MU_1 / P_1 = MU_2 / P_2 = MU_3 / P_3 = MU_n / P_n$.

- * Pokud je tato podmínka splněna lze hovořit o **optimální spotřebitelské alokaci**.

- Poptávka

- **Poptávka** ukazuje, jak závisí poptávané množství statku na ceně.

- **Poptávka je klesající**, protože v rámci **kardinalistické teorie** lze odvodit od mezního užitku, u kterého platí zákon klesajícího mezního užitku, zákazník totiž maximalizuje svůj užitek, respektive je v optimu, když $MU = P$ respektive $MU = MC$, přičemž logicky $P = MC$ v případě kupovaného statku, tím, že se mezní užitek měří v penězích, lze na osy zanést hodnoty P a Q , tedy stejné hodnoty, které se používají pro zobrazování poptávky, klesající mezní užitek tedy

způsobuje klesající poptávku, respektive křivka poptávky kopíruje křivku mezního užitku, v případě nabídky je to obdobné, protože neboť mezní příjem (dalo by se říci mezní užitek) s každým prodaným kusem roste.

- Motivem, který ovlivňuje spotřebitelo chování je:

- * cena produktu +
- * preference
- * celková výše spotřeby
- * statní zboží, tedy suplementy a komplementy
- * očekávání příjmu, cen i vkusu

- Znázorněna pomocí křivky poptávky.

- Křivka poptávky ukazuje, jak se mění kupované množství daného statku v závislosti na jeho ceně. Ovšem při nezměněném důchodu kupujícího a při nezměněné ceně ostatních statků - tedy při stavu *ceteris paribus*.

- Křivka poptávky v zásadě kopíruje křivku mezního užitku - jedná se o zákon klesající poptávky. Každý její bod říká, že cena, kterou spotřebitel platí, odpovídá meznímu užitku statku.

- **Poptávané množství** je množství statku, které spotřebitel při určité ceně poptává, to je klesající funkcí. Zatímco poptávka je celou funkcí, nicméně tato funkce může sama o sobě také klesat, nebo stoupat jejím posunem v grafu. Obecně by sa dalo říci, že poptávka záleží na ceně, nikoliv cena na poptávce, toto je vysloveno například zde tady.

- **Zákon klesající poptávky** - důchodový a substituční efekt

- * **Důchodový efekt:** spotřebitel při vyšší ceně kupuje méně statku, protože mu původní částka nestačí na nákup původního množství (které kupoval před zvýšením ceny).
- * **Substituční efekt:** spotřebitel při zvýšení ceny statku nakupuje méně tohoto statku, protože jej substituuje (nahrazuje) jinými statky.
- * Oba tyto efekty způsobují, že poptávka je klesající funkcí cen, neboli při vyšší ceně kupují spotřebitelé menší množství a při nižší ceně vyšší množství.

* **Substituty:**

- Vše nejde substituovat v **technickém smyslu**, ve **spotřebitelském smyslu** toho ale lze substituovat většina.
- Podstatou spotřebitelské substituce je nahrazení jednoho uspokojení jiným uspokojením.
- * Křivka poptávky ukazuje, jak se mění poptávané množství statku v závislosti na ceně tohoto statku, při ostatních cenách a důchodech neměnných. Zákon klesající poptávky říká, že poptávané množství klesne, když vzroste cena statku a přitom se nezmění ostatní ceny ani důchody.
- * Cena statku se však nicméně může měnit i tehdy, když probíhá **inflate**, neboli klesá kupní síla koruny.
 - Inflace však sama o sobě nemá vliv na poptávané množství

statku. Poptávané množství statku se mění pouze tehdy, když se mění jeho cena v poměru k ostatním cenám.

– **Individuální poptávka, tržní poptávka a poptávka po statku jednoho prodávajícího:**

- * Individuální poptávka: viz předchozí bod.
- * Tržní poptávka je souhrnná poptávka všech kupujících po daném statku.
- * Tržní poptávka je součtem individuálních poptávek (poptávek jednotlivých kupujících).
- * **Elasticita tržní poptávky** má vliv na výdaje kupujících a tím i na příjmy prodávajících. Výdaje kupujících jsou totiž příjmy (tržbami) prodávajících.
 - Je-li tržní poptávka **neelastická**, zvýšení ceny a snížení množství statku bude mít za následek zvýšení výdajů kupujících i příjmu prodávajících.
 - Je-li tržní poptávka **elasticcká** bude mít zvýšení ceny naopak za následek snížení výdajů kupujících i příjmů prodávajících.
 - Po zanesení do grafu je křivka neelastické poptávky více strmá, než křivka elasticcké poptávky, která je spíše pložší.
 - Výrobci tak nedokáží využít nízké elasticity tržní poptávky k tomu, aby zvýšili své příjmy.
 - Cenová elasticita tržní poptávky není není pro výrobce žádoucí užitečnou informací, neboť na konkurenčním trhu, kde je mnoho prodávajících, není jeden prodávající sám o sobě schopen významněji ovlivnit celkové množství statku na trhu a tudíž ani cenu. Pokud by snížil svojí produkci, konkurenti jeho výpadek snadno a ochotně nahradí.
 - Poptávka po statku jednoho prodávajícího je tak méně strmá a elastičtější než tržní poptávka.
 - Výrobce ke svému rozhodování nepotřebuje znát tržní poptávku, ale poptávku po svém zboží. Poptávka po statku jednoho prodávajícího je méně strmá a mnohem elastičtější než tržní poptávka. Je to způsobeno rozdílným substitučním efektem: pokud se zvýší cena na celém trhu, u všech výrobců, kupující by museli daný statek nahrazovat jinými statky. Pokud ale zvýše cenu pouze jeden z výrobců, kupující jej nahrazují stejným statkem od jiných výrobců.
- Poptávka v krátkém a dlouhém období
 - Poptávka závisí na spotřebitelských preferencích a na jeho omezeních (důchodu a cenách).
 - Poptávka po stejném zboží je nicméně jiná v krátkém období a v dlouhém období.
 - Zvýšení ceny motivuje spotřebitele ke snížení poptávaného množství, nicméně v krátkém období je sníží méně a teprve v dlouhém období je sníží více. V krátkém období je substituce například kvůli našem spotřebním zvyklostem složitější.

- Spotřebitelská substituce si vyžaduje určitý čas. Člověk ekonomický je racionální a přizpůsobivý, je však méně přizpůsobivý v krátkém období.
- To ovšem znamená, že křivka poptávky je v krátkém období strmější než v dlouhém období.
- Cenová elasticita poptávky
 - Zákon klesající poptávky nám říká, že zvýší-li se cena statku, sníží se kupované množství statku.
 - Výdaje jsou násobkem ceny a množství, není tedy jasné, zda se spotřebitelovi výdají zvýší, nebo sníží.
 - Při růstu cen mohou spotřebitelovi výdaje na daný statek vzrůst nebo klesnout, záleží na tom, zda růst ceny vyvolá velký nebo malý pokles poptávaného množství.
 - K měření reakce poptávaného množství na změnu ceny je používána cenová elasticita poptávky, ta udává vztah mezi procentní změnou poptávaného množství a procentní změnou ceny.
 - Vzorec k výpočtu je:
 - * $e_d = (\text{ZMĚNA } Q / Q) / (\text{ZMĚNA } P / P)$
 - * Je-li změna poptávky v absolutní hodnotě větší než 1 = elastická poptávka, zvýšení ceny o jedno procento vyvolá více než jednoprocentní pokles poptávky po daném statku a sníží se spotřebitelovi výdaje na daný statek.
 - * Je-li elasticita menší než 1 = neelastická poptávka, zvýšení ceny se neprojevý takovým snížením poptávky a spotřebitelé si za statek připlatí.
 - * Pokud je elasticita rovná 1, tak se jedná o jednotkově elastickou poptávku a změna ceny ponechá výdaje na stetek beze změny, procentní změna ceny tedy vyvolá stejnou procentuální změnu poptávky.
 - * Záleží i na dlouhém a krátkém období, některé statky jsou elastické jak v krátkém, tak i v dlouhém období, některé statky jsou však například v krátkém období méně elastické, než v období dlouhém.
 - * Na elasticitu poptávky má vliv zejména to, zda je možné statek substituovat jiným statekem a zda jsou to statky zbytné, nebo nezbytné.
 - * **Dokonale elastická a dokonale neelastická poptávka:** při dokonale elastické poptávce (například na trhu dokonalé konkurence) se při změně ceny o jakékoli množství nekonečně změní poptávka směrem dolů nebo nahoru, při dokonale neelastické poptávce se poptávka při jakémkoliv změně ceny absolutně nezmění.
 - Změna samotné poptávky
 - Je důležité odlišovat od změny poptávaného množství, což je jen posun po křivce.
 - Nicméně může se měnit i samotná funkce poptávky posouváním po

grafu.

- * Obecně jsou čtyři důvody pro změnu poptávky:
 - Změna preferencí spotřebitele: pokud se změní preference, změní se i poptávka.
 - Změna důchodu spotřebitele: pokud se změní spotřebitelův důchod, změní se i poptávka.
 - Změna ceny komplementu: pokud například vzroste cena komplementu, může se snížit poptávka po jiném statku, jemuž je daný statek komplementem.
 - Změna ceny substitutu: pokud se například sníží cena substitutu, může to vést ke snížení poptávky o jiný statek.
 - Očekávání (například pokud očekáváme, že obdržíme nějakou finanční částku, poptávka se zvýší), nebo změna počtu poprvajících. Více informací tady.
- Když se mění poptávané množství v závislosti na změně ceny daného statku, pohybuje se spotřebitel podél křivky poptávky. Změna poptávky se však projevuje posunem celé poptávkové křivky. Roste-li poptávka, posouvá se poptávková křivka doprava. Klesá-li poptávka, posouvá se poptávková křivka doleva.
- Dodatek: Indiferenční křivky, viz otázka 1 ordinalistický přístup.
 - Založené na ordinalistické teorii, tedy že užitek není možné přímo měřit, ale že je spotřebitel schopen rozhodnout z čeho má větší užitek bez samotného přiřazení hodnoty, je schopen seřadit z čeho má větší užitek.
 - Na indeferenční křivce leží kombinace dvou statků, z kterých má spotřebitel stejný užitek, vzhledem k rozpočtovému omezení se snaží dosáhnout užitku, který je na nejvyšší indiferenční křivce a poskytuje mu tedy největší celkový užitek.
 - Jednotlivé body na křivce se nazývají indiferenční body.

Otázka 4 - Model dokonalé konkurence a modely nedokonalé konkurence (monopolistická konkurence, oligopol, monopol). Příčiny vzniku a zachování monopolu v ekonomice, státem vytvářené monopoly. Regulace monopolu.

- Dokonalá konkurence
- Nedokonalá konkurence
- Monopol
 - Příčiny jeho vzniku a zachování monopolu v ekonomice
 - Státem vytvářené monopoly
 - Regulace monopolů

- Oligopol
- Monopolistická konkurence
- Monopsom a oligopson

|—————|
 | Vysvětlení a Poznámky |
 |—————|

- Dokonalá konkurence
 - Respektive dokonalý trh.
 - Poptávka po statku nabízeném na trhu s dokonalou konkurencí je dokonale elastická.
 - Nepatrné zvýšení ceny se na takovémto trhu projeví ztrátou veškerých zákazníků, zatímco nepatrné snížení ceny se projeví tím, že u daného prodejce budou chtít kupovat daný statek úplně všichni, nicméně prodejce nedokáže uspokojit celkovou aggregátní poptávku.
 - Výrobce tedy nemůže změnami své produkce ovlivnit docilovanou cenu. Pokud toto platí pro všechny výrobce dodávající na daný trh, říkáme o takovém trhu, že je dokonalý (též dokonale konkurenční).
 - Dokonale elastická nebo neelastická poptávka je poptávkou: kdy i nepatrna změna ceny má nekonečný vliv na odezvu nabídky resp. poptávky, a naopak **dokonale neelastická nabídka/poptávka**, kdy nabídka nebo poptávka po daném zboží je zcela nezávislá na její ceně.
 - Tím, že žádný prodejce nedokáže ovlivňovat cenu, jsou všichni výrobci pouze příjemce rovnovážné ceny, dokážou jí částečně ovlivňovat pouze snižováním svých nákladů, ale kvůli dokonale elastické poptávce ji pak nejsou schopni uspokojit.
 - Efektivnost tržního rozdělování zdrojů - ekonomická rovnováha je ekonomicky efektivní v tom smyslu, že výroba je produkována při nejmenších možných nákladech.
 - Podmínky
 - * Podmínky, které musí trh splňovat, aby se dal považovat za dokonale konkurenční jsou:
 - Dokonalá informovanost kupujících a prodávajících: tato podmínka bývá splňována pouze na územně centralizovaných trzích
 - Nulové náklady na změnu dodavatele
 - Homogenní produkt: tzn. stejná kvalita výrobku či pověst firmy, rozhodování je založené pouze na ceně. Na nedokonalých trzích jsou výrobky heterogenní.
 - Velký počet prodávajících: kteří ovládají pouze velice malou část trhu
 - Pokud jsou všechny tyto 4 podmínky splněny, pak se jedná o dokonalý trh, pokud alespoň jedna splněna není, tak se jedná o trh nedokonalý, jako další podmínka by se dala zařadit ještě neexistence jakýchkoliv bariér vstupu na trh

- Nedokonalá konkurence

- Poptávka na trhu s nedokonalou konkurencí není dokonale elastická.
- Zvýšením ceny tak sníží poptávané množství, ale ne až na nulu. A snížení ceny nezíská prodejci celý trh, neboť někteří kupující budou stále nakupovat od původních dodavatelů.
- Výrobce tak může změnami své produkce do určité míry ovlivnit docilonanou cenu. Takový trh je nedokonalý (též nedokonale konkurenční).
- Z hlediska trhů nedokonalé konkurence je ideální monopolistická konkurence, monopoly a oligopoly podléhají regulaci ze strany regulačních orgánů - Ministerstvo financí, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, Energetický regulační úřad, Telekomunikační úřad atd.
- Výrobce není pouze příjemcem ceny, ale může jí i tvořit, a to ne pouze snižováním výrobních nákladů, ale klasickými způsoby tvorby ceny (trhy nedokonalé konkurence nejsou dokonale elastické, takže i když bude cena nad tržní rovnovážnou cenou, neznamená to nulovou poptávku po daném statku), druhy tvorby cen jsou následující:
 - **Nákladová:** náklady na výrobu + stanovená marže,
 - **Hodnotová:** cena je stanovena podle hodnoty, kterou zákazníci v produktu vidí,
 - **Poptávková:** cena je stanovena podle poptávky po produktu,
 - **Konkurenční:** cena je stanovena podle konkurence a jejich cen na trhu.
- Mezní příjem a cenová tvorba na nedokonalém trhu
 - * Mezní příjem: přírůstek celkového příjmu dosažený zvýšením prodeje o jednotku.
 - * Mezní náklady: přírůstek celkových nákladů díky zvýšení prodeje o jednotku.
 - * Fixní a variabilní náklady: variabilní náklady rostou s objemem výroby, napříklady obaly na zboží. Fixní náklady nejsou závislé na objemu výroby, mohou to být například pronájmy prostoru.
 - * Výrobce (například penzion) tvoří cenu, zatímco výrobce na dokonalém trhu cenu přijímá.
 - * Ne nedokonalých trzích tedy výrobci tvoří svojí cenu, respektive hledají svojí cenu, tedy hledají takovou cenu, kdy maximalizují svůj zisk (mezní příjem již nemůže více stoupat, naopak začne klesat a celkový příjem je tedy maximalizován). Výrobce tedy maximalizuje zisk při takové ceně, při které se mezní zisk rovná mezním nákladům.
- Nedokonalé trhy a informace
 - * Jedna z charakteristik nedokonalých trhů je nedokonalost informování, protože informace jsou vzácné - na jejich získání je nutné vynaložit náklady.
 - * Informace jsou vzácné, ale také užitečné - umožňují získat větší výnos.
 - * Získávání informací stojí čas, to znamená náklady obětované přiložitosti, je tedy možné udělat cost-benefit analýzu, největšího

zisku založeného na informaci může prodejce (nakupující v případě přebytku spotřebitele) získat, když se mezní náklady rovnají meznímu zisku.

- * Člověk tedy zůstává nedokonale informovaný, neboť získávání informací stojí peníze a mezní náklady na získávání informací jsou rostoucí a zároveň mezní výnos z informací (výnos z dodatečné informace) je klesající.
- * Racionální člověk tedy získává jen tolik informací, kdy se mezní výnos z informací rovná mezním nákladům na získávání informací.
- * Nedokonalosti trhů ve smyslu informací se snižují, když klesají náklady na informace, k tomuto sami často přispívají výrobci reklamou.
- * Reklama zvyšuje informovanost spotřebitelů, a tím snižuje nedokonalosti trhů. Bez reklamy by byly informace pro spotřebitele vzácnější, nákladnější a trhy by byly nedokonalejší.
- * Na reklamu je tak možné pohlížet nejen jako na prostředek manipulace, ale taky jako na prostředek zvyšování informační nasycenosti spotřebitelů, kteří na základě těchto informací mohou učinit pro ně lepší rozhodnutí.

– Informace a podnikatelé

- * Je to právě vzácnost informací, která vytváří příležitosti pro podnikání.
- * Pokud někdo dokáže získávat informace efektivněji, může tuto schopnost přetavit v možnosti podnikání.
- * Například pokud prodejce objeví levnější zboží v zahraničí (objeví informaci, kterou nikdo jiný nemá), může na ní vydělat tím, že prodá dané zboží na dražším trhu (arbitráž), což ale v konečném důsledku vede k prosazování zákona jedné ceny.
- * Na trhu pak působí například mnoho zprostředkovatelů, ti všichni vlastně obchodují s informacemi.
- * Všichni tito prodávající vydělávají na tom, že jsou trhy nedokonalé, že jsou informace vzácné. Nedokonalá informovanost je přičinou toho, že existují mezery na trzích. To jsou dosud nevyužívané příležitosti, které slibují (když je někdo objeví a využije) přinášet ekonomický zisk. Příkladem mezery na trhu je například existence dvou trhů, přičemž jeden je levný a druhý drahý.
- * Podnikatel je člověk, který objeví mezeru na trhu a využije ji, zaplní tedy danou mezeru zprostředkováním obchodů, spekulacemi nebo výrobou.
- * Tím, že objevují a zaplňují mezery na nedokonalých trzích, podnikatelé snižují tyto nedokonalosti.

– Podnikatelé a inovace

- * Nejdůležitější podnikatelskými aktivitami jsou inovace.
- * Inovace je uvedení nového výrobku, služby nebo výrobního postupu na trh.
- * Standardně se opět jedná o zaplnění mezery na trhu, neboť i

zlepšení již stávajících procesů je založené na tom, že na trhu chybí například efektivnější výrobní faktory.

- * Podnikatelé jsou na trhu průkopníky, odrážejí i technologický vývoj, je to právě objev něčeho nového, který otevírá cestu k velkým ziskům.
- * Když si další podnikatelé povšimnou jejich úspěchu, opět vstupují na trh a tlačí zisk dolů k nule (tendence zisku klesat k nule), toto podnáleče podnikatele k hledání nových inovací.
- Podnikání vzkvétá jen na nedokonalých trzích. Pokud je trh dokonalý, neskýtá žádné příležitosti k podnikání. Na dokonalých trzích jsou lidé dokonale informováni, na dokonalých trzích nejsou žádné mezery, jejichž objevení by slibovalo zisky.
- Nedokonalé trhy jsou živnou půdou pro podnikatelské hledání, objevování a zlepšování.
- Podnikatelé a stát
 - * Když stát vstoupí na dosud neobsazené trhy a zaplní jejich mezery, nedá již podnikatelům šanci, aby je zaplnili sami. Se zaplněním mezer na trzích mizí totiž ziskové příležitosti pro podnikatele.
 - * Problémy: služby a zboží jsou pak často dražší, než by byly v soukromém sektoru, může být nedostatečná, nebo naopak zbytečně velká nabídka, veřejný sektor není motivován ke zlepšování služeb nebo k inovacím.
- Cenová diskriminace
 - * Pokud prodávající účtuje jedné skupině lidí jinou cenu, než jiné skupině lidí. Může být nelegální i legální, například slevy pro studenty a důchodce jsou legální, jiné ceny pro černocha a asiata nejsou legální pokud by se zakládaly například pouze na barvě plasti.
 - * Cenová diskriminace je cenovou strategií, která prodávajícímu maximalizuje zisk.
 - * Cenová diskriminace pouze rozděluje výrobek mezi dvě skupiny spotřebitelů s různou poptávkovou funkcí a umožňuje spotřebitelům s nižšími důchody kupovat zboží, které by si jinak možná nemohli dovolit.
 - * Cenovou diskriminaci je možné uskutečnit když:
 - Trh je nedokonalý, poptávkové křivky po zboží (službě) konkrétního prodávajícího musí být klesající
 - Na trhu musí být alespoň dvě skupiny spotřebitelů, které mají odlišné poptávkové křivky
 - Prodávající musí být schopen účtovat dvojí ceny
 - * V roce 1999 rozhodl soud, že účtování dvojí cen (v případě cizinců) je nemorální a odporuje to dobrým mravům.
 - * Při zákazu cenové diskriminace zvýší prodejce cenu skupině, pro kterou měl dříve stanovenou cenu nižší, a sníží ji skupině, pro kterou měl dříve stanovenou cenu vyšší.
- Monopol

- * Na trhu je pouze jeden prodávající.
- * Zakládní charakteristikou je: nemožnost substituování daného statku ze strany poptávajících - musí za něj buď zaplatit, nebo se bez něj obejít a překážky vstupu na trh pro další nabízející, existují například přírodní, technologické, legislativní-liscence, patentové překážky vstupu na trh.
- * Poptávky bude spíše neelastická kvůli absenci **substitučního efektu**.
- * Je nejvzdálenější podmínkám dokonalé soutěže, největší ztráty ekonomické efektivnosti, křivka poptávky po statcích monopolu je shodná s křivkou tržní poptávky.
- * Určení, zda má firma dominantní postavení na trhu je těžké určit.
- * Možnosti cenové diskriminace a artificiálního určování cen.
- * Mezní příjmy monopolu jsou vždy nižší než cena.
- * Monopol však vždy prodává svoje statky za vyšší cenu než jsou jeho mezní náklady - výhodné pro jeho vlastníky - dosažení vyššího -> monopolního zisku.
- * Je neefektivní - může například vyrábět málo, kdyby vyráběl víc, tak by to spotřebitelům přineslo **větší užitek, než by byly náklady monopolu spojené s větší výrobou**, přesto víc nevyrábí, tato neefektivnost je spojena s vyšší cenou.
- * Příčiny jeho vzniku a zachování monopolu v ekonomice
 - Výlučná kontrola nad přírodními omezenými zdroji či vstupy - **přírodní monopol**
 - Výlučná kontrola nad určitými vstupy výroby
 - Výrazné úspory z rozsahu výroby (**přirozený monopol**)
 - Vzniká kvůli extrémním cenovým barierám vstupu na trh
 - Například síťové služby
 - Tyto přirozené monopoly jsou standardně regulovány státem
 - Patenty
 - Poskytování státních licencí
 - * Tržně neefektivní: zdroje neefektivnosti jsou například, selhávání tržní motivace, nedostatečný zájem o kvalitu výroby a úrověň poskytovaných služeb zákazníkům.
 - * Státem vytvářené monopoly
 - **Státem zavedené monopoly** - buď udělí stát výsadní právo produkovat statek jedné firmě, nebo kvůli existenci právních restrikcí v podobě: patentů, autorských práv (**institucionální monopol**), licencí, koncesí a podobně.
 - Státní monopoly, jinak nazývané govopoly: jsou monopoly, které nejenže přímo provozuje stát, ale brání ostatním firmám produkovat stejný nebo podobný statek.
 - Příklady: tisk a emise peněz, armáda, policie a soudy, státní podniky, pošta, železnice a podobně.
 - Stát provozuje státní monopoly například z důvodu jejich

společenské potřeby, ale tržní neudržitelnosti, národní bezpečnosti a podobně.

- Postupnou koncentrací a centralizací kapitálových zdrojů může dosáhnout firma úspor z rozsahu, což dává vzniknout **monopolu ekonomické síly**, dochází k němu pomocí **fúzí** a **akvizicí**, repsketive **přátelskému** a **nepřátelskému převzetí firmy**, například k tomu může dojít, když jedna společnost nastaví **dumpingové ceny** a jako důsledek převezme společnost, která nemůže při takto nastavených cenách společnosti konkurovat.

- **Hlavní kategorie fúzí:**

- **Horizontální fúze** - spojení dvou firem působících ve stejně oblasti,
- **Vertikální fúze** - spojení firem působících v různých článcích téhož výrobního procesu,
- **Konglomeráční fúze** - spojení podniků, kt. spolu ekonomicky nesouvisejí

- * Regulace monopolů

- Má chránit ekonomiku před neefektivností nedokonalé soutěže.
- Tvoří se protimonopolním zákonodárstvím, regulací monopolů, využívání veřejného vlastnictví monopolů (například ve formě státního podniku, nebo akciové společnosti).
- Protimonopolní zákonodárství:
 - Podporuje konkurenci tím, že omezuje jednání vedoucího k její omezování.
 - Zakazuje smlouvy, které omezují konkurenci firem.
 - Brání zneužívání dominantního postavení na trhu.
 - Dohled nad fúzemi a akvizicemi (jedna firma získá druhou).
 - Další například zákaz dumpingových cen, vyšší zdanění, ekonomická regulace.
 - Protimonopolní zákony mohou, pokud jsou dobře nastavené, účinně bránit spojování velkých podniků a tím tendenci ke koncentraci tím, že daná spojování jsou pod statáním dohledem.
 - Veřejná politika tedy může zahrnovat:
 - **Snaha zavést více konkurence do monopolizovaných odvětví – antimonopolní zákony.** Antimonopolní zákony poskytují vládě různé možnosti, jak podporovat konkurenci. Vedle zákazu kartelových dohod, zákazu zneužívání monopolního postavení a kontroly fúzí zahrnují také kontrolu státní pomoci a dohled nad veřejnými soutěžemi. Moderní antimonopolní politika nemá za cíl potlačovat koncentrované struktury, rozdělovat velké podniky ani v případě, že jsou v

monopolní pozici na trhu. Zasahuje pouze v případě, že této pozice zneužívají. Zneužívání má formu chování firem, resp. takových praktik, dohod, komunikace či kooperace mezi firmami, které vedou k omezení konkurence, k vytváření překážek vstupu na trh, které by jinak neexistovaly. Jelikož však je právě v případě vysoké koncentrace zneužívání monopolní moci a koluze firem pravděpodobnější, je tržní struktura a koncentrace významný indikátor pro antimonopolní politiku.

- **Regulace chování monopolů – cenová regulace.** Toto řešení se používá hlavně v případě přirozených monopolů, např. to mohou být vodárny nebo elektrárny, kdy témto společnostem není dovoleno prodávat svůj produkt za jakoukoli cenu, ale vláda jejich ceny reguluje.
- **Přeměna některých soukromých monopolů na monopoly provozované státem** (např. pošta). Dalším způsobem řešení monopolů je veřejné vlastnictví. Ekonomové spíše dávají přednost soukromému vlastnictví přirozeného monopolu před vlastnictvím státním, protože soukromí vlastníci jsou motivováni minimalizovat náklady, pokud z toho mají užitek v podobě vyššího zisku. Když se nebude managementu dařit udržovat nízké náklady, mohou ho majitelé propustit. Pokud však odvedou špatnou práci vládní byrokraté, kteří budou provozovat monopol, ztrátu ponesou zákazníci a daňoví poplatníci a ke změně dojde zřejmě až při změně politiků. Jinak řečeno z hlediska optimálního chodu firmy jsou volby méně spolehlivé než motiv zisku.
- **Nečinnost.** Každá z doposud uvedených možností regulace má i své stinné stránky, proto někteří ekonomové uvádějí, že by vláda udělala lépe, kdyby se nesnažila odstranit neefektivnost a žádné regulace cen ani jiné regulace neprováděla.
- Další informace zde.

– Oligopol

- * Oligopol je try, na kterém nejen krátkodobě, ale i dlouhodobě působí jen několik málo firem.
- * Oligopol může na trhu dlouhodobě přetrvávat v případě, že je optimální velikost firmy značná a zároveň tržní poptávka je (vzhledem k optimální velikosti firem) relativně malá.
- * Optimální velikostí firmy je velikost, která v dlouhodobém měřítku zajistí, že průměrné náklady na množství poptávaného zboží bude optimální, tzn. Nemá smysl například vyrábět ve velké hale, když je malá poptávka, neboť fixní a variabilní náklady by hnaly mezní cenu a v tom důsledku i průměrnu

cenu za jednotku v poměru k poptávanému množství víc, než by mohla být.

- * Bod 2 tedy umožňuje ziskovou existenci jen několika málo firmám.
- * Na rozdíl od monopolistické konkurence se na oligopolním trhu ani v dlouhém období nemusí prosazovat tendenze k nulovému ekonomickému zisku.
- * Konkurence ale stále existuje, například ve formě diferenciace nabízených produktů a služeb, firmy mezi sebou mohou vést i cenové války.
- * Ekonomický zisk je způsoben tím, že se tržní poptávka střetává jen s omezeným počtem firem na trhu.
- * Každá firma tedy ve svém důsledku dělá jen to, že vyrovnává své mezní náklady s mezním příjmem.
- * V případě změn na trhu se může na trh dostat další prodejce, který bude taky ziskový, poptávka se střetne s větším počtem firem na trhu a to povede ke snížení cen a ke snížení celkového ekonomického zisku jednotlivých letišť.
- * Je zajímavé zmínit teorii her, respektive takzvané vězňovo dilema, pokud firmy spolupracují, dosáhnout největších zisků. Může se zde například řadit kartelová dohoda, ta však narušuje hospodářskou soutěž, v ČR jsou takové dohody neplatné.
- * **Oligopol koluzivní** - tajná dohoda mezi dvěma či více firmami o stanovení ceny (cenového kartelu), podmínek odbytu a odbytových či nákupních cen, blíží se dominanci, vychází z **Teorie her** a také z **Vězňova dilematu**, tedy že při spolupráci dosáhnou všechny strany pro ně přiznivějšího efektu, než kdyby stáli proti sobě.

- Monopolistická konkurence

- * Nejběžnější typ nedokonalého trhu.
- * Heterogenní výrobek je tvořen blízkými substituty.
- * Monopolistická konkurence se dá popsát následovně: Jogurt Danissimo vyrábí jen firma Danone, má tedy na něj monopol. Ale tomuto jogurtu zároveň silně konkuruje jogury jiných firem, které jsou jeho blízkými substituty, takže konkurence na trhu jogurtů je velmi silná.
- * Konkurencí ale nemusí spočívat jen v kvalitě, tvaru, modelu nebo obalu, ale například i ve vzdálenosti.
- * Důležitou vlastností monopolistického trhu je otevřenosť trhu. Neexistují tedy žádné bariéry vstupu na trh, na trh může kdykoli přijít nová konkurence. V důsledku toho se zde prosazuje tendence k nulovému ekonomickému zisku (Když budou restaurace dosahovat ekonomický zisk, bude to na takový trh lákat nové podnikatele, kteří budou otevírat nové restaurace. To bude nakonec snižovat ekonomický zisk restaurací až k nule.)
- * Rovnováha výrobce na monopolisticky konkurenčním trhu:
 - Rovnováha výrobce: taková situace, kdy výrobce (při daných

nákladových funkcích a při dané poptávce po jejím statku) maximalizuje zisk.

- Pro výrobce je optimální (maximálně ziskový) takový rozsah produkce statku, při kterém se mezní příjem rovná mezním nákladům.
- Na dokonalém trhu je mezní příjem totožný s cenou, avšak na nedokonalém trhu se mezní příjem ceně nerovná. Jak tedy výrobce na nedokonalém trhu nalezne svou rovnováhu?
- Krátkodobá rovnováha:
 - Rovnováha je krátkodobá v bodě kde se mezní náklady rovnají mezním příjmům.
 - Důležité jsou průměrné náklady (průměr mezních nákladů) i ve chvíli, kdyby mezní náklady byly větší, než mezní příjem, dosahuje obchodník zisku, pokud jsou průměrné náklady menší, než celkový zisk za jednu růži.
- Dlouhodobá rovnováha:
 - Ekonomický zisk však lze na trhu další prodejce. Jejich příchod způsobuje, že se tržní poptávka dělí mezi stále větší počet prodejců.
 - Poptávka po statku jednoho prodejce se v důsledku toho snižuje - křivka poptávky d se posouvá dolů a s ní se posouvá dolů i křivka mezního příjmu.
 - Když není dosahováno ekonomického zisku, tedy když se křivka poptávky dotýká křivky průměrných nákladů, přestávají na trhu vstupovat další prodejci.
 - V dlouhodobém období tedy dosahuje zahrádník nulového ekonomického zisku: jeho cena se rovná průměrným nákladům.
 - Firma na nedokonalém trhu prodává za cenu, která je vyšší než mezní náklady. Tím se nedokonalý trh odlišuje od dokonalého trhu, kde se cena rovná mezním nákladům.
 - Na nedokonalém trhu firma nevyrábí v minimu průměrných nákladů. Tím se nedokonalý trh rovněž odlišuje od dokonalého trhu, kde firmy vyrábějí v minimu průměrných nákladů.

- Monopson a Oligopson

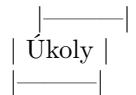
* V případě monopsonu se jedná o situaci, kdy je na trhu pouze jeden zákazník.

- Příklad je například na trhu práce, kde v určité oblasti existuje jen jeden poptávající (zaměstnavatel).
- Má plnou kontrolu nad trhem a možnost stanovit tržní cenu.
- Neefektivní alokace zdrojů. Typicky se jedná o zdroje do produkce.
- Vzniká, když existují bariéry pro vstup na trh pro další potenciální kupující.
- Mezi bariéry můžou patřit například: státní licence, patenty,

copyrighty, vlastnictví určitých zdrojů, vysoké vstupní náklady, úspory z rozsahu výroby.

- * Oligopson je případ, kdy je na trhu malé množství kupujících s velkým podílem na trhu.
 - Poptávka je jen ze strany několika málo firem, prodejci mají problém své zboží nabídnout jiným subjektům.
 - Mezi poptávající budou soupeřivost, nebo tendence spolupracovat.
 - Může vznikat například na poli výrobních faktorů, kdy malý počet firem nakupuje výrobní faktory.
 - Mezi bariéry pro vstup dalších kupujících na trh mohou patřit například: vlastnictví určitých zdrojů, vysoké vstupní náklady, státní licence, zavedené značky a úspory z rozsahu.
 - Omezuje konkurenci, vede to k nižším a nepružným cenám, převládání necenové konkurence, koluzím (tajné dohody o nákupních cenách, dělení trhu atd.) a tendencím ke spojování firem (fúzím)

Otzávka 5 - Trh práce a nabídka práce, nezaměstnanost (pojem, měření, druhy), vztah vývoje ekonomiky a nezaměstnanosti (Okunův zákon, Philipsova křivka).

- Trh práce
 - Nabídka práce
- Nezaměstnanost
 - Pojem
 - Měření
 - Druhy
- Vztah vývoje ekonomiky a nezaměstnanosti
 - Okunův zákon
 - Phillipsova křivka

- **Trh práce, nabídka práce, poptávka po práci**
 - Jedná se o rozhodování, zda **pracovat**, nebo **nepracovat** - práci nabízejí zaměstnanci, a zaměstnavatelé ji poptávají jako **výrobní faktor**.
 - Práce člověku přináší **plat** nebo **mzdou**, či jinou **finanční odměnu**, nepráce člověku přináší **volný čas**, z pohledu člověka se tak jedná o

porovnání dvou možností, zda pracovat, nebo nepracovat, rozhoduje se podle toho, co mu přináší větší **užitek**, podle tohoto se i rozhoduje kolik času práci věnuje a kolik již ne.

- Stejně jako u spotřeby jiného statku platí **zákon klesajícího mezního užitku**, mezní užitek z každé další hodiny práce tak pro zaměstnance **klesá**, respektive **klesá mezní užitek**, který má člověk **z odměny za práci**, neboť je tedy odměnou stále více **nasycenější**.
- Člověk má rovněž mezní užitek z každé hodiny volného času, ten je ovšem také **klesající**, pokud se tedy člověk rozhodne pracovat, **obětuje mezní užitek svého volného času**, jedná se tedy o jakési **náklady obětované příležitosti**.
- Dokud je **mezní užitek**, který **zaměstnanec obětuje menší** než **mezní užitek**, který **zaměstnanec získá prací** bude ochoten pracovat.
- Mezní užitek z práce lze zvyšovat mnoha faktory (například motivací, pracovním prostředím a tak podobně), pro ekonomi je zásadní změna mezního užitku při **změně odměny za práci**.
- Při zvýšení **odměny za práci** se zvýší mezní užitek za každou další vykonanou hodinu práce a člověk tak **bude chtít více pracovat**.
- Mezní užitek se měří v penězích.
- Čas lze v podstatě považovat jako **statek** peníze lze rovněž považovat za **zvláštní druh statku**, který vyjadřuje hodnotu jiných statků, za které je směňován, ve své podstatě nabývá rozhodování člověka zda má, nebo nemá pracovat podobu **spotřebitelského rozhodování** jaký statek zvolit.
- Z důvodu, že se mezní užitek měří v penězích, je potřeba mezní užitek statku čas vyjádřit v peněžní hodnotě v rámci kardinalistické teorie, obecně se dá říci, že **cenou volného času je mzda**, kterou by člověk získal, pokud by se volného času vzdal.
- Maximalizaci užitku v rámci **odměny za práci a obětovaného volného času** lze zjistit také za pomoci **indiferenční křivky**, kdy na jedné ose bude počet hodit a na druhé ose bude odměna pracovníka za práci.
- **Jak působí mzda na nabízené množství práce:**
 - * Působí zde dva protikladné efekty:
 - * **Substituční efekt:** poněvadž je mzda cenou volného času, tak když se mzda zvýší, tak se i zdraží volný čas, lidé pak budou chtít mít méně volného času a budou jej **substituovat** jiným statkem, v tomto případě budou chtít **substituovat** volný čas **větším množstvím práce**.
 - Jiank se tomuto efektu říká: **substituční efekt zvýšení mzdy** = růst mzdy motivuje člověka k tomu, aby si kupoval méně volného času, tedy aby nabízel více práce.
 - Tento efekt převládá při **nízkých mzdách**.
 - * **Důchodový efekt:** mzda ale není jen cenou volného času, je i **důchodem**, při zvýšení mzdy tak budou lidi bohatší. Když

jsou lidé bohatší, tak si kupují více statků, včetně volného času.

- Jinak se tomuto efektu říká: **důchodový efekt zvýšení mzdy** = růst mzdy motivuje člověka k tomu, aby si kupoval také více volného času, tedy aby nabízel méně práce.

· Tento efekt převládá při **vysokých mzdách**.

- * Podle toho, který efekt převládá, tak bude člověk nabízet **více**, nebo **méně** práce.
- * Graf nabídky práce má tak podobu velkého U převráceného o 90 stupňů směrem do prava.

- **Nominální a reálné zvyšování mzdy:**

- * Každé zvýšení mzdy nevede nutně k zvýšení nabízeného množství práce
- * **Nominální zvýšení** znamená zvýšení odměny o nějakou hodnotu, to však nutně nemusí znamenat, že si o tuto hodnotu může zaměstnanec kupit více statků, neboť o stejnou hodnotu se může zvýšit cena spotřebitelského koše, který zaměstnanec kupuje, jedná se tedy o inflaci, pokud je stejná jako nominální zvýšení mzdy, nejedná se o **reálné zvýšení mzdy**.
- * **O reálné zvýšení mzdy** se jedná v případě, že si zaměstnanec při zvýšení o 10% koupí alespoň o $10 + Y\%$ více statků.
- * V případě **nominálního zvýšení** tak zaměstnanec nebude nabízet více práce, v případě **reálného zvýšení** může nabízet více práce.
- * Z tohoto plyne, že **funkce nabídky práce vyjadřuje závislost nabízené práce na reálné mzdě**.
- * **Poptávka po práci rovněž závisí na reálné mzdě**, pokud by se ceny zvýšily více, než mzdové náklady, byly by firmy ochotny zaměstnávat více lidí, respektive práce.
- * **Reálné zvýšení mezd zjistíme, když index nominálních mezd dělíme indexem cen spotřebních statků.**
 - Tedy například pokud mzdy rostly o 30% a spotřebitelské ceny o 25%, tak je reálné zvýšení mezd = $1,30 / 1,25 = 1,04$, což znamená, že reálné mzdy rostly o 4 procenta.

- **Trh práce jako takový**

- * Trh práce existuje jak ve vztahu k jedné profesi, tak i obecně.
- * Obecně si lze představit jak nabídku práce, tak i poptávku práce, v obou případech je možné přijmout lidi a zaškolit je nebo rekvalifikovat je na pozici, kterou firma potřebuje, to samé může udělat i člověk sám, může se tedy rekvalifikovat a hledat práci v novém oboru.
- * Kvůli přelevání lidí z trhu jedné profese do trhů druhé profese je možné v dlouhém období abstrahovat od odlišností jednotlivých profesí a představit si práci obecně.
- * Na trhu práce existuje rovněž **konkurence** na straně nabídky, i na straně poptávky.

- * **Tržní nabídka práce** je součtem individuálních nabídek prácea vyplývá z rozhodování jednotlivých lidí vyrovnávajících mezní užitek **reálné mzdy** s mezním užitkem **volného času**.
- * **Tržní poptávka práce** je součtem individuálních poptávek práce a vyplývá z rozhodování firem vyrovnávajících **mzdu** s mezním **produktem práce**.
- * **Rovnováha na trhu práce:** nastává v bodě, kde se protíná křivka nabídky práce a křivka poptávky práce, tedy v bodě kdy je stejná nabídka práce, jako je po ní poptávka, v protnutém bodě je rovněž **rovnovážná mzda**.
- * **Nerovnováha na trhu práce**
 - Budě je převis poptávky, nebo nabídky, jedná se o **přechodnou situaci**, která se vyrovnává změnou **reálné mzdy**.
 - Převis poptávky = firmy nebudou nacházet takové množství práce, které potřebují
 - Převis nabídky = je více lidí bez práce
- * **Proč se země výrazně liší ve výši reálné mzdy?**
 - Záleží na tom, jak vysoko je umístěna křivka poptávky po práci, pokud je vyšší, je vyšší reálná mzda a naopak
 - To jak vysoko je umístěna křivka poptávky záleží na produktivitě práce, výše produktivity práce pak záleží na kapitálové vybavenosti, tzn. když je kapitál větší, je větší produktivita, je větší poptávka a o to jsou větší reálné mzdy
- * **Změna rovnováhy na trhu práce ze strany poptávky:**
 - Ke změně rovnováhy na trhu práce dochází při **přílivu zahraničního kapitálu**
 - Například v České republice jsou nižší reálné mzdy než v Německu, to může kvůli levnější práci přilákat investice z Německa, Němci investující kapitál v České republice zvyšují **kapitálovou vybavenost**, ta ve svém důsledku zvyšuje poptávku po práci a tedy i reálnou mzdu a zaměstnanost.
 - Toto zapříčiní odliv kapitálu z Německa, to vede k poklesu poptávky po práci a tedy **zaměstnanosti** a výši **reálné mzdy**, ta však standardně nebude klesat nominálně, pouze její nominální růst bude **nižší**, než růst **spotřebitelských cen** a reálné mzdy v Německu se tak budou snižovat, i kvůli tomuto je **cílená inflace** důležitá.
 - Investoři pochopitelně neinvestují v levnějších zemích kvůli tomu, aby zvýšili tamním občanům reálné mzdy, ale kvůli tomu, že výroba v levnějších zemích jim **sníží náklady a v souvislosti s tím jim umožní dosahovat většího zisku**.
 - Změna poptávky na trhu práce mění reálnou mzdu i zaměstnanost stejným směrem, tedy růst poptávky po práci zvyšuje reálnou mzdu a zaměstnanost a naopak.
- * **Změna rovnováhy na trhu práce ze strany nabídky**

- Pokles nabídky práce snižuje zaměstnanost a zvyšuje reálnou mzdu, růst nabídky práce by naopak zvýšil zaměstnanost a snížil reálnou mzdu.
- Nezaměstnanost
 - Na trhu práce se vyskytuje **nezaměstnanost**, tu měříme pomocí ukazatele **míry nezaměstnanosti**: $u = U / (L + U)$, kde u je míra nezaměstnanosti (vyjádřena v %), U je počet nezaměstnaných a L je počet zaměstnaných.
 - **Koho považovat za nezaměstnaného?**
 - * Například studenti a důchodní nejsou považování za nezaměstnané, ale pouze za **ekonomicky neaktivní**.
 - * **Za nezaměstnaného je považován ten, kdo nemá práci a nějakou si hledá.**
 - * Hledání práce je důležitým faktorem, který musí být splněn, aby se dal daný člověk považovat za nezaměstnaného, pokud by byl daný člověk nezaměstnaný a ani by si práci nehledal, není považován za nezaměstnaného.
 - Jak poznat, že si někdo práci hledá nebo nehledá?
 - Prakticky se míra nezaměstnanosti zjišťuje tak, že se mezi nezaměstnané zařadí lidé, kteří se hlásí na úřadech práce - **registrovaná nezaměstnanost**, né všichni se ale musí nutně hlásit na úřadech práce a přesto si práci hledají - **skutečná nezaměstnanost**, skutečná nezaměstnanost je tak vždy logicky vyšší než registrovaná nezaměstnanost.
 - **Typy nezaměstnanosti:**
 - * Existují 4 typy nezaměstnanosti:
 - **Frikční** - nezaměstnanost vznikající při změně zaměstnání, je dočasná
 - **Strukturální** - ke strukturální nezaměstnanosti dochází v důsledku strukturálních změn v ekonomice, kdy se některá odvětví zmenšují a jiná zvětšují, lidé tak přecházejí z jednoho odvětví do druhého odvětví a v mezidobí jsou nezaměstnaní, v takovémto případě se jedná o strukturální nezaměstnanost, tyto strukturální změny znamenají, že klesá poptávka po určitých odvětvích, ale po jiných se zvyšuje, zaměstnanci se tak při přechodu musejí **rekvalifikovat**, strukturální nezaměstnanost obvykle **trvá déle** než například frikční nezaměstnanost, je absolutně přirozená, stejně tak jako frikční nezaměstnanost.
 - **Cyklická** - souvisí s cyklickými vývoji ekonomiky, pokud se například v exportní ekonomice sníží zahraniční poptávka po exportovaném zboží, musí zaměstnavatelé na pokles poptávky reagovat například propouštěním, bude větší nezaměstnanost, lidé nebudou totik utrácat, a tak se tento pokles poptávky přeneše i do spotřebního odvětví, lidé, kteří přišli o práci ve svém odvětví však v důsledku celkového poklesu hospodářského

růstu, poklesu poplatky po práci a zvýšení nezaměstnanosti, nemusí najít uplatnění v jiném oboru, **cyklická nezaměstnanost může dlouhodobý charakter**.

· **Sezónní** - přechodná nezaměstnanost, která nástavá například u sezónních pracovníků v zemědělství v důsledku výkyvů počasí, ročních období a podobně.

· **Přirozená míra nezaměstnanosti** - skládá se z frikční a strukturální nezaměstnanosti, jedná se o míru nezaměstnanosti, ke které ekonomika dlouhodobě směřuje, jedná se o přirozenou míru nezaměstnanosti související s **potenciálním produktem (potenciální produkt** -maximální udržitelný výkon ekonomiky za optimálního využití výrobních zdrojů), přirozená míra nezaměstnanosti se projevuje tím, že není ani nedostatek pracovníků, ani nedobrovolná nezaměstnanost.

* Míra nezaměstnanosti záleží na hospodářském cyklu, respektive na tempu růstu ekonomiky, **v konjunktuře je výše nezaměstnanosti niží, v období ekonomicke recese, nebo stagnace je míra nezaměstnanosti vyšší**.

* **Okunův zákon:**

· Říká, že když domácí produkt roste rychleji, míra nezaměstnanosti klesá, a když naopak domácí produkt roste pomalu, nebo klesá, míra nezaměstnanosti se zvyšuje.

· Svědčí o tom, že část nezaměstnanosti má skutečně **cyklickou povahu**.

· Ukazuje korelaci mezi mírou nezaměstnanosti a růstem hrubého domácího produktu, ukazuje, že při růstu nezaměstnanosti nad její přirozenou míru úměrně klesá hrubý domácí produkt oproti **potenciálnímu domácímu produktu**, jinak taky vztah mezi růstem HDP a poklesem míry nezaměstnanosti, o každé procento o které se zvýší HDP nad potenciální produkt se sníží o polovinu míra nezaměstnanosti nad úrovni přirozené míry nezaměstnanosti - pokud se tedy HDP zvýší o 3%, sníží se nezaměstnanost o 1,5%.

* **Phillipsova křivka:**

· Původně ukazovala souvislost mezi mzdovou inflací (růstem nominálních mezd) a mírou nezaměstnanosti.

· **Když je malá nezaměstnanost, rostou mzdy rychleji, když je velká nezaměstnanost, může docházet i ke snižování nominálních mezd.**

· Toto se děje kvůli tomu, že když je malá nezaměstnanost, konkuruje si **cenově** zaměstnavatelé a když je velká nezaměstnanost, tak si konkuruje **cenově** zaměstnanci.

· **Proč však rostou mzdy, když je nějaká nezaměstnanost** - vždy existuje přirozená míra nezaměstnanosti, míra nezaměstnanosti jinými slovy nikdy nemůže být nulová, i v

případě, že je hodně nízká tak zaměstnavatelé pocitují nedostatek pracovní síly na trhu, pokud by nezaměstnanost byla nulová, nedostatek pracovní síly by vedl k prudkému růstu mezd.

- Phillipsova křivka byla později upravena, v rámci vztahu mezi ročním růstem mezd a mírou nezaměstnanosti, jež má podobu klesající křivky (podobně jako poptávka), byl nahrazen roční růst mezd ročním růstem cen, tedy **inflací**.
- Úprava vychází z toho, že byl dán dohromady vzájemný vztah mezi růst nominálních mezd, produktivity práce a cen, firmy v průměru zvyšují ceny podle toho, jak se jim zvyšují pracovní náklady, pracovní náklady se pak zvyšují podle toho, jak nominální mzdy předbíhají růst produktivity práce, platí pak p (růst cen) = w (růst nominálních mezd) - n (růst produktivity práce), v případě růstu produktivity práce o 2% a nominálních mezd o 8%, budou ceny růst přibližně o 6%.
- **Takto nově upravená křivka vedla mnoho ekonomů k myšlence, že existuje volba mezi inflací a nezaměstnaností, tedy že nezaměstnanost lze snížit za cenu zvýšení inflace a naopak.**
- Upravená křivka říkala, že při vysoké inflaci je malá nezaměstnanost a při nízké inflaci je vysoká nezaměstnanost, tato představa zakořeněná především v Keynesiánství byla však zbourána v 70 letech, kdy došlo v souvislosti s ropnou krizí k takzvané stagfalcii, tedy k vysoké míře inflace ale zároveň vysoké míře nezaměstnanosti.
- Phillipsova křivka naráží na přirozenou míru nezaměstnanosti, pokud se jí snaží vláda uměle snižovat zvýšováním inflace (tedy zvýšováním peněžní zásoby), je tak schopna učinit pouze krátkodobě, neboť v dlouhodobém hledisku se uměle snížená míra nezaměstnanosti vrátí na svojí původní míru.
- Jedná se pouze o peněžní iluzi, lidé a firmy si uvědomí, že se pro ně v podstatě nic nezměnilo, opět se tak sníží nabídka práce a firmy opět snižují produkci a nezaměstnanost se vrátí zpět na svojí přirozenou hodnotu.
- Peněžní iluze je způsobena zvětšením peněžní zásoby a zvýšením vládních výdajů, tím se stimuluje poptávka, která se zvyšuje a tím se zvýší nominální mzdy a ceny, lidé podlehnu peněžní iluzi a pod jejím vlivem zvyšují nabídku práce a produkci.

* **Dobrovolná a nedobrovolná nezaměstnanost:**

- **Dobrovolná nezaměstnanost** - je taková nezaměstnanost, kdy nezaměstnaný hledá práci, ovšem za vyšší mzdu, než která na trhu práce převládá, proto má také obtíže si práci najít.

- Dobrovolnost nespočívá v tom, že by lidé byli dobrovolně nezaměstnaní, ale zkrátka v tom, že hledají práci s vyšší odměnou, než kterou jim trh nabízí.
- Na čem závisí výše a délka trvání **dobrovolné nezaměstnanosti** - na tom jaké alternativní příležitosti mají nezaměstnaní, mezi alternativy patří například podpora v nezaměstnanosti - když je nízká a trvá krátkou dobou, bude mít daný člověk větší iniciativu si najít práci a bude tak menší dobu nezaměstnaný a naopak.
- **Za nedobrovolnou nezaměstnost** je považována situace, kdy zaměstnanci hledají práci za takovou odměnu, kterou jim nabízí trh práce, nebo by klidně akceptovali i nižší mzdu, ale nemohou ji najít.
- Příčiny nedobrovolné nezaměstnanosti jsou překážky bránící poklesu mezd, jednou z nich bývají **odbory**, pokud si jako jeden z hlavních cílů vytknou prosazování vysokých mezd.
- Nedobrovolná nezaměstnanost má pro člověka horší důsledky než dobrovolná nezaměstnanost.
- **Nedobrovolná nezaměstnanost** může postihovat hodně lidí, kteří nemají dobré alternativní příležitosti, protože je pro ně rekvalifikace nebo nalezení jiného zdroje obživy velmi obtížné.
- **Příčinou nedobrovolné nezaměstnanosti se může stát i uzákoněná minimální mzda.**
- Nemusí být totiž vždy pravdou, že firmy mají rezervy, které mohou rozpuštít do mezd, kvůli tomu, že se na konkurenčních trzích prosazuje tendence k **nulovým ekonomickým ziskům** a mzdy odpovídají **meznímu produktu práce**, v případě zvyšování mezd tak firma nemusí mít na **mzdové náklady**, respektive **mezní mzdové náklady** mohou převýšit **mezní produkt práce** a potenciální i **mezní zisk** a tím se firmě nebude vyplácet zaměstnávat tolik pracovníků.
- **Zvýšení minimální mzdy vede ke zvýšení nabídky práce, ale ke snížení poptávky po práci, neboť práce bude dražší.**
- **Registrovaná míra nezaměstnanosti obsahuje kromě nedobrovolné nezaměstnanosti i nějakou dobrovolnou nezaměstnanost.**

* **Dlouhodobá nezaměstnanost:**

- Přirozeným znakem tržní ekonomiky je, že se svou strukturou neustále přizpůsobuje měnícím se poptávkám, průvodní jevem jsou pohyby na pracovních trzích, při nichž mnoho lidí stále do zaměstnanosti vstupuje a opět z ní vystupuje.
- Pokud je nazaměstnanost krátkodobá, nepůsobí lidem žádné problémy, skutečným problémem pak může být dlouhodobá

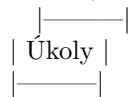
nezaměstnanost.

- Nezaměstnanost by tak měla být posuzována nejen podle její výše, tak i podle její dlouhodobosti.
- Dlouhodobá nezaměstnanost se někdy samovolně mění z nedobrovolné v dobrovolnou, protože je-li člověk dlouho nezaměstnaný, mění se jeho způsob života i jeho postoje k zaměstnání.
- Dlouhodobá nezaměstnanost může představovat problém jak z individuálního hlediska, **tak i pro celou ekonomiku**.
- Problém pro ekonomiku spočívá v nižší pružnosti pracovních trhů, to se poté odráží v **hospodářském růstu**.
- Příčinou nižší pružnosti pracovního trhu může být právě dlouhodobá nezaměstnanost, která může být způsobena například pracovním zákonodárstvím, tedy například vysokými podporami v nezaměstnanosti nebo velkou ochranou zaměstnanců, to může způsobit to, že firmy nemusí nabírat nové zaměstnance, neboť se bojí, že by je v krizi nemohli propustit - to vede k vyšší nezaměstnanosti a i k dlouhodobé nezaměstnanosti.

* **Vytváření pracovních míst:**

- **Snaha zabránit růstu nezaměstnanosti vede často vládu k tomu, aby pomocí vládních výdajů vytvářela nebo alespoň chránila pracovní místa v soukromém sektoru.**
- Tato taktika však v dlouhodobém hledisku může vést ke zpomalení hospodářského růstu.
- Problém kdy peníze do subvencí, placení dluhů, nebo dávání státních zakázek a podobně ze státního rozpočtu vyčlenit, jedná se však o politické gesto, politici například na venek vypadají, že zachránili mnoho pracovních míst, ve chvíli, kdy ale finance vynaložili špatně, udržovali by se neefektivně fungující podniky a neefektivní pracovní místa, přitom toto místo na trhu by mohlo být zabráno jiným výrobcem, který by byl efektivní.
- **Toto financování platí ve finále danoví poplatníci, a to pak může směřovat neperspektivně, i když by mohlo být vynaloženo jinak a vhodněji.**
- Domnívám se však, že podpora firem nemusí být vždy špatná, zejména pak v době hospodářské recese, kdy je potřeba rozpumovat ekonomiku, podpořit spotřebu a omezit nezaměstnanost, takováto podpora pak může být dobrá, a to zejména ve chvíli, kdy by firma v následném ekonomickém růstu znova začala prosperovat.
- Nesmí však být při životě udržovány neefektivní firmy.

Otázka 6 - Výkonnost ekonomiky a popis pomocí makroekonomických agregátů (HDP, HNP, investice, spotřeba) a měření výkonnosti, faktory ekonomického růstu.

- Výkonnost ekonomiky a popis pomocí makroekonomických agregátů
 - HDP
 - HNP
 - Investice
 - Spotřeba
 - Měření výkonnosti
 - Stanovování inflace
- Faktory ekonomického růstu

- Výkonnost ekonomiky a popis pomocí makroekonomických agregátů
- **Makroekonomii** lze definovat jako součást ekonomie, která studuje chování národního hospodářství jako celku.
 - Makroekonomie se zabývá zkoumáním celkové úrovně produkce či makroekonomického výstupu, zaměstnanosti či nezaměstnanosti, vývoje cenové hladiny a zahraničně-ekonomickými vztahy země.
 - Makroekonomie odráží vývoj ekonomiky prostřednictvím veličin, které jsou označovány jako **MAKROEKONOMICKÉ AGREGÁTY**
 - * V **jednoduchém ekonomickém modelu, respektive koloběhu** se dvěma subjekty (firmy a domácnosti) platí, že vytvořený produkt (**Y**) je součtem spotřeby domácností a jejich úspor.
 - * Platí že **Y = C + S**, kde **C** je consumpiton = spotřeba a **S** je savings = úspory
 - * Velikost spotřeby závisí na **disponibilním důchodu domácností** a na úrokové míře, podíl spotřeby na disponibilním důchodu se s růstem důchodu snižuje.
 - * **Disponibilní důchod** pak vyjadřuje reálnou míru bohatství domácností, zahrnuje v sobě **transferové platby** a je od něj potřeba **odečítat daně**.
 - * K efektivnímu využití vzácných zdrojů dochází, když jsou úspory domácností použity jako investice ve firmách, tedy když **I = S**.
 - * Investice se dělí na **hrubé** = bez započtení amortizace, jedná se o celkově vynaložené investice a **čisté** = vynaloženy navíc oproti předchozímu cyklu, se započtením amortizace, **čisté investice umožňují ekonomický růst**.
 - * **Důchodotvorný účinek investic:** přírůstek investic vyvolá

přírůstek důchodů, a tím i přírůstek spotřeby, hodně je investováno například když jsou levné peníze, souvisí s **inflací**.

* **V úplném ekonomické koloběhu se ale ekonomické agregáty počítají jinak, musí se totiž zahrnout i stát a zahraničí.**

* Výdaje vlády (**G**) - svázány s veřejnými rozpočty, vláda na ně používá peníze, které získala z **přímých a nepřímých daní** a jiných odvodů do státního rozpočtu.

* **Zahraniční obchod**, respektive **obchodní bilance**, počítá se jako **Čistý vývoz (X) = Export - Import**.

- Základní makroekonomickými agregáty jsou **národní a domácí produkt, čistý domácí produkt, nominální a reálný produkt (běžné a stálé ceny)**, národní důchod, disponibilní důchod a někdy také **čistý ekonomický blahobyt**.

* Měření výstupů ekonomiky za pomocí makroekonomických agregátů je možné vypočítat třemi základními způsoby:

- . **Výdajová metoda:** jedná se o součet hodnoty finálních statků a služeb spotřebovaných v jednotlivých sektorech, počítá se pomocí $Y = C$ (consumption) + I (investment) + G (výdaje vlády) + X (čistý vývoz)

- . **Produkční metoda:** v rámci jednotlivých fází produkčního řetězce se připočítává **přidaná hodnota, meziprodukt** se nepočítá jedná se tedy o cenu, za kterou je statek prodán - hodnotu vstupu, dá se počítat za pomocí informací, které lze získat z daňového systému

- . **Důchodová metoda:** jedná se o součet hodnoty příjmů realizovaných v jednotlivých sektorech ekonomiky, jako jsou **mzdny, zisky, renty, úroky** a dále se započtením **amortizace a nepřímých daní**, počítá se jako $Y_d = w$ (mzdny) + r (renty) + i (úroky) + z (zisky) + a (amortizace) + n (nepřímé daně), $w + r + i + z$ se dá zapsat i jako národní důchod, celá rovnice se tedy dá zapsat jako **národní důchod + amortizace + nepřímé daně**

* Všemi metodami by se mělo dosáhnout stejného výsledku, **tedy výpočtu HDP**.

- **HDP/ČDP**

* Hrubý domácí produkt - celková hodnota všech finálních výrobků a služeb vyrobených v daném čase **na území daného státu**

* Čistý domácí produkt je produkt po odpočtu amortizace

* Ve zkratce se tedy počítá produkt vyrobený na území daného státu

- **HNП/ČNP**

* To samé jako HDP, ale místo území se počítá hodnota všech výrobků a služeb **vyrobenými národními výrobními faktory**

* Čistý národní produkt je také po odpočtu amortizace

* Ve zkratce se tedy počítá produkt vyrobený národními faktory i

na území cizího státu - tedy například produkt českého občana pracujícího v Německu

- Nominální a reálný

* **Nominální je vyjadřován v běžných cenách - tedy v nominální hodnotě cen**

* **Reálný je vyjádřen ve stálých cenách - tedy změna produktu například mezi roky 2010 a 2011 je počítána v cenách z období roku 2010, jedná se tedy o cenu očistěnou o inflaci**

* Nominální se soustředí na ceny, reálný na růst produkce

- Skutečný a potenciální

* **Potenciální produkt je důležitý ve vztahu k ekonomickému růstu, vyjadřuje kolik je národní ekonomika schopná při plném využití svých vlastních zdrojů vyrubit**

* **Skutečný produkt je faktické HDP, kterého národní ekonomika dosahuje - může být jak pod potenciálním produktem - recese, tak i nad potenciálním produktem - expanze, konjunktura**

- Čistý ekonomický blahobyt

* HDP však nezahrnuje všechno, nezahrnuje zejména další faktory přispívající k čistému ekonomickému bohatství - net economic welfare.

* Jedná se o alternativní výpočet HNP doplněný o odhad:

- Produkce stínové ekonomiky,
- netržní produkci (samozásobitelství) - například to co si kutil zvládne sám udělat v domácnosti,
- o hodnotu volného času,
- o vyšší kvalitu vyráběných výrobků,
- o externality - pozitivní i negativní - viz **selhání thru**.

- Investice

* V rámci makroekonomických výpočtů jsou zařazovány finální náklady, v rámci investic se tak nezapočítávají například akcie nebo obligace.

* Pro udržení produkčních možností musí být v ekonomice investice při nejmenším v takové míře, aby nahradili opotřebený kapitál.

* **Čisté investice:** investice nad úroveň minulého roku a nad nahrazení amortizace.

* **Hrubé investice:** čisté investice a nahrazení amortizace

* Investice podněcují ekonomický růst kvůli zvyšování produktivity práce, na ekonomický růst ale může působit i samotná investice, například při přílivu zahraničního kapitálu.

* Ke vzniku kapitálu jsou potřebné investice, investicemi je výroba kapitálových statků namísto spotřebních statků, je tedy potřeba odložit část spotřeby do budoucna, investice tedy vznikají odložením přítomné spotřeby v zájmu toho, aby se v budoucnu

spotřeba zvýšila.

- * Výnosem z investice je zvýšení zisku.

- Spotřeba

- * Ovlivňuje poptávku, investice a spotřeba zvyšují národní důchod a tím i poptávku a spotřebu, to startuje expanzi v rámci **hospodářského cyklu**.

- * Spotřeba se rozlišuje na **soukromou** - soukromé subjekty a **veřejnou** - stát.

- Měření výkonnosti

- * Měření výkonnosti probíhá právě pomocí výše zmíněných makroekonomických agregátů vypočítaných za pomocí jednoho z modelů.

- Stanovování inflace

- * Spotřební košík, index spotřebitelských cen

- * Inflace tažená poptávkou

- * Inflace tažená nabídka

- Agregátní poptávka a agregátní nabídka

- * Jedná se o něco jiného než je **tržní poptávka**, vyjadřuje poptávku nebo nabídku zahrnující veškeré statky, ty se ale vzhledem k tomu, že nejsou sčitatelné musí vyjadřovat jinak - vyjadřují se proto v **penězích**.

- * Agregátní nabídka je celková nabídka všech zboží a služeb, které byly v ekonomice vyrobeny a firmy je chtějí prodávat.

- * Průběh křivky aggregátní nabídky se liší podle délky období, **v krátkém období má tendenci stoupat při zvyšování cenové hladiny**, neboť množství vyrobených statků se odvíjí od zisku, respektive mezního příjmu, ten stoupá, neboť mnoho vstupů a nákladových položek totiž v krátkém období neroste úměrně s cenou výrobku, protože jsou fixovány na delší časový úsek, protože suma takovýchto fixovaných nákladů se v krátkém období nemění, má průběh křivky stoupající tendenci.

- * Průběh křivky aggregátní nabídky v dlouhém období je však neměný, neboť nakonec dochází ke zvyšování vstupních nákladů a tedy i mezních nákladů a tím klesá mezní příjem, firmy na to reagují snížením objemu výroby.

- * **Agregátní poptávka:** jedná se vždy o výdaje domácností na nákupy spotřebních statků krátkodobé i dlouhodobé spotřeby, výdaje podniků na investice, vládní nákupy statků a služeb a v otevřené ekonomice čisté vývozy.

- * Křivka aggregátní poptávky má klesající charakter.

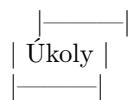
- * **Vzájemné vztahy:** viz otázka číslo jedna:

- Rovnováha - cenová hladina ani nezaměstnanost nebudou růst ani klesat,

- Deflační mezera - poptávka je nižší než nabídka, za následek nevyužití ekonomických zdrojů - nezaměstnanost,

- Inflační mezera - poptávka je vyšší než nabídka, jako následek má větší inflaci
 - Faktory ekonomického růstu
 - Ekonomický růst je **růst schopnosti země vyrábět zboží a poskytovat služby**, to vede ke zvýšení reálného národního důchodu a k vyšší spotřebě => ekonomický růst, jedná se tedy o **produkativitu práce, či zvětšování kapitálu, který zapříčinuje růst potenciálního produktu**.
 - Stabilní ekonomický růst nespočívá v samotných cyklech, ale v souvislém růstu potenciálního produktu, okolo kterého skutečný produkt osciluje.
 - Hospodářský cyklus, čtyři fáze, expanze, vrchol, krize, sedlo.
 - Při vrcholu roste HDP nad potenciální produkt a ekonomika se přehřívá, viz okunův zákon.
-

Otázka 7 - Hospodářský cyklus (pojem, vnější a vnitřní příčiny vzniku a příklady), časové rozlišení jednotlivých typů cyklů (krátkodobé, střednědobé, dlouhodobé).

- Hospodářský cyklus
 - Pojem
 - Vnější a vnitřní příčiny vzniku
 - Příklady
 - Časové rozlišení

• **Hospodářský cyklus**

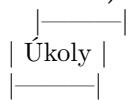
- Jedná se o výkyvy skutečného hospodářského produktu okolo potenciálního produktu = **hospodářský cyklus**.
- Je potřeba rozlišovat **strukturální a cyklické** výkyvy, hospodářský cyklus stojí právě na **cyklických výkyvech**.
- Strukturální výkyvy jsou v pořádku, znamenají pružnost ekonomiky, souvisí se **strukturální nezaměstnaností** a pouze ukazují, že se některá odvětví (neperspektivní ve smyslu komparativní výhody) smrštují, a jiná perspektivní naopak rostou, před strukturálními výkyvy nelze chránit například ochranářskou politikou a cly, neboť ta brání neperspektivní odvětví a brání perspektivním odvětvím v tom, aby se prosadila, tím se i snižuje zahraniční obchod - právě kvůli **komparativní výhodě, respektive nevýhodě** a žádná země

nemůže v moderním světě přežít bez zahraničního obchodu.

- * **Komparativní výhoda** spočívá v tom, že některá země je v produkci nějakého statku efektivnější než země jiná, proto je výhodné tyto statky dovážet do zemí, kde by jinak jejich produkce nebyla efektivní a alokovat volné zdroje na produkci statku, ve kterém má daná země komparativní výhodu.
- Cyklické výkyvy jsou ale charakterizovány všeobecným poklesem ekonomiky, ne jen určitého odvětví, a poté zase růstem výroby a zaměstnanosti v celé ekonomice, ne jen v určitých odvětvích.
- Má čtyři fáze:
 - * **Recese:** jedná se o výrazný pokles agregátní poptávky po dobu alespoň dvou čtvrtletí, vzniká neprodejná nadprodukce, jedná se o **deflační mezeru**, klesají investice a kvůli snížené poptávce se omezuje výroba, **reálný produkt se snižuje**, roste nezaměstnanost, domnívám se, že s ohledem na Phillipsovou křivku a menší zájem o peníze (investoři se například přesouvají na komoditní trh) se bude i snižovat inflace.
 - * **Dno:** představuje bod obratu, kdy recese přechází do oživení.
 - * **Vrchol:** představuje bod zlomu po oživení, kdy kvůli určitému důvodu ekonomika přechází do recese, ekonomika je v tomto bodě na vrcholu a je také značně přehřátá, reálný produkt je nad potenciálním produktem, to je způsobeno především zahraničním kapitálem, respektive ten způsobuje to, že je reálný produkt nad potenciálním.
 - * **Oživení:** roste agregátní poptávka, zaměstnanost, ceny i zisky, růst investic je založen na očekávání vysokých zisků, kvůli investicím roste produktivita práce a roste ekonomika - zvyšuje se potenciální produkt, skutečný produkt se dostává nad potenciální produkt v důsledku zahraničních investic a ekonomika se přehřívá, hodně se projevují inflační tlaky.
- **Časové rozlišení**
 - * **Krátkodobý:**
 - * **Střednědobý:**
 - * **Dlouhodobý:**
- **Hospodářský proces**
 - * Výroba - první fáze je vyrobení statku
 - * Rozdelení - ti kdo se na výrobě statku podíleli získávají odměnu
 - * Směna - prodej na trhu, lidé kupují k uspokojení svých potřeb
 - * Spotřebě - lidé uspokojují své potřeby spotřebou
 - * Značně souvisí s ekonomickým koloběhem
- Ekonomika obecně
 - * Veskrze vše závisí na nabídce a poptávce, posuny poptávkových a nabídkových křivek jsou určující nebo doprovodné faktory veskrze veškerých ekonomických činností a opatření.

- * Posuny křivek stanovují ceny, růst ekonomiky, zaměstnanost, inflaci, úrokové míry i cykly v ekonomice.
 - * Cykly samotné nevedou k reálnému růstu ekonomiky, k tomu vede potenciální produkt, změny poptávky a nabídky tak v dlouhodobém období znamenají i hospodářský růst za předpokladu, že roste produktivita práce a s ním spojený potenciální produkt.
-

Otázka 8 - Peníze a měna, funkce peněz a formy peněz, postup, výhody a rizika zavádění společné měny Euro (tzv. Maastrichtská kritéria).

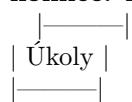
- Peníze a měna
 - Funkce peněz
 - Formy peněz
 - Vytváření peněz v ekonomice pomocí banky
 - Měnové agregáty
- Zavádění společné měny Euro
 - Postup
 - Výhody
 - Rizika
 - Maastrichtská kritéria

- Peníze a měna
 - Doplnit
 - Funkce peněz
 - * Doplnit
 - Formy peněz
 - * Doplnit
- Zavádění společné měny Euro
 - Doplnit
 - Jak je to s kurzem, Česká republika dřív používala pevný, ted je plovoucí, v případě navázaní na euro by byl pevně vázaný.
 - Postup
 - * Doplnit
 - Výhody
 - * Doplnit
 - Rizika

- * Ztráta samostatné měnové politiky:
 - * Cena za zapojení se do Evropského stabilizačního mechanismu:
 - * Riziko vnímané inflace:
 - * Jednorázové náklady na zavedení eura:
 - Maastrichtská kritéria
 - * Doplnit
-

Otázka 9 - Finanční trhy (pojem, členění), subjekty a instrumenty finančního trhu (typy cenných papírů), úloha finančních trhů v ekonomice. Investiční rozhodování, časová hodnota peněz.

- Finanční trhy
 - Pojem
 - Členění
 - Subjekty
 - Instrumenty finančního trhu
 - Typy cenných papírů
 - Úloha finančních trhů v ekonomice
 - Investiční rozhodování
 - Časová hodnota peněz

- **Finanční trhy**
 - Jedná se o trhy.
 - Členění
 - * Peněžní trh
 - . PRIBOR
 - . Trh krátkodobých úvěrů
 - . Trh krátkodobých cených papírů
 - * Kapitálový trh
 - . Doplnit
 - . Trh dlouhodobých úvěrů
 - . Trh dlouhodobých cenných papírů
 - . Derivátové trhy info zde
 - * Trh drahých kovů (komoditní trh)
 - . Doplnit
 - * Trh s cizími měnami (devizový trh)

Otázka 10 - Monetární politika, cíle, hlavní subjekt a měnové nástroje
ČNB. Inflace (příčiny, pojem, typy, měření, důsledky).

|—————|
| Úkoly |
|—————|

- Monetární politika
 - Cíle
 - Hlavní subjekt a měnové nástroje ČNB
 - Inflace
 - Příčiny
 - Pojem
 - Typy
 - Měření
 - Důsledky

|—————|
| Vysvětlení a Poznámky |
|—————|

• **Měnová (monetární) politika**

- Je součástí **hospodářské politiky státu**.
- Tvoří jí centrální banka, která je však **absolutně nezávislá na vládě**.
- Je souhrnem opatření a zásad, které mají prostřednictvím **měnových nástrojů** prosazovat **plnění měnových cílů**.
- Tvoří jí **Česká národní banka** (centrální banka), ta je absolutně nezávislá na vládě a funguje podle zákona o české národní bance.
- Úkolem banky podle zákona je: *zabezpečit stabilitu české měny a za tím účelem určovat měnovou politiku*.
- Důležitými orgány jsou guvernér, dva víceguveréři a bankovní rada, kterou jmenuje prezident na dobu 6 let.
- Je to banka bank a dohlíží (dozoruje) na českou ekonomiku, hospodářství, bankovnictví a finančníctví.
- V česku je na první pozici v rámci **doustupňového bankovního systému**.
- Banka ve svém důsledku cílí na ovlivňování třech základních konečných cílů, viz níže.
- **Proces by se tedy dal popsat jako:**
 - * Využití nějakého nástroje měnové politiky,
 - * Tento nástroj ovlivní zprostředkující cíl,

- * Tento zprostředkující cíl ovlivní **cenovou stabilitu** (tedy aktivní ovlivňování a hlídání **inflace**), **hospodářský růst** (udržitelný hospodářský růst s ohledem na růst produktivity práce a potenciální produkt), **nezaměstnanost** (snaží se jí udržet na co nejnižší hodnotě, samozřejmě je nutné nesnižovat nezaměstnanost pod přirozenou míru) a udržení vyrovnané **bilance zboží a služeb**.
- Většiny cílů banka dosahuje pomocí změny peněžní zásoby na trhu peněž, tedy posunutím vertikální přímky znázorňující nabídku peněz doleva (snížení peněžní zásoby - restriktivní politika), nebo posunutím dané přímky doprava (zvýšení peněžní zásoby - expanzivní politika) - množství peněz (nabídka) má potom vliv na poptávku po penězích, v bodě, kde se obě křivky protnou vznikne nová cena peněž (tedy nominální úroková míra, existuje ještě reálná úroková míra - úrok je očištěn o inflační vlivy).

Měnový nástroj	Zprostředkující cíl	Finální cíl
Primární nástroj / Sekundární nástroj	Peněžní zásoba / Měnový kurz / Změna pravidel	Ekonomický růst / Nezaměstnanost / Cenová stabilita / Bilance zboží a služeb (Obchodní bilance na běžném účtu platební bilance)

—

- Co se samotných nástojů týče:

Nástroj	Zprostředkující cíl	Konečný cíl
Diskontní sazba	Peněžní zásoba	Nezaměstnanost
Operace na volném trhu	Úroková míra	Inflace
PMR		
Devizové rezervy (intervence)	Měnový kurz	Bilance zboží a služeb

—

- Co se úrokové míry týče, ta je určena nabídkou a poptávkou po penězích, když se tedy zvýší peněžní zásoba, snižuje se úroková sazba a naopak.
- K ovlivňování ekonomiky používá banka buď **primární nástroje monetární politiky**, nebo **sekundární nástroje monetární politiky**.
- **Centrální banka se primárně soustředí na:**

- * Kontrolu množství peněz v ekonomice,
 - * Regulaci úrokových měr (tohoto dosahuje pomocí regulace množství peněz na trhu),
 - * stanovení podmínek úvěrování.
- **Monetární politika může nabývat podob:**
- * **Expanzivní** - používání dostupných nástrojů české národní banky ke zvýšení peněz v oběhu,
 - * **Restriktivní** - používání těchto dostupných nástrojů ke snížení peněz v oběhu.
- Současným cílem České národní banky je cílování inflace na hodnotu 2%, ta je nejlepší možnou hodnotou (mírná udržitelná inflace), nulová inflace, vysoká inflace nebo deflace je negativní.
- Je potřeba říci, že finální cíle centrální banky nejsou slučitelné, nástroje expanzivní politiky snižují nezaměstnanost a zvyšují inflaci a prostřednictvím depreciace měny zvyšují saldo obchodní bilance, zatímco nástroje restriktivní politiky zvyšují nezaměstnanost a snižují inflaci (krátkodobá Phillipsova křivka) a snižují saldo obchodní bilance kvůli apreciaci měny (jedná se o příliv a naopak odliv zahraničního kapitálu).
- Měnová politika funguje jen krátkodobě, z dlouhodobého hlediska zůstává pouze inflace, měnová politika funguje dlouhodobě jen v případě ekonomického růstu (reálného ekonomického růstu, tedy růstu potenciálního produktu).
- V rámci primárních nástrojů monetární politiky může centrální banka nastavovat jednotlivá pravidla.
- V rámci sekundárních nástrojů monetární politiky má centrální banka několik možností jak zasahovat do ekonomiky:
- * **Operace na volném trhu** - tedy prodávání nebo nakupování cenných papírů na finančních trzích (trhy primární a sekundární), nakupování cenných papírů zvyšuje nabídku peněz a jedná se tak o expanzivní měnovou politiku, zatímco prodávání, nebo vydávání a emitování cenných papírů snižuje peněžní zásobu a jedná se tak o restriktivní měnovou politiku.
 - * **Devizové intervence** - prodávání, nebo nakupování deviz (cizích měn), to na grafu poptávky po české koruně způsobí posun nabídky buď do leva, nebo do prava - zvýší se, nebo sníží poptávka po české koruně, dle toho se sníží, nebo zvýší kurz koruny, to souvisí se zahraničním obchodem a salda běžného účtu platební bilance (obchodní bilance), devalvace (depreciace) koruny pozitivně působí na export (zvyšování čistého exportu),

zatímco revalvace (apreciacie) koruny pozitivně působí na import (snižování čistého exportu), s ohledem na to, že čistý export je součástí výpočtu HDP výdajovou metodou, působí devizové intervence na snížení hospodářského růstu (zchlazení ekonomiky při konjunktuře a přehřívání), nebo na zvýšení hospodářského růstu (snaha nastartovat ekonomiku v hospodářské recesi).

* **Změny úrokových sazeb:**

- **REPO sazba** - týká se především takzvané **2T**, tedy dvojtýdenní sazby REPO operací, za pomoci REPO sazby je úročena přebytečná likvidita komerčních bank, kterou si mohou fromou REPO tendrů (probíhá formou Americké aukce) komerční banky u ČNB uložit, ta jim je po uplynutí sjednané doby vrátí i s dohodnutým úrokem ve výši REPO sazby, probíhá formou nákupu dluhopisů ČNB komerčními bankami - jedná se o **restriktivní měnovou politiku, zvyšování těchto sazeb působí na snižování peněžní zásoby**.
 - **Diskontní sazba** - týká se takzvaných automatických facilit, banky si mohou přes noc u ČNB uložit svou přebytečnou likviditu, ta je jim úročena diskontní sazbou. **Diskontní sazbou** jsou rovněž úročeny takzvané **diskontní úvěry**, které si mohou banky od ČNB brát, aby překlenuly dočasný nedostatek likvidity.
 - **Lombardní sazba** - stanovuje se u takzvaných **lombardních úvěrů**, ty ČNB poskytuje bankám s nedostatečnou likviditou, jedná se tedy o půjčku ze strany ČNB komerčním bankám, tvoří horní mez pro půjčky na mezibankovním trhu, tedy pro **PRIBOR**.
- * **Změny minimální výše povinných bankovních rezerv** - v současné době je na úrovni 2%, v případě snížení mohou banky více půjčovat (zvýší se peněžní multiplikátor).

- Měnová báze - jedná se o celkovou hodnotu oběživa a povinných minimálních bankovních rezerv.
- Politika centrálních bank
 - Centrální banky ve vztahu k využívání svých nástrojů vyzkoušely mnoho různých politik:
 - * **Aktivistická politika:** v rámci hospodářské expanze se uplatňuje restriktivní měnová politika (zchlazení přehřívající se ekonomiky) a v době hospodářské recese se uplatňuje expanzivní měnová politika (nakopnutí ekonomiky), problémem je, že uplatnění dané politiky má **velké zpoždení** a v době jeho uplatnění se již ekonomika mohla z cyklu dostat sama a daná uplatněná politika jí spíše znova **destabilizuje**, problém aktivistické politiky je navíc zhoršen při **racionálních očekáváních** obyvatel, ty tak nepodléhají peněžní iluzi, ale pouze zabudují inflační očekávání

do svých cen, aktivistická politika je tak navíc schopna fungovat pouze při **adaptivních očekávání** a to jenom v krátkém období.

- * **Ukotvení měnovým kurzem:** jedná se o ukotvení kurzu na jinou měnu, problém je, že tato politika neumožňuje centrální banku provádět expanzivní, nebo restriktivní politiku, protože ta dopadá na zvyšování, nebo snižování kurzu, následný závazek banky vrátit kurz na starou hodnotu znamená využití nástrojů, které jdou přímo proti původně použitým nástrojům, které byly použity za účelem restriktivní nebo expanzivní měnové politiky.
- * **Politika stálého měnového růstu (měnového cílování):** centrální banka při této politice uvolňuje do oběhu stále stejné množství peněz a rovnoměrně tak zvyšuje peněžní zásobu, měnová politika v tomto případě **neakomoduje inlační impulsy**, při této politice se tak může ustálit **inflační očekávání na poměrně nízké úrovni** a bude docházet i ke stálému ekonomickému růstu, problémem však je, že banka nemá úplnou kontrolu nad růstem peněžní zásoby, ta totiž závisí na tom, jak velké rezervy chtějí udržovat komerční banky a podle toho s budou snižuje, nebo zvyšuje peněžní multiplikátor, centrální banka musí při uplatňování této politiky rovněž za žádných okolností neměnit výši uvolňovaných peněz.
- * **Politika inflačního cílování:** jedná se o politiku, kterou **využívá Česká národní banka**, místo výše peněžní zásoby se cíluje inflace, což je konec konců pro spotřebitele a výrobce mnohem více vypovídající informace, než informace říkající o kolik procent poroste peněžní zásoba. Touto politikou dokáže ČNB ovlivňovat i samotná inflační očekávání. Problém může nastat, pokud se ČNB "netrefí" do jím vyhlášeného **inflačního cíle**, to může v ekonomice vzhledem k **inflačním očekáváním, která jsou nastavená podle inflačního cíle** způsobit poměrně velké problémy.

- Dezinflační politika centrálních bank

- V případě vysoké inflace může být zájem inflaci snížit.

- Existují dva typy desinflační politiky:

- * **Razantní desinflační politika:** jedná se o razantní snížení peněžní zásoby v krátkém období, je vykoupena vysokým propadem HDP, který ale trvá kratší dobu.

- * **Pozvolná desinflační politika:** jedná se o pozvolné snížení peněžní zásoby v několika vlnách v dlouhém období, je vykoupena pozvolným poklesem HDP, který al trvá dlouhou dobu.

- Nedá se úplně říci, která politika je lepší, v případě ekonomiky, kde jsou firmy hodně závislé na bankovních úvěrech j vhodné uplatnit **pozvolnou desinflační politiku**, v zemích, kde je tomu naopak je možné uplatnit i **razantní desinflační politiku**.

Pojmy:

Kvantitativní uvolňování

Automatické facility

PRIBOR

REPO

Lombardní

Diskontní

Operace na penezním trhu

Devalvace a revalvace měny – prodej a nákup deviz

Minimalní bankovní rezervy

Kurzy

Druhy kurzů, pevní, fixní, určovaný, vázaný, plovoucí, volný

Měnová politika expanzivní

Měnová politika restriktivní

Aktivistická měnová politika

Měnová politika stálého pravidla

Měnová politika cílování inflace

- **Inflace**

- **Pojem:**

- * Inflací jest snižování kupní síly peněz za určité období, tedy jejich reálné hodnoty, nominální hodnota je stále stejná, je ale možné koupit si za ní v důsledku **změny cenové hladiny** jiné množství statků.

- * Inflace však není snižování kupní síly lidí, ta se projevuje v reálném důchodu domácností.

- * Inflace zvyšuje všechny ceny, zvyšuje tedy také mzdy, nájemné, úroky a ceny ostatních výrobních faktorů, avšak ne vždy všechny o stejnou úroveň.

- * Opakem je **deflace**.

- **Příčiny:**

- * Viz Typy Dle příčiny.

- **Typy:**

- * Typy lze rozdělit dle několika hledisek.

- * **Výše inflace:**

- . Nulová inflace (desinflace): 0%
 - . Mírná inflace: 1 - 10%
 - . Kráčivá, nebo pádivá inflace: 10 - 99%

- Hyperinflace: nad 100%

* **Dle příčiny:**

- Veškerá inflace závisí na **inflačních impulzech** a následné **akomodaci inflačního impulzu centrální bankou**
- **Inflace tažená poptávkou:** inflace je způsobena zvýšenou poptávkou po statcích, kterých na trhu nemí dostatek - výrobci zvyšují ceny, je tedy způsobena impulzy na poptávkové straně - zvýšení důchodů, snižování daná, snadný přístup k úvěrům atd.
- **Inflace tažená nabídkou:** inflace je způsobena zvýšenými náklady výrobců -> například zvýšení ceny rropy -> zvýšení variabilních nákladů -> zvýšení celkových nákladů -> zvýšení mezních nákladů na jednotku produkce -> zvýšené náklady výrobce promítne do zvýšených cen -> v případě, že se jedná o statek finální spotřeby (finální produkt) -> zvýšení ceny pro spotřebitele, v případě, že se jedná o kapitálový statek (meziprodukt), využívaný dále ve výrobě -> přenos zvýšené ceny na dalšího výrobce -> přenesení na zákazníka, proti této inflaci fungují měnové nástroje hůře.
- **Hybridní inflace** - současné působení obou faktorů, například při zvyšování vstupních nákladů i poptávky, zvyšování mezd a platů.
- **Další faktory spolupůsobící na vznik inflace:**
 - Expanzivní rozpočtová politika - souvisí s inflací taženou poptávkou,
 - Nedokonalá konkurence - oligopol, monopol,
 - Monopolní postavení odborů.

* **Dle typu:**

- **Čistá inflace:** jedná se o inflaci vypočítanou jen s pomocí statků ve spotřebním koši, které nepodléhají státní regulaci cen.
- **Hrubá inflace:** jedná se o inflaci vypočítanou s veškerými statky ve spotřebním koši.

- **Měření:**

- * Měření inflace se prodává za pomocí jednoho ze tří typů měření inflace:
- **Index spotřebitelských cen:** provádí se za pomocí porovnání cen ve spotřebitelském koši, porovnává se nominální zvýšení ceny a váha jednotlivých statků ve spotřebním koši.
 - **Index cen výrobců:** rovněž se používá jakýsi koš statků, ale počítá se inflace týkající se kapitálových statků, tedy nikoli statků finální spotřeby, ale statků, které se používají jako vstupy ve výrobě.
 - **Deflátor HDP:** počítá se jako rozdíl nominálního HDP

minulého období oproti nominálnímu HDP současného období, je nejkomplexnější, neboť obsahuje všechny statky, je ho ale možné dopočítat až zpětně, deflátor je vypočítán důchodovou metodou ($G + I + C + X$)

· Existují další indexy, tři výše zmíněné jsou ale hlavní.

- Důsledky

* **Inflační spirála** - při zvýšení cen na trhu požadují zaměstnanci vyšší zvýšení mez, což se opět promítne do vyšších cen na trhu, což se opět například při kolektivním investování promítne do požadavků na výši mezd -> rozjela se inflační spirála. Inflaci si lidi rovněž zabudovávají do svých předpokladů a vzniká tak **inflační očekávání**, jedná se o **adaptivní očekávání** založené na základu zkušeností z minulého období, ekonomické subjekty tak počítají i do budoucna s inflací -> **setrvačná inflace**, inflace se zvyšuje i bez inflačních impulzů.

* **Negativní, krátkodobě pozitivní:**

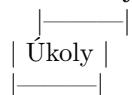
* **Přerozdělování:**

- Z pohledu dlužníka - pokud je inflace vyšší než úrok, splácí dlužník fakticky peníze s menší hodnotou, než kterou si původně od věřitele vypůjčil - vydělává dlužník.
- Z pohledu věřitele - pokud je inflace vyšší než úrok, věřitel prodělá, pokud je úrok vyšší, než inflace, věřitel vydělá.

* **Pohled státu (daňové a ost. výnosy)**

- Daňové výnosy:
- Ostatní výnosy:
- Státní dluh: Domácí, Zahraniční

Otázka 11 - Fiskální politika (cíle, hlavní subjekty a nástroje), analýza vládních výdajů (obecné problémy, restriktivní a expanzivní přístup, vestavěné stabilizátory, vliv dotací a subvencí, deficit a vytěsňování soukromých investic).

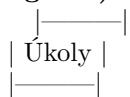
- Fiskální politika
 - Cíle
 - Hlavní subjekty
 - Nástroje
- Analýza vládních výdajů
 - Obecné problémy
 - Restriktivní a expanzivní přístup
 - Vestavěné stabilizátory
 - Vliv dotací a subvencí

- Deficity
- A Vytěšňování soukromých investic

|—————|
| Vysvětlení a Poznámky |
|—————|

- Fiskální politika
 - Je součástí hospodářské politiky.
 - Fiskální politika je politikou státu.
 - Jedná se o rozpočtovou politiku, která může být buď **expanzivního, nebo restriktivního charakteru.**
 - Cíle
 - * Ovlivňování ekonomiky pomocí veřejných rozpočtů ve smyslu výdajové stránky veřejných rozpočtů i příjmové stránky veřejných rozpočtů.
 - * Cíle jsou podobné jako u monetární politiky, vláda se pomocí fiskální politiky snaží zajistit makroekonomickou stabilitu, tedy zejména cenovou stabilitu, nízkou nezaměstnanost a udržitelný hospodářský růst.
 - Hlavní subjekty
 - * Doplnit
 - Nástroje
 - * Doplnit
 - * Vestavěné stabilizátory
 - * Aktivní politika
 - * Veřejné statky
 - * Rozpočet, přebytkový, vyrovnaný, schodkový.
 - Analýza vládních výdajů
 - Doplnit
 - Obecné problémy
 - * Doplnit
 - Restriktivní a expanzivní přístup
 - * Doplnit
 - * Jedná se o použití nástrojů fiskální politiky určitým způsobem.
 - * Restriktivní přístup
 - . Doplnit
 - * Expanzivní přístup
 - . Doplnit
 - Vestavěné stabilizátory
 - * Doplnit
 - Vliv dotací a subvencí
 - * Doplnit
 - Deficity
 - * Doplnit
 - Vytěšňování soukromých investic
 - * Doplnit

Otázka 12 - Podnik a jeho okolí, ekonomická podstata podnikání, právní formy podnikání, konkurenční okolí podniku, možnosti a metody srovnání s konkurencí (potenciální konkurence, koncentrace v odvětví, relevantní trh, odvětvová klasifikace ekonomických činností, benchmarking - DEA a SWOT analýza, Competitive Intelligence).

- Podnik
 - Vymezení
 - Okolí
 - Ekonomická podstata podnikání
 - Právní formy podnikání
- Konkurenční okolí podniku
 - Možnosti a metody srovnání s konkurencí
 - Potenciální konkurence
 - Koncentrace v odvětví
 - Relevantní trh
 - Odvětvová klasifikace ekonomických činností
 - Benchmarking - DEA a SWOT analýza
 - Competitive Intelligence

- **Podnik**

- **Podnikání** je legální soustavná činnost prováděná vlastním jménem na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku v mezích zákona.
- **Podnik** v ekonomické rovině jde o totéž jako **firma**, v právní rovině se podnik označuje jako **obchodní závod**, je ekonomicko právním subjektem, jehož charakterizuje ekonomická samostatnost. V rámci právního pojetí nejde o subjekt práva, ale o organizovaný souhrn jméní, který podnikatel vyčlenil za účelem provozování jeho činnosti.
 - * Podnik je možné "zaměnit" za **právnickou osobu**, která jako podnikající osoba vyčlenila část svého majetku právě na zřízení obchodního závodu, tedy podniku.
 - * V obecné rovině si tak pod pojmem podnik lze představit právnickou osobu.
- Obchodní závod (věc hromadná) je tvořen složkou majetkovou - hromadná věc sloužící k podnikání, složkou osobní - podnikatel a složkou nehmotnou - například know-how.
- Věci sloužící k podnikání se nazývají **obchodní majetek**.

– **Podnik** slouží k poskytování zboží a služeb a v rámci **hospodářského koloběhu** tak tvoří jednu ze základních jednotek, či stavebních kamenů, na nabídkové straně trhu (podnikatel FO, nebo podnikatel PO a jeho podnik).

- Obchodní závod (podnik) u FO tedy tvoří veškerý provozní majetek (kapitál) a to jak hmotný, tak i nehmotný - lze ho tak jako věc hromadnou i převést a jinou osobu, u PO je tedy obchodní závodem rovněž veškerý provozní majetek (kapitál), nemá právní subjektivitu.
- **Pobočka** - nemá právní subjektivitu
- **Odštěpný závod** - nemá právní subjektivitu
- **Provozovna** - nemá právní subjektivitu

- **Okolí**

- Musí být příznivé pro podnikání.
- Součástí trhu, ekonomiky, hospodářství.
- Působí na něj vnější faktory.
- Tyto faktory ovlivňují podnikání.
- Pokud je tak například daná oblast (stát) postavená na netržních pojetích hospodářství - například uzavřená, centrálně plánovaná ekonomika, podnikat tam určitě nepůjde.
- Okolí podniku tvoří kvůli globalizaci prakticky celý svět.
- Jsou hmotné a nehmotné prvky okolí podniku.
- Česko je součástí **evropského jednotného trhu** což v rámci okolí podniku otevřelo mnoho nových možností ale také zvýšilo konkurenci.

- **Jednotlivé prvky okolí podniku:**

- * Geografické,
- * sociální - okolí ve smyslu důsledků své činnosti pro společnost, jedná se o jakousi sociální odpovědnost podniku, který by měl být prospěšný i svému okolí,
- * politické a právní,
- * ekonomické,
- * ekologické,
- * technologické,
- * etické,
- * kulturně historické.

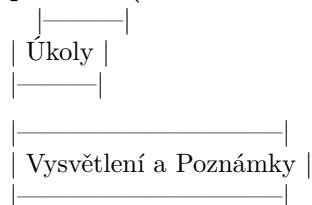
- **Ekonomická podstata podnikání**

- Vytvářet nabídku, vytvářet optimální alokaci zdrojů (důležitá součást trhu, která společně s poptávkou vytvářejí rovnovážnou cenu a právě tu zmíněnou optimální alokaci zdrojů).
- Působit jako důležitý subjekt v rámci trhu.
- Důležité v rámci rozvoje ekonomiky, hospodářství, technologie a ekonomického růstu a uspokojování potřeb, dále specializace a dělba práce, vytváření blahobytu.
- Zjišťování poptávky a uspokojování poptávky na tržním principu a cenovém principu a principu vzácnosti zdrojů, oproti například centrálně plánované ekonomice jsou v tomto společnosti velice dobré.

- **Právní formy podnikání**

- Živnostenské podnikání
 - NEŽIVNOSTENSKÉ PODNIKÁNÍ
 - Právnické osoby.
 - Implicitní a explicitní náklady, fixní a variabilní náklady, další druhy nákladů.
 - Implicitní náklady - náklady obětované příležitosti (druhé nejlepší alternativy).
 - Dlouhodobé a krátkodobé období.
 - Práce = L = Variabilní náklady
 - Kapitál = K = Fixní náklady
 - Výše napsané L = VC a K = FC však neplatí vždy, i náklady za práci mohou být například fixním nákladem.
 - **Konkurenční okolí podniku**
-

Otzávka 13 - Efektivnost podniku a její základní kategorie, cíle a funkce podniku (poslání a vize podniku, S.M.A.R.T. cíle, ziskové a neziskové formy podnikání, podnikatelské objevování), investiční rozhodování podniku (základní metody a jejich užití).

Cíle podniku

Cíle podniku

v teorii | v praxi

maximalizace zisku | maximalizace zisku

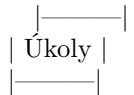
maximalizace zisku na akcii | ukazatele ROE

tržní cena akcie |

shareholder value | shareholder value

MVA, EVA | MVA, EVA

Otázka 14 - Finanční řízení podniku (organizace a hlavní úkoly finančního managementu), finanční analýza (nástroje pro rozhodování finančního managementu). Financování podniku (vnější a vnitřní zdroje, rozvaha), hospodářský výsledek podniku (rentabilita, výsledovka). Majetková a kapitálová struktura podniku.

- Finanční řízení podniku
 - Finanční management - organizace
 - Finanční management - hlavní úkoly
- Finanční analýza
 - Nástroje pro rozhodování finančního managementu
- Financování podniku
 - Vnější a vnitřní zdroje
 - Finanční uzávěrka - rozvaha
- Hospodářský výsledek podniku
 - Rentabilita
 - Výsledovka
- Majetková a kapitálová struktura podniku

- Financování podniku
 - Doplnit
-

Otázka 15 - Podnikové řízení (rámeček strategického řízení, taktické a operativní řízení), oddělení vlastnictví a řízení podniku, správa a řízení velké společnosti (korporátní strategie, nadnárodní společnosti). Organizační výstavba podniku (typická oddělení v podniku, organizační inovace).

- Podnikové řízení
 - Strategické řízení
 - Taktické řízení
 - Operativní řízení
 - Oddělení vlastnictví a řízení podniku
 - Správa a řízení velké společnosti
 - Korporátní strategie
 - Nadnárodní společnosti

- Organizační výstavba podniku
 - Typická oddělení v podniku
 - Organizační inovace

|—————
| Vysvětlení a Poznámky |
|—————|

- Mezinárodní obchod
 - V souvislost s nadnárodní společností
 - Existují tři druhy plánů:
 - Komplexní strategické plány
 - Taktické plány
 - Operativní plány
 - Organizační výstavba podniku
 - Doplnit
 - OSCAR
 - **Typická oddělení v podniku**
 1. Ředitel
 2. Výzkum a vývoj, Technika, Výroba, Obchod, Personalistika, Marketing, Právní oddělení, Metodika, Controlling, Účetní etc.
-

Otzáka 16 - Podnikové účetnictví (právní úprava, zásady a jejich odraz ve vedení účetnictví), účetní výkazy, manažerské účetnictví a podniková statistika (role podnikových informačních systémů, vztah k finančnímu účetnictví).

|—————
| Úkoly |
|—————|

|—————
| Vysvětlení a Poznámky |
|—————|

Otzáka 17 - Cenové strategie, odbyt a marketing, marketingový mix, životní cyklus produktu; řízení distribučních kanálů; marketingová komunikace, propagační mix, marketingová inovace.

- |—————
| Úkoly |
|—————|
- Cenová strategie
 - Odbyt a marketing
 - Marketingový mix

- Životní cyklus produktu
- Řízení distribučních kanálů
- Marketingová komunikace
- Propagační mix
- Marketingová inovace

|—————|
| Vysvětlení a Poznámky |
|—————|

- **Cenová strategie**

- Za jaké ceny bude firma prodávat své zboží a služby?
- V rámci jednotlivých fází - vstup na trhu, působení na trhu a obchod z trhu potřebuje firma dosahovat různých cílů, vzhledem k monopolistické konkurenci jim cenová politika pomáhá v jednotlivých fázích ve smyslu cenové konkurence.
- Týká se:
 - * Stanovení ceny,
 - * jednotnosti ceny, nebo jejich rozdílnost - targeting positioning, segmentace,
 - * Vývoj cen v čase a jejich změny,
 - * důvody změny cen.
- Probíhá zde vytváření cen:
 - * Hodnotová,
 - * tržní (poptávková),
 - * nákladová,
 - * konkurenční.
- Cenová politika má své cíle: vstup na trh, dosažení vyššího podílu na trhu, maximalizace zisku, přežití etc.
- Nejčastější nástroje cenové politiky: **slevy, zaváděcí ceny, dumping, vysoká cena u luxusního zboží - image.**

- Odbyt a marketing

- **Odbyt** - završení podnikového reprodukčního procesu zaměřeného na uspokojování potřeb - dovedení výrobku ke spotřebiteli - dosažení cíle podnikání - tedy přenechání statku jinému subjektu za určité protiplnění.
- V tržním hospodářství není problém zboží vyrobit, ale prodat jej, neboť trh prodávajícího je nahrazen trhem kupujícího - záleží tedy na poptávce (potřebě).
- Aby firmy **měly odbyt** musí se ve své činnosti orientovat na potřeby a přání svých zákazníků, členů, klientů - **Marketing**.
- **Marketing není jen dělání reklamy, je to poměrně rozsáhlý souhrn činností!!**

- Marketing musí tyto potřeby zjišťovat, popřípadě **je vyvolávat** a současně s tím hledat způsoby jak je uspokojovat.
- Jedna z definic marketingu může znít: *“Marketing je lidská činnost, umožňující organizaci zjistit neuspokojené potřeby a přání, přeměnit je do podoby ziskových příležitostí a tento zisk realizovat.”*
- Pro uplatňování marketingového přístupu musí být splněny jisté podmínky ve smyslu **okolí podniku** - tedy například **ekonomické, sociální, právní, politické** - například centrální řízení a omezená funkce trhu na straně nabídky nebo poptávky marketing téměř neumožňuje!!
- Marketingová forma odbytu funguje pouze v tržním prostředí, neplatí však, že sama existence tržního prostředí nezbytně vede k tomu, že jediná forma odbytu je marketingová forma.
- Dílčí oblastí v rámci odbytu je **prodej** - prodávající se zavazuje převést na kupujícího vlastnické právo k užívání a kupující se zavazuje uhradit kupní cenu.
- **Při prodeji se tedy uplatňuje několik dílčích činností:**
 - * tvorba strategie a plánování prodeje,
 - * příjem zakázek a zakázkové řízení,
 - * kontakty se zákazníky,
 - * analýza prodeje,
 - * fyzická distribuce,
 - * řízení zásob hotových výrobků a jejich skladování,
 - * balení a adjustace,
 - * předání příkazu k fakturaci.
- Firma pro tyto činnosti nemusí využívat marketingový přístup, u společností, které marketing využívají spadají tyto dílčí činnosti pod **marketingový plán**.
- Do marketingu spadají i další věci, například marketingové přístupy a metody v oblasti nákupních činností podniku - to totiž značně souvisí s plánováním zásob, výroby a prodeje.
- K nejdůležitějším funkcím marketingu patří rozhodování o tom, jaké výrobky a komu nabídnout, jak komunikovat se zákazníkem, a jakou cenu mu nabídnout + inovace.
- **Marketingový plán**
 - * Marketingový plán odbytu má několik dílčích kroků:
 1. tržní diagnóza - momentální tržní situace a finanční stránka podniku, **marketingové oddělení musí rovněž sbírat a vyhodnocovat veškeré relevantní informace**,
 2. tržní prognóza - vývoj na trhu,

3. plánování cílů - strategické - obecné a taktické - jednotlivé cíle odbytové politiky,
 4. plánování **marketingového mixu**,
 - Také takzvaný **4P**,
 - produkt - vše co se týká výrobu, inovace a její výsledky, má dopad i na business plán,
 - price - stanovování cen, viz cenová strategie výše,
 - propagace - segmantace, targeting a positioning, reklama, public relations,
 - Propagace musí zákazníkovi přinést následující informace:
 - Výrobek existuje, kde lze získat, k čemu slouží, cena, péče o výrobek, používání výrobku, životnost výrobku - zde se jedná o **kommunikační mix**.
 - place (distribuce) - jakými kanály zboží prodávat - standardně - **prodejna, přímý prodej, velkoobchod, prodejce** (dealer, broker, prodejní agentura etc.), **jen přes internet**.
 5. sestavení rozpočtu - porovnání příjmů a výdajů spojených s dosaženým požadované výše odbytu.
- * **Pro největší spokojenosť zákazníka se používá taktika čtyř C:**
- celkový užitek zákazníka,
 - celkové i nefinanční náklady na získání a užití výrobku,
 - komfort spojený s nákupem výrobku, s jeho užíváním a s jeho následnou likvidací,
 - Oboustranná komunikace - acquisition and retention.

- Životní cyklus produktu

* **BCG matici** - také popisuje jednotlivé fáze produktu a říká jak s nimi naložit:

	Vysoký tržní podíl	Nízký tržní podíl
Vysoká míra růstu	Hvězdy	Otazníky
Nízká míra růstu	Dojně krávy	Bídní psy

- Hvězdy - předělat v dojně krávy, dojně krávy - udržet, stabilní zisk pro firmu, otazníky - rozdělit na perspektivní -> dojně krávy, ostatní eliminovat, bídní psy - utlumit výrobu a stáhnout z trhu.
- * Životní cyklus produktu je časovým úsekem mezi zavedením a stažením produktu z trhu, má několik fází.
- **Vývojová fáze** - vývoj produktu, nulový zisk, vysoké náklady

- ztráta na produktu
- **Fáze zavádějící** - uvedení na trh, risk, zda se produktu uchytí, výdaje mohou být stále větší než příjmy
- **Fáze růstová** - prosazení na trhu - zisk,
- **Fáze zralosti** - produkt je zavedený a kupovaný, tato fáze trvá dlouho a postupně se přeléva v úpadek, zisky jsou stabilní ale postupně začínají klesat - tendence vyššího investování do marketingu - může být prodloužena modifikací produktu, trhu nebo marketingového mixu
- **Fáze úpadku** - záleží na typu produktu, některé jsou nestárnoucí, ale produkt je časem překonán, změní se preference spotřebitelů etc. - začnou klesat prodeje a zisky, společně s fází zralosti dvě nejdeš části - může být na čas zvráceno **inovací** - produktu, nové variace, vyřazování výrobku - cenová politika, snížení ceny.

– **Distribuční kanály**

- * Viz marketingový mix
- * Standardně prodej napřímo, nebo pomocí zprostředkovatelů - velkoobchody, maloobchody etc.
- * Záleží na mnoha faktorech - umístění, velikosti, segmentaci, targetingu etc.
- * Záleží i na cílovém trhu.

– **Marketingová komunikace**

- * Komunikace informací novým a stávajícím zákazníkům.
- * Komerční - například akvizice a prodej, nekomerční - support.
- * Patří sem jak osobní komunikační kanály - například event marketing, tak i neosobní - offline reklama (venkovní reklama), internetová reklama (obsahovka, PPC).
- * Důležitou informační součástí **CRM**.

– **Propagační mix:**

- * Cílené oslovení kupujících s určitým sdělením, snaha ovlivnit chování zákazníka a přinutit ho ke koupi.
- * podpora prodeje - například kupóny, dárky, ochutnávky, cenové stimuly, soutěže, prémie, věrnostní programy etc.,
- * reklama
- * prodejní personál,
- * PR - vytváření dobré image, press relation, firemní akce, sponsoring etc.,
- * přímý marketing - oslovovalní klientů na základě dat z databáze, přímé oslovovalní etc.

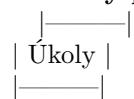
– **Marketingové inovace:**

- * Jedná se o zavedení nových marketingových metod zahrnujících

záasadní změny v produkt design nebo packaging, product plame-
nt, product promotion nebo pricing.

- * Zaměřená na lepší vyhodnocování a reakci na potřeby zákazníků, otevřání nových trhů, nový positioning produktu na trhu s cílem zvýšení prodejů firmy a jejich zisků.
 - * Zásadní rozdíl mezi inovací a pouhou změnou tkví v implementaci marketingové metody, která nebyla nikdy předtím používána, musí být součástí nového marketingového konceptu nebo strategie zvýrazněný zásadní změnou oproti stávajícím firemním marketingovým metodám.
-

Otzáka 18 - Tržní hodnota podniku, faktory tvorby hodnoty, měření hodnoty podniku.

- Tržní hodnota podniku
 - Faktory tvorby hodnoty
 - Měření hodnoty podniku

- **Tržní hodnota podniku**

- Tržní hodnota firmy a její růst.
- Patří k základním cílům finančního managementu.
- Neexistuje univerzální ocenění podniku, jen mnoho druhů, používá se řada metod a postupů, metody je třeba vždy volit v souladu s účelem ocenění.
- Ocenění má krátkodobý charakter - mění se jak vnější tak i vnitřní podnímky podniku.

- **Faktory tvorby hodnoty**

- * Doplnit

- **Měření hodnoty podniku**

- * Majetkový princip - účetní hodnota, substancní hodnota
 - * Výnosový princip - kapitalizované výnosy, dividendový diskontní model, diskontovaný FGFE, FCFF, EVA
 - * Kombinovaný
 - * Na tržním principu - tržní multiplikátor, srovnatelných transakcí
 - * Reálných opcí

Otázka 19 - Výroba a její zabezpečení (výrobní plán, druhy podniků, typy výrobní činnosti, výnosy z rozsahu), lokalizace podniku, globální hodnotové řetězce, produktová inovace, procesní inovace.

Úkoly	
	Vysvětlení a Poznámky

- Výrobní faktory
 - Doplnit
-

Otázka 20 - Majetek podniku – charakteristika, členění, rozdíl mezi dlouhodobým a krátkodobým majetkem, oceňování, pořízení, odpisování, vyřazení.

Úkoly	
	Vysvětlení a Poznámky

Otázka 21 - Pohledávky a závazky podniku – vznik a členění, zásada opatrnosti, cizí a vlastní zdroje. Náklad a výnos - druhy, pravidla účtování, odraz v účetních výkazech. Řízení a účtování zásob – charakteristika, členění, způsoby účtování, oceňování spotřeby.

Úkoly	
	Pohledávky a závazky podniku
☐	Vznik a členění
☐	Zásada opatrnosti
☐	Cizí a vlastní zdroje (kapitál)
☐	Náklady a výnos
☐	Zisk podniku, náklady podniku, příjmy podniku (Ekonomický pohled z distanční opory)
☐	Druhy
☐	Pravidla účtování
☐	Odrza v účetních výkazech
☐	Řízení a účtování zásob

- Charakteristika
- Členění
- Způsoby účtování
- Oceňování spotřeby

- Zisk podniku, náklady podniku, příjmy podniku
 - Doplnit
 - Účetní zisk - celkový příjem - explicitní náklady, zisk je tedy TR - TC
 - Ekonomický zisk - Účetní zisk - implicitní náklady
-

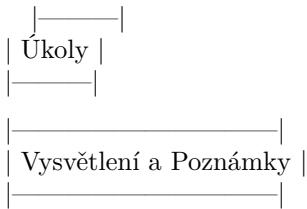
Otázka 22 - Výsledek hospodaření podniku, účetní závěrka – pravidla, postup, úloha auditu.

Účetní závěrka (uzávěrka) se skládá z výsledovky (výkaz zisků a ztrát) a z rozvahy, přehled o finančních tocích, změny vlastního kapitálu a příloha k účetní závěrce, tou je komentář k účetní závěrce.

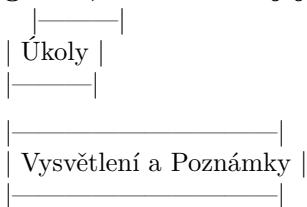
Krom toho firma ještě podává přiznání k dani z příjmu právníckých osob a přiznání k dani z přidané hodnoty společně s kontrolním a souhrnným hlášením.

Otázka 23 - Daně z hlediska hospodaření podniku, druhy a diskuse v rámci daňové reformy.

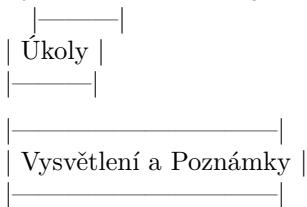
Otázka 24 - Role manažera v organizaci, organizační vztahy a vazby, klíčové odpovědnosti při vedení a řízení podřízených a jejich uplatňování.

Otázka 25 - Charakteristika pracovní pozice a výběr podřízených, požadavky na profil kandidáta, způsobilosti odborné a osobnostní, jak zajistit výběr správného kandidáta. Styly vedení podřízených – základní manažerské typy, situacní vedení a jeho uplatňování, delegování, koučování a jejich správné uplatňování.

Otázka 26 - Hodnocení, motivace a rozvoj podřízených, typologie osobnosti, motivační faktory, motivační nástroje, měření a hodnocení výkonnosti, nástroje rozvoje podřízených.

Otázka 27 - Nákup, logistika, zásobování. Hlavní úkoly logistického oddělení, logistické metody, řízení zásob, marketingový nákupní mix.

-
- ```

graph TD
 A[Úkoly]
 B[Vysvětlení a Poznámky]

```
- Nákup
  - Logistika
  - Zásobování
  - Hlavní úkoly logistického oddělení
  - Logistické metody

- Řízení zásoby
- Marketingový nákupní mix

|—————  
| Vysvětlení a Poznámky |  
—————|

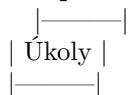
- **Nákup**
  - Rízeno útvarem nákupu/útvarem zásobování standardně.
  - Účel - efektivní uspokojování potřeb vycházejících z plánovaného průběhu základních, pomocných a obslužných výrobních a nevýrobních procesů.
  - Lidsky řečeno má za úkol nákup veškerého **materiálu**, který je spojen s provozem daného subjektu.
  - **Potřeba zásaního uplatňování nákupního marketingu**
    - \* Nákup - aktivní článek v procesu plnění strategických cílů podnikání, které jsou vrcholovými kritérii rozhodování.
    - \* Informační základna a přenos informací od prodeje k nákupu
      - odpovídající chování na straně nákupu ve smyslu materiálů, kvantity, kvality, logistiky a podobně.
    - \* Snaha vidět dodavatele jako partnera-spojence a fér protihráče na tržním kolbišti.
  - Plán nákupu je důležitým nástrojem managementu i v tržních podmínkách - je předpokladem efektivního řízení nákupního procesu.
  - Plán nákupu začíná včasným a reálným vyjasněním potřeb (nákupní marketing) a pokračuje nákupním výzkumem a volbou dodavatele jako východiskem pro všechné zahájení nákupní komunikace (to vše také marketing).
  - **Proč marketingové pojetí?** Těžiště aktivitu nákupů je nutné přesunout z **operativních plánů** do **strategických plánů**, jinak bude podnik bez vlastní nákupní strategie zaostávat za konkurencí a dostane se pouze do vleku vnějších tržních partnerů.
- **Logistika**
  - Doplnit (je v knize)
- **Zásobování**
  - Doplnit (je v knize)
- **Hlavní úkoly logistického oddělení**
  - Doplnit (je v knize)
- **Logistické metody**
  - Doplnit (není v knize)
  - Logistické řetězce
- **Řízení zásob**
  - Doplnit (je v knize)
- **Marketingový nákupní mix**
  - Součástí **marketingového pojetí nákupu**.
    - \* Uplatňování marketingových přístupů, metod a techniky v oblasti

nákupu.

- \* Jedná se tedy o marketingový přístup uplatněný na straně nákupu spočívající v průzkumu a výzkumu dodavatelského trhu (potenciální nabídky), rozhodování o optimálním dodavateli, režimu a podmínkách dodávek (cenových, dodacích, platebních, logistických atd.), zásobách a logistickém zajištění nákupních procesů atd.
  - \* Snaha o dlouhodobé partnerské, vzájemně výhodné dodavatelsko-odběratelské vztahy ve všem možných otázkách, tedy například v kvalitě výrobků, spolehlivosti, pružnosti a efektivnosti plnění smluv, komunikaci apod.
  - \* **Smyslem marketingového pojetí nákupu je propojení celého výrobního řetězce v rámci firmy.**
  - \* Lepší, než kdyby bylo nákupní oddělení se svým vlastním plánem, nesynchronizovaným s marketingovým plánem, nebo které by nakupovalo *ad hoc*.
  - \* Nejde vlastně o nic jiného než o propojení vstupní a výstupní strany celého výrobního řetězce řízeného marketingovým způsobem.
  - \* Nákupní marketingem podnikový logistický řetězec začíná a marketingem na straně prodeje a konečným odbytem končí, opačným směrem probíhá informační tok - od marketingu na straně prodeje k marketingu na straně nákupu.
  - \* Obě hraniční funkce mají to podstatné společné: zprostředkovávají propojení vnitropodnikového prostředí s vnějšími tržními subjekty, důležitým předpokladem (kritickým faktorem úspěchu) je vzájemná komunikace tržních partnerů - dodavatelů, či odběratelů (zprostředkovatelů či spotřebitele).
- **Co to vlastně je ten nákupní marketingový mix?**
- \* Vychází z marketingového mixu nákupního (4P)
  - \* **Informační a komunikační nákupní mix**
  - \* **Výrobkový mix a mix služeb**
  - \* **Cenový a kontrakční mix**
  - \* **Logistický a dodávkový mix**

---

**Otázka 28 - Řízení rizik, definice rizika a nejistoty, kategorizace rizik, metody měření a ošetření rizik, Risk Appetite, organizace řízení rizik ve společnosti.**



- Řízení rizik  
 Definice rizika a nejistoty

- Kategorizace rizik
- Metody měření a ošetření rizik
- Risk Appetite
- Organizace řízení rizik ve společnosti

|—————|  
| Vysvětlení a Poznámky |  
|—————|

- **Definice rizika a nejistoty**

- Riziko je hrozba, že určité jednání nebo událost negativně ovlivní schopnost instituce naplnit strategii a dosáhnout cílů
- Riziko je hrozba, že s určitou pravděpodobností dojde k události, jež se liší od předpokládaného stavu či vývoje, přitom:
  - \* výsledek musí být nejistý, existují alespoň dvě varianty řešení
  - \* alespoň jeden z možných výsledků musí být nežádoucí
- **Riziko má dvě dimenze**
  - \* Pravděpodobnost, že nastane
  - \* Velikost jeho dopadu
- **Riziko musí být:**
  - \* Identifikovatelné
  - \* Hodnotitelné
  - \* Uchopitelné pro rozhodování o jeho ošetření
- **Nejistota souvisí s rizikem, znamená možnost různých výsledků, jejichž pravděpodobnost není kvantifikována.**

- **Kategorizace rizik**

- Z pohledu řízení rizik se jedná o ucelené seskupení popřípadě hierarchizaci rizik podle určitého přístupu, například:
  - \* Podle firemní procesů -
  - \* Podle podnikatelských aktivit -
  - \* Podle obecně závazných pravidel -

- **Metody měření a ošetření rizika**

- No

- **Risk Appetite**

- Jedná se o ochotu akceptovat riziko - riziková expozice, kterou je daný subjekt ve sledovaném období ochoten akceptovat v podmínkách existence daného rizika, odvozuje se například od variability ROE (return on equity) a výše vlastního jmění (vlastního kapitálu).

---

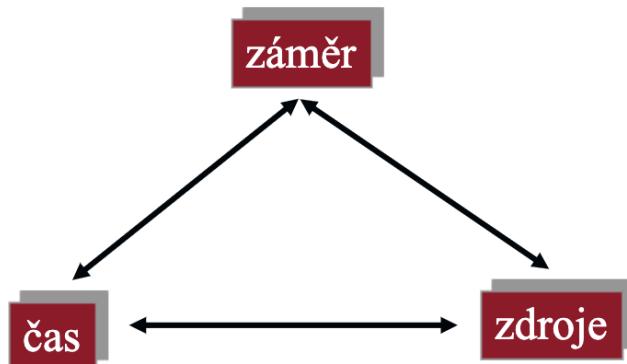
**Otázka 29 - Projektové řízení, dilema projektového řízení, věcná a procesní stránka projektu, faktory úspěchu projektu, projektová řídící struktura, nástroje pro řízení projektů.**

|—————|  
| Úkoly |  
|—————|

- Projektové řízení
  - Dilema projektového řízení
  - Věcná a procesní stránka projektu
  - Faktory úspěchu projektu
  - Projektová řídící struktura
  - Nástroje pro řízení projektu

|—————  
| Vysvětlení a Poznámky |  
|—————

- **Dilema projektového řízení**
  - Záměr projektu je třeba realizovat v daném čase s danými zdroji
  - Jedná se tedy o trojúhelník
  - Tyto parametry spolu souvisí a nelze je nezávisle měnit

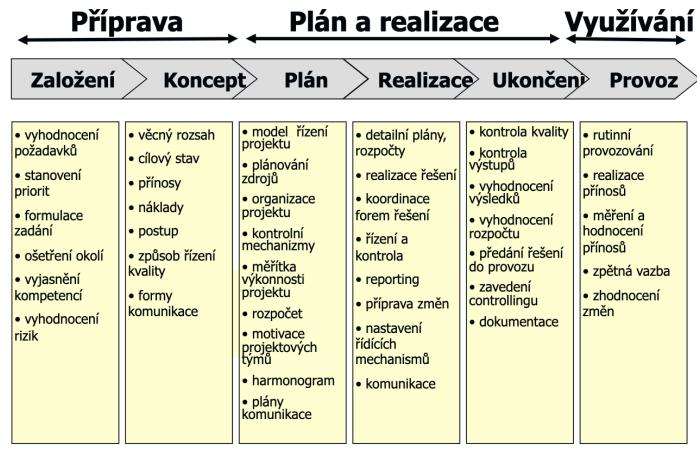


- **Věcná a procesní stránka projektu**
  - Jsou to dvě složky projektu
  - Vedou k úspěchu projektu
  - Všechny dílčí fáze spadají pod tři hlavní nadfáze - 1. Příprava, 2. Plán a Realizace, 3. Využívání
- **Věcná stránka zahrnuje několik dílčích fází v procesu**
  - \* Diagnóza (jedná se o zhodnocení stávající situace - například SWOT, rizika, konkurence, příležitosti etc.) -> Vize (vize jak reagovat na diagnózu, tzn. obchodní záměr, cílový stav, přínosy etc.) -> Design (vesměs se jedná o plány a o organizaci projektu jako takového, tedy například akceptační kritéria, formy komunikace, hodnocení úspěchu, rozpočet, návrh řešení etc.) -> Řešení (fáze ve které se účastníci projektu snaží vyřešit nadefinované řešení, jedná se tedy o realizaci řešení před jeho implementací, koordinace, kontrola, reporting, testování etc.) -> Zavedení (jedná se o zavedení vytvořených změn do provozu, nemusí být ostrý)

provoz, může se jednat o finální testing, kontrolu kvality, pilotní ověření, realizaci změn, výsledky vyhodnocení, rozpočty vyhodnocení, uvedení do provozu, kontroling, dokumentace) -> Provoz (uvedení do ostrého provozu, rutinní používání, vyhodnocení real life přínosů, zpětná vazba)



#### - Procesní stránka projektu

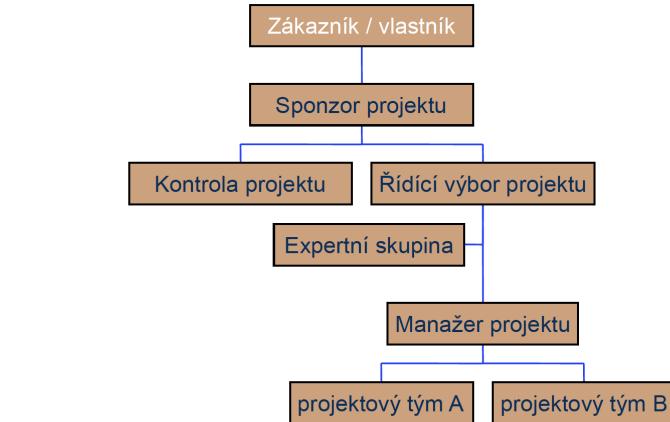


#### - Faktory úspěchu projektu

- \* Faktory úspěchu projektu jsou faktory, dle nichž lze hodnotit úspěch projektu v rámci jeho finální fáze, tedy **Využívání**.
- \* Ke zhodnocení úspěchu projektu je nutné stanovit **měřitelné indikátory**.

#### - Projektová řídící struktura

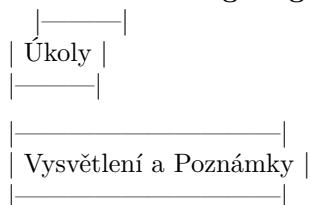
- \* Jedná se o jednotlivé články projektu, standardně se dá vyobrazení následovně:



\*

- \* Je však nutné říci, že každý projekt může mít nastavenou různou projektovou řídící strukturu a do projektu mohou být zapojeny různí jednotlivci a organizace.
- \* **Zákazník projektu** - zadavatel projektu, například firma, jednotlivec, stát, obec
- \* **Sponsor projektu** - standardně owner projektu, tedy odpovědný zástupce zákazníka projektu **manažer, oddělení**
- \* **Kontrolor projektu** - jak na straně zákazníka, tak dodavatele (může být, měl by být), záleží jestli je projekt outsorcován nějakému dodavateli, nebo zda se uvolní interní pracovní síla k realizaci projektu.
- \* **Řídící výbor** - většinou se sestává ze sponzora projektu, a dalších vrcholných řídících článků projektu (tedy většinou manažerů projektu)
- **Nástroje pro řízení projektu**
  - \* Doplnit

**Otzáka 30 - Marketing a odbyt, hlavní úkoly marketingového oddělení, marketingové techniky, vztah podnikové a marketingové strategie. Trh a jeho segmentace, definování cílových zákaznických skupin a zaměření - targeting a positioning.**



Jedná se o celé pojetí výrobního procesu - viz fáze v odmaturuj (dopsat)

---

**Slovník základních pojmu**  
PDF s OCR je k dispozici [zde](#).